

Lähetäjä: Sihvola Merja <merja.sihvola@pohjois-savo.fi>
Lähetetty: keskiviikko 26. kesäkuuta 2024 9.23
Vastaanottaja: Sihvola Merja
Aihe: Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe, ehdotusvaiheen julkinen nähtävilläolo
Liitteet: Poytakirjaote_Maakuntahallitus_24_6_2024_§93.pdf; Liite_Maakuntahallitus_24_6_2024_§93.pdf

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen ehdotuksesta saatu palaute ja vastineet

Pohjois-Savon liitto lähettää tiedoksenne Pohjois-Savon maakuntahallituksen 24.6.2024 hyväksymät vastineet Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen ehdotukseen saatuun palautteeseen.

Maakuntakaavaehdotukseen on tehty keskeisiä muutoksia, jotka edellyttävät kaavaehdotuksen asettamista uudelleen nähtäville:

Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistetaan maakuntakaavaehdotuksesta

Soiden suojelua koskevat luonnonsuojelumerkinnot muutetaan MY-merkinnöiksi eli maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on merkittäviä suoluontoarvoja

Viranomaiskuulemisvaiheen jälkeen poistetut tuulivoimapotentiaaliset alueet palautetaan maakuntakaavaehdotukseen. Tämä koskee seitsemää Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran alueille osoitettavaa tuulivoimapotentiaalista aluetta.

Yksityiskohtaisemmin muutokset on kuvattu liitteenä olevassa maakuntahallituksen kokouksen pöytäkirjaotteessa. Uusi nähtävilläpito toteutetaan syyskuussa 2024. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 valmistelua voi seurata internetissä www.pohjois-savo.fi/psmk2040. Maakuntakaavan etenemisestä tiedotetaan Pohjois-Savon liiton kuukausikirjeissä, jotka voi tilata samasta osoitteesta.

Lisätietoja antavat:
suunnittelujohtaja Annaelina Isola, annaelina.isola@pohjois-savo.fi
maakuntainsinööri Patrick Hublin, patrick.hublin@pohjois-savo.fi
suunnittelija Mikko Rummukainen, mikko.rummukainen@pohjois-savo.fi

Annaelina Isola
suunnittelujohtaja

Liitteet:
Ote maakuntahallituksen pöytäkirjasta 24.6.2024, 93§
Liite maakuntahallitus 24.6.2024: "Muistutusten yhteenveto ja laaditut vastineet"

24.6.2024

Kokousaika	24.6.2024 9:00 - 24.6.2024 12:06	
Kokouspaikka	Pohjois-Savon liitto, maakuntasali, Sepänkatu 1, Kuopio (+etäyhteys)	
Läsnäolevat jäsenet	Nimi	Tehtävä
	Kokkonen Mira	mkh:n puheenjohtaja
	Hedman Pia	mkh:n 1. varapuheenjohtaja, poissa klo 11.28-11.42
	Pääkkö Sakari	mkh:n 2. varapuheenjohtaja, poissa klo 10.58-10.59, klo 11.28- 11.42
	Eskelinen Aleksi	jäsen
	Hynninen Kati	jäsen, poissa klo 11.28-11.42
	Kaipainen Tanja	jäsen
	Pentikäinen Pia	jäsen
	Pitkänen Marjaana	jäsen, poissa klo 11.28-11.42
	Semi Matti	jäsen
	Tuppurainen Jukka	jäsen
	Uljonen Henri	jäsen
Muut läsnäolevat	Eestilä Markku	mkv:n puheenjohtaja, poistui klo 11.23
	Väätäinen Tuula	mkv:n 1. varapuheenjohtaja, poistui klo 11.15
	Savolainen Leila	mkv:n 2. varapuheenjohtaja
	Määttä Tytti	maakuntajohtaja, esittelijä, poissa klo 11.04-11.06
	Vehreävesa Satu	aluekehitysjohtaja, poissa klo 10.37-10.42
	Isola Annaelina	suunnittelujohtaja, läsnä klo 9.14-11.30
	Pehkonen Riikka	vs. hallintojohtaja, mkh:n sihteeri
	Sirviö Heikki	aluekehityspäällikkö, läsnä klo 9.56-10.37
Pykälät		
	Puheenjohtaja	Pöytäkirjanpitäjä
	Mira Kokkonen	Riikka Pehkonen

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 25.6.2024

Pöytäkirjan tarkastus Aleksi Eskelinen

Tanja Kaipainen

**Pöytäkirja yleisesti
nähtävänä**

Yleisessä tietoverkossa www.pohjois-savo.fi pöytäkirjan tarkastamisen ja allekirjoittamisen jälkeen

Pöytäkirja tarkastettu sähköisesti

§ 93 Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen ehdotuksesta saatu palaute ja vastineet

Maakuntahallitus 24.6.2024 § 93

Asianumero PSL/10/15.01.00.00/2021

Valmistelijat suunnittelujohtaja Annaelina Isola 044 714 2609

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen kaavaehdotus oli MRA 12 §:n mukaisesti julkisesti nähtävillä 16.1.-23.2.2024. Kuulutuksen julkaisussa tapahtuneen viiveen vuoksi nähtävilläoloa jatkettiin Kaavin ja Leppävirran kunnissa 4.3. saakka. Maakuntakaavaehdotuksesta saatiin yhteensä 124 palautetta niin kunnilta, viranomaisilta, muilta sidosryhmillä ja yksityishenkilöiltä. Kunnat antoivat 15 muistutusta, viranomaistahot 14 muistutusta. Muut yhteistyötahot, kuten yhdistykset ja mm. tuulivoimayhtiöt, antoivat 15 muistutusta. Yksityishenkilöiltä tuli 80 muistutusta, joista pääosa koskee tuulivoimaa.

Maakuntakaavaan on palautteen perusteella tehty teknisiä tarkistuksia ja täydennyksiä mm. paikkatietoaineistoihin ja kaavaselostukseen. Kaavakartalle ja paikkatietoaineistoon muutokset on jo tehty. Kaavaselostus vaatii päivittämistä. Myös vaikutustenvaikutustienarviointiraportti päivitetään vastaamaan kaavaratkaisua.

Maakuntahallituksen kokouksessa 27.5.2024 käydyn evästyskeskustelun perusteella laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistetaan maakuntakaavaehdotuksesta. Soidensuojelun täydennysehdotuksen osalta hallitus evästi, että kaavaehdotuksessa osoitetut luonnonsuojelumerkinnät muutetaan MY-merkinnöiksi eli maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on maakunnallisesti merkittäviä suoluontoarvoja.

Lisäksi maakuntahallitus evästi, että viranomaiskuulemisvaiheen jälkeen poistetut tuulivoimapotentialiset alueet palautetaan maakuntakaavaehdotukseen. Tämä koskee seitsemää Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran alueille osoitettavaa aluetta.

Kuntien palautteissa on esitetty joidenkin kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeiden kohteiden poistamista maakuntakaavaehdotuksesta. Maakuntahallitus linjasi, että kyseiset ma - merkinnät - lialmessa Peltokodon kerhotila ja päiväkotit, Lumilinnan päiväkotit, katsastusasema ja Hakakadun rivitalo sekä Varkaudessa Käpykankaan asuinalueen asemakaava, asuinkerrostalo Kiinanmuuri ja Könönpellon

seurakuntakeskus - säilytetään kaavaehdotuksessa ennallaan.

Muistutukset ja vastineet -asiakirja on nyt viimeistely evästysten ja muiden tehtyjen muutosten mukaisesti. Asiakirjan alkuun on koottu yleisvastineet usein toistuneille palautteille suoluonnon suojelusta, laajoista metsäpeiteisistä alueista ja tuulivoimapotentiaalista erikseen niin kuntapalautteeseen kuin yksityishenkilöiden muistutuksiin. Kaava-aineistoon on tehty lisäksi seuraavia tarkennuksia:

- Kaavakartalle on tuotu merkintöjen tunnukset ja niitä on järjestelty luettavuuden parantamiseksi.
- Leppävirran Pieni-Saamaisen luonnonsuojelualueen SL -merkintä on poistettu. Samalla luonnon ydinalueen merkintää siirretään hieman lännemmäksi kattamaan Juurikkaselän metsät.
- Pielaveden Litran alueen ma-merkintä on poistettu kaavaehdotuksesta. Paikkatietoon on korjattu Rannankylän koulun ma-merkinnän koskevan vain vanhaa hirsikoulu.
- Siilinjärven Radantauksen työpaikka-alueen tp-kohdemerkintä on muutettu t = teollisuusalueen kohdemerkinnäksi.
- Pussilantaipaleen, Yörannan, ja Honkakosken venesatamien merkinnät on poistettu.
- Heinäveden reitti on muutettu veneväylästä laivaväyläksi.
- Virkistyksen ja matkailun kehittämisperiaatemerkinän rajausta on siirretty Rautavaaran Metsäkartanon alueella ulottumaan idemmäs.
- Paikkatietoaineistojen virheellistä nimitystä on korjattu mm. luonnonsuojelualueiden kohdalla.
- Seveso-kohteiden suojavyöhykettä on päivitetty TUKES:in listauksen mukaiseksi. Varkaudessa North European Oil Trade Oy:n konsultointivyöhykettä on pienennetty 1 km:stä 0,5 km:iin ja Kaavilla Boliden Kylylahti Oy:n Luikonlahden rikastamon konsultointivyöhyke on poistettu.
- Arkeologisen kulttuuriperinnön sm -kohdemerkintöjä on muutettu siten, että varsinaiset kiinteät muinaisjäännöskohteet (sm), osoitetaan tummemman sinisinä kaavakartalla ja taajamien kulttuuriympäristöä kuvaavilla liitekartoilla.
- Kuopion Kettukankaalla ja Viitasalon saarella pohjavesialueesta saadun uuden tutkimustiedon ja vedenottamon sijainnin vuoksi alueelle ei osoiteta maa-ainestenottoa ja merkinnät EO 11.680 ja EO 11.684 on poistettu. Haapokangas (EO 11.688) Vehmersalmella on rajattu uudelleen.
- Kaavin Ruohosuon luonnonrauha-alue on poistettu tuulivoimapotentiaalilin alueen palauttamisen vuoksi.
- Alapitkän sähköaseman merkintä on palautettu.
- Kaavaselistusta on täydennetty ajantasaisella tilastotiedolla mm. ilmasto- ja energia-asioissa sekä väestömuutoksesta.

24.6.2024

- Fingrid Oyj:n Harjulinjaa koskevasta suunnittelusta on lisätty maininta kaavaselostukseen.
- Sosiaalisten vaikutusten arviointia on lisätty kaavaselostukseen erityisesti tuulivoimarakentamisen kohdalla.

Maakuntahallituksen evästysten perusteella kaavaehdotukseen tehdyt muutokset ja yllä mainituista korjauksista suuremmat muutokset edellyttävät maakuntakaavaehdotuksen asettamista uudelleen nähtäville (MRA 32 §).

Aikataulun osalta tavoitteena on saada Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaihe valmiiksi kuluvan vuoden aikana. Ehdotuksen nähtävilleasettamispäätös tuodaan maakuntahallituksen elokuun kokoukseen ja nähtävilläpito toteutetaan syyskuussa. Maakuntakaavan hyväksymiskäsittelyn tavoiteaikataulu on maakuntavaltuuston marraskuun kokouksessa.

Muistutusten yhteenveto ja vastineet lähetetään tiedoksi palautteen antajille.

**Mkj:n
ehdotus**

Maakuntahallitus hyväksyy Muistutukset ja vastineet -asiakirjan ja merkitsee tiedoksi kaava-aineistoihin tehtävät muutokset.

Päätös

Maakuntahallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Pöytäkirjamerkintä

Tytti Määttä oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 11:04 - 11:06.

Tuula Väätäinen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 11:15.

Markku Eestilä poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 11:23.

Liitteet

Lausunnot_palautteet_vastineet_PSMK2040_MKH_24062024

**Oikaisuvaatimus-
viranomaisen** Pohjois-Savon liitto

Pöytäkirja nähtävänä Yleisessä tietoverkossa www-pohjois-savo.fi pöytäkirjan allekirjoittamisen jälkeen

Tiedoksianto

Asianosaiset: Annaelina Isola
Mikko Rummukainen
Patrick Hublin
Päivi Silsten

Annettu tiedoksi sähköisesti

Päivämäärä: 25.6.2024

Vastaanottajat:Asianosaiset

POHJOIS-SAVON LIITTO
Maakuntahallitus

OIKAISUVAATIMUSOHJEET JA VALITUSOSOITUS

Muutoksenhakukiellot (§§ 88-97, 99-101)

Niistä päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Päätöksestä, josta voidaan tehdä kuntalain 134 §:n mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla.

HValL 3 §:n 1 mom. perusteella valitusta ei voida tehdä, ellei päätöksellä tarkoiteta toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkittavaksi ottamatta.

Oikaisuvaatimusohjeet (§§ 85-87, 98)

Oikaisuvaatimuskelpoisiin päätöksiin voidaan hakea oikaisua Pohjois-Savon liiton maakuntahallitukselta, Pohjois-Savon liitto, sähköpostilla kirjaamo@pohjois-savo.fi tai kirjeitse osoitteeseen Sepänkatu 1, 70100 Kuopio.

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän (7) päivän kuluttua siitä, kun päätös on lähetetty asianosaiselle kirjeellä tai laitettu nähtäville yleiseen tietoverkkoon.

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteluineen ja se on tekijän allekirjoitettava.

Valitusosoitus

Valituskelpoisiin päätöksiin haetaan muutosta kirjallisella valituksella. Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta kunnallisvalituksin vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Mikäli päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa päätökseen hakea muutosta kunnallisvalituksen myös asianosainen sekä jäsenkunta ja kunnan jäsen (137 §).

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Muutos haetaan Itä-Suomen hallinto-oikeudelta: Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio.

Valitusaika on 30 päivää. Valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaannista.

Valituskirjassa on ilmoitettava:

- valittajan nimi, ammatti, asuinkunta ja postiosoite
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä osin päätöksestä valitetaan ja muutos, joka siihen vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet

Valituskirja on valittajan tai valituskirjan muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjan, siinä on mainittava myös laatijan ammatti, asuinkunta ja postiosoite.

Valituskirjaan on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä päivästä, josta valitusaika on luettava.

Valituskirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Omalla vastuulla asiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valituskirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille ennen valitusajan päättymistä.

Asian käsittelystä tuomioistuimessa voidaan periä maksu.

Tuomioistuinmaksulaki 1455/2015 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe, ehdotusvaiheen julkinen nähtävilläolo

MUISTUTUSTEN YHTEENVETO JA LAADITUT VASTINEET

MKH 24.6.2024

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Anu Huusko, Hallinnon suunnittelija 25.6.2024

Sisällys

Sisällys.....	2
1. JOHDANTO	8
1.1 Yleisvastine soiden luonnonsuojelualueita koskevaan palautteeseen.....	9
1.2 Yleisvastine laajoja metsäpeitteisiä alueita koskevaan palautteeseen	9
1.3 Yleisvastine kuntien tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen.....	10
1.4 Yleisvastine yksityishenkilöiden tuulivoimaa koskevaan palautteeseen.....	10
2. 2. POHJOIS-SAVON KUNNAT	13
Iisalmi	13
Joroinen	16
Keitele	17
Kiuruvesi	20
Kuopio.....	20
Leppävirta	22
Pielavesi	29
Rautalampi.....	32
Rautavaara.....	33
Siilinjärvi.....	34
Sonkajärvi.....	35
Suonenjoki	35
Varkaus	38

Vieremä.....	41
3. 3. NAAPURIMAAKUNNAT JA KUNNAT	42
Viitasaaren kaupunki	42
4. 4. VIRANOMAISET JA ALUEHALLINTO	44
Itä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue	44
Fingrid Oyj	49
Kuopion alueen kauppakamari	50
Kuopion ev.lut. seurakuntayhtymä	52
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom	53
Maa- ja metsätalousministeriö	53
Metsähallitus, Kiinteistökehitys	53
Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo/Kuopion kulttuurihistoriallinen museo	57
Museovirasto	58
MTK-Pohjois-Savo ry., MTK ry. Metsänomistajat -linja ja alueen metsänhoitoyhdistykset	59
Pohjois-Savon ELY-keskus	64
Suomen metsäkeskus	68
Suomen Erillisverkot Oy	75
Ilmatieteen laitos	75
Valtioneuvoston kanslia	76
5. 5. MUUT YHTEISTYÖKUMPPANIT, YRITYKSET, YHDISTYKSET YMS.	76
Sisä-Savon Luonnonystävät ry 2	76
ABO Wind Oy	77

BirdLife Suomi ry.....	79
Enersense Wind Oy.....	83
Ilmatar Pielavesi Oy ja Ilmatar Pielavesi Vornankorpi Oy.....	86
Ilmatar Sonkajärvi Oy.....	88
Neova-Group.....	92
Pelastetaan Pielaveden luonto ry.....	95
Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri.....	98
SAK Itä-Suomen toiminta-alue.....	102
Sisä-Savon Luonnonystävät ry.1, pj. Osma Naukkarinen.....	102
Suomen metsäsijoitus Oy.....	104
Toivakon kyläyhdistys ry, Sonkajärvi.....	105
Wpd Suomi Oy.....	106
Lapinlahden Erämiehet ry.....	108
Lapinlahden Kennelkerho ry, Pauli Lappalainen.....	111
Valorem Energies Finland Oy.....	112
Ympäristö- ja kotiseutuyhdistys Lapinlahti - Maailmanparaspaikka ry.....	113
6. 6. YKSITYISHENKILÖT (saapumisjärjestyksessä).....	116
A yksityishenkilö.....	116
B yksityishenkilö.....	116
C yksityishenkilö.....	117
D yksityishenkilö.....	117
E yksityishenkilö.....	118

F yksityishenkilö.....	118
G yksityishenkilö.....	119
H yksityishenkilö.....	119
I yksityishenkilö.....	120
J yksityishenkilö.....	121
K yksityishenkilö.....	122
L yksityishenkilö.....	123
M yksityishenkilö.....	124
N yksityishenkilö.....	125
O yksityishenkilö1.....	126
P yksityishenkilö2.....	127
Q yksityishenkilö.....	127
R yksityishenkilö.....	129
S yksityishenkilö.....	130
T yksityishenkilö.....	131
U yksityishenkilö.....	133
V yksityishenkilö.....	135
W yksityishenkilö.....	136
X yksityishenkilöt.....	136
Y yksityishenkilöt.....	137
Z yksityishenkilö.....	143
Å yksityishenkilö.....	144

Ä yksityishenkilö	144
Ö yksityishenkilö	146
A2 yksityishenkilö	146
B2 yksityishenkilö.....	147
C2 yksityishenkilö.....	147
D2 yksityishenkilöt	148
E2 yksityishenkilö	148
F2 yksityishenkilö	151
G2 yksityishenkilö	153
H2 yksityishenkilö	155
I2 yksityishenkilö	156
J2 yksityishenkilö	157
K2 yksityishenkilö.....	157
L2 yksityishenkilö	158
M2 yksityishenkilö	158
N2 yksityishenkilö	160
O2 yksityishenkilö	166
P2 yksityishenkilö.....	167
Q2 yksityishenkilö.....	170
R2 yksityishenkilö.....	173
S2 yksityishenkilö.....	176
T2 yksityishenkilö.....	179

U2 yksityishenkilö	184
V2 yksityishenkilö.....	186
W2 yksityishenkilö	191
X2 yksityishenkilö.....	194
Y2 yksityishenkilö.....	196
Å2 yksityishenkilö	196
Ä2 yksityishenkilö	197
Ö2 yksityishenkilö	199
A3 yksityishenkilö	201
B3 yksityishenkilö.....	202
C3 yksityishenkilö.....	202
D3 yksityishenkilö	203
E3 yksityishenkilö.....	204
F3 yksityishenkilö	209

1. JOHDANTO

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotus oli nähtävillä 16.1.-23.2.2024. Kuulutuksen julkaisussa tapahtuneen viiveen vuoksi nähtävilläoloa jatkettiin Kaavilla ja Leppävirralla kymmenellä päivällä 4.3.2024 saakka. Muistutuksia saapui 124. Kunnat antoivat 15 muistutusta, viranomaistahot 14 muistutusta. Muut yhteistyötahot, kuten yhdistykset ja mm. tuulivoimayhtiöt, antoivat 15 muistutusta. Yksityishenkilöiltä tuli 80 muistutusta.

Palautteeseen tutustumista helpottamaan olemme koonneet yleisvastineet sellaisista aiheista, jotka toistuvat monissa palautteissa. Yksityishenkilöiden antamasta palautteesta on poistettu nimet ja muut tunnistetiedot tietosuojan vuoksi.

Maakuntakaavaan on palautteen perusteella tehty teknisiä tarkistuksia mm. paikkatietoaineistoihin.

Maakuntahallituksen kokouksessaan 27.5.2024 tekemien linjausten mukaisesti kaavaehdotukseen on tehty myös sellaisia muutoksia, jotka edellyttävät kaavaehdotuksen asettamista uudelleen nähtäville. Evästyskeskustelun perusteella maakuntahallitus linjasi, että laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistetaan maakuntakaavaehdotuksesta.

Soidensuojelun täydennysehdotuksen osalta hallitus evästi, että kaavaehdotuksessa osoitetut luonnonsuojelumerkinnät muutetaan MY-merkinnöiksi eli maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on maakunnallisesti merkittäviä suoluontoarvoja.

Lisäksi maakuntahallitus evästi, että viranomaiskuulemisvaiheen jälkeen poistetut tuulivoimapotentiaaliset alueet palautetaan maakuntakaavaehdotukseen. Tämä koskee Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran tuulivoimapotentiaalisia alueita.

Kuntien palautteissa on esitetty tiettyjen kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeiden kohteiden poistamista maakuntakaavaehdotuksesta. Maakuntahallitus evästi, että kyseiset ma -merkinnät - lisämessä Peltokodon kerhotila ja päiväkotit, Lumilinnan päiväkotit, katsastusasema ja Hakakadun rivitalo sekä Varkaudessa Käpykankaan asuinalueen asemakaava, asuinkerrostalo Kiinanmuuri ja Könönpellon seurakuntakeskus – säilytetään kaavaehdotuksessa ennallaan.

1.1 Yleisvastine soiden luonnonsuojelualueita koskevaan palautteeseen

Soidensuojelun täydennysehdotuksen perusteella maakuntakaavaehdotuksessa osoitetuista luonnonsuojelualue -merkinnöistä on saatu palautetta melko paljon koko kaavaprosessin ajan. Merkintä koskee yksityisiä maanomistajia¹, sillä valtion maiden osalta soidensuojelun täydennysehdotukset on käsitelty jo Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 1. vaiheessa. Palaute on ristiriitaista luontojärjestöjen vaatimissa maakuntakaavalta laajempaa suojelua tavoitteena jopa 30 % maa-alasta. Metsätoimijoiden puolelta on esitetty huolta merkinnän vaikutuksista yksityisiin maanomistajiin. Metsätoimijat ovat esittäneet merkinnän poistamista.

Maakuntahallituksen linjauksen (kokous 27.5.2024) mukaisesti SL-merkintä muutetaan MY-alkuiseksi merkinnäksi toteutumattomien soidensuojelun täydennysehdotuksen yksityisten maanomistajien maa-alueiden kohdalta. Merkinnän muuttaminen johtaa maakuntakaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamiseen.

1.2 Yleisvastine laajoja metsäpeitteisiä alueita koskevaan palautteeseen

Laajat metsäpeitteiset alueet -merkinnästä ja sen kuvauksesta saatiin melko paljon palautetta. Merkintä on herättänyt keskustelua puolesta ja vastaan koko kaavaprosessin ajan. Näkemykset merkinnästä ja sen vaikutuksista ovat ristiriitaiset. Merkinnän kuvaus ja suunnittelumääräys ovat muotoutuneet kaavaprosessin aikana väljempään suuntaan.

Leppävirran kunta esitti merkinnän kuvauksen muuttamista.

Maakuntahallituksen linjauksen (kokous 27.5.2024) mukaisesti merkintä poistetaan kaavaehdotuksesta. Poistaminen johtaa maakuntakaavaehdotuksen uudelleen nähtäville asettamiseen.

	<p>LAAJAT METSÄPEITTEISET ALUEET Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat metsäpeitteiset alueet, jotka ovat ja säilyvät ensisijaisesti metsätalouskäytössä.</p>
---	---

¹ Luonnonsuojelulaissa yksityismaat tarkoittavat kaikkia muita maanomistajat kuin valtiota. Yksityishenkilöiden, perikuntien tms. lisäksi yksityismaihin luetaan yhtiöiden, kuntien, seurakuntien, yhteisöjen, säätiöiden jne. omistamat alueet (Luonnonsuojelulaki (9/2023) luku 6).

1.3 Yleisvastine kuntien tuulivoimapotentiaalia koskevaan palautteeseen

Neljän kunnan palaute liittyi maakuntakaavaehdotuksesta viranomaiskuulemisvaiheen jälkeen poistettuihin tuulivoimapotentiaaliin alueisiin. Joroinen, Leppävirta, Rautavaara ja Varkaus ovat maininneet muistutuksissaan asiasta ja esittäneet pois jätettyjen tuulivoimapotentiaalia kuvaavien merkintöjen palauttamista. Rautalammin kunta on esittänyt alueelleen tuulivoimapotentiaalin osoittamista tasapuolisuuden nimissä.

Viranomaiskuulemisen jälkeen maakuntakaavaehdotuksesta poistettiin seitsemän tuulivoimapotentiaalista aluetta puolustusvoimien aluevalvontatehtävän turvaamiseksi. Ratkaisu perustui pääesikunnan tuulivoima-asiantuntijoiden kanssa käytyihin neuvotteluihin. Puolustusvoimat ei ole omassa palautteessaan vaatinut merkintöjen poistamista, vaan asia ratkaistiin harkinnan jälkeen kaavatyössä Pohjois-Savon liiton toimistolla.

Itä-Suomen tuulivoimarakentamisen edellytysten parantamiseksi on Orpon hallitusohjelman kirjaus ja asiaa selvitetään parhailaan Työ- ja elinkeinoministeriön asettamassa työryhmässä. Työryhmän selvitys valmistuu kesällä 2024.

Maakuntahallituksen linjauksen (kokous 27.5.2024) perusteella kaavaehdotukseen palautetaan seitsemän tuulivoimapotentiaalista aluetta Joroisten, Kaavin, Kuopion, Leppävirran ja Rautavaaran alueelle.

Kaavaselostuksen tuulivoima-alueita koskevan taulukon värikoodaus perustuu pääesikunnan lausuntoon tuulivoimapotentiaalisista alueista (kyllä, ehkä=vaaditaan VTT:n tutkavaikutus selvitys, ei -alueet). Olemassa oleville tai jo luvitetuille tuulivoima-alueille taulukolla ei ole vaikutusta. On hyvä tiedostaa, että pääesikunta voi muuttaa näkemystään tuulivoiman rakentamisedellytyksistä tutkavaikutusten selvityksen perusteella ja hankkeiden toteutumisen edistymisen mukaan tarkasteltavien yhteisvaikutusten perusteella. Taulukko ja kaavaselostus päivitetään palautettavien tuulivoimapotentiaalisten alueiden perusteella. Palauttamisella on vaikutusta tuulivoiman maakunnalliseen mitoitukseen sekä yhteisvaikutusten arviointiin. Palauttamisen vuoksi poistetaan yhden luonnonrauha-alueen merkintä.

1.4 Yleisvastine yksityishenkilöiden tuulivoimaa koskevaan palautteeseen

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen

yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset esim. Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.

Maakuntakaavan merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteissa esille tuodut yksityiskohtaisen huomiot selvitetään yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa. Maakuntakaavassa ei oteta kantaa hankkeiden YVA-selvityksiin tai johtopäätöksiin. Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamalla tarvittaessa lausuntoja mm. tuulivoimahankkeiden yleiskaavoista ja YVA-prosesseista. Yleiskaavaprosessin lopputulemana hankkeen toteutettavuus selviää. Hanketoimija tekee lopullisen investointipäätöksen tämän jälkeen.

Tuulivoimapotentiaalia osoittava maakuntakaavan merkintä kuvaa alueen erityisominaisuutta, tuulivoimapotentiaalia, mutta merkinnän päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto, yleisimmin maa- ja metsätalous. Seudullisen tuulivoimarakentamisen määräksi on määritelty seitsemän (7) voimalaa. Sitä perustellaan mm. savolaisen maiseman pieni-piirteisyydellä herkkyydellä (mäkisyyys, mosaiikkimainen vesistö, arvokas kulttuuriympäristö). Pienipiirteisessä, muutoksille herkässä maisemassa ja laajoilla järviolueilla pienikin määrä voimaloita aiheuttaa merkittäviä maisemavaikutuksia.

Liiton laatimassa selvityksessä tuulivoimapotentiaali on paikannettu poissulkevan puskurianalyysin ja teknistaloudellisen arvioinnin tuloksina. Luontokohteisiin, maisema-alueisiin, asutukseen ja muihin toimintoihin on jätetty suunnittelussa maakuntakaavan yleispiirteisyyden näkökulmasta riittävä etäisyys. Tuulivoimaloiden koko, lukumäärä ja sijoittuminen ratkaistaan maakuntakaavaa tarkemman suunnittelun yhteydessä, kunnan osayleiskaavassa.

Tuulivoima on Pohjois-Savossa suhteellisen uusi asia. Meillä on toteutunut vain yksi kolmen voimalan alue Leppävirralla. Meillä tuulivoimarakentaminen ei ole vielä arkipäiväistynyt, vaan siihen liittyy uutena asiana paljon ennakkoluuloja, huolta ja pelkoakin, mikä näkyy runsaassa palautteessa.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen tavoitteita asetettaessa linjattiin, että maakunnan primäärienergian tarpeesta 20 % katettaisiin tuulivoimalla vuoteen 2040 mennessä. Maakuntakaava osoittaa Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalia vuonna 2021 laaditun (FCG Oy) selvityksen perusteella. Tuulivoimaloiden lukumäärä ja sijoittuminen ratkaistaan vasta kunnan osayleiskaavassa tarkempien selvitysten perusteella. On hyvin tavallista, että tuulivoimaloiden määrä pienenee osayleiskaavatyön aikana, kun selvitysten ja vaikutustenarvioinnin tulokset valmistuvat.

Yhdessä palautteessa kuvataan hyvin, että *kun toisella kädellä yritetään tuottaa puhtaampaa energiaa, niin toisella kädellä samalla alueella edistetään luontokatoa*. Tilanne kuvaa myös maakuntakaavan roolia erilaisten, ristiriitaistenkin, tavoitteiden yhteensovittamisessa. Tässä kaavatyössä on pyritty aikaisempaa vahvemmin ottamaan huomioon ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, energiamurros, maakunnan hiilitaseen suuntaaminen hiilineutraaliksi, jopa hiilinegatiiviseksi, kestävä aluerakenne ja liikennejärjestelmä, matkailupotentiaalin hyödyntäminen ja esim. ruuan tuotannon huoltovarmuuden esiin nostaminen. Kuten vaikutusten arvioinnissa toteamme, kaikkia tavoitteita ei ole kaavatyössä saavutettu. Yhteensovittavat ratkaisut edustavat kokonaisharkintaa, hyötyjen ja haittojen sekä puoltavien ja vastustavien näkökulmien tasapainon löytämistä.

Metsäkatoon liittyen tuomme vastineissa esille, ettei tuulivoimarakentamisen metsäpinta-alaa pysyvästi vähentävä ja pirstaloiva vaikutus ole niin dramaattista kuin palautteessa arvioidaan. Tuulivoimaloiden väliin jää metsää ja asennusvaiheen jälkeen puusto kasvaa korkean tuulivoimalan lapojen pyyhkäisyypinnan alla. Selvityksiä ja tutkimuksia tuulivoimarakentamisen vaikutuksista metsäpinta-alaan on seurattu tässä kaavatyössä. Selvityksessämme (FCG Oy, 2021) olemme käyttäneet *pysyvästi tai pitkäaikaisesti* poistuvan metsäalan arviona 1,5 ha/voimala.

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä etäisyyksien linjauksia. Hanketoimijoiden ratkaisut voivat poiketa maakuntakaavasta, sillä oikeuskäytännön mukaan maakuntakaava joustaa. Tässä on perusteena tuore oikeustapaus eli korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös (KHO:2023:57).

Maakuntahallituksen linjauksen mukaan kaavaehdotukseen palautettavilla seitsemällä tuulivoimapotentiaalisella alueella on vaikutusta myös yksityishenkilöiden vastineisiin. Maakuntakaavaehdotus asetetaan muutosten vuoksi uudelleen ehdotuksena nähtäville.

Palaute	Vastine (muutettavat asiat osoitetaan lihavoidulla)
2. 2. POHJOIS-SAVON KUNNAT	
Iisalmi	Vastine
<p>Pohjois-Savon liitto on pyytänyt lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksesta. Iisalmen kaupunki antoi viranomaislausuntonsa kaavaehdotuksesta 24.4.2023. Nyt lausuntopyynnöllä olevaa kaavaehdotusta on kehitetty annetun lausunnon pohjalta.</p> <p>Kaavassa käsitellään seuraavia teemakokonaisuuksia 1. kehittämisperiaatteet ja aluerakenne, 2. liikennejärjestelmä, 3. luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö 4. luonnonvarat, 5. kulttuuriympäristö ja 6. energiantuotanto, yhdyskuntatekniikka ja tekninen huolto.</p> <p>Väestötavoite on 242 000 asukasta vuoteen 2040 mennessä. Tavoite on sama kuin maakuntaohjelmassa. Yhteenvedona todettakoon, että valmisteltu ehdotus pitäytyy pääpiirteissään maakunnallisessa ja valtakunnallisessa suunnittelutasossa, joka tekee maakuntakaavasta strategisemman suunnitteluvälineen kuin tällä hetkellä voimassa oleva maakuntakaava on.</p> <p>Iisalmen kaupungin lausunto:</p> <p><u>Kehittämisperiaatteet</u> Kehittämisperiaatemerkintöihin on lisätty Iisalmen kaupungin lausunnon mukaisesti vesimatkailun kehittämisvyöhyke Porovesi-Haapajärven alueelle.</p> <p><u>Aluerakenne, asuminen ja elinkeinot</u></p>	

Aluerakenteen ohjauksessa suunnitteluratkaisut ovat edelleen kehittyneet strategisimmiksi ja maakuntakaavatasoon paremmin soveltuviksi. Joillekin yksittäisille maa- ja metsätalousvaltaisille alueille, on vastoin Iisalmen kaupungin antamaa lausuntoa, osoitettu aluevarausmerkintä MY eli maa- ja metsätalousalue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Onko maakuntakaavatasolla todellakin tarve osoittaa tällaisia merkintöjä? Pitäisikö tästä merkinnästä luopua ja korvata se sen sijaan alueiden erityisominaisuuksia kuvaavalla merkinnällä?

Liikennejärjestelmä

Liikennejärjestelmän osalta on kaavakartalle osoitettu Iisalmen kaupungin strategisen yleiskaavaehdotuksen sekä Väyläviraston tekemän selvityksen pohjalta terminaalialueita, jotka vastaavat kaupungin tavoitteita.

Viherverkosto, luonnonsuojelu ja virkistys

Ratkaisu sisältää luonnon ydinaluumerkintöjä, jotka koskettavat Iisalmen kaupungin alueilla olevia Natura 2000 -alueita ja luonnonsuojelualueita. Nämä verkostot ovat tärkeitä luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta ja ekologisina käytävinä. Iisalmen kaupungin tavoitteena on, että jos maa- ja metsätalousalueita kuuluu osaksi viherverkostoja, alueilla ei elinkeinotoiminnan harjoittaminen vaarannu. Esimerkiksi maatalouden tuotantolaitosten sijoittuminen luonnon ydinalueille tulee olla mahdollista, jos maanomistajan elinkeinotoiminta sen vaatii.

Luonnonvarat

Kaavakartalle on osoitettu olevat maa-ainesten ottoalueet ja mineraalipotentialisuusalueet. Näiden kaavamerkintöjen merkitystä maakunnallisen tason merkintöinä tulisi perustella. Ovatko maa-ainesten ottoalueet lähinnä toiminnassa olevia alueita ja onko niitä edes syytä merkitä kaavakartalle, jos uusia potentiaalisia maa-ainesten ottoalueita ei merkitä? Mineraalipotentialiset alueet ovat maakuntakaavatasoisia merkintöjä strategisuudessaan.

Kulttuuriympäristö

MY-aluevarauksilla on osoitettu monenlaisia kohteita, joista tärkeimpiä ovat valtakunnallisesti merkittävät kivikot, hiekkarannat, tuuli- ja rantakerrostumat, kallio- ja moreenikohteet sekä kallioperän suojelu- ja opetuskohteet. Iisalmen MY-alueet (5kpl) ovat moreenialueita tai valtakunnallisesti arvokkaita kallioalueita ja kallioperän suojelu- ja opetuskohteita. MY-merkintöjä on vähennetty voimassa oleviin maakuntakaavoihin verrattuna. Osa MY-merkinnöistä yhteensovittaa maa-ainestenottoa ja maisemallisia arvoja. MY-merkinnät ovat myös yksi keino edistää luonnon monimuotoisuutta.

Väylävirasto on 27.3.2024 julkaissut selvityksen ”Iisalmen uusi raakapuun kuormauspaikka” (29/2024). Maakuntakaavaehdotuksen vaihtoehtoiset paikat ovat selvityksen mukaiset.

Luonnon ydinalueet eivät estä maatalouden tuotantolaitosten sijoittumista alueille.

Maa-ainesten ottoalueet osoittavat erilaisten maa-ainesten potentiaalia maakunnassa ja yhteensovittavat harjualueiden vesi- ja soravarantojen käyttöä. Osa maa-ainestalueista on käytössä olevia, osa varataan tulevaisuuden tarpeisiin. Kiertotalouden edistämisen ohella maakuntakaavalla pyritään turvaamaan luonnonvarojen riittävyttä ja mm. ratkaisemaan Kuopion seudulla laadukkaan rakennussoran saatavuutta. Iisalmissa kyseiset alueet ovat mm. kalliokiviaineksen ottoalueita.

Iisalmen kaupunki on lausunut rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyvistä asioista maakuntakaavan aikaisemmissakin vaiheissa. Viranomaiskuulemisen

Kulttuuriympäristön osalta merkittävä uusi asia on modernin rakennusperinnön inventoinnin ja arvotuksen valmistuminen maakuntatasoisena. Iisalmen kaupungin alueelle on arvotettu useita maakunnallisesti arvokkaita kohteita. Kohteita on osoitettu aluekohteina ja yksittäisinä kohteina. Iisalmen kaupungin antaman viranomaislausunnon pohjalta on Kuutolankatu 1 asuintalo jätetty pois maakunnallisesti arvokkaista rakennetun ympäristön kohteista. Lisäksi Iisalmen kaupunki esitti toiveen, että rakennusten Hakakadun rivitalot ja Lumilinnan päiväkotit suojelumerkinnot poistetaan. Tähän toiveeseen ei ole kaavaehdotuksessa vastattu.

Keskusta-alueen merkintätapaa on edelleen kaavaehdotuksesta annetun lausunnon pohjalta kehitetty siten, että seutukaupungin kehittämisenäkökulma on paremmin toteutettavissa. Ilvolankatu 8 on lisätty osaksi torin ympäristöä eikä nouse erillisenä kohteena esille kaavaehdotuksessa.

Merkintä torin ympäristöön on: Kaupunkikuvallisen kehittämisen kohdealue. Merkinnällä osoitetaan kaupunkikuvan kannalta maakunnallisesti merkittävät alueet. Maakunnallisen merkityksen perusteena ovat asemakaavallinen ratkaisu, rakennetun ympäristön mittakaava, eheys ja kerroksellisuus. Merkintää koskee suunnittelumääräys: Alueen tarkemmassa suunnittelussa tulee vaalia alueen kaupunkikuvaa. Uudisrakentaminen, korvaava ja täydentävä rakentaminen tulee sopeutua alueen mittakaavaan. Asemakaavallisia ratkaisuja tulee myös vaalia. Esimerkiksi torin kokoa, muotoa ja rajautumista ei tule muuttaa ilman pakottavaa syytä.

Tekninen lautakunta:

Keskustelun kuluessa toimialajohtaja täydensi päätösehdotusta seuraavasti:

Tekninen lautakunta edellyttää, että Hakakadun rivitalojen, Lumilinnan päiväkodin, srk:n Peltokodon kerhotila ja päiväkotit sekä katsastuskonttori maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö-merkinnät poistetaan.

Hyväksyttiin toimialajohtajan päätösehdotus ja täydennetty päätösehdotus.

vaiheessa keväällä 2023 Iisalmen kaupunki esitti poistettavaksi Kuutolankatu 1, Ilvolankatu 8, Hakakadun rivitaloja ja Lumilinnan päiväkotia. Viranomaisvaiheen jälkeen käytiin neuvottelukulttuuriympäristön arvottamistyöryhmän kesken ja verrattiin mahdollisia poistamisia muualla maakunnassa oleviin maakunnallisesti merkittäviin kohteisiin. Kaavaratkaisua tarkistettiin poistamalla Kuutolankatu 1:n ma-merkintä sillä perusteella, ettei kohteella yksittäisenä rakennuksena ole samanlaista merkitystä kuin aluemaisilla kokonaisuuksilla, jollaisia samalta aikakaudelta on Iisalmissa ja muualla maakunnassa jo osoitettu maakunnallisesti merkittävänä. Ilvolankatu 8 liitettiin osaksi torin ympäristön kaupunkikuvallisesti merkittävää aluetta (MK).

Rakennetun kulttuuriympäristö maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden arvot on todettu asiantuntija-arvioina maakuntakaavan arvottamistyöryhmässä, jossa on ollut liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Museoviraston ja alueellisen vastuumuseon edustajat. Liiton näkemyksen mukaan Hakakadun rivitalolla ja Lumilinnan päiväkodilla on maakunnallinen merkitys edelleen, samoin nyt poistettavaksi esitetyllä Peltokodon kerhotilalla ja päiväkodilla sekä katsastuskonttorilla. Korostamme, ettei merkintöjen poistaminen maakuntakaavasta poista kohteiden tunnistettuja arvoja, vaan ne tulee selvittää joka tapauksessa ko. rakennuskohteita koskevassa viranomaistyössä, toimenpiteissä, kaavamuutoksissa jne.

Toteamme edelleen, että maakuntakaava on ohjeena kuntakaavoitukselle ja kuntakaavoissa on mahdollisuus tutkia arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön vaalimista tarkemmin. Liitto korostaa, että maakuntakaavan rakennettua kulttuuriperintöä koskevan merkinnän sisällön mukaisesti *vaalimisen* tulee olla lähtökohtana, mutta kunta voi asiaa tarkemmin tutkiessaan päätyä myös muunlaiseen ratkaisuun esim. arvioidessaan rakennuksen käyttöarvoa. Ei muutosta maakuntahallituksen linjausten (kokous 27.5.2024) mukaisesti.

<p>Kaupunginhallitus hyväksyy lisälmen kaupungin lausunnon Pohjois-Savon Maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksesta teknisen lautakunnan päätöksen mukaisesti.</p> <p>Päätös: Hyväksyttiin.</p>	
<p>Joroinen</p>	<p>Vastine</p>
<p>Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaihe on edennyt ehdotusvaiheeseen. Kaavaehdotuksesta voi antaa muistutuksen 23.2.2024 mennessä ensisijaisesti sähköisellä palautelomakkeella. Joroisten kunta on saanut jatkoaikaa muistutuksen antamiselle 29.2.2024 saakka.</p> <p>Kunnanhallitus antoi 8.5.2023 lausunnon Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheessa laaditusta viranomaisehdotuksesta. Lausunnossa esiin nostetut seikat muutosehdotukseen on otettu hyvin huomioon paria seikkaa lukuun ottamatta.</p> <p>Huutokoski-Joroinen-Rantasalmi-Savonlinna välinen junarata on merkitty kaavakarttaan merkittävästi parannettavaksi radaksi kuten Joroisten kunta toivoi. Kaavaselostuksen kohdasta 5.3.2.2 puuttuu kuitenkin kirjallinen maininta asiasta. Kyseessä lienee virhe, joka pyydetään oikaisemaan.</p> <p>Joroisten kunta tarkentaa viranomaisehdotuksesta antamaansa lausuntoa koskien kaavaselostuksen kohtaa 5.7.1.1 tuulivoimapotentialiaali. Tuulivoimapotentialialinen alue tv-2 4.800 Korpisenkangas tulisi edelleen merkitä maakuntakaavakarttaan maakuntakaavaluonnoksessa esitetyn aluerajauksen mukaisesti. Voimalamäärien merkintä ei ole oleellista, koska tuulivoima-alueen lopullinen laajuus ja rakennettavien voimaloiden kokonaismäärä voidaan ratkaista alueelle laadittavalla tuulivoimayleiskaavalla. Joroisten kunta kokee aluemerkinän hyvin tärkeäksi, jottei alueelle mahdollisesti myöhemmin tuleva joku muu maankäyttömuoto estäisi suurimittaisen tuulivoimahankkeen rakentumista teknologian kehittymisen myötä myöhemmin. Tutkavaikutusten arvioinnissa tuulivoimaloiden vaikutuksia peilataan tämänhetkiseen tutkateknologiaan. Lähtökohtaisesti maakuntaliiton tulisi määritellä maakunnallisesti merkittävät tuulivoimapuistot maankäytön mahdollisuuksien mukaan eikä nykyhetken teknologiaan perustuvilla rajoitteilla tai haitoilla.</p>	<p>Kaavaselostuksen teksti täydennetään vastaamaan kaavaratkaisua.</p> <p>Ks. yleisvastine. Korpisenkankaan tuulivoimapotentialialinen alue palautetaan kaavaehdotukseen, joka asetetaan uudelleen nähtäville.</p>

Keitele	Vastine
<p>Yleistä</p> <p>Keitele on väkilukuun suhteutettuna 6. teollistunein kunta Suomessa. Kunnan väestö kasvoi vuonna 2023. Keitele muodostaa oman työssäkäyntialueensa. Keitele tekee nyt ja tulevaisuudessa vahvaa kunta kehittämistä ja on osana maakunnan kasvua vahvuutensa; yrittäjyyden ja puuteollisuuden osalta.</p> <p>Keiteleen kunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:</p> <p>Maakuntakaavassa ilmaistaan alueiden kehittämistavoitteina hyvät pääperiaatteet: "päätöksenteossa luodaan edellytyksiä taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle ja turvataan asukkaiden hyvinvointia ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä".</p> <p>Energia</p> <p>Energiansiirto tulee huomioida Maakuntakaavassa. Fingrid on juuri saanut valmiiksi seuraavan 10 vuoden suunnitelman, jossa myös 400 kW Harjulinja on huomioitu, joka kulkee pohjois-eteläsuunnassa myös Keiteleen kunnan läpi. Harjulinjan merkitys tulee olemaan ratkaiseva tekijä vihreän energian murroksen mahdollistamisessa mm. Keiteleellä.</p> <p>Aurinkovoima</p> <p>Keiteleelle ollaan suunnittelemassa noin 100 hehtaarin kokoista aurinkovoimalahanketta. Keiteleen kunta kannattaa energia-asioiden kehittämisen mahdollistamista laajalti myös mm.</p>	<p>Fingridin kantaverkon kehittämissuunnitelmassa vuosille 2024-2033 Harjulinjan rakentamista (Kiuruvedeltä maakunnan länsirajan tuntumasta etelään) on aikataulutettu 2030-luvun alkuun. <i>Tuulivoiman määrän edelleen lisääntyessä tulee pohjois-eteläsuuntaisen siirtokapasiteetin tarve todennäköisesti vaatimaan myös uuden 400 kV Harjulinjan rakentamista uudelta Höyttikan-kaan sähköasemalta ja Pysäysperän sähköasemalta Pyhjärven kautta Etelä-Suomeen.</i></p> <p>Fingridin kanssa neuvoteltiin 18.4.2024. Harjulinjan suunnittelu on niin alkuvaiheessa, ettei linjavaihtoehtoja voida vielä esittää. Kun Fingridiltä on saatavissa linjavaihtoehtoja Harjulinjan sijainnista, ne osoitetaan sähkönsiirron yhteystarpeena tulevaisuudessa maakuntakaavoissa. Lisätään maininta tästä myös kaavaselostukseen.</p> <p>Aurinkovoiman teemaa käsitellään vireillä olevassa maakuntakaavan kolmannessa vaiheessa.</p>

jatkojalostuksen näkökulmasta Maakuntakaavaan. Maakuntakaavan tulee lähtökohdiltaan mahdollistaa maakunnassamme aurinkovoiman hyödyntäminen vihreän siirtymän edistämiseksi, mutta myös valtion rahoituksen vähentyessä kuntien positiivisen taloudellisen näkymän varmistamiseksi. Teema tulee ulottaa laajemmalti koskemaan myös muita vihreän siirtymän energiamuotoja kuten sähkö- ja biotankkausasemien verkosto tms. sekä bionesteiden tuotanto.

Tuulivoima

Maakuntakaavaluonnoksessa on huomioitu Keiteleen tuulivoimapotentialiset alueet Kalettomansuo, Kangasjärvi ja Munterinkangas. Tuulivoiman kehittämisen näkökulma tulee huomioida Maakuntakaavassa myös tulevaisuuden tarpeet huomioiden.

Kiertotalouden kehittämisalueet

Maakunnan keskeiset kiertotalouden kehittämisalueet on merkitty Maakuntakaavaan (Leppävirran Riikinneva, Kuopion Heinälammrinne ja Iisalmen Peltomäki). Maakuntakaavan tulee mahdollistaa pitkälle tulevaisuuteen myös muille lokaatioille muodostuvat ja rakennettavat kiertotalouden kehittämisalueet, joten tämä kehittäminen tulee Maakuntakaavassa turvata.

Vety

Vetytalouden nähdään tulevaisuudessa nousevan osaksi kehittyneiden hiilineutraalien yhteiskuntien energiajärjestelmiä, teollisuutta ja liikennettä. Vetytalouden avulla uusiutuvaa energiaa voidaan hyödyntää tehokkaammin ja energian pidempiaikainen varastointi tulee mahdolliseksi. Lisäksi vety on tärkeä synteettisten polttoaineiden ja kemikaalien raaka-aine.

Maakuntakaava ja Pohjois-Savon liiton aktiivinen ote vetypotentiaalin selvittämiseksi on olennaisen tärkeää maakunnan kannalta. Pohjois-Savon vihreän energian masterplan -hanke tulee olemaan myös tärkeä oikeanlaisen vision ja askelmerkkien muodostamiseksi maakunnan kehittämisessä. Keiteleen kunta kiittää Pohjois-Savon liittoa tästä aktiivisuudesta ja toivoo vahvaa yhteistyötä kaikkien, myös pienten kuntien kanssa koskien vetypotentiaalin mahdollisuuksien jalkauttamista käytäntöön.

Maakuntakaavaan on saatava varaus vetykaasuputkelle, jotta voimme varautua vihreän energian jatkojalostamiseen maakunnassa.

Maakuntakaava ei estä kiertotalouden kehittämistä kolmen keskeisen kiertotalouskeskittymän ulkopuolisilla alueilla.

Vetytalouteen liittyvä palaute otetaan huomioon maakuntakaavan 3. vaiheessa.

Tiestö sekä saavutettavuus

Luonnoksessa mainitaan, että "Tieluokkien muutoksia osoittavia merkintöjä on kantatielle 77 ja kantatielle 88 (kantatiestä valtatieksi). Ratkaisu on voimassa olevan Pohjois-Savon maakuntakaavan ja Pohjois-Savon liiton pitkäaikaisen edunvalvontatavoitteen mukainen." Keiteleen kunta kannattaa kantatie 77:n muuttamista valtatieksi. Tien 77 merkitys itälänsuuntaisessa tiestössä on tärkeä valtakunnallisesti ja yhdistää mm. valtatie 4 ja 5. Metsätalouden ja maatalouden kuljetukset reitittyvät laajasti tien 77 kautta, joten sen merkitys maakunnan huoltovarmuuden ja ruokaomavaraisuuden sekä yritysten kilpailukyvyn kannalta on erittäin Elinvoimaisen haja-asutusalueen palvelujen ja yritysten saatavuus ja saavutettavuus on turvattava tiestöstä ja muusta infrastruktuurista (esim. tietoliikenne- ja puhelinyhteydet) huolehtimisen kautta. Tiestön kunnon merkitystä on edelleen korostettava myös Maakuntakaavoituksessa ja maakunnan edunvalvonnassa. Maakunnan työssäkäyntialueiden, joista Keitele on yksi viidestä, saavutettavuutta tulee parantaa. Sen kehittäminen onkin huomioitu Maakuntakaavaluonnoksessa. Rataverkoston sekä lentoliikenteen kehittäminen on merkittävä asia mm. henkilö- ja tavaraliikenteen liikkuvuuden vuoksi, joten sen kehittäminen tulee olla myös maakunnan edunvalvonnan ja kehittämisen agendalla.

Kulttuuri

Kulttuuriin liittyviä näkökohtia tulee monipuolisesti ja aktiivisesti edistää myös Maakuntakaavoituksen kautta. Ainoastaan nykytilan toteaminen ei edistä kulttuurillisia tavoitteita.

Luonnonalueet ja metsät

Laajojen metsäpeitteisten alueiden, joita on osoitettu eri puolille maakuntaa, kaavamerkinnän tarkoitus jää epäselväksi, koska niille ei ole annettu mitään määräystä. Maakuntaliiton mukaan se on informatiivinen ja kuvaa erityisominaisuutta. Kantamme on, että metsäpeitteisyys ei ole Pohjois-Savossa erityisominaisuus eikä epämääräisiä merkintöjä tulisi laittaa.

Huomiona merkintään luonnonsuojelualueista S ja SL. On hyvä, että niillä merkitään jo perustetut suojelualueet, mutta nyt kaavaan ollaan nostamassa myös soidensuojeluohjelman kohteita, jotka ovat yksityismailla ja joille ei ole vielä päätöstä suojelusta eikä siten rahoituksesta. Uusi metsätalouden kannustejärjestelmä METKA tarjoaa hyviä rahoitusmalleja vapaaehtosiin luonnonhoitotöihin yksityismailla (joka on siis eri asia, kuin ELYN kautta tuleva em.

Kantatien 77 tieluokan muuttaminen valtatieksi on ollut pitkään Pohjois-Savon liiton tavoite maakuntakaavassa, maakuntasuunnitelmassa ja edunvalvonnassa. Voimassa olevan maakuntakaavan tavoite sisältyy myös Pohjois-Savon maakuntakaava 2040:n 2.vaiheen ehdotukseen.

Mainitut asiat ovat maakuntakaavan tavoitteena ja myös liiton jatkuvan edunvalvonnan toimenpiteinä.

Maakuntakaavassa osoitetaan alueidenkäytön ratkaisuja ja kehittämisperiaatteita ja se luo edellytyksiä kulttuurin laajalle kentälle. Suunnittelumääräyksissä ohjataan ottamaan kulttuurisia tekijöitä huomioon.

Ks. yleisvastine. **Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistetaan maakuntakaavaehdotuksesta**, joka asetetaan uudelleen nähtäville.

<p>suojelupäätös), mutta jos kaavamerkintä on S -alkuinen, ei tukea saa. Eli merkintä kääntyy itseään vastaan. Myös maanomistajan oikeusturva heikkenee ja puuta tuskin kukaan ostaa näiltä kohteilta (toki ovat usein vähäpuustoisia). Kantamme on, että tämä merkintä olisi yksityismaiden osalta saatava pois.</p> <p>Matkailu Vesimatkailun kehittämisalue on Maakuntakaavassa merkitty Keiteleelle saakka. Tämä on hyvä merkintä, mutta alue tulisi ulottaa Tossavanlahteen saakka huomioiden alueen pienvenesatama, veneenlaskupaikat ja järviluontoaktiiviteettien edistäminen sekä kalastus.</p> <p>Pohjois-Savon ja Itä-Suomen kehittäminen Keiteleen kunta on huolissaan valtakunnallisesta länsipainotteisesta kehittämisestä. Maakuntakaavan tulee mahdollistaa joustavasti eri toimintojen kehittämistä ja toimia työkaluna kasvun mahdollistamiseksi. Kasvun edistäminen tulee olla vahva ohjuri maakunnallisessa kehittämisessä. "Yhtenäinen, kasvava maakunta".</p>	<p>Ks. yleisvastine. Soiden luonnonsuojelumerkinnät muutetaan MY-alkuiseksi merkinnäksi.</p> <p>Vesimatkailun kehittämisalue -merkinnän yhtenä tavoitteena on ollut kattaa sillä pääveneilyreitit ja ulottaa sitä mahdollisuuksien mukaan kuntakeskukseen. Tossavanlahteen ei maakuntakaavassa osoiteta veneilyyn tai matkailuun liittyviä toimintoja, joten kehittämisalueen merkintäkin jätetään koskemaan vain kuntakeskuksen aluetta.</p>
<p>Kiuruvesi</p>	<p>Vastine</p>
<p>Kiuruveden kaupungilla ei ole huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen kaavaehdotukseen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Kuopio</p>	<p>Vastine</p>
<p>Kaavassa käsitellään aluerakenteen ja kehittämisperiaatteiden, liikennejärjestelmän, luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden, luonnonvarojen, kulttuuriympäristön, energian, yhdyskuntatekniikan ja teknisen huollon teemakokonaisuuksia. Läpileikkaavana teemana on ilmastomuutos.</p> <p>Ympäristönsuojeluviranomaisen näkökulmasta kaavaehdotuksessa on käsitelty kattavasti edellä mainittujen teemojen nykytilaa maakunnassa, mutta ehdotetut toimet monien luonnonympäristöön liittyvien kehityskulujen kääntämiseksi myönteisemmiksi ovat jääneet pohdintojen ja yleismääräysten tasolle. Toki on hyvä, että kipukohdat on tunnistettu. Kaavaehdotuksessa olisi kuitenkin voinut rohkeammin lähteä muuttamaan näkemystä tulevaisuudesta</p>	<p>Maakuntakaavan lähtötilanteessa tavoitteeksi otettiin hyvinkin kunnianhimoisesti luonnon monimuotoisuuden parantaminen, hiilineutraali, jopa hiilinegatiivinen maakunta. Samalla kaavatyössä pyrittiin luomaan aikaisempaa vahvempi kytkös maakunnan strategisen kehittämisen ja maakuntakaavan välille. Kaavaprosessin aikana aihepiirin politisoituminen ja vahvat vastakkaiset näkemykset ovat hioneet ratkaisua kohti vähimmin uudistavin</p>

verrattuna menneeseen kehitykseen, joka on johtanut luonnonvarojen ylikulutukseen, suuriin hiilipäästöihin ja osittaiseen luontokatoonkin.

Tietenkään kaavalla ei voida ratkaista globaaleja ongelmia, mutta paikallisesti sillä voitaisiin ehkä nyt tarjottua enemmän pyrkiä ohjaamaan pohjoissavolaistakin maan- ja luonnonkäyttöä kestävämmälle tielle. On harmillista, että todennäköisesti piakkoin velvoittaviksi toimiksi tulevat luonnon ennallistaminen, elinympäristöjen lisäsuojelu ja hiilinielujen kasvattaminen eivät näy kaavakartalla juuri mitenkään. Nämä toimet voisivat olla luonteva osa sisällöltään hieman hämäräksi jääviä matkailun ja virkistymisen sekä maaseudun kehittämisvyöhykkeitä, luonnon ydinalueita ja luonnonrauha-alueita. Toivotaan, että kehitys näiden suhteen on myönteisempää kuin kaavaratkaisusta voisi ajatella sen olevan. Kaavan vaikutustenarvioinnissa olisi voitu lisäksi arvioida laajemmin sen vaikuttavuutta luonnonympäristöön, vaikka olihan siellä todettu, että kaavalla olisi ”vähäisiä myönteisiä vaikutuksia” oikeastaan kertomatta kovin tarkasti, mitä nämä myönteiset vaikutukset mahdollisesti ovat.

Yksittäisistä kaavamerkintäluettelon Kuopion kohteista laitoimme merkille seuraavaa:

- Kohde 941, MY 11.278 ”Iso-Luotteinen” pitäisi olla peruskarttanimen perusteella ”Iso-Loutteinen”.
- Kohde 1041, SL 11.512 ”Puijon puistometsä” on nimeltään harhaanjohtava, koska kyse ei enää ole puistona hoidettavasta luonnonsuojelualueesta, kuten sen vanhin osa joskus oli.
- Kohde 1095, sl 11.568 ”Luotteispuro” pitäisi olla peruskarttanimen perusteella ”Loutteispuro”.
- Kohde 1149, sl 11.628 ”Suurisaaren ja Xniityn suot”, nimen yhteydessä on jotakin sotkua.
- Kohde 706, Ira 11.701 ”Palonen” saisi kattaa myös Suuri-Palosen järven, sillä järvi on täysin rakentamaton ja sikäli poikkeuksellisen erämainen edelleen. Suuri-Palosen rannoilla on myös arvokkaita luonnonsuojelualueita, mutta muuten seudun metsät ovat voimaperäisesti hakatuja.

Jatkoaika 1.3. saakka/Heli Laurinen:

merkinnöin hyväksyttävissä olevaa ratkaisua. Ennallistamisessa on tunnistettava, että maakuntakaavan keinot ratkaista luonnonvarojen ylikulutukseen, suuriin hiilipäästöihin ja luontokatoon liittyviä ongelmia ovat kuitenkin varsin rajalliset. Aluerakenteessa maakuntaan on valittu tiivistyvä, taajama- ja kaupunkikeskeinen, malli, jossa joukkoliikenteen kehittäminen on realistista. Luonnonvarojen ylikulutuksesta on tutkittu mm. laatusoran riittävyttä Kuopion seudulla. Kiertotalouteen voidaan tässäkin teemassa kehottaa ja kiertotaloudelle varataan maakunnallisesti kolme merkittävintä kehittämisaluetta. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät alueet on osoitettu luonnon ydinalueen merkinnöillä. Laajat metsäpeitteiset alueet -merkinnällä osoitettiin metsien ydinalueita osana ekologista verkostoa, mutta se **poistetaan maakuntahallituksen linjauksen mukaisesti**.

Maakuntakaavan 2. vaiheen ehdotuksesta tarkastetaan palautteessa mainitut asiat. **Ne korjataan teknisinä korjauksina paikkatietojen nimistöön.** Korjataan kirjoitusasut: Iso-Luotteinen -> Iso-Loutteinen, Puijon puistometsä -> Puijo, Luotteispuro -> Loutteispuro sekä Suurisaaren ja ???kinniityn suot -> Suurisaaren ja Ökinniityn suot.

Luonnonrauha-alueet perustuvat pitkälti voimassa olevan maakuntakaavan hiljaisten alueiden varauksiin eikä tätä maakuntakaavaa varten ole tehty uusia selvityksiä. Aluerajaukset säilytetään yhtenäisyyden vuoksi ennallaan. Ei muutosta.

<p>Kiitos lisääjasta. Asia on valmisteltu yhteistyössä, erilliselle lausumiselle ei ole tarvetta. (muuttaman piirtoteknisen huomion laitan erillisellä viestillä).</p>	<p>Palautteessa esitetyt muutostarpeet on tehty teknisinä korjauksina.</p>
<p>Leppävirta</p>	<p>Vastine</p>
<p>A Kehittämisperiaatteet ja aluerakenne</p> <p>Aluerakenne muodostuu asumisen, palveluiden, tuotannon ja työpaikkojen, vapaa-ajanaluiden sekä liikennejärjestelmän muodostamasta kokonaisuudesta. Kehittämisperiaatteilla käsitellään maakuntakaavassa laajojen alueiden kehittämistarpeita eri teemoista. Merkinnät kytkeytyvät niin aluerakenteeseen, elinkeinoihin, liikennejärjestelmään, ekologiseen verkostoon kuin virkistykseen ja matkailuun.</p> <p>Kehittämisperiaatteet noudattavat Pohjois-Savon maakuntaohjelman 2022- 2025 painotuksia. Kaavatyössä on ollut tavoitteena kehittämissperiaatteiden selkiyttäminen ja niiden vaikuttavuuden täsmentäminen. Tavoitteista huolimatta kehittämissperiaattemerkinnät ovat edelleen hyvin yksityiskohtaisia, enemmänkin rajoittavia kuin mahdollistavia. Nämä nousevat erityisesti esille matkailua koskeissa kehittämissperiaattemerkinnöissä. Esitetysssä muodossaan kehittämissperiaatteilla rajoitetaan varsinaisen elinkeinon kehittämistarpeita. Kaavan tavoitteissa kuitenkin korostetaan miten matkailun kehittämisellä tulisi edistää suojelualueverkoston, rakennetun kulttuuriympäristön, arvokaiden maisema-alueiden sekä arkeologisen kulttuuriperinnön kulttuurisesti ja ekologisesti kestävää hyödyntämistä.</p> <p><i>Leppävirran kunta näkee, että kehittämissperiaatteissa olisi hyvä olla eväitä itse matkailuelinkeinon kehittämiseen, suojellulliset, maisemalliset, luonto- ja kulttuuriperinnölliset arvot huomioon ottaen.</i></p> <p>B Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja virkistyskäyttö</p> <p>Ekologisen verkoston kehittämissperiaateiksi on nostettu metsäpeitteisten alueiden pirstaloitumisen välttäminen, luonnon monimuotoisuuden parantaminen myös suojelualueiden ulkopuolella esim. metsienkäsitelyssä, luonnonsuojeluverkoston täydentäminen sekä merkittävien ekologisten yhteyksien turvaaminen ja kehittäminen. Pohjois-Savossa ekologiseen verkostoon</p>	<p>Matkailun kehittämissperiaattemerkinnöissä (mm. matkailun vetovoima-alue, matkailun vetovoimakohde, matkailun ja virkistykseen kehittämisyöhyke ja vesimatkailun kehittämisalue) ohjataan matkailutoimialaa ja sen kehittäjiä hyödyntämään alueen paikallisia lähtökohtia, luonnonoloja ja maisemia sekä verkottumaan muiden toimijoiden kanssa.</p>

kytkeytyy siniverkostona rikas järvien mosaiikki. Pintavesien tilan parantaminen on yksi maakuntakaavan tavoitteita. Leppävirran osalta kaavaratkaisu sisältää luonnon ydinaluumerkintöjä, laajoja metsäpeitteisiä alueita kuvaavan merkinnän ja suojelualuumerkintöjä.

Laajat metsäpeitteiset alueet

Kaavaselostuksen mukaan Tavoitteena maakuntakaavassa on osoittaa maakunnan mittakaavassa laajimmat metsäpeitteiset alueet, jotka muodostavat osan ekologista verkostoa ja mahdollistavat eliöiden liikkumisen ja leviämisen. Leppävirralla laajat metsäpeitteiset alueet kattavat valtatie 5 länsipuolella Sorsakoskentien ja Humalamäen välisen alueen kokonaisuudessaan.

Kaavaselostuksen mukaan erityisominaisuutta, laajat metsäpeitteiset alueet, kuvaava merkintä ei estä muiden toimintojen sijoittumista alueelle: *Laajat metsäpeitteiset alueet ovat pääosin metsätalouskäytössä olevia alueita, mutta niihin sisältyy vaihtelevassa määrin myös maatalousalueita, maanteitä, metsäteitä ja yksityisteitä, sähkönsiirtolinjoja, haja-asutusta jne.*

Erytisominaisuutta kuvaava merkintä on kaavaehdotuksessa esitetty toteavana, ilman suunniteluuhjetta: *Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat metsäpeitteiset alueet, jotka ovat ja säilyvät ensisijaisesti metsätalouskäytössä.*

Edellä on kuitenkin todettu, että erityisominaisuutta kuvaava merkintä ei estä muiden toimintojen sijoittumista. Nykytilanne, jossa alueelle voidaan suunnitella ja luvittaa muuta maankäyttöä, säilyy. Nyt esitetty kuvaus on suhteessa metsäpeitteisten alueiden mahdolliseen moninaiskäyttöön varsin ehdoton.

Leppävirran kunta esittää merkintää muutettavaksi: Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät, pääasiassa metsätalouskäytössä olevat laajat metsäpeitteiset alueet.

Luonnonsuojelualueet

Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojeltuja tai suojeltavaksi tarkoitettuja alueita. Alueella on voimassa MRL:n 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

Esitettyä merkinnän kuvauksen muutosta käsiteltiin aluerakennetyöryhmässä, mutta yhteneväistä näkemystä ei syntynyt. **Merkintä poistetaan maakuntahallituksen linjauksen mukaisesti.**

SL 521 Pieni-Saamaiseen liittyen (aiemmin SL 503); Pieni-Saamainen on *Varkauden seudun pohjoisosan seutukaavassa (vahvistettu ympäristöministeriössä 4.9.1995)* merkitty kokonaisuudessaan linnuston suojelualueeksi. Kyseessä on silloin ollut kunnan arvokkain lintujärvi. PieniSaamainen on aikoinaan otettu mukaan seutukaavan linnustonsuojelualueisiin paitsi monipuolisen pesimälinnustonsa ansiosta myös maakunnallisesti merkittävänä muutonaikaisena levähdyspaikkana.

Pieni-Saamaisen ja Saamaisen järvien luonto- ja maisemaselvityksessä v. 2004 (Rönkä, H, 2004) todetaan, että linnuston pesimäalueet ja muutonaikaiset levähdyspaikat ulottuvat Pieni-Saamaisen eteläpuolella sijaitsevalle Saamaiselle eikä Pieni-Saamainen ole luonnon suhteen yhtä arvokas kaikilta osiltaan. Selvityksen yhteydessä todettiin, että Pieni-Saamaisen merkitys joutsenten kerääntymispaikkana on vähentynyt, koska Pieni-Saamainen sulaa varsin hitaasti heikon vedenvirtauksen vuoksi.

Leppävirran kunnassa vireillä olevan Koiruksen itäpuolen rantaosayleiskaavan (1- vaihe) yhteydessä on laadittu luonto- ja maisemaselvitys, jonka yhteydessä Pieni-Saamaisella on tehty linnustohavaintoja touko-, kesä- ja heinäkuussa 2023. Linnustonselvityksen perusteella arvokkaaksi lintuvedeksi Röngän 2004 raportissa (Pieni-Saamaisen ja Saamaisen järvien luonto- ja maisemaselvitys, Rönkä, H, 2004) mainitun Pieni-Saamaisen linnusto vaikuttaa taantuneen. Valtakunnallisestikin lintuvesien lajisto on vähentynyt mm. liiallisen umpeenkasvun ja vieraslajipienpeitojen vuoksi. Pieni-Saamaisen suojeluarvot eivät ole enää sillä tasolla, että kohdetta olisi maakuntakaavassa tarvetta merkitä SL-alueeksi. Pieni-Saamaisen luontoarvot voidaan turvata vireillä olevassa Koiruksen itäpuolen rantaosayleiskaavassa.

Leppävirran kunta esittää, että Pieni-Saamaista koskeva SL-merkintä (SL 521) poistetaan maakuntakaavasta. Kaavaratkaisu perustuu nyt esitettyssä laajuudessaan vanhentuneisiin, jopa yli 30 vuotta vanhoihin selvityksiin. Jos Pieni-Saamaisen suojelliset arvot ovat edelleen ajankohdaisia, miksi kohdetta ei ole 30 vuoteen toteutettu luonnossuojelualueeksi, eikä sitä myöskään

Neuvottelussa 4.3.2024 liiton ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen luonnonsuojeluasiantuntijoiden kanssa on todettu, että enää tällä hetkellä ei ole tiedossa sellaisia erityisiä suojeluperusteita, joiden mukaan Pieni-Saamainen olisi tarpeen osoittaa maakuntakaavassa luonnonsuojelualueena. **Varaus SL 52.521**

ole osoitettu maakunnallisesti tärkeäksi lintualueeksi (MAALI-kohde). Pieni-Saamaisen nykyiset luontoarvot voidaan turvata vireillä olevassa Koiruksen itäpuolen rantaosayleiskaavassa.

MAALI-kohteet

Luonnonsuojelu -otsikon alle sivulle 90 on osoitettu karttakuva maakunnallisesti tärkeistä lintualueista (ns. MAALI-kohteet). MAALI-kohteet on koottu kartaksi, mutta kohteita ei osoiteta maakuntakaavan kartalla. Pohjois-Savon osalta MAALI-kohteet perustuvat Lintuyhdistys Kuikan laatimaan raporttiin v. 2018. Hankkeessa on käytetty pääosin BirdLife Suomen ylläpitämän Tiirilintutietopalvelun (www.tiira.fi) havaintotietoja vuosilta 2004-2015. Käytetty aineisto ei ole systemaattinen otos Pohjois-Savon linnustosta, vaan aineisto koostuu pääosin lintuharrastajien ilmoittamista havainnoista ja aineiston kertymiseen on vaikuttanut merkittävästi lintuharrastuksen luonne ja aktiivisten harrastajien maantieteellinen sijoittuminen.

Raportin mukaan havaintojen ilmoitusaktiivisuudessa on myös suurta vaihtelua eri lajien osalta. Tästä johtuen kartoituksen lopputulos on sattumanvarainen. Näinollen sitä ei voi pitää riittävänä perusteena mainittavaksi maakuntakaavassa.

Leppävirran kunnan näkemyksen mukaan MAALI-kohteiden esittämiseen ei ole perusteita; tiedot ovat osittain vanhoja, havainnoissa on paljon epävarmuutta ja kyse ei ole systemaattisesta otoksesta. Kohteet pitäisi arvottaa uuden tiedon perusteella systemaattisesti, jos näitä halutaan esittää. Kuntakaavoituksen yhteydessä selvitetään luonto- ja maisema-arvot linnustoselvityksineen. Esitetään poistettavaksi kuva 29 ja siihen liittyvä teksti.

C Energia, yhdyskuntateknikka ja tekninen huolto

Tuulivoimapotentiaali

Kaavaselostuksen mukaan tuulivoimarakentamisen on todettu olevan epävarmaa maakunnan itäosassa Puolustusvoimien aluevalvontatehtävän turvaamisen vuoksi. Tuulivoimapotentiaalisia alueita, esim. Korpisenkangas Leppävirralla, on karsittu huomattavasti viranomaiskuulemisen jälkeen puolustusvoimien aluevalvontatehtävän turvaamisen perusteella.

poistetaan. Samalla luonnon ydinalueen merkintää siirretään hieman lähemmäksi (Juurikkaselän metsät).

Neuvottelussa 4.3.2024 Pohjois-Savon ELY-keskuksen luonnonsuojeluasian tuntijoiden kanssa on todettu, että maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden (MAALI) on tarkoituksenmukaista informaatiomielessä esittää kaavaselostuksessa ehdotuksen mukaisena selostuksena ja karttana. Ei muutosta kaavaselostukseen.

Tuulivoimapotentiaali -maakuntakaavamerkintä kuvaa alueen erityisominaisuutta, tuulivoimapotentiaalia. Kaavamääräyksen mukaan alueiden päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto, yleisimmin maa- ja metsätalous.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n mukaan maakuntakaavan tulee huomioida maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset ja alueiden käytön ekologinen kestävyys. Lain mukaan kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Nyt nähtävillä oleva kaavaehdotus rajoittaa merkittävästi ja tarpeettomasti elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, ekologisten tavoitteiden saavuttamista ja maanomistajien mahdollisuutta hyötyä tuulivoimahankkeista ja on siten kestävän kehityksen tavoitteen vastainen.

Mahdollistavalla maakuntakaavalla voidaan parhaimmillaan synnyttää jotain sellaista, mitä ei ole konkreettisesti vielä edes näkyvissä. Toisaalta varovaisuusperiaatteeseen vedoten laaditulla kaavalla voidaan kadottaa olemassa olevakin kehityspotentiaali. Luonnosvaiheen ja viranomaisehdotuksen nähtävillä olon jälkeen kaavakartasta on karsittu useita tuulivoimapotentiaalisia alueita. Kun nämä kohteet jäävät maakuntakaavan ulkopuolelle tämä potentiaali paitsi poistuu vihreää siirtymää edistävien intresseistä, myös unohtuu suuria tulevaisuuden linjoja veävien suunnitelmista. Kaavaehdotuksesta poistettu potentiaali muuttuu itseään toteuttavaksi ennustukseksi.

Petteri Orpon hallitus on sitoutunut löytämään tekniset ja taloudelliset ratkaisut tuulivoiman ja Puolustusvoimien aluevalvonnan entistä parempaan yhteensovittamiseen. Maakuntakaava voi edistää näiden ratkaisujen toteutumista Pohjois-Savossa, kun eri alueiden tuulivoimapotentiaali esitetään selkeästi maakuntakaavassa. Maakuntakaavan tavoitevuosi on 2040 ja siihen mennessä ratkaisut tuulivoiman ja valvontajärjestelmien yhteensovittamisessa voivat kehittyä ja mahdollistaa sellaisen tuulivoimarakentamisen, mikä nykytekniikalla ei ole mahdollista.

Maakunnan etu on kuvata maakuntakaavassa tuulivoimalle potentiaaliset alueet nykyhetken rajoitteista huolimatta. Maankäyttö- ja rakennuslaki ei velvoita maakuntaa rajaamaan energiantuotannon alueita maakuntakaavassa Puolustusvoimien aluevalvonnalle aiheutuvien

vaikutusten perusteella. Potentiaalisten alueiden esittäminen maakuntakaavassa ehdollisena noudattaa Maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) määriteltyä kansallisen turvallisuuden huomiointia alueidenkäytön suunnittelussa. Potentiaalisen energiantuotannon poisrajaaminen on toisaalta jopa ristiriidassa MRL:n 4 a pykälässä mainitun huoltovarmuuden kehittämistarpeiden turvaamisen kanssa.

Pohjois-Savon liiton ehdoton linjaus poistaa potentiaalisia tuulivoima-alueita vain Puolustusvoimien lausuntoon perustuen näyttäytyy lyhytnäköisenä ja ylivarovaisena linjauksena, jolla voi kuitenkin olla kauaskantoisia vaikutuksia. Puolustusvoimat antaa lausunnon yksittäisen tuulipuiston toteutettavuudesta siinä vaiheessa, kun tuulivoimaloiden määrä ja sijoittelu on selvillä.

Maakuntakaavan tulee edistää uusiutuvan energian rakentamista alueellisesti nykyistä tasapuolisemmin. Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaali tulee olla hyödynnettävissä mahdollisimman laajasti jatkossakin.

Kaavaselostuksessa sivulla 123 on esitetty taulukko, jossa on lueteltu kaikki kaavatyössä käsitellyt potentiaalit tuulivoima-alueet. Taulukossa kohde 26 Saaristenmäki (Leppävirta/Suonenjoki) ja kohde 28 Konkanmäki on esitetty kohteina, joilta todennäköisesti vaaditaan VTT:n tutkavaikutusselvitys. Näistä kohteista Konkanmäen tuulivoimapuisto on ollut toiminnassa vuodesta 2017 lähtien ja Saaristenmäen tuulivoimapuiston osalta yleiskaava on saanut lainvoiman 23.7.2021.

Puolustusvoimat on antanut lausunnon hankkeen hyväksyttävyydestä v. 2021, Fintrafficin lentoestelausunto v. 2021, lentoestelupa v. 2022 ja rakennusluvut voimaloille on myönnetty v. 2022. Kunnan näkemyksen mukaan näille kohteille ei voida jälkikäteen vaatia mahdollista VTT:n tutkavaikutusselvitystä. Leppävirran kunta on edellyttänyt viranomaisvaiheen kuulemisen yhteydessä, että taulukkoa tarkennetaan em. kohteiden osalta väärinkäsitysten välttämiseksi. Liiton vastineessa on todettu, että kyse ei ole vaatimuksesta selvittää tutkavaikutuksia jälkikäteen.

Leppävirran kunta esittää, että Korpisenkankaan ja maakunnan muut tuulivoimapotentialiset alueet osoitetaan maakuntakaavassa alueen tämänhetkisestä toteutuksen epävarmuudesta huolimatta. Tuulivoimapotentialisten alueiden päämaankäyttöluokka on kuitenkin tässä vaiheessa muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto. Lisäksi kunta esittää uudelleen, että kyseistä taulukkoa tarkennetaan em. kohteiden osalta väärinkäsitysten välttämiseksi.

D Yhteenvetoa

Leppävirran kunta huomauttaa yleisesti, että jos maakuntakaavan laadintaa ohjaa kehitysmyönteinen ote voidaan parhaimmillaan mahdollistaa kaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä jotain sellaista myönteistä kehitystä, mitä ei ole konkreettisesti vielä tällä hetkellä edes näkyvissä.

Jos taas lähtökohtana on ylivarovaisuuden korostaminen, voidaan kadottaa olemassa olevakin ja välittömästi lähitulevaisuudessa oleva kehityspotentiaali. Tulisi omaksua maakunnan kehityspotentiaalia suosiva ja uutta kehitystä mahdollistava suunnitteluote. Rajoittamalla ja jossain määrin epämääräisiä ja kiistanalaisia suojelutavoitteita voimakkaasti korostamalla estetään maakunnan elinkeinoelämän edellytysten täysipainoinen hyödyntäminen. Tavoitteena tulee olla maakunnan elinkelpoisuuden ja elinvoimaisuuden lisääminen. On muistettava, että maakunnat ja maan eri osat kilpailevat asukkaista ja investoinneista. Asianmukaisesti perustellut suojelliset tavoitteet ovat kohtuudella sovittavissa alueen vetovoiman kasvattamiseen, kun valmistelussa on oikea asenne. Luonnosvaiheen ja viranomaisehdotuksen nähtävillä olon jälkeen kaavakartasta on karsittu useita tuulivoimapotentialisia alueita. Kun nämä kohteet jäävät maakuntakaavan ulkopuolelle tämä potentiaali paitsi poistuu vihreää siirtymää edistävien intresseistä, myös unohtuu suuria tulevaisuuden linjoja vetävien suunnitelmista.

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 tarkistamisen tavoitteena on saada aikaan voimassaolevista maakuntakaavoista yksi kokonaisuus, yleispiirteistä maakuntakaavaa ja edistää Pohjois-Savon maakuntastrategian toteutumista.

ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

Tässä kaavatyössä olemme halunneet korostaa sitä, että ilmastonmuutos ja luontokato muuttavat pahimmillaan elämisen, elinkeinojen ja yhteiskunnan olosuhteita täysin. Olemme halunneet kiinnittää huomiota siihen, että elinvoimaisen maakunnan kehittämisedellytyksiä haastava globaali muutos on jo käynnissä ja vaatii meiltä maakunnallista huomioon ottamista ja paikallisia ratkaisuja. Tämän on oltava kehittämisenäkökulmastakin kaiken lähtökohta. Muutokseen liittyy vahvasti mm. ruokahuollon ja energiakysymysten kautta kokonaisturvallisuus.

Maakuntakaavan kehittämisenäkökulman ja painotukset olemme pyrkineet aiempaa vahvemmin sitomaan Pohjois-Savon maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman mukaisiksi. Maakuntasuunnitelmassa määritellään pitkän tähtäimen tavoitteet, kehittämisstrategia ja väestötavoitteet. Maakuntaohjelmassa ja sitä tarkentavassa Toimeenpanosuunnitelmassa määritellään käytännön toimenpiteiden linjaukset, jotka ohjaavat aluekehittämistä ja aluerahoituksen kohdentamista. **Tuulivoimapotentialiset alueet palautetaan.**

Esitystapaa hiotaan vielä, vaikka merkintöjä ei poisteta suurin joukoin. Valmiin maakuntakaavan tarkastelu sähköisessä ympäristössä (Paikkatietoik-kuna) tuo varmasti helpotusta kaavaan tutustumiseen, sillä

<p>Kaavaehdotuksessa esitettäviä teemoja on edelleen paljon ja kaavakartta on visuaalisesti vaikeasti luettavissa. Kun otetaan vielä huomioon, että maakuntakaavan tarkistamisen ensimmäisen vaiheen kaavamerkinnot tulevat nyt esitettyjen lisäksi, esitystapaan ja merkintöihin tulee kiinnittää erityistä harkintaa.</p> <p>Olennaista olisi kautta linjan tunnistaa maakunnallisen tason kehitettävät ja ohjattavat asiat. Suunnittelumääräykset ja kehittämisperiaatemerkinnot ovat edelleen osin hyvin tarkasti ohjavia. Myös tämä osa-alue vaatii kehittämistä strategisempaan suuntaan.</p> <p>Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen ratkaisut perustuvat huolellisesti laadittuihin, kattaviin ja monipuolisiin selvityksiin.</p>	<p>paikkatietoympäristössä kaavakartan merkintöihin on mahdollista lisätä informaatiota esim. suunnittelumääräys. Useimmissa pdf-dokumenttien katse- luohjelmissa on myös mahdollista sulkea ja avata tasoja, jolloin kaavakartalta voi "sammuttaa" merkintöjä, joita ei sillä hetkellä ole tarpeen katsoa. Valmiista maakuntakaavasta tullaan laatimaan myös teemakarttoja, kuten esim. kulttuuriympäristöstä tai taajamien keskustoista on nykyisinkin tehty. Tarkentavista teemakartoista huolimatta on muistettava, että maakuntakaavan mittakaava on 1:200 000 ja sitä myös tulkitaan samassa mittakaavassa.</p>
<p>Pielavesi</p>	<p>Vastine</p>
<p>jouni.tissari@pielavesi.fi :</p> <p>Rannankylän koulu on kulttuurihistoriallisten rakennusten inventointiluettelossa. Siellä puhutaan puukoulusta. Rannankylällä on kaksi koulurakennusta, vanha puukoulu ja uudempi kivirakenteinen lisärakennus-koulu. Voitteko korjata uuteen maakuntakaavaan 2040 tämän niin, että merkintä koskee arvokasta puukoulua, mutta ei kivikoulua?</p> <p>Kulttuuriympäristö</p> <p>Pielaveden kunta on tuonut Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksen viranomaislausunnossa esille, että osaa maakuntakaavan ma- merkinnöistä on hankalaa ymmärtää ja arvottaa maakunnallisesti tärkeiksi kohteiksi, esimerkiksi Pielaveden kunnankirjasto.</p> <p>Rannankylän koulun osalta on myös epäselvyyttä mihin rakennukseen ma -merkintä kohdistuu. Nähdäksemme merkintä pitäisi koskea ns. puukoulua, eikä kivikoulua, joka pitäisi jättää merkintöjen ulkopuolelle. Pielaveden kunta näkee kuitenkin hyvänä asiana, että merkinnällä nostetaan esille vain maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä, mutta kohteen suojele- ja säilymisedellytykset ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa. Tällöin merkintä antaa mahdollisuuden huomioida sen, että modernin aikakauden</p>	<p>Rannankylän koulua koskeva palaute on saatu myös sähköisen lomakkeen kautta ja liitetty Pielaveden kunnan lausuntoon.</p> <p>Rannankylän koulu on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa vuoden 2011 julkaisun Pohjois-Savon kulttuuriympäristöselvitys, osa 2. perusteella. Se on arvotettu rakennushistoriallisesti, historiallisesti ja taajamaku- vallisesti merkittäväksi kokonaisuudeksi: <i>Rannankylän puukoulu, Pielaveden vanhin koulu valmistui v. 1884. Rakentamiseen käytettiin Kirkkosaaresta</i></p>

rakennuksissa voi olla tyypillisiä rakennustekniikkaan, käytettyihin rakennusmateriaaleihin tai rakenneratkaisuihin liittyviä ongelmia. Merkintä myös mahdollistaa sen, että kunnalla on paremmat edellytykset huomioida väestön ikääntyminen ja erityisesti pienissä kunnissa tapahtuva asukasluvun lasku, jotka aiheuttavat sen, että pienten kuntien ylläpitämiä rakennuksia tarvitaan tulevaisuudessa vähemmän. Koska merkintä ei velvoita säilyttämään maakunnallisesti tärkeitä rakennuksia, se ei myöskään aiheuta kohtuuttomia kustannuksia kunnille.

Litran mökkialue (ma 25.549) on Pielaveden kunnan näkemyksen mukaan menettänyt kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisen tärkeyden ja se pitäisi poistaa maakuntakaavasta. Rakennukset eivät ole enää alkuperäisessä kunnossaan, yksi rakennus on romahtanut, yksi on purettu sekä yksi laajennettu ja remontoitu täysin. Alkuperäisiä rakennuksia ei enää ole.

purettu vanhan kirkon hirsiiä. (...). Koska koulusta aiottiin tehdä niin suuri, että se riittäisi "ikuisiksi ajoiksi", riittivät hirret kuitenkin vain yhden varvin verran ikkunoiden yläpuolelle. Kivijalan kivet tuotiin Kirkkosaaresta kirkon kiviäidasta.

Koulua korotettiin v.1925 arkkitehti Toivo Salervon piirustuksien siten, että yläkertaan tuli voimistelu- ja veistosali. Puukoulun ikkunat ja ulko-ovet uusittiin v. 1988.

Oppilasmäärän kasvettua puukoulun viereen rakennettiin v. 1959 lisärakennus, johon tuli koululuokkien lisäksi voimistelusalit, kerhohuone ja neljä asuntoa opettajille sekä kunnankirjasto. Rakennuksen ulkohahmoon antaa lisänsä viimeisimmässä peruskorjauksessa asennetun koneellisen ilmastoinnin vaatimuksesta katolle rakennettu suuri konehuone.

Kuvailuteksti ei anna suoraan vastausta, koskeeko arvottaminen vanhaa puukoulua vai kumpaakin koulurakennusta. Uudemmassa koulun rakennuksesta käytetään nimitystä lisärakennus. Arvottamiskriteerien osalta historiallisen arvon korostaminen viittaa puukoulun hirsien ja kivijalan alkuperään, Kirkkosaaren purettuun kirkkoon. Vuoden 2011 julkaisussa ei ole systemaattisesti käyty läpi modernin aikakauden rakennuksia. Oletettavasti merkinnällä on tarkoitettu alunperin kahden rakennuksen muodostamaa kokonaisuutta "Rannankylän koulu". **Muutetaan paikkatietoa, vanha koulu.**

Litran alue on otettu huomioon jo Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2030, joka tuli voimaan vuonna 2011. *Valintaperuste: (R, M)=> R=Rakennushistoriallinen merkitys, M=maisemallinen merkitys.* Litran alueesta on maininta: *"Vaaraslahden tien varressa sijaitsee vähävaraisempien asumista edustava "Litran mökkialue" (ei inventoitu), jolla olevat pienikokoiset mökit on nykyään muutettu lomakäyttöön."* Litran aluetta ei ole inventoitu aikaisemmin, eikä nykyään. Rakennukset ovat maastokatselmuksen sekä yhden

Liikennejärjestelmä

Kantatie 77 muutos valtatieksi on hyvä asia, koska se edistää maakunnallisesti itä-länsisuuntaista liikennettä. Kantatie 77:lle on osoitettu joukkoliikenteen kehittämisvyöhyke Siilinjärveltä-Keiteleelle. Tässä olisi hyvä huomioida myös reitin välillä olevat kuntakeskukset. Pielavedellä on runsaasti muun muassa sotealan työpaikkoja, joihin kuljetaan ympäryskunnista kin runsaasti.

Vesimatkailun kehittämisalue ja laivaväylä

Pielaveden kunta pitää hyvänä asiana, että vesimatkailun kehittämisalue ja laivaväylä ovat merkittyinä Pielaveden Säviän ja kirkonkylän alueelle. Pielaveden kunta on toteuttamassa kirkonkylän sataman rantalaiturin rakennusurakkaa, mikä myös osaltaan tukee alueen vesimatkailun kehittämistä.

Laajat metsäpeitteiset alueet

Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa sanotaan, että "laajat metsäpeitteiset alueet ovat maakuntakaavassa uusi alueen ominaisuutta kuvaava merkintä". Mahdollistaakseen alueen maankäytön eri tarpeisiin, on hyvä asia, että maakuntakaavaan merkityt laajat metsäpeitteiset alueet kuvaavat vain alueen erityisominaisuutta eikä niillä ole suunnitteluohjetta. Erityisominaisuutta kuvaava merkintä ei estä muiden toimintojen sijoittumista alueelle vaan alueelle voi sijoittua esimerkiksi myös tuulivoimapuistoja, aurinkovoiman tuotantoalueita, tiestöä ja sähkönsiirtolinjoja. Muiden toimintojen sijoittaminen alueelle voi kuitenkin muuttaa alueen erityisominaisuutta eli laajaa metsäpeitteisyyttä. Tämän takia laajojen metsäpeitteisten alueiden osoittaminen maakuntakaavaan edes erityisominaisuutta kuvaavana alueena ei ole tarkoituksenmukaista.

rakennuksen myyntiin liittyvän kuntoarvion perusteella osin huonokuntoisia ja käyttämättömiä, osin taas korjattu siten, että arvoja on menetetty.

Litran alueen ma-merkintä poistetaan kaavaehdotuksesta. Pohjois-Savon ELY-keskus puoltaa muutosta.

Kantatien 77 tieluokan muuttaminen on ollut liiton edunvalvontatavoite ja voimassa olevan maakuntakaavan ratkaisu pitkään. Näin on myös jatkossa.

Joukkoliikenteen kehittämisvyöhykkeissä on otettu huomioon maakunnan kaikki kuntakeskukset.

ks. yleisvastine. Ko. merkintä poistetaan.

Tuulivoima-alueet

Pielaveden alueella sijaitseva Katajamäki- niminen tuulivoima-alue on muuttunut yleiskaavoituksessa Löytänä- nimiseksi alueeksi, koska tuulivoimahanke on tällä hetkellä kunnassa vireillä sen nimisenä.

Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa sanotaan, että "Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon tuulivoimahankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erilaisiin tutka- ja radiojärjestelmiin sekä ehkäistävä haitallisia vaikutuksia mm. muuttamalla tuulivoimaloiden korkeutta, lukumäärää tai sijoittelua. Paikallisesti merkittävien (alle 7 voimalaa) tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimapotentiaalien alueiden ulkopuolella. Edellytyksenä on, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta."

Tämä hyvä ja tärkeä asia, että mahdollistetaan myös pienempien hankkeiden toteutuminen jättämällä tulkinta maakuntakaavaa tarkempaan yleiskaavoitukseen.

Maakuntakaavaehdotuksen kaavaselostuksessa sanotaan, että "Tuulivoimahankkeiden toteuttamisen yhteydessä maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia merkintää tulee tulkita joustavasti. Tuulipuistojen yleiskaavahankkeissa ja niiden ympäristövaikutusten arviointiprosesseissa tuulivoiman toteutuksen edellytyksiä tutkitaan maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmin, jolloin potentiaalia osoittava maakuntakaavan rajausta joustaa ja mahdollistaa myös laajempia hankealueiden toteutuksia. Maakuntakaavan joustamisesta tuulivoima-alueiden yleiskaavoituksessa on olemassa tuore KHO:n vuosikirjapäätös KHO:2023:57."

Tämäkin on hyvä tarkennus, että merkinnän tulkinta jätetään tarkempaan ja perusteellisempaan yleiskaavoitukseen sekä ympäristövaikutusten arviointiin.

Tuulivoimaa koskeva palaute merkitään tiedoksi.

Rautalampi

Vastine

Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotus: osio energia ja tekninen huolto on tehty muutoksia koskien tuulivoimapotentiaalisia alueita. Merkinnällä osoitetaan

maakunnallisesti merkittävät (7 tai useamman voimalan käsittävät) tuulivoimapotentiaaliset alueet. Alueiden päämaankäyttöluokka on kuitenkin muu kuin tuulivoimaenergian tuotanto, yleisimmin maa- ja metsätalous. Rautalammin kunnan alue on kokonaan jätetty pois tuulivoimapotentiaalisista alueista. Kun ehdotuskarttaa tutkii, voi helposti havaita, että ratkaisu saattaa Rautalammin kunnan (ja osittain koko Sisä-Savon) alueen tilanteeseen, jota ei voi pitää yhdenvertaisena muiden alueiden kanssa. Asia on ehdottomasti oikaistava. Tuulivoima edistää paikallista energiantuotantoa ja lisätä kuntamme energian omavaraisuutta. Tämä voi tuoda taloudellista vahvuutta ja luoda paikallisia työpaikkoja. Saman maakunnan alueella toimivien kuntien tulee pystyä kehittämään aluettaan yhdenvertaisesti. Tuulivoima on yksi keskeisistä keinoista vähentää kasvihuonekaasupäästöjä ja edistää kestävää energiantuotantoa. Merkinnän säilyttäminen tukee kuntamme ilmastotavoitteita. Maakuntakaavan läpileikkaava teema on ilmastomuutos ja siihen on oltava tasapuoliset edellytykset kaikilla kunnilla.

Vaikutusten arviointi:(alleviivattuna)

- Henkilöstövaikutusten arviointi: myönteinen/ kielteinen/ ei vaikutusta
- Lapsivaikutusten arviointi: myönteinen/ kielteinen/ ei vaikutusta
- Ympäristövaikutusten arviointi: myönteinen/ kielteinen/ ei vaikutusta
- Yritysvaikutusten arviointi: myönteinen/ kielteinen/ ei vaikutusta

Rautalammin kunnanhallitus jättää Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheessa muistutuksen siitä, ettei kaavasta tule poistaa Rautalammin kunnan tuulivoimapotentiaalia vaan se tulee lisätä kaavamerkintänä. Kunnassa on tälläkin hetkellä käynnissä useita tuulivoimahankkeita, joita kaavamerkintä tuollaisenaan haittaa ja saattaa kunnan eriarvoiseen asemaan. Tuulivoiman roolin korostaminen kaavaluonnoksessa voi edistää kestävää ja vastuullista kehitystä kuntamme alueella.

Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalia kartoittavassa selvityksessä Rautalammin ei tunnistettu isoja, seudullisen kokoluokan (7 tai useampi voimala) tuulivoimapotentiaaleja alueita. Viranomais ehdotusvaiheessa maakuntakaavaehdotuksessa kansallispuistojen vesistöjen ympärille osoitettu tuulivoimarakentamisen rajoitusvyöhyke vei Rautalammin osan mahdollisen potentiaalialueen pinta-alasta.

Rautalammin on ollut vireillä ja esiselvityksessä tuulivoimahankkeita, joiden koko jää pääasiassa seudullisen rajan alle. Uusin esiselvitysvaiheessa oleva hanke on kuitenkin seudullista kokoluokkaa. Iso Mujumäen tuulivoimahankkeesta on ollut alustavia tiedusteluja liittoon toimijan suunnalta ensimmäisen kerran vasta joulukuussa 2023. Alueelta ei siten ole laadittu näkemäanalyysiä tai arvioitu maisemavaikutuksia maakuntakaavallisella tarkkuudella kuten muilta alueilta on selvitetty jo vuonna 2022 (ks. Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022).

Kansallispuiston tuulivoimarakentamisen rajoitusvyöhyke on nyt poistettu maakuntakaavaehdotuksesta, ja seudullisen rajan ylittävien hankkeiden (Iso Mujumäki) kohdalla asiaan voidaan palata maakuntakaavan 3. vaiheessa. Mikäli kunta aloittaa alueen osayleiskaavoituksen, voidaan yleiskaavaa laatia maakuntakaavan rinnalla, mikä sopii aikataulullisesti hyvin yhteen.

Rautavaara

Vastine

Rautavaaran kunta esittää Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2.vaiheeseen seuraavan muistutuksen:

<p>Rautavaaran kunta katsoo, että alkuperäisessä kaavaluonnoksessa Rautavaaralle tunnistetut tuulivoimapotentialiset alueet tulee palauttaa kaavaan. Puolustusvoimien tarpeet ja etu huomioidaan riittävällä tavalla, kun kaavaehdotuksessa mainitaan, että tuulivoimahankkeita ei voida toteuttaa alueella ilman Puolustusvoimien puolta.</p> <p>Palauttamalla nämä alueet kaavaan voidaan varmistaa, että alueilla voidaan toteuttaa laajempiakin tuulivoimahankkeita mikäli niille saadaan Puolustusvoimilta hyväksyntä ja mikäli paikallinen poliittinen tahtotila mahdollistaa niiden toteuttamisen. Tuulivoimapotentialisten alueiden poistaminen kaavasta on Rautavaaran kunnan näkemyksen mukaan tarpeeton "tuplavarmistus", sillä pelkällä Puolustusvoimien hyväksynnällä varmistetaan kansallisen puolustuskyvyn edun ensisijaisuus sekä toteutuminen. Edelleen Rautavaaran kunta katsoo, että sen alueella sijaitsevat tuulivoimapotentialiset alueet voisivat tulevaisuudessa toimia myös ns. kompensatioalueina, jolloin hankkeita voitaisiin käynnistää sitoutumalla tutkakompensaatiomaksujen maksamiseen.</p>	<p>Rautavaaran alueen tuulivoimahankkeet ovat saaneet useita kielteisiä puolustusvoimien lausuntoja VTT:n laatimien tutkavaikutusselvitysten perusteella. Ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine. Potentiaalialueet palautetaan maakuntahallituksen linjausten mukaisesti.</p>
<p>Siilinjärvi</p>	<p>Vastine</p>
<p><i>Työpaikka-alueet ja teollisuus</i></p> <p>Radantauksen teollisuusalue on merkitty kaavaehdotukseen työpaikka-alueen kohdemerkintänä. Radantaukselle voi kuntakaavojen perusteella sijoittua myös merkittävää teollisuus- varasto- ja kiertotaloustoimintaa, joka on hyvä huomioida edelleen maakuntakaavamerkinnässä. Teollisuusalue tulee laajentumaan radan varteen sekä pohjoiseen nykyisen VT5:n vartta pitkin. Voimassa olevan maakuntakaavan käyttötarkoitus teollisuus- ja varastoalueena on alueen kehittämisen kannalta parempi kuin kaavaehdotuksessa esitetty käyttötarkoitus työpaikkatoimintaan. Kunnanhallitus esittää Radantauksen teollisuusalueen maakuntakaavamerkinnän jättämisestä voimassa olevan kaavan mukaisesti teollisuus- ja varastokohteeksi.</p>	<p>Radantauksen alueelle on osoitettu työpaikka-alueen kohdemerkintä, mutta myös taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen merkintä ulottuu sinne. Kehittämisvyöhykkeen kuvauksessa todetaan, että <i>Merkinnällä osoitetaan maakunnan suurimmat monipuolisen palvelutarjonnan taajamat, joiden yhdyskuntarakenteen kehittämisellä on merkitystä koko maakunnan kannalta. Vyöhyke kattaa alueidenkäytön yhteensovittamista edellyttäviä asumiseen, palvelu-, teollisuus- ja työpaikkatoimintoihin, virkistykseen, luonnonsuojeluun sekä liikenteelle ja logistiikalle varattavia alueita. Merkintään sisältyy periaatetasolla laajentumisvaraa, jonka toteutusedellytykset selvitetään yksityiskohtaisessa suunnittelussa.</i></p> <p>Radantauksen alueen maakuntakaavamerkinnät eivät sulje pois kiertotalouden toimintojen kehitysedellytyksiä alueella. Alueen yksityiskohtainen maankäyttö ratkaistaan kuntakaavoituksessa. Muutetaan tp- kohdemerkintä kunnan esityksen mukaan t-merkinnäksi.</p>

<p>Rakennettu kulttuuriympäristö Keskustan liikerakennusten aluekokonaisuus (Kuiluntien postmodernit rakennukset, Kiint. Oy Siilinjärven Pankkikeskus/Siilin Rauta Oy, Kauppapuisto Oy ja Fontanella, virkistyskylpylä) on merkitty maakuntakaavaan modernin kulttuuriympäristöselvityksen perusteella kaupunkikuuvan kannalta maakunnallisesti tärkeäksi alueeksi. Merkinnän suunnittelusuositus edellyttää vaalimaan alueen kaupunkikuva ja sopeuttamaan uudis- ja täydennysrakentaminen alueen kaupunkikuvaan. Kunnanhallituksen näkemyksen mukaan maakuntakaavassa esitetty merkintä ja suunnittelusuositus voi edelleen rajoittaa kunnassa tehtäviä päätöksiä tärkeän keskusta-alueen kehittämiseksi kaupunkimaisemmaksi ja tehokkaampaan uudisrakentamiseen. Fontanellan peruskorjausmahdollisuutta ja tulevaisuuden ratkaisuja selvitetään lähivuosina. Kyseiseen rakennukseen on tehty mittavia tutkimuksia ja niiden tulosten perusteella rakennuksen elinkaaren ja toiminnan jatkuminen edellyttäisi uudisrakentamiseen verrattavia toimenpiteitä. Niiden perusteella minkäänlainen tulevaisuuden vaihtoehtoja rajoittava kaavamerkintä ei ole tässä vaiheessa perusteltua vrt. vastine viranomaisvaiheen kaavaehdotuksesta annettuun lausuntoon ”MK-merkintää ei ole tarkoitettu liian rajoittavaksi”. <u>Kunnanhallitus edellyttää myös suunnittelusuosituksen tekstin muuttamista informatiiviseksi, jolloin alueen kehittäminen voidaan ratkaista myöhemmin kunnassa tehtävien selvitysten ja päätösten perusteella.</u></p>	<p>Siilinjärven torialueen, läheisten liikerakennusten sekä Fontanellan kattavalle MK- rajaukselle on osoitettu suunnittelusuositus – ei siis suunnittelumääräystä tai suojelumääräystä. Suunnittelusuositus on nimensä mukaisesti suositus. Näkemyksemme mukaan merkintä on väljä ja sallii erilaisia asema-kaavoituksella ratkaistavia tapoja vaalia Siilinjärven keskustan suhteellisen nuorta, omaleimaista kaupunkikuva. Merkinnän sanamuotoa tarkistetaan.</p>
<p>Sonkajärvi</p>	<p>Vastine</p>
<p>Sonkajärven kunnalla ei ole huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaiheen kaavaehdotukseen.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Suonenjoki</p>	<p>Vastine</p>
<p>Kehittämiskohteista Viitoskäytävän, ysikäytävän ja 23-käytävän kehittämisvyöhykkeet Em. kehittämisvyöhykkeet ovat maakuntakaavan keskeinen kehittämiskohde ja myös Savon rata on siinä mukana.</p>	<p>Palaute merkitään tiedoksi.</p>
<p>Selvitysalue</p>	

VT5:n ja VT9:n risteysalue on merkitty selvitysalueeksi (se-2). Alueelle on tunnistettu potentiaalia maankäytön kehittämiseen nykyisen risteysalueen ja liittymiksi varattujen alueiden läheisyydessä Kuopion Vehmasmäen ja Pellesmäen kohdalla. Maankäytön potentiaalit liittyvät erityisesti liikennepalveluihin ja logistiikkatoimintoihin. Tämä merkintä on tervetullut ja kun selvitukseen otetaan mukaan mahdollisen raideyhteyden toteuttaminen, on kyseessä merkittävä uusi maankäyttölinen ja liikenteellinen selvityskohde.

Vesimatkailun kehittämisvyöhyke

Vyöhykettä on täydennetty merkinnällä Suomenjoelta pohjoiseen Tervon suuntaan jatkuva vesiväylä, mikä on tarpeellinen lisäys. Kehittämisperiaatteesta on kirjattu seuraavaa: "Vesimatkailun kehittämisessä ja alueen käytön suunnittelussa edistetään suojelualueverkoston, arvokkaiden maisema-alueiden ja arkeologisen (ml. vedenalaisen) kulttuuriperinnön ekologisesti ja kulttuurisesti kestävästä hyödyntämisestä. Kansallisen kaupunkipuiston saaristossa Kallavedellä tulee edistää kestävästä saavutettavuutta. Saaristossa on tarve rantautumispaikoille ja päivämatkailijoiden tukikohdille." Kehittämisperiaatteissa olisi hyvä olla eväitä itse vesimatkailun kehittämiseen, maisema-, luonto- ja arkeologisia arvoja sen sijaan on korostettu.

Maaseudun kehittämisvyöhyke

Vyöhyke on tarpeen merkitä maakuntakaavaan. Sisä-Savon marjatalousalue tulee näin ollen huomioiduksi.

Matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhyke

Merkintä kattaa Suomenjoen ja Rautalammin ympäristöä ja siihen sisältyvät mm. Konneveden kansallispuiston alue ja Lintharjun ulkoilualue. Merkintä tukee alueella jo olevia matkailu- ja virkistystoimintoja ja on viestinä mahdollisen uuden toiminnan sijoittumiselle.

Ekologinen yhteys

Suomenjoen osalta merkinnällä osoitetaan yhteys Keurunmäki-Haavikkolehdon Natura-alueen, Kurkivuoren luonnonsuojelualueen, Lintharjun Natura-alueen ja Kuopion puolella sijaitsevan

Matkailun kehittämisperiaattemerkinnöissä (mm. matkailun vetovoima-alue, matkailun vetovoimakohde, matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhyke ja vesimatkailun kehittämisalue) ohjataan matkailutoimialaa ja sen kehittäjiä hyödyntämään alueen paikallisia lähtökohtia, luonnonoloja ja maisemia sekä verkottumaan muiden toimijoiden kanssa.

Kakkisenjärven Natura-alueen välille. Kaupunki toteaa samoin kuin aikaisemmassa lausunnossa, että merkintä on lähinnä teoreettinen, käytännössä sen ohjausvaikutusta on vaikea tulkita kuntakaavoituksessa.

Aluerakenne, asuminen, elinkeinot

Taajamien ja kylien kuvaus Kyläverkosto on kuvattu riittävällä tarkkuudella. Suonenjoki on kuvattu monipuolisena palvelutaajamana ja suunnittelumääräys ohjaa riittävästi yksityiskohtaisempaa kaavoitusta. Kaavakartta on taajamien osalta vaikeaselkoinen johtuen monista päällekkäisistä merkinnöistä.

Liikennejärjestelmä

Savonradan kehittäminen kaksiraiteisena on maakuntakaavan tavoite ja myös lähijunaliikenteen kehittäminen tulee esille kaavamääräyksessä. VT9:n osoittaminen merkittävästi parannettavana tieyhteytenä on oikea merkintä.

Luonnonvarat

Pohjavesialueiden merkintä on hyvä osoittaa esitetyssä laajuudessa. Mineraalipotentialisilla alueilla osoitetaan erittäin hyvän potentialisuuden metallimalmi- ja teollisuusmineraalialueita. Näillä alueilla on toteutuessaan vähintään seudullinen merkitys ja ne on siksi hyvä olla maakuntakaavassa.

Energiatuotanto

Tuulivoimapotentialiaali

Tuulivoimapotentialisia alueita on karsittu huomattavasti viranomaiskuulemisen jälkeen puolustusvoimien aluevalvontatehtävän turvaamisen perusteella. Koska merkintä osoittaa aina kyseisen alueen todetun tuulivoimapotentialin, voisiko em. pois jätetyt alueet kuitenkin merkitä maakuntakaavaan tulevaisuuden varalle. Kaavan tavoitevuosi on 2040, siihen mennessä ratkaisut tuulivoiman ja valvontajärjestelmien yhteensovittamisessa voivat kehittyä ja mahdollistaa sellaisen tuulivoimarakentamisen mikä nykytekniikalla ei ole mahdollista.

Ekologista yhteyttä vastaavia merkintöjä on käytetty muissakin maakuntakaavoissa eri puolilla Suomea. Kuntien kaavoituksessa turvataan yhteyden säilyminen käytännössä kaavan tarkkuuden mukaan erilaisin keinoin. Esim. taajaman asemakaavatasolla huolehditaan taajamaympäristön puistoketjujen ja taajamametsien kytkeytymisestä. Metsäisen alueen tuulivoimakavassa taas varmistetaan ekologisten käytävien säilyminen muuttuvan maankäytön alueilla.

Ks. yleisvastine. **Poistettut tuulivoimapotentialiaalia osoittavat merkinnät palautetaan.**

<p>Maakuntakaavan tulee edistää uusiutuvan energian rakentumista alueellisesti nykyistä tasapuolisemmin. Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaali tulee olla hyödynnettävissä mahdollisimman laajasti jatkossakin.</p> <p>Yhteenveto</p> <p>Kartalla esitettäviä teemoja on edelleen paljon, joten tavoitteena ollut kaavan luettavuuden helpottuminen ei ole kokonaisuus huomioiden toteutunut. Eritoten taajamien kohdilla, joissa maakuntakaavan tarkistamisen ensimmäisen vaiheen kaavamerkinnot tulevat näiden lisäksi, ei kartan esitystä voi sanoa helppolukuisiksi. Kartan lukemista helpottaa osittain selostuksen yhteydessä olevat teemakartat. Suonenjoen osalta kaavan teemat on osoitettu riittävän kattavasti kaavassa.</p>	<p>Esitystapaa hiotaan vielä, vaikka merkintöjä ei poisteta suurin joukoin. Valmiin maakuntakaavan tarkastelu sähköisessä ympäristössä (Paikkatietoikku) tuo varmasti helpotusta, sillä paikkatietoympäristössä kaavakartan merkintöihin on mahdollista lisätä informaatiota esim. suunnittelumääräys. Myös useimmissa pdf-dokumenttien katseluohjelmissa on mahdollista sulkea ja avata tasoja, jolloin kaavakartalta voi "sammuttaa" merkintöjä, joita ei sillä hetkellä ole tarpeen katsoa. Valmiista maakuntakaavasta tullaan laatimaan myös teemakarttoja, kuten esim. kulttuuriympäristöstä tai taajamien keskustoista on nykyisinkin tehty. Tarkentavista teemakartoista huolimatta on muistettava, että maakuntakaavan mittakaava on 1:200 000 ja sitä myös tulkitaan samassa mittakaavassa.</p>
<p>Varkaus</p>	<p>Vastine</p>
<p>TUULIVOIMA</p> <p>Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 (2.vaihe) kaavaehdotuksesta on poistettu Korpisenkankaan (tv-2 4.800) tuulivoimapotentiaalinen alue. Kaavaselostuksen mukaan puolustusvoimat on antanut tutkavaikutuslausuntoja eri tuulivoimahankkeille ja vuoden 2023 syksyllä puolustusvoimien kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen maakuntakaavasta, maakunnan itäosasta, jätettiin ehdotuksen viimeistelyvaiheessa osoittamatta useita tuulivoimapotentiaaleja alueita.</p> <p>Maakuntakaavan tulee edistää uusiutuvan energian rakentumista alueellisesti nykyistä tasapuolisemmin. Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaali tulee olla hyödynnettävissä mahdollisimman laajasti jatkossakin.</p>	<p>Maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaehdotus mahdollistaa monipuolisesti vihreänsiirtymän hankkeita Riikinnevan alueella (ej - jätteenkäsittely- ja kiertotalousalue), lisäksi tieliikenteen yhteystarve on osoitettu Riikinnevan kiertotalousalueen ja valtatie viisi välille. Korpisenkankaan tuulivoimapotentiaalia osoittava merkintä jätettiin pois Pääesikunnan kanssa käytyjen neuvottelujen perusteella.</p>

Varkauden kaupunki esittää, että Korpisenkankaan tuulivoimapotentiaalimerkintä palautetaan maakuntakaavaan. Tuulivoimapotentiaalimerkinnällä taataan, että teknologian kehittyessä laajamittainen tuulivoimahanke on mahdollista toteuttaa alueelle ja myöskään myöhemmin tulevalla toisella maankäyttömuodolla ei estetä tuulivoimarakentamista.

Tuulivoima-alueen lopullinen laajuus, rakennettavien voimaloiden kokonaismäärä sekä vaikutus maanpuolustukseen ratkaistaan alueelle laadittavalla tuulivoimayleiskaavalla.

LIKENNEVERKKO

Kaavaluonnoksesta kaupunki lausui, että kaavaan tulisi lisätä Taipaleen rahtisatama. Tämä on lisätty.

Venesatamissa ja uiton toimintapaikoissa tulee keskittyä ainoastaan maakunnallisesti merkittäviin ja kaupungin näkemyksen mukaan niitä ovat Viltinranta, Taipale ja Siitinselkä sekä Kuuksenlahti (lu 51.271, uiton toimipaikka/ pudotuspaikka).

Heinäveden reitti tulee osoittaa laivaväylänä (syväys 2,4 m), ei veneväylänä. Kangaslammin kirkonkylälle menevä väylä on muutettu aiempien kommenttien perusteella laivaväyläksi.

Kaavaselostuksen mukaan merkittävästi parannettavia seututeitä ei enää osoiteta maakunta-kaavassa. Viranomais ehdotuksessa Varkauden Jäppiläntie oli osoitettuna parannettavana seututienä. Selostuksen mukaan maakunnan seututeillä on erittäin paljon parantamis- ja kehittämistarpeita, mutta ei voimassa olevia tiesuunnitelmia eikä ajantasaisia toimenpideselvityksiä. Seututeiden parantaminen ml. uudet tielinjaukset voidaan maakuntakaavan estämättä selvittää ja suunnitella maantielain mukaisella tiesuunnitelmalla ja kuntakaavoituksella, joissa selvitetään kattavasti kaikki vaikutukset ja ratkaistaan maankäytön yhteensovitus. Varkauden kaupunki kuitenkin katsoo, että kirjausten tulisi olla yhtenäiset muiden maakuntien kaavojen

Ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine. **Korpisenkankaan alueen tv-merkintä palautetaan.**

Venesatamina on osoitettu em. lisäksi Pussilantaipale (vierassatama kuntokeskuksen yhteydessä), Yöranta (pursiseuran tukikohta) ja Honkakoski (melojien retkisatama), joissa on tarjolla palveluita. **Poistetaan Pussilantaipaleen, Yörannan, ja Honkakosken venesatamien merkinnät. Muutos on tekninen.**

Heinäveden reitti osoitetaan laivaväylänä. Muutos on tekninen.

Eri maakuntien maakuntakaavoissa käsitellään olemassa olevaa tieverkkoa hyvin erilaisilla tavoilla. Joissakin ei osoiteta nykytiestöä lainkaan vaan ainoastaan muutokset ja nekin useimmiten vain pääväylien (valta- ja kantatiet) osalta. Seututeiden osalta maakuntakaavamerkinnällä ei ole merkitystä tiemäärärahojen jaon kannalta erityisesti, kun otetaan huomioon kaavaselostuksen kirjaus. Ei muutosta.

kanssa, jotta esimerkiksi valtion tiemäärärahojen jaossa merkittävästi parannettavat seututiet eivät asetu eriarvoiseen asemaan maakuntien välillä.

VIRKISTYS JA VIHERVERKOSTO

Aiemmin Varkauden kaupunki lausui, että Ämmäkosken alue tulee nostaa maakunnallisesti merkittäväksi virkistyskalastuskohteeksi. Kaavaehdotuksessa kaavakartalle ja merkintäluetteloon Ämmäkosken alue on lisätty.

SEVESO-KOhteET

Seveso-kohteet ja niiden vyöhykkeet muuttuvat Tukesin päätöksellä ja maakuntakaavan merkinnät voivat vanhentua hyvinkin nopealla aikataululla. Päivitetty listaus täytyy joka tapauksessa tarkistaa Tukesin sivuilta jokaisen hankkeen kohdalla erikseen. Maakuntakaavaselostuksessa viitataan Tukesin 1.7.2022 päivittämään listaukseen. Tukes on päivittänyt listausta 4.1.2024, joka pitää sisällään muutoksia myös Varkauden osalta.

RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

Viranomaiskuulemisen yhteydessä Varkauden kaupunki lausui, että Puurtilan koulun, Imatran voiman rakennuksien ja Rivitalojen Kissankello, Päivänkakkara ja Sinikello suojelu ratkaistaan kuntakaavoituksessa ja Varkauden kaupunki vaati kyseisten kohteiden poistamista maakuntakaavasta. Puurtilan koulu ja Rivitalot Kissankello, Päivänkakkara ja Sinikello on poistettu maakuntakaavaehdotuksesta.

Kaavaehdotuksessa on modernista rakennuskannasta edelleen merkittynä Vesitornin alue, Puurtilanniemen asuntomessualue, Juurikantien ympäristö ja Satakunnankadun omakotitalot, Asuinkerrostalo Kiinanmuuri, Könönpellon seurakuntakeskus ja Käpykankaan asemakaava. Vesitorni on nykyisessä maakuntakaavassa yksittäisenä kohteena, kaavaehdotuksessa merkintä laajenee Varkauden torin alueen merkittäväksi kaupunkikuvalliseksi kokonaisuudeksi (yksittäisinä kohteina mainittu Vesitorni, tori ja kaupunginkirjasto). Tämä merkintä on hyväksyttävissä.

Seveso -kohteiden vyöhykkeet on tarkistettu palautteen mukaisesti. TUKESin uusimman listauksen perusteella päivitystarve on Pohjois-Savossa kahdella kohteella, joista toinen sijaitsee Varkaudessa ja toinen Kaavilla. **Muutetaan seuraavien kohteiden suojavyöhykettä: Varkaudessa North European Oil Trade Oy, jonka konsultointivyöhykettä pienennetään 1 km:stä 0,5 km:iin ja Kaavilla Boliden Kylälahti Oy, Luikonlahden rikastamo, jonka 0,2 km konsultointivyöhyke poistetaan.**

Käpykankaan asemakaavan maakunnallisesta merkityksestä käytiin ehdotusvaiheessa useamman neuvottelun sarja, joissa maakuntakaavallista ratkaisua yhteensovitettiin kaupungin näkemysten kanssa. Asemakaavan arvot on

<p>Käpykankaan merkintää on uudistettu ja kaavaselostuksen mukaan <i>“Käpykankaan asema-kaava-alueen arvot ovat Olli Kivisen laatiman asemakaavallisen ratkaisun estetiikassa. Rytmikkään geometrisessa kaavassa muodostuu korttelien yhteisiä keskuspihoja (“village green”), joiden käyttö vaihtelee puistoista uusiin täydentyneisiin pysäköintialueisiin. Ainutlaatuisen asemakaavallisen perusratkaisun vaaliminen on tärkeintä Käpykankaan kohdalla. Alueen muutokset tonttien yhdistymisien tai rakennuksiin kohdistuvien muutosten kautta ovat mahdollisia.”</i> Käpykankaan merkintää on lievennetty mutta Varkauden kaupungin näkemyksen mukaan maakuntakaavassa esitetty merkintä ja suunnittelusuositus voi edelleen rajoittaa alueen tulevaa käyttöä ja jatkokehitystä. <u>Varkauden kaupunki katsoo, että Käpykankaan alueella ei ole sellaisia arvoja, joiden perusteella alue tulisi merkitä maakuntakaavaan ja esittää merkinnän poistamista.</u></p> <p>Myös Juurikantien ja Satakunnankadun merkintää on muutettu ja rakennuskokonaisuutta ei osoiteta tarkkarajaisena alueena vaan kohdemerkinnällä, joka jättää enemmän tulkinnanvaraava kuntakaavoitukseen.</p> <p>Pohjois-Savon liitto on poistanut useita modernin aikakauden rakennusten merkintöjä maakuntakaavaehdotuksesta neuvottelujen ja lausuntojen johdosta. Lisäksi joillekin merkinnöille on tehty muutoksia niin, että rakennussuojelut voidaan paremmin ratkaista kuntakaavoituksessa. <u>Varkauden kaupungin mielestä Asuinkerrostalo <u>Kiinanmuuria ja Könönpellon seurakuntakeskusta ei tule merkitä maakuntakaavaan ja vaadimme niiden poistamista.</u></u></p>	<p>todettu asiantuntija-arvioina maakuntakaavan arvottamistyöryhmässä, jossa on ollut liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Museoviraston ja alueellisen vastuumuseon edustajat. Vastaava merkintä on ollut Kuopion Puijonlaakson asuinalueella, eikä siitä ole ollut hankaluutta Kuopion kaupungin detaljikaa-voitukselle. Ei muutosta. Asia on linjattu maakuntahallituksen kokouksessa 27.5.2024.</p> <p>Könönpellon seurakuntakeskuksen ja Kiinanmuurin maakunnallinen merkitys on todettu asiantuntija-arvioina maakuntakaavan arvottamistyöryhmässä, jossa on ollut liiton, Pohjois-Savon ELY-keskuksen, Museoviraston ja alueellisen vastuumuseon edustajat.</p> <p>Toteamme edelleen, että maakuntakaava on ohjeena kuntakaavoitukselle ja kuntakaavoissa on mahdollisuus tutkia arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön vaalimista tarkemmin. Liitto korostaa, että maakuntakaavan rakennettua kulttuuriperintöä koskevan merkinnän sisällön mukaisesti <i>vaalimisen</i> tulee olla lähtökohtana, mutta kunta voi asiaa tarkemmin tutkiessaan päätyä myös muunlaiseen ratkaisuun esim. arvioidessaan rakennuksen käyttöarvoa. Ei muutosta. Asia on linjattu maakuntahallituksen kokouksessa 27.5.2024.</p>
<p>Vieremä</p>	<p>Vastine</p>
<p>Vieremän kunta pitää hyvänä, että kaavaehdotukseen on merkitty mm. Vieremän ja Iisalmen välille joukkoliikenteen kehittämisvyöhyke. Lisäksi tälle välille tulisi kaavaehdotukseen saada merkintä kevyenliikenteen kehittämistarpeista tai ainakin selkeästi esille pyöräilyn ja muun</p>	<p>Pyöräilyn ja muun kestävä liikunnan edistäminen on lisätty useisiin kehittämisperiaate- ja maankäyttöluokkamerkintöjen määräyksiin (mm. taajama-toiminnot). Maakuntakaavakartalla ei osoiteta kevyen liikenteen väyliä, ei</p>

<p>kestävän liikkumisen edistäminen. Ulkoilureitin yhteystarve tulisi lisätä Vieremän ja Sonkajärven välille sekä Talaskankaan ja Hällämön välille.</p>	<p>myöskään taajamien välisiä. Niiden toteuttaminen samassa maastokäytävässä maanteiden kanssa on mahdollista maakuntakaavan estämättä. Ei muutosta.</p> <p>Ulkoilureitin yhteystarve Talaskankaan ja Hällämön välillä olisi merkintänä paikallinen. Maakuntakaavassa osoitetaan vain seudullisen, maakunnallisen, ylimaakunnallisen ja valtakunnallisen tason merkintöjä. Voimassa olevan maakuntakaavan ulkoilureitit (yhteystarpeet) on tunnistettu jo edellisissä maakuntakaavoissa ja nyt niihin tehdyt muutokset ovat vähäisiä. Reittien toteutumista tarkasteltaessa maakuntakaavatyön alkuvaiheessa todettiin pitkien ylikunnallisten reittien olevan usein toteutumattomia tai ylläpidoltaan heikentyneitä.</p> <p>Jos ulkoilureitistöjen uudelleentarkastelulle todetaan maakunnallisesti laajempi tarve, asiaan voidaan palata tulevissa maakuntakaavoissa.</p>
<p>3. 3. NAAPURIMAAKUNNAT JA KUNNAT</p>	
<p>Viitasaaren kaupunki</p>	<p>Vastine</p>
<p><i>Liikennejärjestelmät</i></p> <p>Pohjois-Savon liikennejärjestelmä toimii tehokkaasti ja liikennejärjestelmän myönteiset vaikutukset kehittyvät kaavaehdotuksen myötä myös ylimaakunnallisesti. Tehokkuuden myötä parannetaan sekä henkilö- että tavaraliikenteen sujuvuutta, ennakoitavuutta ja turvallisuutta sekä ilmastotavoitteiden toteuttamista. Liikennejärjestelmän tehokkuus edistää lisäksi liikkumisen ja logistiikan kestävästä siirtymästä. Näiden vaikutukset ilmenevät toimintavarmana liikennejärjestelmänä. Saavutettavuus on Pohjois-Savossa yksi tärkeimmistä kehittämisen tavoitteista. Saavutettavuuden varmistaminen on myös kilpailuetekijä nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Maakuntakaavan vaikutukset edistävät myös tämän tavoitteen toteuttamista.</p> <p>Ylimaakunnallisena yhteytenä on tärkeää huomioida kantatie 77:n statuksen nostaminen valtatieteksi, joka on jo huomioitu kaavaehdotuksessa. Tämä varmistaa sujuvan ja turvallisen</p>	

liikkumisen sekä henkilö-, että tavaraliikenteelle ja vaikuttaa huoltovarmuutta tukevana liikennejärjestelmänä peräti viiden maakunnan läpi. Pohjois-Savon saavutettavuuteen vaikuttaa myös joukkoliikenteen järjestelyt. Kt 77 on huomioitu kaavassa joukkoliikenteen kehittämisvyöhykkeenä, joka yhdistää mm. keskeiset työssäkäyntialueet sekä tavoittaa kaikki kuntakeskukset. Saavutettavuutta on hyvä huomioida joukkoliikenteen näkökulmasta myös yli maakuntarajojen. Molemmille maakunnille yhteinen tieväylä, kantatie 77 on merkitty Keski-Suomen maakuntakaavassa maisema- ja matkailutiekse, mikä on hyvä syy tarkastella itä-länsisuuntaista väylää myös Pohjois-Savon maakuntakaavassa matkailun kehittämisen pohjalta.

Luontoarvot ja luonnon monimuotoisuus sekä metsäalueet

Kt 77 tuntumaan ja Viitasaaren kaupungin rajaan rajoittuva luonnon ydinalue osoittaa Natura2000 -alueen ja luonnonsuojelun alueen keskittymää sekä muita maakunnallisesti merkittäviä monimuotoisempia luontoalueita ja järviluontokokonaisuuksia. Alueiden käytössä edistetään luonnon monimuotoisuutta ja luonnonsuojelun alueiden keskinäistä kytkeytyneisyyttä. Alue yhdistyy luontevasti Viitasaaren puolella olevaan luonnonsuojelun alueeseen, joka on merkitty Keski-Suomen maakuntakaavaan merkityksellisenä luontokohteena. Viitasaaren puolella oleva alue on retkikohde ja merkittävä lintukosteikko, joka halutaan säilyttää rauhoitettuna luonnonsuojelun alueena. Pohjois-Savon maakunnan puolella olevat S503 ja SL503 sekä karttaan merkitty luonnon ydinalue kytkeytyvät toisiinsa luontevasti yli maakuntarajojen.

Viitasaaren kaupunki pitää tärkeänä, että kaupungin rajaan rajoittuva maa- ja metsätalousvaltainen alue MY292, jolla on erityisiä ympäristöarvoja sekä laajat metsäpeitteiset alueet, jotka ovat ja säilyvät ensisijaisesti metsätaloustaloudessa, säilytetään kaavaehdotuksessa. Metsäpeitteiset alueet ovat metsien ydintä ja ekologisen verkoston keskeinen osa.

Viitasaaren kaupungilla ei ole muuta huomautettavaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksesta.

Pohjois-Savossa ei maakuntakaavassa ole nimetty teitä maisema- ja/tai matkailuteiksi, koska hyvin monilla maakunnan teillä on nämä ominaisuudet tai tarpeet. Ei muutosta.

Naapurimaakuntien maakuntakaavojen osalta merkinnöissä tehdään yhteensovittamista. Myös ekologiseen verkostoon liittyvissä merkinnöissä on tehty yhteistyötä naapurimaakuntien kanssa. Merkitään palaute tiedoksi.

Merkitään tiedoksi.

4. 4. VIRANOMAISET JA ALUEHALLINTO	
Itä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastuualue	Vastine
<p>Terveydensuojelulain (763/1994) tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Lain yleisen periaatteen mukaan elinympäristöön vaikuttava toiminta tulee suunnitella ja järjestää siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Tämän edellytyksenä on, että toiminnanharjoittaja tunnistaa toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seuraa niihin vaikuttavia tekijöitä. Terveydensuojelulain 5 pykälässä on säädetty alueellisesta terveydensuojelusta seuraavaa: ”Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo terveydensuojelua toimialueellaan sekä arvioi kuntien terveydensuojelun valvontasuunnitelmat ja niiden toteutumista”. Samaisen lain 6 pykälässä on säädetty puolestaan kunnan terveydensuojelutehtävistä seuraavaa: ”Kunnan tehtävänä on alueellaan edistää ja valvoa terveydensuojelua siten, että asukkaille turvataan terveellinen elinympäristö. Kunnan on tiedotettava terveydensuojelusta ja järjestettävä terveydensuojelua koskevaa ohjausta ja neuvontaa”.</p> <p>Tiivistelmä</p> <p>Tiivistelmän alakohdassa ”Energiantuotanto, yhdyskuntatekniikka ja tekninen huolto” on maininta, että maakuntakaavan merkittävin päivitys liittyy tuulivoimapotentiaalien alueiden uudelleenarviointiin. Seudullisesti merkittävien tuulivoimatuotantoalueiden raja on laskettu seitsemään voimalaan. Kaavassa on osoitettu 17 tuulivoimapotentiaalia tuotantoaluetta. Aluehallintovirasto katsoo vallitsevassa tilanteessa hyväksi ja tarkoituksenmukaiseksi ratkaisuksi mataltaa seudullisesti merkittävien tuulivoimatuotantoalueiden rajaa, etenkin kun maakuntakaavan ohjaus- ja oikeusvaikutteisuutta on määrä keventää. Kansallisen ”tuulivoima- sekä energiantuotantostrategian” puuttuessa erilaisten hankkeiden yhtensovittaminen on muuttanut haastavaksi, jolloin mahdollinen YVA-prosessi on ainut mekanismi vaikutusten arvioinnin tueksi. Joskin, YVA-prosessiinkin liittyy aluehallintoviraston näkemyksen mukaan haasteita ja puutteita, kun puhutaan lyhyen aikavälin sekä lukumäärältään suurten hankkeiden yhtensovittamisesta sekä kokonaisvaikutusten arvioinnista. Aluehallintovirasto haluaa muistuttaa,</p>	

että osa hankkeista muodostaa yhtenäisen tuulivoimatuotantoalueen liittymällä toisiinsa yhtenäisen aluerajauksen kautta tai sijoittuen toistensa välittömään läheisyyteen. Toisinaan hankkeet jakautuvat kunta- tai maakuntarajojen yli. Edellä mainittu muistutus yhtenäisistä tuulivoimatuotantoalueista liittyy myös mahdolliseen tilanteeseen, jossa suurempia hankkeita ryhdytään hankeyhtiöiden toimesta pilkkomaan pienemmiksi (paikallisesti merkittävä -> < 7 tuulivoimayksikköä), jolloin hankkeita voitaisiin klustereina viedä kunnan kaavoituksen ja luvituksen kautta toteutukseen, ilman varsinaista YVA-prosessia. Tällaiseen menettelyyn voisi löytyä tahtotilaa myös tilanteessa, jossa hanke- ja suunnittelualue osoittautuisivat maakuntakaavan vastaiseksi.

2.6.1 Pohjois-Savon kasvihuonekaasupäästöt, energia ja kiertotalous

Kaava-aineiston mukaan kesällä 2023 Pohjois-Savossa oli käynnissä YVA- ja/tai osayleiskaava-hankkeita 12 alueella, joille voisi sijoittaa maakuntakaavan arvion mukaan yhteensä noin 180 tuulivoimalaa. Teollisen kokoluokan aurinkovoimahankkeita on maakunnassa vireillä kymmenkunta. Aluehallintovirasto muistuttaa myös maakuntarajojen pinnassa olevista hankkeista, joita on Pohjois-Savon maakunnan alueella olevien hankkeiden kanssa yhteensä yli 70, voimalamäärän ollessa yli 1600, mikäli kaikki toteutuisivat. Maakuntarajojen pinnassa toteutuvien hankkeiden vaikutukset yltävät myös Pohjois-Savon alueelle, mutta näistä ei ollut kaava-aineistossa tarkempia mainintoja. Aluehallintovirasto olisi toivonut kokonaisvaltaisempaa tilannekuvaa ja maakuntakaava-aineistojen yhteensovittamista, etenkin tuulivoiman osalta. Kohdekorteilla tai karttamerkintöinä olisi voinut esittää maakuntarajojen toisella puolella olevien tuulivoimatuotantoalueiden sijainti-, etäisyys- ja kokoluokkatietoja laajemmin kuin sivuilla 121 ja 122 on esitetty.

4.1 Maakuntakaavan yleiset tavoitteet

Maakuntakaavan päivityksen tavoitteeksi on asetettu lisätä kaavan strategisuutta, yleispiirteisyyttä sekä joustavuutta. Tavoitteena on myös helpottaa maakuntakaavan luettavuutta. Aluehallintovirasto toteaa, että tavoite on hallitusohjelman mukainen, mutta siihen sisältyy vallitsevassa tilanteessa epävarmuustekijöitä kokonaisvaikutusten arvioinnin näkökulmasta. Kuntien kaavoitus- ja luvitusmonopolin vahvistaminen voi johtaa toki hallituksen ja kuntien toivoimiin investointeihin, mutta samalla kokonaiskuva uhkaa muodostua pirstaleisemmaksi ja

Hankkeiden pilkkomisesta ei liiton näkemyksen mukaan ole viitteitä.

Naapurimaakuntien hankkeita seurataan liitossa aktiivisesti. Toteuttamisedellytykset, tuulivoimaloiden lukumäärä ja sijoittuminen ratkaistaan kuntien osayleiskaavoissa. Määrällisesti eniten hankkeita on Pyhäjärven, Pyhännän ja Kajaanin alueella. Liiton laatimassa maisemallisten yhteisvaikutusten selvityksessä on ollut mukana naapurimaakuntien vireillä olevat tuulivoimahankkeet. Kaukoalueelle, enintään 25 km:n päähän Pohjois-Savon rajasta ulottuvien, eri suunnitteluvaiheissa olevien naapurimaakuntien hankkeiden yhteenlaskettu voimalamäärä on liiton kokoamien tietojen mukaan 779. Luku tulee todennäköisesti pieneneväksi, kun osayleiskaavojen selvitykset ja vaikutustenarvioinnin tulokset valmistuvat.

Lainsäädäntö on muuttumassa, mutta tätä kaavaa laaditaan voimassa olevan lainsäädännön pohjalta. Strategisuus ja yleispiirteisyys on otettu tässä kaavatyössä tavoitteeksi jo edellisten hallitusten aikana. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan (MRL 5§, 1.1.2025 alkaen alueidenkäyttölaki) alueidenkäytön suunnittelun tavoitteena on mm. edistää luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen säilymistä, ympäristönsuojelua ja

kokonaisvaikutusten arviointi heikentyä. Lisäksi maakuntakaavojen joustojen kautta, myös maankäytön ennakoitavuus tai vaikutusten arvioinnin haasteellisuus kasvavat, kun kaavan mukaiset tuulivoimatuotantoalueet ja niiden ohjaavat rajaukset eivät merkittävästi sitoisikaan suunnittelua ja toteutusta. Tällöin maakuntakaavan, kohtuullisen yksityiskohtainenkin raja-
us on käytännössä tarpeeton, jos se oikeastaan antaa mahdollisuuden varsin laajaankin joustoon ja poikkeamiseen.

5.1 Koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset

Tuulivoima

Suunnittelumääräysten mukaan tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Lisäksi paikallisesti merkittävien (alle 7 voimalaa) tuulivoima-alueiden suunnittelu on mahdollista myös maakuntakaavassa osoitettujen seudullisesti merkittävien tuulivoimapotentialien alueiden ulkopuolella. Edellytyksenä on, että maakuntakaavan keskeisiä tavoitteita ei vaaranneta. Aluehallintovirasto tiedostaa lainsäädäntömuutosten paineen, jolla maakuntakaavan ohjaus- ja oikeusvaikutteisuutta halutaan tulevaisuudessa keventää. Voimassa olevan maakuntakaavan tulisi ohjata yleiskaavoitusta, mutta nyt vaikuttaa siltä, että osa hankkeista on nykyiselläänkin suunniteltu alueille, joita ei ole maakuntakaavassa tv-alueiksi kaavoitettu tai hankkeiden rajaukset eivät noudata maakuntakaavojen tv-merkintöjä. Tuulivoimatuotantoalueita koskevien kriteereiden osalta olisi hyvä tarkastella myös kokonaisuutta ja liitännäishankkeiden etäisyyttä toisiinsa. Sama koskee myös "pilkottuja" hankkeita tai toisissaan kiinni olevia saman tai eri yhtiön hankkeita, jotka muodostavat alueellisesti yhtenäisiä tuulivoimatuotantoalueita vaikutuksineen. Toisaalta olisi hyvä pohtia ovatko edellä mainitun kaltaiset hankkeet 'centre of gravity' hankkeita, jos niillä on yhteisiä ympäristövaikutuksia.

Energiansiirtoyhteydet

Energiansiirtoyhteyksiä suunniteltaessa on otettava huomioon energiansiirto- ja -tuotanto-hankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset. Aluehallintovirasto pitää edellä esitettyä

ympäristöhaittojen ehkäisemistä sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, jota tuulivoimarakentaminenkin on. Maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja maakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin (MRL 28 §). Tuulivoima on tunnistettu tällaiseksi tarpeeksi.

Maakuntakaava on tällä hetkellä ainoa suunnittelutaso, jossa esim. tuulivoimarakentamisen teeman kokonaiskuvaa on mahdollista edes jollain tasolla hahmottaa. Ilman ajantasaista maakuntakaavaa kokonaiskuvan hahmottaminen olisi entistä vaikeampaa ja sirpaleisempaa. Maakuntakaavatyössä on tavoiteltu tuulivoimatuotannon 20 % osuutta maakunnan primäärienergian-tarpeesta vuoteen 2040 mennessä.

Maakuntakaava ohjaa tuulivoimayleiskaavoja, kuten muitakin yleis- ja asemakaavoja. Oikeuskäytännön kautta on tiedossa, millä tavalla maakuntakaava voi joustaa myös tuulivoimarakentamisen sijoittumisessa. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan liiton selvitysten ja vaikutusten arvioiden perusteella potentiaaliset alueet ja sovitetaan yhteen tuulivoimapotentialin alueen muuta maankäyttöä sekä ylimaakunnallisia tarpeita, kuten esim. ylimaakunnalliset ekologiset yhteydet.

Maakuntakaavan toteutumista seurataan aikanaan yleiskaavoista annettavien lausuntojen kautta. Liitto seuraa yleiskaavoja ja lausuu tarvittaessa. Liitto voi antaa ohjaavaa palautetta tai esittää maakuntakaavan vastaisia ratkaisuja muutettavaksi.

Pilkottuja tuulivoimahankeita emme ole tunnistaneet.

suunnittelumääräystä perusteltuna. Myös energiansiirtoa koskevat hankkeet tulisi huomioida arvioitaessa hankkeiden mahdollista synergiaa sekä 'centre of gravity' -yhteyttä.

6.4 Kokonaisvaikutusten arviointi

Aluehallintovirasto katsoo, että kaavaa laadittaessa olisi tarpeen selvittää mm. sosiaaliset vaikutukset. Vaikutusten arviointia on tehty vasten maakuntasuunnitelman ja -ohjelman tavoitteita, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia sisältövaatimuksia sekä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Mutta yksiselitteisen selkeä vaikutusten arviointi ihmisiin kohdistuvista vaikutuksista (sisältäen sosiaaliset vaikutukset) jää mielestämme puuttumaan.

Ympäristöministeriön sosiaalisten vaikutusten arvioinnin (2005) oppaassa tunnistetaan ja arvioidaan kaavan ja sen toteutumisen vaikutuksia alueen elinoloihin ja toiminnallisuuteen, ihmisten hyvinvointiin ja viihtyvyyteen sekä paikan luonteeseen. Vaikutuksia tarkastellaan myös muiden alueiden ja ihmisryhmien kannalta. Vaikutusten arviointi tulisi integroida osaksi osallistumismenettelyjä ja päätöksentekoa, jolloin osalliset, eri viranomaiset ja kaavan päätöksentekijät voivat muodostaa käsityksensä suunnitelmasta paitsi itse kaavas suunnitelman, myös siitä tehtyjen vaikutusarviointien pohjalta. Sosiaaliset vaikutukset tulee erottaa kaavan sosiaalisista tavoitteista, vaikkakin nämä tavoitteet ovat tärkeitä vertailun kriteerejä vaikutusten arvioinnille.

Tavallisimpia sosiaalisia vaikutuksia ovat esimerkiksi:

- Vaikutukset elämäntapaan ja elämänlaatuun, esimerkiksi päivittäisiin elämis- ja liikkumismahdollisuuksiin, sosiaaliin suhteisiin, viihtyvyyteen, turvallisuuteen sekä mielikuviin terveydestä ja turvallisuudesta
- Vaikutukset elinoloihin, esimerkiksi asumiseen, tulo- ja varallisuusasemaan, palvelujen saatavuuteen ja työllisyyteen
- Väestömuutokset, esimerkiksi uudelleen asuttaminen, väestömäärän ja -rakenteen muutokset
- Vaikutukset julkisiin ja yksityisiin voimavaroihin, esimerkiksi palveluihin, elinkeinotoimintaan, talouteen ja maankäyttöön.

Maakuntakaavan vaikutukset sosiaalisiin ilmiöihin ja teemoihin ovat välillisiä, ja toteutuvat tarkemman kaavatason ohjausvaikutuksen kautta. On olemassa globaaleja ja paikallisia kehitystrendejä, detaljikaavoitusta sekä kuntien ja hyvinvointialueiden strategisia suunnitelmia, joilla on maakuntakaavaa laajemmat ja syvemmät sosiaaliset vaikutukset.

Tuulivoimapotentiaalin selvityksessä (FCG Oy 2021) on selvitetty tuulivoimarakentamisen sosiaalisia vaikutuksia eli vaikutuksia ihmisten terveteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Vaikutuksilla elinoloihin ja viihtyvyyteen tarkoitetaan ihmisiin, yhteisöihin ja yhteiskuntaan kohdistuvia vaikutuksia, jotka aiheuttavat muutoksia ihmisten päivittäisessä elämässä ja asuinympäristön viihtyvyydessä (ns. sosiaaliset vaikutukset). Hankkeen terveysvaikutuksia on tarkasteltu muun muassa arvioitaessa hankkeen vaikutuksia liikenteeseen, äänimaisemaan ja valo-olosuhteisiin. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa on pyritty tunnistamaan ne alueet, joihin vaikutusten voidaan arvioida kohdistuvan voimakkaimmin. Erityisen merkittäviä ovat pysyvät vaikutukset, joista aiheutuu huomattavia muutoksia laajalle alueelle ja/tai suu-
relle asukasmäärälle.

Tuulivoimahankkeiden merkittävimmät ihmisiin kohdistuvat vaikutukset liittyvät asumisviihtyisyyteen ja hankealueen virkistyskäyttöön (metsästys, marjastus, ulkoilu). Asumisviihtyisyyteen kohdistuvia vaikutuksia voi syntyä maankäytön ja maiseman muutoksista, tuulivoimaloiden käyntiäänestä, tuulivoimaloiden pyörivien lapojen muodostamista liikkuvista varjoista, lentoestevaloista sekä tuulivoimaloiden koetuista tai todellisista terveys- ja turvallisuusriskeistä. Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia syntyy sekä tuulivoimahankkeen rakentamisen, että sen käytön aikana. Myönteisistä vaikutuksista

Aluehallintovirasto muistuttaa, että sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa tulee painottaa yhtäläisesti niin myönteisiä kuin kielteisiäkin tekijöitä. Sosiaalisten vaikutusten arviointi edellyttää erityistä asiantuntemusta käsiteltävästä aiheesta.

5.7.1.1 Tuulivoimapotentiaali

Energiantuotannon tavoitteeksi on kirjattu tuulivoimatuotannon kehittäminen. Kaavaselostuksen mukaan tuulivoimapotentiaalia on tarkoituksenmukaista osoittaa paljon asetettua tavoitetta enemmän erilaisten epävarmuustekijöiden vuoksi. Kaavaluonnoksiin on lisätty ennen kaavaluonnosten nähtäville asettamista kaksi potentiaalia tuulivoima-alueita (Pielaveden Kattajämäki ja Sonkajärven Palomäki). Selostuksessa on esitetty arvio, että uusilla tuulivoima-alueilla teoreettisesta tuulivoimamäärästä noin 2/3 osaa olisi toteutettavissa, mikä tarkoittaisi yhteensä noin 330 tuulivoimalaa. Toisaalta on tunnistettu myös Pohjois-Savon puolelle sijoituvia pieniä tuulivoimapotentiaaleja alueita, jotka jatkuvat maakuntarajan yli ja joiden pinta-alasta suurin osa sijoittuukin naapurimaakuntien puolelle. Lausuntoaineiston mukaan hanke-toimijat ovat selvittäneet tuulivoimapotentiaaleja alueita tarkemmin ja monesta alueesta tiedetään jo tässä vaiheessa, että maakuntakaavaselvityksessä poissuljettuja asumisen alueita on mahdollista ottaa tuulivoimakäyttöön joko asuntojen käyttötarkoituksen muututtua tai esim. alustavien rantayleiskaavojen kumoamisten kautta. Kyseisistä alueista olisi toivottu alustavia-kin tietoja kaavaselostukseen ”optioalueina”. Maakuntakaavan mahdollistamaa tuulivoimarakentamista aikanaan toteutettaessa onkin kaavassa osoitettuja tuulivoimapotentiaaleja alueita tulkittava siten, että lopullinen toteutuskelpoinen tuulivoima-alue voi sijoittua huomattavasti laajemmalle alueelle kuin mihin tuulivoimapotentiaalisuutta on tunnistettu. Pohjois-Savon maakuntakaavassa määriteltyä seudullisuuden rajaa (voimaloita 7 tai enemmän) on perusteltu pohjoissavolaisen maiseman pienipiirteisyydellä ja muutosherkkyydellä. Sama määrä tuulivoimaloita vie nykyisin suuremman tilan ja on maisemalliselta vaikutukseltaan suurempi kuin noin 10 vuotta sitten laaditussa tarkastelussa tulkittiin. Maakuntakaavassa alle 7 tuulivoimalan kokonaisuuksien toteutuminen on mahdollista maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolella. Selostuksen mukaan maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia merkintää tulee tulkita joustavasti. Tuulipuistojen yleiskaavahankkeissa ja niiden ympäristövaikutusten

erityisesti rakentamisen aikaiset aluetaloudelliset ja työllisyysvaikutukset ovat usein merkittäviä. Toiminnan aikana hankealueen maanomistajat saavat vuokraamistaan alueista vuokratuloja ja kunta kiinteistöverotuloa. Asumisviihtyisyyteen vaikuttavat useat eri teemat, mukaan lukien asukkaiden yksilöllinen kokemus tuulivoimasta. Tässä työssä asumisviihtyisyyden näkökulmasta arvioidaan tuulivoimaloista aiheutuvaa ääntä ja välkettä sekä maisemavaikutusten yhteistä vaikutusta suhteessa lähellä sijaitsevien kylien asumisviihtyisyyteen.

Maakuntakaavan tehtävä ja tarkoitus huomioiden tarvetta laadittua tarkemmalle sosiaalisten vaikutusten arvioinnille ei ole. **Kaavaselostusta täydennetään kuitenkin tältä osin, ja tunnistettuja sosiaalisia vaikutuksia kootaan näkyvämmiin esille.** Tässä otetaan huomioon myös laaja yksityishenkilöiden antama palaute. Vaikutustenarviointi tarkentuu suunnitelmien edetessä.

Maakuntakaavaan tulee jättää joustovaraa. Liitolta toivotaan toistuvasti myös ”mahdollistavaa” maakuntakaavaa. Kaavaehdotuksessa tasapainoiltaan sitovuuden ja joustavuuden sekä kehitysorientoituneen ja sosiaalisesti

<p>arviointiprosesseissa tuulivoiman toteutuksen edellytyksiä tutkitaan maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmin, jolloin potentiaalia osoittava maakuntakaavan rajausta joustaa ja mahdollistaa myös laajempia hankealueiden toteutuksia. Aluehallintovirasto tiedostaa lainsäädäntöuudistuksen tavoitteen, jolla maakuntakaavan ohjaus- ja oikeusvaikutteisuutta pyritään vähentämään. Aluehallintovirasto kuitenkin toteaa, että jo nykyisellään maakuntakaavoituksen joustot ovat mahdollistaneet kaavasta poikkeamisen, kun hankealueita esitetään ja myöhemmin kaavoitetaan maakuntakaavamerkintöjä laajempina tai osin niistä poikkeavina. Seudullisesti merkittävän hankkeen rajan laskulla saavutetaan kuitenkin vain osittain muutosherkkyttä ”suojaavaa” vaikutusta, jos eri hankkeiden väliset vaikutukset ja maakuntakaavan joustot mahdollistavat laajankin poikkeamisen tai paikallisesti merkittävien hankkeiden huomattavan edistämisen ilman tarkoituksenmukaista ohjausta ja vaikutusten kokonaisarviointia.</p> <p>5.7.2.3 Päävesijohto- ja viemäriverkosto sekä 5.7.2.4 Jätevedenpuhdistamot <u>Kaavaratkaisu</u></p> <p>Yksityiskohtaisen ylikunnallisen ja merkitykseltään korkeintaan seudullisen vesi- ja viemäriverkoston osoittaminen on ristiriidassa maakuntakaavan yleispiirteistämiseen ja maakunnalliseen merkitykseen liittyvien tavoitteiden kanssa. Voimassa olevissa maakuntakaavoissa osoitettu verkosto on lisäksi pääosin toteutunut. Näiden perustelujen johtopäätöksenä Pohjois-Savon maakuntakaavassa ei osoiteta enää päävesijohto- ja pääviemäriverkosta. Jätevedenpuhdistamojen esittäminen kaavakartalla voi olla myös turvallisuusriski. Merkintöjen osoittaminen on ratkaistu pääsääntöisesti jo yleiskaavatasolla, joten ne päätettiin jättää pois maakuntakaavasta. Aluehallintovirasto pitää tehtyä ratkaisua varautumisen sekä kokonaisturvallisuuden näkökulmasta hyvänä. Kriittisen infran yksityiskohtainen merkitseminen julkisiin asiakirjoihin voi olla kyseenalaista vallitsevassa geopoliittisessa tilanteessa.</p>	<p>hyväksyttävän ratkaisun välillä. Liitto tunnistaa periaatteessa saman tarpeen säilyttää maakuntakaavan ohjausvaikutus nykyisellään.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Fingrid Oyj</p>	<p>Vastine</p>
<p>Kantaverkkoyhtiö Fingridin näkökulmasta Pohjois-Savon liiton alueelle sijoittuu useita käynnissä tai suunnitteluvaiheessa olevia voimajohtohankkeita ja lisäksi alueella on tunnistettu pidemmän aikavälin kantaverkon ylimaakunnallisia kehittämistarpeita. Lisäksi maakunnan alueella on rakenteilla ja eri suunnitteluvaiheissa useita aurinko- ja tuulivoimahankkeita.</p>	<p>Sähkönsiirtolinjojen (110 ja 400 kV) nykyisiä, ohjeellisia ja tulevaisuuden yhteystarpeita on käyty läpi maakuntakaavojen 1.- ja 2. vaiheessa.</p>

<p>Edellä mainitun vuoksi ehdotamme, että kaavaehdotuksen läpikäymiseksi ja kommentoimiseksi järjestetään kevään aikana Pohjois-Savon liiton ja Fingridin välinen työneuvottelu.</p>	<p>Tuulivoimahankekohtaiset liityntälinjat tutkitaan tarkemman suunnittelun yhteydessä, maakuntakaava ei ota niihin kantaa.</p> <p>Tietojen ajantasaisuudesta käydään työneuvottelu 18.4. Mahdolliset sähkönsiirtoa koskevat merkintöjen muutokset tulevat ajankohtaisiksi seuraavissa maakuntakaavoissa.</p>																																						
Kuopion alueen kauppakamari	Vastine																																						
<p>Kuopion alueen kauppakamarin uuden Kasvu3-strategian ytimessä on kasvun kiihdyttäminen ihmisiin, investointeihin ja infraan panostamalla. Kauppakamarin strategian valmisteluun osallistui laajamittaisesti yritysjohtajia alueen veturi- ja alihankintayrityksistä; eri toimialoilta sekä päättäjiä kunta-, julkissektorilta ja oppilaitoksista. Toimijasta riippumatta tärkeimmäksi asiaksi nostettiin kasvu: yritysten, työpaikkojen, väestön sekä investointien määrän merkittävä lisääminen.</p> <p>Kuopion alueen kauppakamarin kasvutavoitteet</p> <table border="1" data-bbox="89 858 768 1114"> <thead> <tr> <th>Mittarit</th> <th>Historia</th> <th>Nyt</th> <th>Erotus</th> <th>Tavoite 2030</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Yritykset</td> <td>2013/2022</td> <td>13 715</td> <td>16 224</td> <td>2 509</td> <td>20 000</td> </tr> <tr> <td>2. Työpaikat</td> <td>1990/2021</td> <td>110 864</td> <td>98 851</td> <td>-12 013</td> <td>105 000</td> </tr> <tr> <td>3. Väestö (maakunta)</td> <td>1990/2022</td> <td>265 040</td> <td>247 689</td> <td>-17 351</td> <td>300 000</td> </tr> <tr> <td>4. Investoinnit (40 veturia)</td> <td>2021/2022</td> <td>1,9</td> <td>2,2</td> <td>0,3</td> <td>10</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1" data-bbox="775 930 1115 1029"> <thead> <tr> <th>2030</th> <th>2040</th> <th>Maakuntaliitto ote kaavaselostus</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>101 400</td> <td>105 500</td> <td>työpaikat</td> </tr> <tr> <td>245 200</td> <td>242 000</td> <td>asukkaat</td> </tr> </tbody> </table> <p>Tulevaisuuteen voidaan vaikuttaa kasvutahdolla ja rohkeilla teoilla. Historia ja ennusteet kuitenkin pohjautuvat pitkän ajan trendeihin nykyisillä toimilla. Muissa Suomen kasvukeskuksissa on panostettu tekoihin: kasvu näkyy kuuden suurimman kaupungin jokaisessa vertailtavassa mittarissa. Pohjois-Savon elinkeinoelämän tahtotila on kaavaehdotusta kunnianhimoisempi. Kuopion alueen kauppakamari tulee panostamaan vahvasti uusiin kasvua kiihdyttäviin toimenpiteisiin.</p>	Mittarit	Historia	Nyt	Erotus	Tavoite 2030	1. Yritykset	2013/2022	13 715	16 224	2 509	20 000	2. Työpaikat	1990/2021	110 864	98 851	-12 013	105 000	3. Väestö (maakunta)	1990/2022	265 040	247 689	-17 351	300 000	4. Investoinnit (40 veturia)	2021/2022	1,9	2,2	0,3	10	2030	2040	Maakuntaliitto ote kaavaselostus	101 400	105 500	työpaikat	245 200	242 000	asukkaat	<p>Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 kytkeytyy aiempaa vahvemmin maan kunnan strategiaan suunnitelmiin – maakuntasuunnitelmaan ja maakuntaohjelmaan. Kehittämisen kärkiä on tuotu aiempaa näkyvämmiksi myös maakuntakaavassa.</p> <p>Kasvutavoitteita on laadittu omana asiantuntijatyönä. Emme näe eri toimijoiden erisuuruisia kasvutavoitteita ristiriitaisina. Ne peilaavat toimijoiden</p>
Mittarit	Historia	Nyt	Erotus	Tavoite 2030																																			
1. Yritykset	2013/2022	13 715	16 224	2 509	20 000																																		
2. Työpaikat	1990/2021	110 864	98 851	-12 013	105 000																																		
3. Väestö (maakunta)	1990/2022	265 040	247 689	-17 351	300 000																																		
4. Investoinnit (40 veturia)	2021/2022	1,9	2,2	0,3	10																																		
2030	2040	Maakuntaliitto ote kaavaselostus																																					
101 400	105 500	työpaikat																																					
245 200	242 000	asukkaat																																					

Yhtenä keskeisenä vaikututtavana tekijänä kasvun kiihdyttämisessä on kaavoitus: maakunta-kaava, yleiskaava ja asemakaava. Maakunnassamme on tusina huomattavaa kasvupotentiaalia omaavaa toimialaa ja niillä merkittävää investointipotentiaalia. Kuinka näiden ympärille rakennetaan kestävä, houkutteleva ja kilpailukykyinen toimintaympäristö? Alueellisen kilpailukyvyyn edistäminen edellyttää muun muassa vielä syvempää alueen toimijoiden välistä yhteistyötä ja synergioiden hyödyntämistä. Kasvu edellyttää erityisesti ennakkoluulotonta, ennakkoivaa ja mahdollistavaa kaavoitusta, maapolitikkaa, tonttistrategiaa sekä luvitusprosesseja.

Luonnonvarat, energia ja infra

Kuopion alueen kauppakamari on selvittänyt veturiyritysten investointien toteutumista vuodesta 2010 alkaen ja investointisuunnitelmia vuodesta 2021 alkaen. Esim. vuonna 2023 alueen 40:n veturiyrityksen 5:n seuraavan vuoden investointisuunnitelmat kasvoivat peräti 2,2 miljardiin euroon edellisen vuoden 1,9 miljardista. Vuoden 2024 aikana kauppakamarissa selvitetään laajemmin Pohjois-Savon elinkeinoelämän investointisuunnitelmia ja -näkyviä, elinkeinoelämän kehitystrendejä sekä alueen elinkeinoelämän TKI-investointisuunnitelmia.

Strategian toimeenpanossa kauppakamari keskittyy kasvun vauhdittamiseen ja pitääkin tärkeänä, että erityisesti veturitoimialojen sekä luonnonvarojen, energiatuotannon, kiertotalouden ja infran osalta maakuntakaava olisi strateginen, mahdollistava ja ajassa mukautuva. Em. investointiselvitysten osalta on todennäköistä, että yritysveloitetusti tunnustetaan uusia kasvumahdollisuuksia ja investointiaihioita myös yli toimialojen ja kunta- /maakuntarajojen, minkä kautta kasvu rakennetaan kohti kauppakamarin jäsenistön määrittelemiä kasvutavoitteita. Kuopion alueen kauppakamarin jäsenistö edustaa yli 50 % koko maakunnan liikevaihdesta.

Eryteisesti mineraalien ja energian, vedyn, tuulivoiman ja energiaverkkojen (sähköverkot, kaasu-/vetyputket) kestävä hyödyntämisen osalta kaavan tulee olla strategisempi ja mahdollistavampi. Teknologian eksponentiaalinen kehitys ja kehitteillä oleva

erilaisia rooleja ja ovat täysin hyväksyttävissä. Liitto näkee samoin yhteistyön tiivistämisessä avaimet elinvoiman kehittämiseen ja maakunnan menestymiseen.

Vetytalous otetaan huomioon maakuntakaavan 3. vaiheessa.

<p>kompensaatiolainsäädäntö sekä korkeantason yhteistyöryhmän työskentely tuulivoimaraken- tamisen mahdollistamiseksi tulevat parantamaan maakunnan tuulivoimainvestointipotentialia. Tästä syystä kaavan ulkopuolelle nyt jätetyt tuulivoimapotentialiset alueet ovat tarpeen palauttaa takaisin kaavaan.</p> <p>Infran osalta elinkeinoelämän kehitysaihiot ja TKI-mahdollisuudet tulevat tarvitsemaan mer- kittävästi kehittyvää infraa (maantie-, raide-, lentoliikenne-, vesi-, tietoliikenne, energia- ja in- novaatioinfra). Mahdollistaako kaava uusien toimialarajat ylittävien ja toimialoja yhdistävien kestävien investointien syntymisen? Lisäksi muuttunut geopoliittinen ja geotaloudellinen ympä- ristö vaikuttavat infratarpeisiin. On selvää, että valtatie 5, lentoliikenne Rissalan kentälle ja Savon rata ovat keskeisimmät kehityskohteet, mutta tärkeää on myös mahdollistaa raaka-ai- neiden ja tuotteiden liikkuvuus myös poikittaisessa ja pohjoisen suunnassa. Valtatie 9:n kehit- täminen sekä kantateiden 77 ja 88 muuttaminen valtateiksi, ja niiden kehittäminen, ovat tär- keitä kärkitoimialojen kehityksen kannalta.</p>	<p>Ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavan tavoitteena on maakunnan liikennejärjestelmän kokonais- valtainen kehittämien kaikkien liikennemuotojen kannalta sekä ihmisten liik- kumisen, liikennepalveluiden että logistiikan osalta. Kaikki mainitut infran kehittämishankkeet on maakuntakaavassa varauksina. Lisäksi selostuksessa on laajemmin kuvattu liikennejärjestelmän sekä maakunnan sisäisen ja ulkoi- sen saavutettavuuden kehittämistä myös niiltä osin kuin ne eivät maakunta- kaavakartalla. Liikennejärjestelmän kehittäminen sisältyy myös moniin mer- kintöihin ja määräyksiin, erityisesti kehittämisperiaatemerkintöihin.</p>
<p>Kuopion ev.lut. seurakuntayhtymä</p>	<p>Vastine</p>
<p>Pohjois-Savon maakuntakaavaehdotuksessa Kaavin ev.lut. kirkko on merkitty Kulttuuriympä- ristön tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti tärkeäksi alueeksi tai kohteeksi merkinnöillä M, R, H, A. Jo 2. vaiheessa annetussa lausunnossa (koosteen sivu 209) todettiin, että kyseisten arviointien pitää perustua yksilöityihin ja julkilausuttuihin perusteisiin. Anne- tussa vastineessa todettiin, että "Kaavatyön ehdotusta laadittaessa käydään modernia kult- tuuriympäristöä koskeva neuvottelu Kuopion ev.lut. seurakuntayhtymän kanssa". Näin ei kui- tenkaan ole tapahtunut.</p> <p>Kaavin kirkosta on tehty 2020 "Kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus", joka toteaa kirk- korakennuksessa olevan monia rakennusvirheitä ja puutteita, jotka ovat aiheuttaneet raken- neaurioita tai edesauttaneet sisäilmaongelmien muodostumisessa. Kaikkien rakennusvirhei- den, puutteiden ja niistä aiheutuneiden vaurioiden korjaamisen hinnaksi on laskettu kertyvän lähes 5 miljoonaa euroa (Haahtela 2021). Kyseistä kustannusta ei voida pitää vähäisenä.</p> <p>Kirkkolain 3. luvun 26 § mukaan seurakuntaa, joka ei voi toiminnassaan käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta tai saada siitä muuten kohtuullista hyötyä, ei voida velvoittaa</p>	<p>Moderni kulttuuriympäristön teemasta on järjestetty neuvotteluja eri taho- jen kanssa niin luonnosvaiheessa kuin kaavaehdotusta laadittaessa. Luon- nosvaiheen palautteen jälkeen laajaan neuvotteluun 13.4.2022 kutsuttiin ELY-keskuksen, Museoviraston, Kuopion kulttuurihistoriallisen museon, Kuopion seurakuntayhtymän, Kuopion ortodoksisen seurakunnan, Kaavin kirkon säilyttämisen tukiryhmän ja liiton edustajat. Kuopion seurakuntayhtymän edustaja ei osallistunut neuvotteluun. Tilaisuuden jälkeen järjestettiin jatko- neuvotteluja mm. ortodoksiseurakunta 12.5.2022 ja Kuopion ev.lut. seura- kunta 7.6.2022. Paikalla 7.6.2022 pidetyssä neuvottelussa olivat Mirja Niemi Kuopion seurakuntayhtymästä, Katariina Bergbacka ja Jarno Rönkkö, Ylä-Sa- von seurakuntayhtymästä, Mikko Paalanen, Eija Kinnunen, Tapio Laaksonen sekä liiton edustajat. Kaavin kirkon tilanteesta on todettu, että kohde on kriittinen. Kiinteistöstrategiassa se on luovuttava kohde. Arvojen</p>

<p>sellaisiin suojelutoimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset ovat ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä seurakunta voi osoittaa kaikkien kirkollisten rakennustensa hoitoon ja kunnostamiseen.</p> <p>Em. syistä Kuopion ev.lut. seurakuntayhtymä haluaa pidättää itsellään mahdollisuuden luopua Kaavin kirkon käytöstä ja hakea kirkolle purkulupaa.</p>	<p>selvittämistä vaaditaan myös purkamisluvan yhteydessä. Kaaville oli suunnitelmassa tutustumiskäynti 15.6.2022 (srk ja museo).</p> <p>Maakuntakaavatyöhön liittyvässä inventoinnissa ja sitä seuranneessa arvotamistyöryhmän työskentelyssä Kaavin modernin kirkon arvot on todettu korkeiksi ja maakunnallisesti merkittäviksi. Kaavin kirkolle on osoitettu kohdemerkintä ma. Maakuntakaavalla on kuntakaavoitusta ohjaava rooli ja kuntakaavoissa on mahdollisuus tutkia arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön vaalimista tarkemmin. Liitto korostaa, että maakuntakaavan rakennettua kulttuuriperintöä koskevan merkinnän sisällön mukaisesti <i>vaalimisen</i> tulee olla lähtökohtana, mutta kunta voi asiaa tarkemmin tutkiessaan päätyä myös muunlaiseen ratkaisuun esim. arvioidessaan rakennuksen käyttöarvoa. Kaavin kunta on huomioinut Kaavin kirkon arvot asemakaavassaan. Kuopion ev.lut. seurakuntayhtymän kanssa järjestettiin neuvottelu 8.5.2024. Ei muuta.</p>
<p>Liikenne- ja viestintävirasto Traficom</p>	<p>Vastine</p>
<p>Traficomilla ei ole asiasta uutta lausuttavaa, viittaamme aiempaan lausuntoomme 12.5.2023.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Maa- ja metsätalousministeriö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Maa- ja metsätalousministeriö on tarkastellut lausuntopyyntöä. Ministeriöllä ei ole asiassa lausuttavaa.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Metsähallitus, Kiinteistökehitys</p>	<p>Vastine</p>
<p><i>Metsähallituksen muistutus Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksesta</i></p> <p>Metsähallitus on tutustunut Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotukseen ja antaa lausunnon valtion maa- ja vesiomaisuuden haltijana ja hoitajana. Metsähallitus harjoittaa toimialallaan liiketoimintaa ja hoitaa sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä. Julkisiin hallintotehtäviin kuuluu valtion perustettujen luonnonsuojelualueiden ja suojeluun varattujen</p>	

alueiden hallinta ja hoito. Lisäksi Metsähallitus on tiettyjen lajien, kuten saimaannorpan ja maakotkan valtakunnallisesta seurannasta ja suojelun edistämisestä vastaava taho.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteissa on kaksinkertaistaa puhtaan sähkön tuotanto kotimaassa. Suomen energiaomavaraisuutta vahvistetaan kestäväällä tavalla edistämällä puhtaan energian siirtymää. Uusiutuvan energian osuutta energiantuotannossa kasvatetaan ja edistetään toimia, joiden avulla fossiilista polttoaineista luovutaan sähkön ja lämmön tuotannossa viimeistään 2030-luvulla. Tuulivoiman toimintaedellytyksiä kehitetään. Hallituksen toimet johtavat luonnonvarojen kestäväan hyödyntämiseen sekä huoltovarmuuden ja energiaomavaraisuuden parantamiseen.

Maakuntakaavan tulisi olla tuulivoimatuotantoa mahdollistava ja aluerajausten riittävän laajoja maakuntakaavavaiheessa. Kaavahierarkian mukaisesti maakuntakaavan ratkaisut ovat luonteeltaan periaatteellisia ja yleispiirteisiä, eikä maakuntakaavalla tule tarpeettomasti rajoittaa kuntakaavoitusta, mikäli maakuntakaavan ratkaisuihin ei liity valtakunnallisia, maakunnallisia tai seudullisia tarpeita.

Maakuntaliiton tulee ottaa huomioon maakunnan kuntien tavoitteet ja luoda edellytykset tuulivoimahankkeiden suunnittelulle ja kehittämiselle. Tuulivoima-alueiden kaavoituksessa ja yksityiskohtaisemmassa hankesuunnittelussa hankekehittäjällä on YVA-lain mukainen vastuu selvittää ympäristövaikutukset lain edellyttämällä tavalla kullakin alueella. Tuulivoimahanke edellyttää toteutuakseen tuulivoimaosayleiskaavan laatimista. Saavuttaakseen lainvoiman, tulee tuulivoimaosayleiskaavan täyttää kaavalle asetetut sisältövaatimukset. Jotta sisältövaatimukset voivat täyttyä, tulee tehdä riittävästi selvityksiä ja arvioida kaavasta aiheutuvia ympäristövaikutuksia.

Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnin tulisi olla yleisellä tasolla maakuntakaavassa, ja sitä tulee tarkentaa yksityiskohtaisemman osayleiskaavan laatimisen yhteydessä sekä hankesuunnittelussa. Yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeys korostuu kunkin hankkeen osayleiskaavoituksen sekä ympäristövaikutusten arvioinnin yhteydessä, jolloin on myös kerätty asianmukaisesti tietoa tehtyjen selvitysten myötä. Selvitykset tulee huomioida

Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät/rajaukset perustuvat liiton omiin selvityksiin, joiden perusteella tietyt alueita, arvoja ja toimintoja on rajattu potentiaalisten tuulivoima-alueiden ulkopuolelle. Rajaa vasta kriteeristöä mm. etäisyys asumiseen on ollut yksi keskeisimmistä kriteereistä, joiden perusteella aluerajaukset ovat muodostuneet. Tässä maakuntakaava toteuttaa erityistä tehtäväänsä yhteensovittaa eri toimintoja. Sosiaalisen hyväksyttävyyden vuoksi riittävää etäisyyttä asutukseen on pidetty tärkeänä suunnittelun lähtökohtana. Maakuntakaavan rajausta tarkentuu tarkemmissa tuulivoimahankkeiden osayleiskaavoissa. Siitä voidaan perustellusti poiketa.

Yleispiirteisenä kaavana maakuntakaava perustuu samantasoisiiin, yleispiirteisiin, selvityksiin. Ks. esimerkiksi Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, PSL 2022, jossa yhteisvaikutuksia on tuotu esille.

maakuntakaavoituksessa riittävällä tasolla, jolloin vältetään ennakoimattomia ja yllätyksellisiä muutoksia kuntatason hankekehitystyössä.

Metsähallitus esittää, että Pohjois-Savon maakuntaliitto sisällyttää aiemmista Puolustusvoimien lausunnoista poiketen alueita uudestaan maakuntakaavaan. Alueiden sisällyttäminen maakuntakaavaan mahdollistaa seudullisten hankkeiden kehittämisen myöhemmässä ajankohdassa, mikäli tuulivoiman ja Puolustusvoimien toimintaa saadaan Itä-Suomessa yhteensovitetua. TEM ja puolustusministeriö ovat asettaneet työryhmän selvittämään keinoja aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseksi. Itä-Suomeen toivotaan lisää investointeja, mikä toisi alueelle työpaikkoja. Haasteisiin pyritään aktiivisesti löytämään ratkaisuja, sillä Itä-Suomen elinvoimaisuus nähdään myös turvallisuuspoliittisena asiana. Tästä näkökulmasta katsottuna potentiaalisten tuulivoima-alueiden jättäminen pois maakuntakaavasta saattaa tarpeettomasti hidastaa/vähentää investointeja Itä-Suomessa, mikäli puolustusvoimien ja aluevalvonnan haasteisiin löydetään ratkaisuja lyhyellä aikavälillä.

Toteutuneet ja suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet vaikuttavat myös voimajohto- ja vihreän siirtymän investointeihin (esim. vihreä vety ja synteettiset polttoaineet). Seudullisen kokoluokan potentiaaliset tuulivoima-alueet maakuntakaavassa voivat vaikuttaa myös voimajohdoreittien ja vihreän siirtymän hankkeiden suunnitteluun ja toteutumiseen Itä-Suomessa. Esimerkiksi ehdotusvaiheessa poistetun Korpisenkankaan tuulivoimahankkeen läheisyydessä on potentiaalia muillekin vihreän siirtymän investoinneille, jotka voisivat hyötyä tuulivoimahankkeesta ja päinvastoin. Metsähallitus viittaa tässä yhteydessä myös kaavaselostukseen, jossa mainitaan, että tuulivoimapotentialiaalia on tarkoituksenmukaista osoittaa paljon asetettua tavoitetta enemmän, sillä toteutukseen liittyy epävarmuuksia tutkavaikutusten, sähkönsiirtoverkoston riittävyyden ja eri alueiden yhteisvaikutusten vuoksi.

Metsähallitus toteaa, että maakuntakaavan valmistelussa on tehty riittävästi selvityksiä. Vaikutusarviointi käsittää myös kaavan vaikutuksen ilmastonmuutokseen, sekä hillintään että sopeutumiseen. Luontovaikutusten yksityiskohtaisemmasta arvioinnista on todettu, että Naturavaikutusten arviointitarve on tuotu esille kaavamääräyksissä. Kaavaehdotuksen tuulivoimatuotantoon osoitetut alueet eivät tämänhetkisen maakotkan levinneisyyttä koskevan tiedon mukaan muodosta merkittävää riskiä maakotkan suojelun kannalta. Toki tarkemmassa suunnittelussa

Ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine. Kertaalleen **poistetut tuulivoimapotentialialiset alueet palautetaan.**

Ks. yleisvastine, jossa vastataan myös Korpisenkankaan tilanteeseen. **Korpisenkankaan tuulivoimapotentialialisen alueen merkintä palautetaan.**

mahdolliset vaikutukset on selvitettävä huolellisesti. Erityisesti tuulivoima-alueet Vieremällä ovat tällaisia tarkempaa arviointia edellyttäviä aluevarauksia. Yleiskaava- sekä hankekohtaisessa suunnittelussa kannattaa hyödyntää tuoretta julkaisua suunnittelu- ja arviointikäytännöistä (<https://julkaisut.metsa.fi/wp-content/uploads/sites/2/2023/03/a241.pdf>).

Luonnon ydinalue -merkintä toivottavasti edistää ekologista kytkeytyneisyyttä Tiilikjärven ja Älänteen välillä. Sonkajärven-Rautavaaran seudulle sijoittuva matkailun ja virkistyskäytön vyöhyke voisi ulottua hieman esitettyä laajempaan kaakkoon, kattaen Ylä-Keyrity -järven ympäristön. Tiilikjärven kansallispuiston laajennuksen (1.6.2023) myötä virkistyskäytön kasvua on odotettavissa juuri sillä suunnalla.

Metsähallitus huomauttaa, että Luonnon ydinalue -merkintöjen sisään jää Natura-2000 ja luonnonsuojelualueiden lisäksi laajoja metsätaloudessa olevia alueita, mutta merkinnän vaikutus metsätalouden harjoittamiseen jää edelleen epäselväksi. Kehittämisperiaatetta pitäisi tämentää niin etteivät vaikutukset metsätalouteen jää tulkinnanvaraisiksi eivätkä johda tarpeetomiin metsätalouden rajoituksiin alemman tason kaavoituksessa tai muussa alueiden käytön suunnittelussa. Ekologisten yhteyksien lisäksi luonnon ydinalueilla kestävä metsätalouden harjoittaminen on yksi keino turvata ja edistää luonnon monimuotoisuutta ja suojelualueiden keskinäistä kytkeytyvyyttä.

Lisäksi Metsähallitus huomauttaa, että Kinttusalmensuon SL-aluemerkintä ulottuu edelleen valtion maalle Metsähallitus Metsätalous Oy:n hallinnoimalle alueelle. Aluetta ei ole varattu suojelutarkoituksiin. Alueella olevat arvokkaat suoalueet on jo siirretty luontokohteina metsätalouden ulkopuolelle ja niiden luontoarvot on siten turvattu. Metsähallitus pitää edelleen vaatimuksessaan, että kyseinen SL-merkintä rajataan hyväksytyin ja valmisteilla olevan suojelupäätöksen mukaisesti.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet maankäytön erityisasiantuntija Matti Hovi, suunnittelupäällikkö Matti Väisänen ja tuulivoima-asiantuntijat Pipsa Malinen ja Joni Lehto. Muilta osin Metsähallituksella ei ole lausuttavaa kaavaehdotuksesta. Metsähallitus pyytää, että lausuntoon lähetetään vastine sähköpostiosoitteeseen kirjaamo@metsa.fi

Matkailun ja virkistyskäytön kehittämisyöhykettä osoittava merkintä on kehittämisperiaatteen merkintä, ei aluevaraus, joten sen tulkinnassakin on joustoa. **Matkailun ja virkistyskäytön kehittämisyöhykettä (Jyrkkä-Metsäkartano) laajennetaan palautteen perusteella siten, että se kattaa paremmin Rautavaaran Metsäkartanon alueen.**

Merkinnällä ei ole rajoitusta metsätaloudelle. Se ohjaa tarkempaa alueiden käytön suunnittelua.

Kinttusalmensuon rajausta säilytetään ehdotuksen mukaisena. Pohjois-Savon ELY-keskuksen luonnonsuojeluasiantuntijoiden kanssa käydyssä neuvottelussa todettiin, että se on tarpeen suokokonaisuuden suojelun ja suon vesitalouden turvaamisen kannalta.

Pohjois-Savon alueellinen vastuumuseo/Kuopion kulttuurihistoriallinen museo	Vastine
<p>Arkeologinen kulttuuriperintö</p> <p>Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta vastuumuseo toi aiemmassa lausunnossaan esille kiinteitä muinaisjäänneksiä ja muita kulttuuriperintökohteita koskevat kaavamerkinnot. Sm-merkintä liittyy yleisesti kiinteisiin muinaisjäänneksiin eikä sitä vastuumuseon näkökulmasta tulisi käyttää muiden kulttuuriperintökohteiden yhteydessä. Vastuumuseo nojaa tässä Museoviraston tekemään Arkeologinen kulttuuriperintö ja kaavoitus -oppaaseen. Kaavaehdotuksessa muut kulttuuriperintökohteet on merkitty sm-2 merkinnällä, mikä sotkee suojellisesti eritasoiset kiinteät muinaisjäänneksistä sekä muut kulttuuriperintökohteet keskenään. Alueellinen vastuumuseo katsoo, ettei muita kulttuuriperintökohteita tulisi merkitä sm-merkinnällä vaan että ne olisi tuotava kaavassa esille muilla keinoin. Kaavamerkintään ei myöskään ole liitetty numerointia, joka yhdistäisi kaavakartan merkinnän liitteenä olevaan kohdeluetteloon. Vastuumuseo esittää, että tutkittaisiin vielä mahdollisuutta liittää arkeologista kulttuuriperintöä koskevaan kaavamerkintään kohdeluettelon numero, mikä helpottaisi kohteiden tunnistamista.</p> <p>Liitteenä olevan kohdeluettelon otsikointia on syytä tarkentaa yleisempään muotoon, esimerkiksi arkeologiset kulttuuriperintökohteet, jolloin otsikointi vastaisi luettelon sisältöä. Luettelon Kaavamerkintä-sarakkeessa myös muut kulttuuriperintökohteet on merkitty muinaisjäänneksiksi. Tämä tulee korjata niin, että termiä muinaisjäänne käytetään vain kiinteistä muinaisjäänneksistä.</p> <p>Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavassa käytetään aineistoa, joka on ladattu vuoden 2022 lopulla. Tämän jälkeen tiedot arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ovat lisääntyneet merkittävästi. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta kaavakartalla onkin hyvä esittää muinaisjäänne rekisterin nykyinen tilanne, vaikka sen vanhentuukin nopeasti.</p> <p>Rakennettu kulttuuriympäristö</p>	<p>Palautteen perusteella sm -kohdemerkintöjä muutetaan siten, että varsinaiset kiinteät muinaisjäännekohteet (sm), osoitetaan tummemman sinisellä kaavakartalla ja taajamien kulttuuriympäristöä kuvaavilla liitekarttoilla. Museoviranomaisten muille kulttuuriperintökohteille (sm-2) esittämä ma-merkintä on Pohjois-Savon maakuntakaavoissa jo varattu maisemille ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteille. Toinen mahdollinen merkintä mk=muu kulttuuriperintökohde on samoin varattu jo maakunnallisesti arvokkaille kaupunkikuvallisille alueille (MK). Muilla kulttuuriperintökohteilla säilytetään näin ollen sm-2 -merkintä, mutta sen symbolin väritystä muutetaan. Merkinnän kuvauksesta selviää, ettei kyse ole varsinaisista muinaisjäänneksistä.</p> <p>Sm- ja sm-2 -kohteiden runsas määrä vaikeuttaa tunnistamista kaavakartalla. Valmiissa sähköisessä maakuntakaavassa kohteen yksilöivä tieto löytyy.</p> <p>Liitteenä olevaa kohdeluetteloa muokataan. Otsikossa mainitaan Arkeologinen kulttuuriperintö ja saraketta, jossa merkinnälle on kuvaus ”muinaisjäänne”, muokataan. Merkinnän yksilöivästä kuvaussarakkeesta selviää, onko kyseessä kiinteä muinaisjäänne vai muu kulttuuriperintökohde.</p> <p>Kohteet on ladattu Museoviraston palvelusta 10.11.2022 ja pitkän kaavaprosessin aikana tiedot ehtivät muuttua. Ajankäytöllisesti ei ole perusteltua ladata enää uutta aineistoa.</p>

<p>Nyt nähtävillä oleva ehdotusaineisto on muuttunut aiemmin nähdystä muun muassa yksittäisten kulttuuriympäristökohteiden ja kaavamerkintöjen määräyksien osalta. Rakennettua kulttuuriympäristöä koskevat tavoitteet on käyty lävitse arvottamistyöryhmässä syyskuudella 2023 – kulttuuriympäristöasiantuntija arvioi, että rakennusperintö on huomioitu nyt nähtävillä olevassa ehdotusaineistossa riittävällä tavalla. Pohjois-Savon alueellisella vastuumuseolla ei ole muuta huomautettavaa lausuntopyyntöön rakennetun kulttuuriympäristön osalta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Museovirasto</p>	<p>Vastine</p>
<p>Pohjois-Savon 2. vaihemaakuntakaavan 19.2.2023 nähtävillä hyväksytyssä ehdotuksessa on otettu huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja muut kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevat valtakunnalliset näkökohdat. Kuten vaikutusten arvioinnissa on esitetty, maakuntakaavaehdotuksen kulttuuriympäristömerkinnöillä on myönteinen vaikutus kaupunki-, kylä- ja maisemakuvan säilymiseen.</p> <p>Rakennetun kulttuuriympäristön näkökulmasta maakuntakaavaehdotus on kiitettävästi laadittu; sen osalta erityisen merkittävää on 1960–1990-lukujen rakennuskulttuurin huomioon ottaminen.</p> <p>Arkeologisen kulttuuriperinnön suojelu on otettu maakuntakaavaehdotuksessa hyvin huomioon. Museovirasto kuitenkin esittää edelleen muu kulttuuriperintökohde -kaava ja luettelomerkintöjen ristiriitaisuuksien korjaamista. Merkintöjä koskevista korjauksista voi olla yhteydessä Museovirastoon parhaimman ratkaisun löytämiseksi.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Palautteen perusteella sm -kohdemerkintöjä muutetaan siten, että varsinaiset kiinteät muinaisjäännöskohteet (sm), osoitetaan tummemman sini-sinä kaavakartalla ja taajamien kulttuuriympäristöä kuvaavilla liitekartoilla. Museoviranomaisten muille kulttuuriperintökohteille (sm-2) esittämä ma-merkintä on Pohjois-Savon maakuntakaavoissa jo varattu maisemille ja rakennetun kulttuuriympäristön kohteille. Toinen mahdollinen merkintä mk=muu kulttuuriperintökohde on samoin varattu jo maakunnallisesti arvokkaille kaupunkikuvallisille alueille (MK). Muilla kulttuuriperintökohteilla säilytetään sm-2 -merkintä. Merkinnän kuvauksesta selviää, ettei kyse ole varsinaisista muinaisjäännöksistä.</p>

MTK-Pohjois-Savo ry., MTK ry. Metsänomistajat -linja ja alueen metsänhoitoyhdistykset	Vastine
<p>Maakuntakaavan tulee mahdollistaa hyvät puitteet kokonaisvaltaiseen maakunnan, sen elinkeinojen, asumisen ja yritystoiminnan tasapainoiseen kehittämiseen koko maakunnan alueella. Johdannossa todetaan, että maakuntakaavatyössä on luotava edellytyksiä parantaa Pohjois-Savon väestön hyvinvointia ja maakunnan elinvoimaa. Mielestämme tämä on hyvä lähtökohta kaavatyölle.</p> <p>Johdannossa todetaan myös: ”Samaan aikaan Suomessa on havahduttu viitteisiin metsien hiilinielujen pienenemisestä ja metsien kasvun hidastumisesta.” Mielestämme tämä yksittäinen toteamus antaa osittain väärän kuvan Suomen ja Pohjois-Savon metsien hoidosta, käytöstä ja kasvusta. Maakuntakaava on pitkävaikutteinen työkalu eikä sen laadinnassa tule nostaa esille yksittäisen vuoden tuloksia. Hiilinieluun vaikuttaa voimakkaasti toteutetut hakkuut, jotka 2000 -luvulla ovat vaihdelleet 48 ja 78 miljoonan kuution välillä. Metsien kasvu on ylittänyt vuotuisen poistuman 1970 -luvulta lähtien (poistumaan sisältyy myös mm. luonnonpoistuma). Viimeisen viidenkymmenen vuoden aikana Suomen metsien puuston tilavuus on kasvanut yhteensä noin miljardilla kuutiometrillä.</p> <p>Maakuntakaavan esitystavan tulee olla sellainen, että se vastaa maakuntakaavan tehtävää yleispiirteisenä alueiden käyttöä koskevana suunnitelmana. Samalla on varmistettava, että kaava on esitystavaltaan riittävän selkeä ja havainnollinen niin, että eri osapuolet saavat oikean kuvan maakuntakaavan sisällöstä ja sen merkityksestä.</p> <p><i>Kaavoituksessa on noudettava varovaisuusperiaatetta. Maanomistajien oikeusturva ja tasavertainen kohtelu eivät saa vaarantua kaavan lopputuloksena. Maaomaisuuden arvoa tai vakuusarvoa ei saa heikentää tai se tulee korvata täysimääräisesti maanomistajalle. Yksityistä maanomistajaa on kuultava etenkin maankäyttötarkoituksen muutoksissa.</i></p> <p>Soidensuojeluohjelman täydennyskohteet poistettava yksityisten maanomistajien mailta</p> <p>Kaavaselostuksessa todetaan seuraavaa:</p>	<p>Maininnassa tuodaan esille, että ilmiöstä on viitteitä. Huoli metsien hiilinielujen pienenemisestä on syytä tuoda esille. Mikäli metsien hiilinielun pieneneminen osoittautuu jatkuvaksi, tulee päästöjen hillitsemiseen etsiä vaikuttavia keinoja muualtakin. Metsien hiilinielujen säilymiseen ja jopa kasvattamiseen on myös mahdollisuuksia, mutta tämä ei saa johtaa muiden päästövähennykeinojen toteuttamatta jättämiseen.</p> <p>Maakuntakaava on yleispiirteinen, strateginen kaavataso. Se ohjaa yksityiskohtaisempaa kaavoitusta, eikä ole voimassa asemakaavoitetuilla tai yleiskaavoitetuilla alueilla kuin kyseisiä kaavoja muutettaessa. Maakuntakaavalla ei ole juurikaan suoria maanomistajakohtaisia vaikutuksia. Maakuntakaavan kehittämisenäkökulman ja painotukset olemme pyrkineet aiempaa vahvemmin sitomaan Pohjois-Savon maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman mukaisiksi.</p>

Luonnonsuojelulain nojalla rauhoitetut luonnonsuojelualueet osoitetaan maakuntakaavassa. Uusia, luonnonsuojelutarkoitukseen varattavia alueita osoitetaan samoin SL-/sl-merkinnällä Pohjois-Savon ELY-keskukselta saadun aineiston mukaisesti alueille, jotka Pohjois-Savon ELY-keskus ja Metsähallitus ovat hankkineet valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin, mutta joita ei ole vielä perustettu suojelualueita. Alueet ovat Metsähallituksen luonnonsuojelutaseessa. Rauhoittamattomia SL-luonnonsuojelualuevarauksia on mm. voimassa olevan maakuntakaavan varauksia ja Natura-alueisiin sisältyviä kohteita.

→ em. merkinnät perusteltuja

Lisäksi uusina luonnonsuojelualueina osoitetaan soidensuojeluohjelman täydennys ehdotuksen mukaisesti yksityisomistuksessa oleville suoalueille. Pohjois-Savon ELY-keskus on ennen alueiden inventointeja ollut maanomistajiin yhteydessä ja kartoittanut sen jälkeen maanomistajien suojeluhalukkuutta. Suojeluun on valtaosin suhtauduttu myönteisesti, koska alueet ovat pääsääntöisesti pienialaisia ja vähäpuustoisia tai puuttomia soita.

→ valtaosin myönteisesti, mutta onko kaikki yksityiset maanomistajat tavoitettu ja onko tullut myös toisenlaista suhtautumista? Kaavanlaatijan kanssa käydyissä keskusteluissa on tullut esille, ettei ole tietoa kohteiden hehtaarimäärästä eikä siitä, kuinka suuri osuus on yksityisten maanomistajien alueita. Em. kartoitus on ilmeisesti lähes 10 vuotta vanha?

Suojelun toteutumisessa on korostunut viime vuosina vapaaehtoinen suojelu mm. Helmi- ja METSO-ohjelmien kautta.

→ tämä pitää täysin paikkansa, mutta se ei edellytä, että kohteita olisi merkitty maakuntakaavaan

Metsälainsäädännön mukaan eri lakeja ei sovelleta mm. maakuntakaavan suojelualuevarauksilla. Suurin osa maakuntakaavan suojeluvarauksista on perustettuja luonnonsuojelualueita, joiden käytössä noudatetaan rauhoitusmääräyksiä, ja valtion hallinnassa olevia luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuja, rauhoittamispäätöksiä odottavia alueita. Nämä alueet ovat eräitä rantojen suojeluohjelmataustaisia luonnonsuojelualueita lukuun ottamatta metsätalouden ulkopuolella. Valtio (Pohjois-Savon ELY-keskus ja Metsähallitus) toteuttavat jatkuvasti maakuntakaavan suojeluvarauksia perustamalla luonnonsuojelulain mukaisia luonnonsuojelualueita ja

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 1. vaiheessa on osoitettu valtion maiden soidensuojelun täydennyskohteet sl-kohdemarkkinnoilla. 2. vaiheen kaavaehdotuksessa pyrittiin vastaavaan menettelyyn valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien yksityismaiden soidensuojelun täydennyskohteiden (SSTE) osalta. SSTE-alueista on jo merkittävä osa (1581 ha) toteutettu perustamalla niistä rauhoitettuja luonnonsuojelualueita, joista maanomistajat ja Pohjois-Savon ELY-keskus ovat sopineet mm. HELMI-ohjelman rahoituksen kautta. Pohjois-Savon ELY jatkaa toteuttamista neuvotellen maanomistajien kanssa toteuttamattomista alueista, joita on jäljellä tällä hetkellä n. 3700 ha.

Vuosien 2014-15 aikana toteutetussa kuulemisessa lähestyttiin n. 500 maanomistajaa, joista 200 vastasi kyselyyn. Heistä 59 % suhtautui suojeluun myönteisesti. Maakuntakaavan julkinen nähtävilläpito vastaa MRL:n puolesta kuulemistarpeeseen.

hankkimalla alueita luonnonsuojelutarkoituksiin valtion omistukseen. Luonnonsuojelualuevarausten – niidenkin, jotka eivät näy peruskartalla luonnonsuojelualueina – toteutuneisuudesta on Pohjois-Savon ELY-keskuksella ajantasaisimmat tiedot.

→ uusi metsätalouden kannustejärjestelmä METKA tarjoaa lukuisia rahoitusvaihtoehtoja metsissä tehtäville luonnonhoito- ja ennallistamistoille. Rahoitusta ei saa maakuntakaavan S -alkuisille alueille. HELMI- ja METSO -rahoitusta kuitenkin saa, vaikka S -alkuista merkintää ei ole. On siis täysin järjenvastaista tehdä S -alkuisia varauksia soidensuojeluohjelman täydennyskohteille yksityismailla. Tällä merkinnällä poissuljetaan yhden merkittävän rahoitusinstrumentin käyttö.

→ kaavaslostuksessakin todetaan, että uusia kohteita muodostuu myös alueille, jotka eivät näy luonnonsuojelualueena. Näin ollen kaavan tiedot ovat vanhentuneita jo laatimishetkellä, saati voimaantulon jälkeen.

Soidensuojelun täydennysehdotusta ei ole hyväksytty viralliseksi suojeluohjelmaksi, eikä siihen kuuluvia alueita siksi pidä sisällyttää kaavaan. Suojeluarvoja omaavat kohteet turvataan lainsäädännöllä, joten kaavaan ei pidä sisällyttää lainsäädäntöä pidemmälle meneviä suojeluinstrumentteja. Täydennyskohteista ei ole tehty Valtioneuvoston periaatepäätöstä (VNP), eli virallista päätöstä suojelun toteutuksesta. Lisäksi SSTE-prosessissa päätettiin, että suojelu toteutetaan ko. kohteilla yksityismailla maanomistajien vapaaehtoisuuden perusteella. Myös Orpon hallitusohjelmassa suojelua edistetään maanomistajien vapaaehtoisuuden pohjalta.

Kaavaslostuksessa todetaan, että ”Pohjois-Savon suojeltujen metsien määrä on matala verrattuna muuhun Suomeen. Verrattuna naapurimaakuntiin Pohjois-Savon metsiensuojeluaste on matalampi, vaikka maakuntien metsävarannot ovat samalla tasolla tai jopa suuremmat”

Perustetut ja tavoitteelliset luonnonsuojelualueet ja suojelualueet osoitetaan maakuntakaavoissa SL- ja S-aluevarauksina tai sl- ja s-kohdemerkinnöillä. Maa- ja metsätalousministeriön ja Ympäristöministeriön tulee tarvittaessa tehdä yksiselitteiset muutosesitykset metsälain ja muun metsälainsäädännön soveltamisaloihin maakuntakaavan luonnonsuojelu- ja suojeluvarausten osalta, jotta tässä kaavatyössä esiinnousseeseen ristiriitatilanteeseen löytyisi ratkaisu.

Tämä ei ole Pohjois-Savon liitonkaan näkökulmasta ihanteellinen ratkaisu, mutta MRL:n 28 § (tulevan Alueidenkäyttölain) perusteella viranomaiset edellyttävät, että maakuntakaavassa osoitetaan laatimishetkellä voimassa olevia luonnonsuojelualueiden ja mm. arkeologisen kulttuuriperinnön merkintöjä.

Soidensuojelun täydennysehdotus ei ole virallinen suojeluohjelma, eikä liitolla ole siten velvollisuutta osoittaa kohteita. Kyse on ollut arvovalinnasta, kun tavoitteena on ollut osoittaa SSTE-kohteet. Ympäristöministeriö seuraa SSTE-alueiden vapaaehtoisen suojelun edistymistä ja alueiden luontoarvojen säilymistä. Vuonna 2021 julkaisemassaan raportissa ministeriö tuo esille mm. SSTE-alueisiin kohdistuvia suojeluarvojen menetyksiä. Alueisiin ja niiden läheisyyteen kohdistuu hakkuita- ja muita metsänkäyttöilmoitusta edellyttäviä toimenpiteitä.

Pohjois-Savon metsien suojelutilanne on yksi esille tuoduista lähtökohdista. ”Metsien suojeluohjelma” maakuntakaava ei ole. Sen sijaan maakuntakaavan kehittämisenäkökulman ja painotukset olemme pyrkineet aiempaa

Huomautamme, että kaavaselistusta ja -merkintöjä lukiessa tulee vaikutelma, että maakunta-kaavasta on lähdetty tekemään eräänlaista metsien suojeleohjelmaa, mikä ei missään tapauksessa ole maakuntakaavan tarkoitus.

Emme voi hyväksyä, että kaavaluonnokseen on kirjattu kohteita, jotka ovat mahdollisia suoje-lukohteita, eivät kuitenkaan vielä suojeltuja. Yksityismaille mahdollisesti syntyvät uudet suoje-lukohteet perustuvat vapaaehtoisuuteen eikä niitä mielestämme tule ehdottaa kaavassa.

Mahdollisten, ei vielä vahvistettujen kohteiden merkitseminen maakuntakaavaan asettaa maanomistajat eriarvoiseen asemaan ja johtaa mm. metsien käytön perusteettomiin rajoituk-siin. Vahvistetut suojealueet löytyvät mm. viranomaisten rekistereistä ja luontevaa on esi-merkiksi viitata niihin.

Vaadimme, että S- alkuisia aluevarauksia ei kohdenneta yksityisten maanomistajien maille, joilla ei ole vielä suojelepäätöstä. Maakuntakaavan tulee merkitä vain sopimuksellisessa tilassa olevia kohteita. Eli potentiaaliset/ suunnitellut/ kartoitetut kohteet on ehdottomasti poistet-tava kaavasta.

Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä jää epämääräiseksi

Kaavaselistuksessa todetaan, että ”Pohjois-Savon laajat metsäpeitteiset alueet osoitetaan eri-tysisominaisuutta kuvaavalla merkinnällä. Vaikka metsiä on maakunnassa muuallakin, muodos-tavat osoitettavat aluekokonaisuudet laaja-alaisuudessaan metsien ytimen ja ekologisen ver-koston keskeisen osan. Pääkäyttömuoto on jatkossakin metsätalous ja alueita hoidetaan ja käy-tetään kestävästi metsienkäyttöä ohjaavan lainsäädännön mukaisesti. Merkinnästä ei aiheudu rajoituksia metsätalouksikäytölle. Erityisominaisuutta kuvaava merkintä ei estä muiden toimin-tojen sijoittumista. Nykytilanne, jossa metsäisiin voidaan suunnitella ja luvittaa muuta maan-käyttöä, säilyy. Alueille voi sijoittua esim. tuulivoimapuistoja, aurinkovoiman tuotantoalueita, tiestöä ja sähkönsiirtolinjoja. Maakuntakaavassa laajoille metsäpeitteisille alueille sijoittuu 11 tuulivoimapotentialista aluetta. Laajojen metsäpeitteisten alueiden virkistyskäyttö perustuu

vahvemmin sitomaan Pohjois-Savon maakuntasuunnitelman ja maakuntaoh-jelman mukaisiksi. Yksi maakunnan kehittämisen kärjistä on metsätalous.

Ks. yleisvastine soiden suojelesta. **Maakuntakaavaehdotukseen tehdään muutos. Toteutumattomista yksityismaiden SSTE-alueista poistetaan SL-merkinnät. Alueet osoitetaan suoluonnon monimuotoisuuden kannalta eri-tyisen merkittävänä maa- ja metsätalousalueina MY-alkuisella merkinnällä.**

jokaisen oikeuksiin (ent. jokamiehenoikeudet). Kaavatyön eri vaiheissa tutkittiin merkinnälle ohjaavia sisältöjä esim. suunnittelusuositusta, joka ohjaisi luonnon monimuotoisuuden edistämiseen tai vähintäänkin tarkemmassa suunnittelussa (yleis- ja asemakaavat) selvittämään hankkeen vaikutuksia metsäpeitteiselle alueelle. Lopulta merkintä jätettiin vain erityisominaisuuden toteavaksi, ilman suunnitteluohjetta.”

→ selostustekstissä todetaan, että palautteen myötä kaavamerkintää on muokattu. Kiitämme, että palaute on huomioitu. Kuitenkin ollaan lopulta tilanteessa, ettei merkinnälle ole perusteita. Metsäpeitteisyys ei ole erityisominaisuus maakunnassamme. Kaavan selkeyttä ja vaikuttavuutta ei paranna se, että siellä on merkintöjä, joille ei löydy perusteita eikä suunnitteluohjetta. → vaikka merkintä on kaavan laatimishetkellä esitetty ”vain” informatiivisena, tulee se todellisuudessa mitä ilmeisemmin vaikuttamaan esimerkiksi yleiskaavoitukseen. Merkinnällä saataan vaikeuttaa esimerkiksi vihreän siirtymän hankkeita, joille maakuntakaavassa muuten on tahtotila. Todennäköinen skenaario on, että esimerkiksi YVA -prosessissa tai maankäytön muutostilanteessa hanke pysähtyy tähän kaavamerkintään. Onko tämä maakuntakaavan tahtotila?

Vaadimme, että kaavamerkintä poistetaan epämääräisenä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia rajoittavana.

Turvetuotantoalueet kaavassa

Muuttunut turvallisuustilanne Euroopassa vaatii myös huomionsa kaavassa. Huoltovarmuusköykulmasta turvetuotannolle varattuja alueita tulee olla kaavassa niin paljon, että huoltovarmuuden kannalta tärkeä turpeen nosto energiaksi, kasvu- ja kuiviketurpeeksi voidaan toteuttaa. Käytöstä pois jääneille turvetuotantoalueille voidaan osoittaa uutta käyttöä energiatuotannossa, kuten biokaasukasvien viljely tai aurinkovoimalat.

Pellon raivaamiselle on tullut paljon lainsäädäntö- ja taloudellisia rajoituksia. Käytännössä uuden pellon raivaaminen normaaliin viljelyyn on tullut mahdottomaksi. Huoltovarmuusköykulmasta peltoalueet tulee säilyttää maatalouskäytössä.

Emme ole pitäneet todennäköisenä – emmekä mahdollisena, että laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä olisi voinut yksinään pysäyttää esim. tuulivoimayleiskaavojen etenemistä. Maakuntakaavan kehittämisenäkökulman ja painotukset olemme pyrkineet aiempaa vahvemmin sitomaan Pohjois-Savon maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman mukaisiksi. Yksi maakunnan kehittämisen kärjistä on metsätalous. **Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistetaan maakuntahallituksen linjauksen mukaisesti.** Ks. yleisvastine.

Turvetuotannolle ei enää osoiteta aluevarauksia Pohjois-Savon maakuntakaavassa. Turvetuotanto on edelleen mahdollista lupaprosessin kautta.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheessa on tunnistettu maakunnan ruuantuotannon ydinalueet. Viljelyalueiden muuta kuin ruuantuotantoon liittyvää käyttöä pohditaan Pohjois-Savon maakuntakaavan kolmannessa vaiheessa (aurinkovoima, vety ja kauppa) aurinkovoiman sijoittumisen

<p>Yleistä</p> <p>Kestävän ja kannattavan metsätalouden harjoittaminen on yksi merkittävimmistä tavoista edistää hiilensidontaa Pohjois-Savossa – toisaalta myös edistää pohjoissavolaista elinkeinoelämää. Kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä ei pidä tarpeettomasti rajoittaa metsätalouden toimintaedellytyksiä.</p> <p>Maakuntakaavoissa maa- ja metsätalouskäyttöön osoitetuilla alueilla tulee suhtautua pidättyväisesti muuhun kuin rakentamisen ohjaukseen. Maakuntakaavassa maa- ja metsätalousalueita koskevia aluevarauksia ja kaavamerkintöjä sisällytettäessä niiden tarpeellisuus tulee olla riittävällä tavalla selvitetty ja niiden vaikutukset elinkeinojen harjoittamiseen oltava asianmukaisesti arvioitu. Vaikutusten arvioinnissa on huomioitava merkintöjen rajoitteet metsätalouteen ja mahdolliset oikeusvaikutukset tarkemmille suunnittelutasoille.</p>	<p>mahdollisen ohjaamisen yhteydessä. Ruuantuotannon huoltovarmuus on tunnistettu valmisteluvaiheessa ja se nähdään tärkeänä lähtökohtana.</p>
<p>Pohjois-Savon ELY-keskus</p>	<p>Vastine</p>
<p>Luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu</p> <p>Kaavaselostuksen mukaan laajat metsäpeitteiset alueet muodostavat osan ekologisesta verkostosta ja mahdollistavat eliöiden liikkumisen ja leviämisen. Alueiden määrittelyssä on lähdetty liikkeelle poimimalla Corine-aineistosta nimenomaan laajat yhtenäiset luontoalueet, joilla on merkitystä toimivan ekologisen verkoston ja luonnon monimuotoisuuden kannalta juuri laaja-alaisuutensa kannalta ja ovat pääosin metsätalouskäytössä. Kaavasta saadun, vain osin kriittisen palautteen perusteella, on kuitenkin päädytty siihen, että maakuntakaavalla ei lähdetä edistämään näiden alueiden monimuotoisuutta tai pirstoontumattomuutta ja kaavassa on korostettu metsätalouskäytön merkitystä. Luonnon ydinalueet tarkoittavat kaavassa yhden tai useamman Natura-alueen ja luonnonsuojelun alueen tai luonnonsuojelutarkoitukseen varatun alueen muodostamia, luontotyypeiltään ja lajistoltaan vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueita.</p> <p>Luonnon ydinalueilla on korkea, monipuolinen ekologinen laatu ja suojelullinen arvo ja kaavan kehittämismerkintä korostaa luonnon monimuotoisuuden näkökulmaa.</p> <p>Kaavaehdotuksessa laajat metsäpeitteiset alueet ja luonnon ydinalueet sijoittuvat laajasti päällekkäin. Koska laajojen metsäpeitteisten alueiden sisältöä on muutettu niin, että maakuntakaavalla ei lähdetä edistämään näiden alueiden monimuotoisuutta tai pirstoontumattomuutta, on</p>	<p>Palautteen esitys laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnän poistamisesta luonnon ydinalueilta oli harkitsemisen arvoinen. Asiaa tutkittuamme päädyimme kuitenkin siihen, ettei laajaan metsäpeitteiseen alueeseen tehdä</p>

kaavan tavoitteisiin syntynyt ristiriitaa. ELY-keskus ehdottaa, että niiltä osin kuin luonnon ydinalueen ja laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnät ovat päällekkäin, supistetaan laajan metsäpeitteisen alueen merkintöjä.

Näiden luonnon ydinalueiden välisiin yhteyksiin on haluttu panostaa osoittamalla ekologisia yhteyksiä muutamiiin kohtiin maakunnissa. ELY-keskus katsoo, että ekologisia yhteyksiä on syytä lisätä useampien ydinalueiden välille, jos kerran laajojen metsäpeitteisten alueiden tavoitteena ei enää ole edistää luonnon monimuotoisuutta. Ekologisten yhteyksien ja luonnon ydinalueiden sijoittumisessa voisi päästä astetta pidemmälle, jos tarkasteluun otettaisiin mukaan myös uhanalainen lajisto, jonka leviämiskyky on rajallista.

Ottaen huomioon, että maakuntakaavan yhtenä lain mukaisena sisältövaatimuksena on luonnon monimuotoisuuden edistäminen, SL-kaavamerkintää on syytä täsmentää kaavamääräyksen osalta. ELY-keskuksen tietoon on tullut lukuisia metsäkäyttötapauksia, joissa luonnonsuojelullisesti arvokkaita soidensuojelun täydennyskohdeita on mennyt hakkuisiin. SL-kaavamääräyksen viittaus MRL 33 § rakentamisrajoitus koskee vain rakentamista, eikä riitä turvaamaan alueiden säilymistä. Mikäli ohjaavampi kaavamääräys katsotaan liian rajoittavaksi maanomistajia kohtaan, on siihen mahdollista lisätä 5 vuoden määräaika suojelun toteutukselle, jonka jälkeen kaavamääräys raukeaa. Soidensuojelun täydennyskohdeesta on piakkoin suojeltu maakunnassa pinta-alallisesti puolet ja maanomistajille aiemmin tehty kysely antoi käsityksen, että maanomistajilla on usein suojeluhalukkuutta. Metka-lain tukien myöntömahdollisuus ko. kohteille tulee selvittää Suomen metsäkeskuksesta.

Tiilikjärven kansallispuiston laajennusosa ei sisälly matkailun kehittämisalueeseen, mikä on aiheellista korjata.

aukkoja luonnon ydinalueiden kohdalle. Perustelut: Myös luonnon ydinalueet olivat pääosin metsäpeitteisiä alueita. Laajan metsäpeitteisen alueen merkintä olisi pienentynyt ja pirstoutunut kaavakartalla kokonaisuudessaan siten, etteivät jäljelle jäävät alueet enää olisi muodostaneet kuvaa yli 10 000 ha:n laajuisista alueista. **Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistetaan maakuntahallituksen linjauksen mukaisesti.** Ks. yleisvastine.

Ekologisissa yhteyksissä on tunnistettu mm. taajamarakenteen, tiestön tai vesistöjen estevaikutusten vuoksi turvattavia yhteyksiä. Nämä ekologiset yhteydet on osoitettu kaavakartalla. Koko ekologisen verkoston osoittamista oikeusvaikutteisena ei pidetty tarpeellisena laajojen metsäpeitteisten alueiden merkinnän vuoksi. **Laajat metsäpeitteiset alueet poistetaan kaavakartalta, mutta koko ekologinen verkosto osoitetaan kaavatyön selvitysaineistona teemakartalla kaavaselostuksessa.** Ei muutosta ekologisia yhteystarpeita osoittaviin merkintöihin.

Maakuntakaavaehdotukseen tehdään muutos. **Toteutumattomista yksityismaiden soidensuojelun täydennyskohdeita (SSTE) alueilta poistetaan SL-merkinnät. Alueet osoitetaan suoluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen merkittävänä metsätalousalueina. SL-merkintää tarkennetaan palautteen perusteella.**

Perustetut ja tavoitteelliset luonnonsuojelualueet ja suojelualueet osoitetaan maakuntakaavoissa SL- ja S-aluevarauksina tai sl- ja s-kohdemerkinnöillä. Maa- ja metsätalousministeriön ja Ympäristöministeriön tulee tarvittaessa tehdä yksiselitteiset muutosesitykset metsälain ja muun metsälainsäädännön soveltamisaloihin maakuntakaavan luonnonsuojelu- ja suojeluvausten osalta.

Matkailun ja virkistyksen kehittämisvyöhykettä osoittava merkintä on kehittämisperiaatemerkintä, joten sen tulkinnassakin on joustoa. **Matkailun ja**

Kaavaselostuksessa mainitaan, että ilmastonmuutoksen hillintätoimena on tuotettu aineisto maakunnan paksuturpeisista, ojittamattomista soista. Juuri niillä on suuri merkitys hiilivarastoina. Teemaan on kaavaselostuksen mukaan tarkoitus palata seuraavassa maakuntakaavassa. ELY-keskus näkee asian tärkeäksi ja haluaa tuoda esille, että turvekerrospaksuuden lisäksi on tullut uusia paikkatietoaineistoja saataville mm. soiden ravinteisuudesta ja kuivumisasteesta. Nekin vaikuttavat soiden merkitykseen hiilensidonnasta tai vapautumisen näkökulmasta ja laajempi tarkastelu antaisi lisätietoa seuraavaa maakuntakaavaa varten.

Pohjavesialueilla sijaitsevat maa-ainesten ottoalueet (EO)

ELY-keskus on tarkastellut EO-alueet niiltä osin, kun ne sijoittuvat pohjavesialueille. ELY-keskus toteaa seuraavat ristiriitaisuudet pohjavedensuojelun ja EO-alueiden osalta:

- EO 11.680 ja EO 11.684. Kettukankaan pohjavesialue on 1E luokan vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. EO 11.680 sijoittuu Kettukankaan pohjavesialueen keskeiselle osalle. Kotasalmen vesiosuuskunnan Kettukankaan vedenottamo sijoittuu EO alueelle. Lisäksi osa pohjavedestä riippuvaisista ekosysteemeistä jää ehdotetun EO-alueen alle. EO-aluetta tulee rajata niin, ettei se ulotu Kettukankaan pohjavesialueelle. Myös EO 11.684 sijoittuu Kettukankaan pohjavesialueelle. POSKI-projektin yhteydessä tehdyssä harjuluontoluokituksessa on todettu, ettei alue sovellu maisema- ja luonnonarvojen takia maa-ainestenottoon. EO 11.684 on suositeltavaa poistaa maakuntakaavasta.
- EO 11.688. Haapokankaan pohjavesialue on luokan 2 vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue. EO 11.688 aluetta ei tule osoittaa alueelle, jossa vähimmäissuojaetäisyys Hautajärveen ei toteudu. EO-alue tulee rajata pois Hautajärven eteläpuolelta, järven ja tien välistä.
- EO 33.680. Heimosenkankaan pohjavesialue on luokaltaan 2E, vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen. EO 33.680-alue on osoitettu ristiriitaisesti osaltaan POSKI-hankkeen yhteydessä tehdyn harjuluontoluokitusrajauksen suhteen. EO 33.680 aluetta on suositeltavaa

virikistyksen kehittämisvyöhykettä (Jyrkkä-Metsäkartano) laajennetaan palautteen perusteella siten, että se kattaa paremmin Rautavaaran Metsäkartanon alueen.

Palaute otetaan huomioon maakuntakaavan 3. vaiheessa (aurinko, vety ja kauppa).

Maa-ainestenotto Kettukankaalla ja Viitasalon saarella ei ole vuosikymmenten aikana konkretisoitunut, vaikka alueille on hahmoteltu maa-ainestenottoa jo Riistaveden osayleiskaavassa v. 1996. **Pohjavesialueesta saadun uuden tutkimustiedon ja vedenottamon sijainnin vuoksi alueelle ei osoiteta maa-ainestenottoa. Merkinnät EO 11.680 ja EO 11.684 poistetaan.** Huomioitavaa on, että EO-merkintä ei itsessään mahdollista ottolupaa, vaan lupahakemuksen käsittelee kunta maa-aineslain nojalla.

Haapokangas (EO 11.688) Vehmersalmella rajataan palautteen mukaisesti.

Säilytetään Rautalammin Sääksjärven merkintä (EO 33.680) ennallaan, koska kohde on melko pienialainen ja mahdollinen maa-ainestenotto toteutuu tarkemman suunnittelun yhteydessä.

pienentää niin, että se on realistinen maa-aineslupamenettelyissä vaadittujen suojaetäisyyksien osalta (rakennukset, vesistöt).

Ilmasto

Kaavaehdotuksessa on huomioitu ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen hyvin. Ilmastonmuutos on otettu läpileikkaavaksi teemaksi ja keskeisimmät maakuntakaavalla ohjattavat hillintä- ja sopeutumiskeinot on tunnistettu. Valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja alueiden kehittämistavoitteista ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastonmuutokseen sopeutumista tukevat näkökohdat on huomioitu laajalti. Kaavan lähtökohtiin tulisi kirjata myös maakunnallinen tavoite hiilineutraaliudesta vuoteen 2035 mennessä.

Kappaleessa 2.6.1 kuvataan Pohjois-Savon kasvihuonekaasupäästöjä ja näistä tehtyjä laskelmia vuosina 2020 ja 2023. Sektoreiden päästöosuuden on ilmoitettu kappaleessa vuosilta 2018 ja 2021. ELY-keskus suosittelee, että kasvihuonekaasupäästöjä ja niiden osuuksia kuvatessa käytettäisiin tuoreimpia saatavilla olevia tietoja, jotka ovat Suomen ympäristökeskus SYKE:n laskemat tiedot vuodelle 2021: maatalous 34 %, tieliikenne 23 % ja lämmitys 20 %. Saman laskennan mukaan Pohjois-Savon kasvihuonekaasupäästöt vuosina 2005–2021 ovat laskeneet 30 % ja asukaskohtaiset päästöt 28 %. Kappaleessa mainitaan myös HIMA- ja KESTO-hankkeet, jotka ovat päättyneet. Alueen kuntien yhteistyössä koordinoima Suunnitelmallisen ilmastotyön juurruttaminen Pohjois-Savoon -hanke tukee maakunnallisten ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Energian käytöstä Pohjois-Savossa on saatavilla Itä-Suomen energiatilaston tiedot vuodelta 2022, joita suositellaan käytettävän selostuksessa. Lisäksi tulee päivittää tiedot rakennetuista biokaasulaitoksista, joita Pohjois-Savoon on valmistunut kolme maatilakokoluokan laitosta vuosien 2023 ja 2024 aikana. Lisäksi Kiuruvedelle on suunnitteilla Suomen Lantakaasu Oy:n biokaasulaitos ja satelliittilaitokset Sonkajärvelle ja Lapinlahdelle.

Merkittävistä hiilivarastoista paksaturpeiset ja ojittamattomat alueet on huomioitu ehdotuksessa tausta-aineistona. Hiilivarastojen säilyttäminen on mainittu suunnittelumääräyksissä, joka on tärkeää ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta.

Maakunnallinen tavoite lisätään kaavaselostukseen.

Vuosia kestävän maakuntakaavaprosessin aikana päivitettävää tietoa on paljon. **Prosenttiosuudet ja mm. hanketilanne korjataan kaavaselostukseen.**

Palautteessa esitetyt tuoreemmat tilastotiedot korjataan kaavaselostukseen.

<p>Kiertotalouden edistäminen on huomioitu hyvin osoittamalla merkittävimmät kiertotalouden kehittämisalueet kaavakartalle. Rakentamisen ilmastovaikutukset on tunnistettu kaavaratkaisussa ja säilyttävän korjausrakentamisen suosiminen tukee rakentamisen kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä. Nämä tukevat niin Pohjois-Savon ilmastotiekartan kuin alueellisten ilmasto- ja kiertotaloussuunnitelmien toteuttamista.</p> <p>Liikennejärjestelmä Pohjois-Savon ELY-keskuksen liikennevastuualueen aiemmissa vaiheissa esittämät kannanotot on otettu kaavaehdotuksessa riittävällä tavalla huomioon.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Suomen metsäkeskus</p>	<p>Vastine</p>
<p>Suomen metsäkeskus tarkastelee maakuntakaavaa metsälain valvonnan ja kestäväan metsätaloutteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Metsäkeskus on itsenäisenä julkisoikeudellisena laitoksena metsien kestävää hoitoa ja käyttöä sekä niiden monimuotoisuuden säilyttämistä ja metsiin perustuvien elinkeinojen edistämistä koskevia tehtäviä hoitava koko maan kattava kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio. Metsäkeskuksen tehtävänä on metsiin perustuvien elinkeinojen edistäminen, metsiä koskevan lainsäädännön toimeenpano ja metsätietoihin liittyvien tehtävien hoitaminen. Metsäkeskus on maa- ja metsätalousministeriön strategisessa ja tulosohjauksessa sekä sen valvonnan alainen.</p> <p>Maakuntakaavaa valmistellessa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) ei sovelleta maakuntakaavassa suojeluun varatuilla alueilla. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten lakiin metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023) (Metka) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Metsänomistajat voivat hakea metka-tukea taimikon ja nuoren metsän hoitoon, terveyslannoitukseen, metsätien tekemiseen, suometsän hoitoon, ympäristötukeen, luonnonhoitohankkeisiin ja kulu-tukseen. Lisätietoa metka-tuista Metsäkeskuksen verkkosivuilta: https://www.metsakeskus.fi/fi/metsatalouden-tuet/metka-tuet/tietoametka-tuista</p> <p>Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus</p>	<p>Perustetut ja tavoitteelliset luonnonsuojelualueet ja suojelualueet osoitetaan maakuntakaavoissa SL- ja S-aluevarauksina tai sl- ja s-kohdemerkinnöillä. Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön tulee tarvittaessa tehdä yksiselitteiset muutosesitykset metsälain ja muun metsälainsäädännön soveltamisaloihin maakuntakaavan luonnonsuojelu- ja suojeluvarausten osalta.</p>

metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Käytännön työssä kestävä metsätalous huomioi luontoarvot.

Kaavaehdotuksissa tulee näkyä metsien merkitys osana ilmastotyötä ja metsäbiotalouden edellytysten turvaaminen. On hyvä, että tätä asiaa on tarkennettu. **Hiilensidontan edistämiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi metsien ottamista muuhun maankäyttöön (yhteiskuntarakenne, liikenne, pellonraivaus) tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää.** Kestävän ja kannattavan metsätalouden harjoittaminen on yksi merkittävimmistä tavoista edistää hiilensidontaa Pohjois-Savossa ja toisaalta myös edistää pohjoissavolaista elinkeinoelämää. Kaavamerkinnoilla ja -määräyksillä ei pidä tarpeettomasti rajoittaa kokonaiskestävän metsätalouden toimintaedellytyksiä.

Maakuntakaavoilla on vaikutusta metsäalueiden pirstoutumiseen ja metsäkatoon maankäytön suunnittelun kautta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tuulivoimapuistojen suunnitteluun ja suunnitelmien metsätalousvaikutuksiin. Tuulivoimaa suunniteltaessa on muun muassa kiinnitettävä huomiota voimalinjojen ja huoltoteiden suunnitteluun, niin että metsäalueiden pirstoutuminen ja metsäkato olisi mahdollisimman vähäistä. Myös kuljetusinfraa suunniteltaessa tulisi huomioida metsätalouden tarpeet mm. tiestö, Savon radan kunto ja riittävät puutavaraterminaalit. Mahdollisuuksien mukaan tulisi hyödyntää olemassa olevaa infraa metsäkadon minimoimiseksi. Tieverkoston tulee olla jatkossa riittävä ja kunnossa. Nykyaikainen maa- ja metsätalous sekä uusiutuvan energiatuotannon kuljetukset tukeutuvat vahvasti tieverkkoon. Pääteiden lisäksi on muistettava huolehtia myös alemman asteen tieverkostosta.

Suomen metsäkeskus toivoo aktiivisen yhteistyön jatkuvan maankäytön suunnittelijoiden kanssa koko kaavaprosessin ajan – metsätoimijoiden keskustelutilaisuudet ja erilaiset kaavoitukseen liittyvät neuvottelut ovat olleet varmasti kaikille osapuolille hyödyllisiä. Näitä keskustelutilaisuuksia on syytä pitää jatkossakin – esimerkiksi osin muuttuneen metsälainsäädännön tulkinnasta (metka-tukijärjestelmä) ja sen suhteesta kaavoitukseen tuli kysymyksiä helmikuulla 2024. Tämä osaltaan kertoo, että vuorovaikutukselle on edelleen tarvetta. Metsäkeskuksen

Tuulivoimapotentialit alueet sijoittuvat pääasiassa metsäisille alueille. Tarkemmin tuulivoimarakentamisen vaikutukset selvitetään hankkeiden yhteydessä yleiskaavoissa ja YVA-prosesseissa. Maakuntakaavan tasolla on arvioitu, ettei tuulivoimarakentamisen vaikutus metsien pirstoutumiseen tai metsäpinta-alan pysyvään vähenemiseen olisi merkittävästi heikentävä.

Logistiikan tarpeet myös vähäliikenteisillä teillä ja puuterminaalit (rauta- ja vesikuljetukset) on kuvattu kaavaselostuksessa. Ratapuuterminaalit on osoitettu maakuntakaavakartalla. Ei muutosta.

Merkitään tiedoksi.

asiantuntijat ovat tarpeen mukaan käytettävissä kaavoitustyön edetessä liittyen metsälainsäädännön tulkintaan esimerkiksi erilaisten kaavamerkintöjen osalta.

Suomen metsäkeskus muistuttaa, että organisaatiolla on tietojärjestelmässään metsänomistajien yhteystiedot ja kattava metsä- ja luontotieto. Suomen metsäkeskuksen metsävaratieto on avointa aineistoa ja hyödynnettävissä kaavavalmistelussa. Kaavoittaja voi tehdä Metsäkeskukselle tietopyynnön kaavoitusprosessinsa tueksi, josta on hyötyä esimerkiksi metsänomistajien tavoittamisessa, luontokartoituksissa ja kaavan metsätaloudellisten vaikutusten arvioinnissa. Lisätietoa Metsäkeskuksen verkkosivuilta: [Tietojen käsittely ja luovutus | Metsäkeskus \(metsakeskus.fi\)](https://www.metsakeskus.fi/tietojen-kasittely-ja-luovutus)

Vaikutusten arviointi kaavoituksessa

MRL 28 §:ssä todetaan, että kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on myös otettava huomioon Suomen perustuslain 6 §:stä ilmenevä yhdenvertaisuusvaatimus. Se edellyttää muun muassa, että alueiden omistajia ei aseteta kaavassa toisistaan poikkeavaan asemaan, ellei siihen kaavan sisältöä koskevat säännökset huomioon ottaen ole maankäytöllisiä perusteita. MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Vaikutuksia metsätalouden harjoittamiseen voi olla esimerkiksi kaavojen virkistys-, ulkoilu- ja suojelualuevarauksilla.

Suomen metsäkeskus esittää, että kaikkiin mahdollisesti metsätalouteen vaikuttaviin kaavamerkintöihin ja suunnitteluohjeisiin ja -määräyksiin lisätään tarkennus niiden vaikutuksista metsien käyttöön.

Yleisiä huomioita kaavamerkinnöistä

Maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset tulisi olla niin selkeitä, että niiden oikeusvaikutukset tulevat selviksi viranomaisille, toimijoille ja maanomistajille.

Merkitään tiedoksi.

Maakuntakaavassa ei ole suoraan metsätalouteen kohdistuvia merkintöjä, vaan maakuntakaava ohjaa metsissä (=maakuntakaavan valkoiset alueet) tapahtuvaa muuta maankäytön suunnittelua kehittämisperiaatemerkinnoilla, joita ovat *Ekologinen yhteys* ja *Luonnon ydinalue*. *Laajat metsäpeitteiset alueet* -merkinnällä taas ei ole ollut suunnitteluohjetta, vaan merkintä on ollut informatiivinen.

Kaikki maakuntakaavamerkintöjen ja -määräykset eivät ole Suomen metsäkeskuksen mukaan selkeitä ja niiden oikeusvaikutukset jäävät niin viranomaisille, toimijoille kuin maanomistajille epäselviksi. Ympäristöministeriön julkaisussa "Maakuntakaavan sisältö ja esitystapa" todetaan seuraavaa: "Maakuntakaavan esitystavan tulee olla sellainen, että se vastaa maakuntakaavan tehtävää yleispiirteisenä alueiden käyttöä koskevana suunnitelmana. Samalla on varmistettava, että kaava on esitystavaltaan riittävän selkeä ja havainnollinen niin, että eri osapuolet saavat oikean kuvan maakuntakaavan sisällöstä ja sen merkityksestä."

Samassa julkaisussa mainitaan: "Suojelumääräys voidaan MRL 30.2 §:n mukaisesti antaa vain, jos aluetta on erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava. Tämän vuoksi esimerkiksi metsänhakuuta ei voida määräyksellä rajoittaa ilman, että alueella on myös erityisiä ympäristöarvoja. Suojelumääräyksiin liittyvät oikeusvaikutukset korostavat näiden ympäristöarvojen todentamis- ja yksilöintitarvetta maakuntakaava-asiakirjoissa ja myös niiden tunnistamiseksi laadittujen selvitysten riittävyyttä."

Kaavaselostuksessa toistuvat useissa kohdissa ohjeistus "otettava huomioon" tai "huomioitava". Suomen metsäkeskus lausuu, että kaavamerkintöjen kuvauksia, suunnitteluohjeita ja -määräyksiä tulee selkeyttää, erityisesti maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksista metsätalouden harjoittamiseen sekä tarkentaa ohjausvaikutusta kuntakaavoitukseen. Myös useita päällekkäisiä kaavamerkintöjä tulee mahdollisuuksien mukaan välttää.

Huomiot kaavamerkintöjen vaikutuksista metsien käyttöön

Laajat metsäpeitteiset alueet

Kaavamerkinnöissä ja määräyksissä mainitaan: "Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat metsäpeitteiset alueet, jotka ovat ja säilyvät ensisijaisesti metsätalouksikäytössä." Tämän merkinnän osalta on syytä tarkastella ja harkita sen tarpeellisuutta sekä käytännön soveltuvuutta kokonaiskestävän maa- ja metsätalouden harjoittamiseen esimerkiksi yksityismailla. Kokonaiskestävä maa- ja metsätalous huomioi luontoarvot. Nykyisellä merkinnällä voi olla ohjausvaikutus alemmille kaavatasoille ja tämän vuoksi sen kuvausta tulee tarkentaa – esimerkiksi sana "ensisijaisesti" jättää merkintään tulkinnanvaraa.

Kaavamerkintöjen määräyksiä on hierarkisoitu sitovuuden mukaan. Tiukimpia määräyksiä ovat *suojelumääräys* ja *suunnittelumääräys*. Niiden lisäksi olemme käyttäneet kevyempiä eli vähemmän sitovia *suunnittelusuositusta* ja *kehittämisperiaatetta*.

Maakuntakaavan merkintöjä on voimassa oleviin kaavoihin verrattuna karstittu ja samalla yleispiirteistetty. Esitystapaa hiotaan vielä. Valmiin maakuntakaavan tarkastelu sähköisessä ympäristössä (esim. Paikkatietoikkuna) on helppompaa, sillä paikkatietoympäristössä kaavakartan merkintöihin on mahdollista lisätä informaatiota esim. suunnittelumääräys. Myös useimmissa pdf-dokumenttien katseluohjelmissa on mahdollista sulkea ja avata tasoja, jolloin kaavakartalta voi "sammuttaa" merkintöjä, joita ei sillä hetkellä ole tarpeen katsoa. Valmiista maakuntakaavasta tullaan laatimaan myös teemakarttoja, kuten esim. kulttuuriympäristöstä tai taajamien keskustoista on nykyisinkin tehty. Tarkentavista teemakartoista huolimatta on muistettava, että maakuntakaavan mittakaava on 1:200 000 ja sitä myös tulkitaan samassa mittakaavassa.

Leppävirran kunta on esittänyt konkreettisen muutoksen ko. merkinnän kuvauksen sanamuotoon: *Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät, pääasiassa metsätalouksikäytössä olevat laajat metsäpeitteiset alueet*. Esitystystä muutoksesta keskusteltiin aluerakennetyöryhmässä, mutta se ei saanut yksimielistä kannatusta. Ks. yleisvastine Laajoista metsäpeitteisistä alueista. **Merkintä poistetaan maakuntakaavasta maakuntahallituksen linjauksen mukaisesti.**

Suojelualue varaukset S- ja SL-aluevarausmerkinnät

Suojelualuevarauksia maakuntakaavaan esitettäessä tulisi Suomen metsäkeskuksen näkemyksen mukaan ensin neuvotella maanomistajan kanssa perustettavista alueista, jotta kaavassa esitettäisiin sellaisia kohteita, jotka tulevat asianmukaisella lainsäädännöllä suojelluksi. Näin toteutuisi myös Metso- ja Helmi-ohjelmien ajatus siitä, että suojelu perustuu vapaaehtoisuuteen. Metso- ja Helmi-ohjelmilla toteutettu vapaaehtoisuuteen perustuva suojelu on maanomistajien näkökulmasta todettu hyväksi ja hyväksytyksi, mikä lisää myös luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä. Luonnonsuojelualueita on täydennettävä maakunnalle tyypillisillä, mutta nykyisin ali-edustetuilla luontotyypeillä ja luontotyyppiyhdistelmillä.

Suomen metsäkeskus muistuttaa, että metsälakia (1093/1996) ei sovelleta maakuntakaavan S-alkuisilla alueilla. Metsänomistajalla ei S-alueilla ole mahdollista saada lakiin metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023) (Metka) perustuvia tukia metsänhoitotoimenpiteisiin. Alueilla, joissa metsälaki on voimassa maanomistaja voi saada myös ympäristötukea, joka on tarkoitettu ensisijaisesti metsälain 10 §:ssä tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteiden säilyttämiseen. Ympäristötukisopimukseen voi sisältyä METSO-ohjelman mukaisia elinympäristöjä, joiden luontoarvoja voidaan parantaa ja palauttaa luonnonhoitotoimenpiteillä. METSO-ohjelmaan hyväksyttäviltä kohteilta vaaditaan erityisiä luontoarvoja. Tässä suhteessa maakuntakaavan tulisi olla myös mahdollistava, mutta tämänhetkisillä kaavaluonnoksilla tällaisen vapaaehtoisen suojelun edellytykset rajoittuvat.

Suomen metsäkeskus muistuttaa myös, että S- ja SL- alueilla ei sovelleta lakia metsätuhojen torjunnasta. Tällöin mahdollisten metsätuhojen, esimerkiksi kuusentähtikirjaaja- tai kirjanpajatuhojen, aiheuttamista vahingoista ei ole mahdollista saada korvauksia, mikäli tuho leviää S-alueilta metsätalousmaalle. Ilmastonmuutos voi aiheuttaa tuhoriskien kasvua, ja tämä olisi huomioitava myös kaavoituksessa.

Suomen metsäkeskus lausuu, että pistemäisiä S- tai SL-merkintöjä ei maakuntakaavassa tulisi näkemyksemme mukaan olla, koska vain alueiden oikeusvaikutteisista rajauksista voi tulla vaikutuksia alueiden käyttöön ja muun muassa metsälain soveltamiseen. Mikäli pistemäisiä merkintöjä on, tulee niiden tarpeenmukaisuus avata selostuksessa.

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 1. vaiheessa on osoitettu valtion maiden soidensuojelun täydennyskohteet sl-kohdemerkinnöillä. 2. vaiheen kaavaehdotuksessa on pyritty jatkamaan suojelualueeksi osoittamista valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien yksityismaiden soidensuojelun täydennyskohteiden (SSTE) osalta. SSTE-alueista on jo merkittävä osa (1581 ha) toteutettu perustamalla niistä rauhoitettuja luonnonsuojelualueita, joista maanomistajat ja Pohjois-Savon ELY-keskus ovat sopineet mm. HELMI-ohjelman rahoituksen kautta. Pohjois-Savon ELY jatkaa SL-varausten toteuttamista neuvotellen maanomistajien kanssa toteuttamattomista alueista, joita on jäljellä n. 3700 ha. Yksityiskohtaiset rajaukset täsmentyvät maanomistajaneuvotteluissa.

Vuosien 2014-15 aikana toteutetussa kuulemisessa lähestyttiin n. 500 maanomistajaa, joista 200 vastasi kyselyyn. Heistä 59 % suhtautui suojeluun myönteisesti.

Kuten vastineen alussa todetaan, Maa- ja metsätalousministeriön ja Ympäristöministeriön tulee tarvittaessa tehdä yksiselitteiset muutosesitykset metsälain ja muun metsälainsäädännön soveltamisaloihin maakuntakaavan luonnonsuojelu- ja suojeluvarausten osalta.

Suomen metsäkeskus muistuttaa, että tarvittaessa asiantuntijamme ovat käytettävissä kaavoitustyössä esille tuleviin kysymyksiin metsälainsäädännön tulkintaan liittyen. Suomen metsäkeskus toteaa vielä erikseen, että metsätoimijoiden keskustelutilaisuudet ja erilaiset kaavoitukseen liittyvät neuvottelut ovat olleet varmasti kaikille osapuolille hyödyllisiä ja niitä on syytä jatkaa.

Virkistykseen osoitetut alueet -V-alkuiset merkinnät

V-aluevarausmerkintää suositellaan käytettäväksi vain, jos sen taustalla on selvityksiä, joilla voidaan alueilla osoittaa olevan erityistä virkistyskäyttöä ja normaali maa- ja metsätalousvaltainen aluevarausmerkintä ei riitä. Ellei näin ole, ehdotamme V-merkinnän sijaan käytettäväksi MU-merkintää. **Suomen metsäkeskus esittää** lisättäväksi suunnittelumääräykseen, että virkistysaluemerkintä ei vaikuta metsätalouden harjoittamiseen, ja yksityiskohtaisemmissa kaavoissa mahdollisesti asetettävien kaavamääräysten vaikutukset metsätalouden harjoittamiseen on arvioitava. Lisäksi on selvitettävä mitä oikeuksia ja velvoitteita merkinnöistä ja määräyksistä seuraa.

Ekologinen yhteys

MRL 25.4 §:n mukaan maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.

Erityisesti *Ekologinen yhteys* -merkinnän tulkinnan on oltava yksiselitteinen. Alueen suunnittelussa on turvattava metsätalouden ja muiden maaseutuelinkeinojen toiminta- ja kehittämisedellytykset. Viivamaisena kohteena ekologinen yhteys -merkintä on myös ongelmallinen metsälain tulkinnan kannalta. Esimerkiksi mahdolliset toimenpidekiellot ja muut vaikutukset metsätalouden harjoittamiseen tulisi arvioida selvitysten kautta. **Suomen metsäkeskus esittää** edelleen tarkennettavaksi merkinnän yhteyteen, että merkintä ei rajoita mahdollista kokonaiskestävän metsätalouden harjoittamista.

Maakuntakaavassa tulee huolehtia virkistysalueiden riittävydestä. Virkistysaluemerkintöjä on vähennetty voimakkaasti verrattuna nykyisiin maakuntakaavoihin erityisesti, jos alueella on jo voimassa yleiskaava tai muu suunnitelma (kansallisen kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelma), jossa virkistyskäytön kysymykset on ratkaistu.

Varsinaisia aluevarausmerkintöjä on maakuntakaavassa osoitettukin aiempaa huomattavasti vähemmän. Pyrkimys on kohti yleispiirteisyyttä ja strategisuutta, ja mikäli maankäyttö on jo ratkaistu yleiskaavassa, sen toistaminen maakuntakaavassa ei ole tarpeen.

Mikäli aiemmin mainitut *laajat metsäpeitteiset alueet ja ekologinen yhteys* -merkinnät ohjaisivat tulevaisuudessa maankäyttöä erilaisin rajoituksin, tämä voisi olla yksittäisten maanomistajien kannalta haasteellista. Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen kytkeytyvät tarpeet voidaan huomioida sen sijaan tarkemmassa yleis- ja asemakaavoituksessa. Nykyisellään nämä merkinnät ovat monitulkintaisia eivätkä anna selkeää ja yksiselitteistä ohjetta alempien kaavatasojen laatimiseen.

Metsätalousalueilla ekologinen yhteys toteutuu metsälain velvoitteiden takia ja alemmissa kaavoissa kiinnitettävä huomiota maankäytön muutokseen, mikäli alue otetaan muuhun kuin metsätaloukseen.

Muita havaintoja

Maakuntakaavoissa maa- ja metsätaloukseen osoitetuilla alueilla tulee suhtautua pidättyväisesti muuhun kuin rakentamisen ohjaukseen. Maakuntakaavassa maa- ja metsätalouksia koskevia aluevarauksia ja kaavamerkintöjä sisällytettäessä niiden tarpeellisuus tulee olla riittävä tavalla selvitetty ja niiden vaikutukset elinkeinojen harjoittamiseen oltava asianmukaisesti arvioitu.

Vaikutusten arvioinnissa on huomioitava merkintöjen rajoitteet metsätalouteen ja mahdolliset oikeusvaikutukset tarkemmille suunnittelutasoille. Maa- ja metsätalouksien päällekkäiskäyttöä tulee välttää, kuten alueiden osoittamista ulkoilu- ja virkistyskäyttöön, ja eikä päällekkäiskäytöllä pidä ns. laajentaa jokamiehenoikeuksia.

Metsäbiotalouden kannalta valkoiset alueet ovat erittäin merkittäviä ja kuvauksessa olisi perusteltua tuoda esiin tarve kehittää valkoisia alueita tavalla, joka mahdollistaa metsätalouden toimintaedellytysten parantamisen ja turvaa sen kasvumahdollisuudet. Tavoite on erittäin keskeinen sekä uusiutuvan raaka-aineen saatavuuden että hiilen sidonnan ja hiilivarastojen kasvattamisen kannalta.

Metsäkeskus esittää, että maakuntakaavan jatkovalmistelussa vielä varmistetaan ilmaisujen muotoilu tavalla, jossa tuodaan selkeästi esiin, että metsätaloutta ohjataan erillislainsäädännöllä, jonka avulla käytännön toimintaa suunnataan joka tapauksessa maakuntakaavan tavoitteiden mukaiseen suuntaan.

Metsäsektori kehittää koko ajan omaehtoisesti toimintaansa, mikä osaltaan ohjaa kehitystä samojen tavoitteiden suuntaan. Ilmaisujen selkeys on erityisen tärkeää alempiasteisen

Maakuntakaava on kyseisten merkintöjenkin kohdalla ohjeena tarkemmalle alueidenkäytön suunnittelulle eli juuri palautteessa mainituille yleis- ja asemakaavoitukselle. Viranomaisen on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista (MRL, 32§ -> tuleva alueidenkäyttölaki).

Maakuntakaavan ”valkoisille alueille” ei ennen nykyistä energiamurrosta ole kohdistunut juurikaan maankäytön muutoksen paineita. Energiatuotannon intressejä, mm. tuuli- ja aurinkovoiman tuotantoa, tulee sijoittumaan näille alueille. Maakuntakaavassa on osoitettu informatiivisella merkinnällä *Laajat*

<p>kaavoituksen laatimiselle. On tarpeen huomioida, että kaavatietojen saatavuutta sähköisessä muodossa kehitetään parhaillaan voimakkaasti. Edellä mainittujen metsätaloutta koskevien ilmaisujen tulee näkyä riittävästi kaavamääräysten tasolla, jotta ne välittyvät eteenpäin sähköisten aineistojen käsittelyssä.</p> <p>Suomen metsäkeskus esittää lisättäväksi, että "valkoiset alueet" ovat ensisijaisesti maa- ja metsätalouskäyttöön ja maankäytön muutosta pitää välttää.</p>	<p><i>metsäpeitteiset alueet</i> metsien kokonaisuutta. Ko. merkintä poistetaan maakuntakaavasta, ks. yleisvastine.</p>
<p>Suomen Erillisverkot Oy</p>	<p>Vastine</p>
<p>Viitaten lausuntopyyntöönne 16.1.2024 koskien Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe: vastineet viranomaispalautteeseen. Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>Ilmatieteen laitos</p>	<p>Vastine</p>
<p>Ilmatieteen laitoksen lausunto Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksesta</p> <p>Pohjois-Savon liitto on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksesta.</p> <p>Ilmatieteen laitos on perehtynyt esitykseen ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:</p> <p>Ilmatieteen laitos antoi lausunnon Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 toisen vaiheen asiakirjoista 11. toukokuuta 2023 (174/03.00.02/2023). Lausunnossa esitettiin muutoksia, joista osa oli osittain toteutettu tässä kaavaehdotuksessa. Esimerkiksi Merkinnät ja määräykset -osiossa tuulivoimapotentialisen alueen kohdalla suunnittelumääräyksessä vaadittiin lausunnon pyytämistä säätukvaikutuksista, ja kaavaselostuksen sivulla 39 mainittiin, että tuulivoimahankkeiden tuli huomioida erilliset ja yhteisvaikutukset erilaisiin tutka- ja radiojärjestelmiin sekä ehkäistä haitallisia vaikutuksia esimerkiksi muuttamalla tuulivoimaloiden korkeutta, lukumäärää tai sijoittelua.</p> <p>Laitoksen lausunnossa kuitenkin ehdotettiin, että Ilmatieteen laitoksen etäisyysrajoista ja lausuntoprosessista tulisi mainita kaavaselostuksessa mahdollisina rajoittavina tekijöinä</p>	<p>Maakunnallisesti merkittävää tuulivoimapotentialiaa (7 tai useampi voimala) on tarkasteltu Ilmatieteenlaitoksen suositusten mukaisesti vähintään 20 km:n etäisyydellä säätükista. Tätä lähemmäs tuulivoimapotentialiaa ei maakuntakaavassa ole osoitettu.</p> <p>Maakuntakaavamääräykset on tarkoituksenmukaista pitää mahdollisimman yleispätevinä (ei mainita erilaisten rajoitusvyöhykkeiden kilometrimääriä, koska ne voivat muuttua). Koko maakuntakaava-alueutta koskevan yleismääräyksen voi katsoa ohjaavan paikallisesti merkittävää (alle 7 voimalaa) suunnittelua riittävällä tavalla: <i>Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon tuulivoimahankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erilaisiin tutka- ja radiojärjestelmiin sekä ehkäistä haitallisia vaikutuksia mm. muuttamalla tuulivoimaloiden korkeutta, lukumäärää tai sijoittelua.</i></p>

<p>tuulivoimarakentamisessa, erityisesti alueiden 22 ja 26 osalta, ja tämä tulisi ottaa huomioon myös pienempien alueiden (alle 7 voimalaa) suunnittelussa. Tästä näkökulmasta kaavaselsuoksessa ei kuitenkaan nähty vastinetta.</p>	<p>Saaristenmäki (alue 26) on jo yleiskaavoitettu ja valmius tuulivoimaloiden rakentamiseen on jo olemassa. Junnunmäen (alue 22) yleiskaavaprosessi on viireillä. Molemmat alueet sijoittuvat vähintään 20 km:n etäisyydelle säähavaintoasemasta.</p>
<p>Valtioneuvoston kanslia</p>	<p>Vastine</p>
<p>Ilmoitamme, että valtioneuvoston kanslialla ei ole lausuttavaa Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksesta.</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p>
<p>5. 5. MUUT YHTEISTYÖKUMPPANIT, YRITYKSET, YHDISTYKSET YMS.</p>	
<p>Sisä-Savon Luonnonystävät ry 2</p>	<p>Vastine</p>
<p>Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri esitti viranomaiskuulemisen aikaan, että luonnon ydinaluemerkintään tulisi sisällyttää myös Rajavuoren suojelualuekokonaisuus Rautalammilla. Vastineen (19.12.2023) mukaan Rajavuoren alueen osalta tarkistetaan, onko sen huomioiminen rajauksessa paikallaan.</p> <p>Sisä-Savon luonnonystävät ry haluaa perustella asiaa vielä tarkemmin ja toivoo, että liitto huomioisi nämä seikat kaavatyössä.</p> <p>Kaavassa osoitetut luonnon ydinalueet perustuvat ekologisen verkoston selvitykseen vuodelta 2010. Selvitys ei ole ajantasainen, sillä sen laatimisen jälkeen esimerkiksi Rautalammille on perustettu merkittävästi uusia luonnonsuojelualueita. Selvitystä on kaavaselsuoksen mukaan täydennetty Zonation-aineistoja hyödyntäen. Rautalammin eteläosissa kuitenkin rajauksen ulkopuolelle jää Rajavuoren suojelualuekokonaisuus joka lähiympäristöineen on Zonation-aineistonkin osoittamaa monimuotoisuuden kannalta tärkeää aluetta.</p> <p>Alueelle on perustettu useita yksityisiä luonnonsuojelualueita, joista uusin joulukuussa 2023. Suojelualueiden yhteispinta-ala on noin 50 hehtaaria. Ne edustavat kattavasti erilaisia uhanalaisia luontotyyppisiä (ml. tervaleppäkorpea, vanhaa luonnontilaista kangasmetsää, kalliometsiä, korpia, lähteikköjä ja suolampia). Lisäksi alue on luonnon monimuotoisuuden kannalta</p>	<p>Ekologisen selvityksen taustalla on vuoden 2010 kaavan vaikutustenarviointia varten laadittu selvitys, mutta sitä on päivitetty tämän kaavatyön yhteydessä mm. ottamalla huomioon moniluotoisimpia luontoalueita. <i>Luonnon ydinalue</i> on kehittämisperiaatemarkintä ja sitä tulkitaan maakuntakaavan mittakaavassa 1:200 000. Kaikkia olevia luonnonsuojelualueita ei ole kategorisesti rajattu luonnon ydinalue -merkintöjen sisäpuolelle, vaan niitä löytyy yhä eri puolilta maakuntaa sellaisinaan maakuntakaavan kartalle osoitetuina. Maakuntakaavaa on tulkittava yleispiirteisesti. Ajantasainen kuva luonnonsuojelualueista muuttuu jatkuvasti, ja maakuntakaavassa osoitettu luonnonsuojelualueiden tilanne vanhenee nopeasti.</p>

tärkeä mm. runsaan lahoppaan, metsälain mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen runsauden sekä suojelualueiden kytkeytyneisyyden vuoksi.

Luonnon ydinaluumerkinnän rajausta olisi hyvä laajentaa kaakkoisosasta ainakin kahdella kilometrillä, jotta merkintä kattaisi luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävimmät alueet. Vaikka maakuntakaavan rajaukset ovat yleispiirteisiä, olisi tärkeimpien monimuotoisuuskeskittymien sisällyttäminen niihin tärkeää, sillä tällöin kaavamerkintä palvelee parhaiten tarkoitustaan.

Maakuntakaavassa korostetaan suojelutoimien vapaaehtoisuutta. Kyseisellä alueella on ollut maanomistajienkin taholta kiinnostusta uusien suojelualueiden perustamiseen, mitä on kuitenkin hankaloittanut rahoituksen vähäisyys. (mm. Metso-ohjelman niukat määrärahat). Alueen merkityksen näkyminen maakuntakaavassa voisi edesauttaa tulevaisuudessa myös rahoituksen saamista ennallistamis- tai suojelutoimiin ja näin edistää kytkeytyneisyyttä mm. Etelä-Konneveden kansallispuiston ja muiden suojelualueiden välillä.

ABO Wind Oy

Vastine

Kaavaehdotus on mielestämme hyvin kattavasti valmisteltu, ja haluammekin kiittää hyvästä vuoropuhelusta ja sidosryhmien mielipiteiden huomioon ottamisesta koko kaavavalmistelun aikana.

ABO Wind Oy on osa ABO Wind-konsernia, joka on erikoistunut suurten uusiutuvan energian hankkeiden kehitykseen ja rakentamiseen. ABO Wind Oy on kehittänyt tuulivoimahankkeita Suomessa vuodesta 2013 lähtien. Asiantuntemuksemme kattaa tuulivoimahankkeen eri vaiheet soveltuvan alueen valinnasta maanvuokrasopimukseen, tekniseen suunnitteluun ja tuulisuusarvioihin, kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arvioinnista luvituksen ja rahoituksen kautta aina rakentamiseen saakka. Tarjoamme Suomessa myös tuulivoimapuiston käytön aikaisia palveluita. Olemme suurimpien maatuulivoiman kehittäjien joukossa Suomessa. Pidämme hyvänä, että ABO Wind Oy:n käynnissä olevat maakunnallisesti merkittävät hankealueet, Löytänä (Katajamäki) Pielavedellä, Vuorimäki Iisalmessa sekä Iso-Petäjämäki Lapinlahdella, on osoitettu Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2.vaiheen kaavaehdotuksessa.

Palautteeseen liittyvä liitekartta on tarkasteltavissa Pohjois-Savon liiton toimistolla.

Mielipiteemme koskee kahta asiaa: 1. muutostarvetta Iso-Petäjämäen TV 1-alueen laajuuteen sekä 2. potentiaalisia tuulivoima-alueita, jotka ovat poistuneet maakuntakaavaehdotuksesta Puolustusvoimien lausunnon vuoksi.

1. Iso-Petäjämäen tuulivoima-alueen osalta toivomme, että maakuntakaavan aluerajaus kattaa koko Iso-Petäjämäen hankealueen. Iso-Petäjämäen hankealueen rajausta perustuu 40dB melualueeseen, ja voimalapaikkojen sijoittelussa on huomioitu Iso-Petäjämäen YVA-selostuksessa tehdyt selvitykset.

Liitteenä 1 on kartta, jossa esitetään Iso-Petäjämäen päivitetty kaavaluonnosvaiheen hankerajaus suhteessa maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaehdotuksessa esitettyyn rajaukseen. Toivomme, että hankealueen rajausta päivitetään myös maakuntakaavan 2.vaiheen kaavaehdotukseen.

2. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2.vaiheen kaavaehdotuksesta on poistettu useita tuulivoimapotentiaalisia alueita, joita ei osoiteta maakuntakaavaehdotuksessa puolustusvoimien aluevalvontatehtävän turvaamisen perusteella. Alueita on mm. Rautavaaralla. Näkemysmme mukaan kuitenkin monella kaavaehdotuksesta pois jätetyllä alueella on merkittäviä mahdollisuuksia tuulivoimatuotantoon tulevaisuudessa, eikä niitä tulisi jättää pois maakuntakaavaehdotuksesta. Näiden alueiden soveltuvuudesta tuulivoimalle on päätettävä hankekohdaisen suunnittelun ja tämän aikana tehtävien tarkempien selvitysten perusteella.

Tutkarajoitusten purkamiseksi on olemassa vahva poliittinen tahto ja myös Puolustusvoimat ovat ilmaisseet valmiutensa etsiä ratkaisuja, joilla itäisen Suomen alueelle voidaan mahdollistaa tuulivoimarakentaminen maanpuolustuksen toimintaedellytykset huomioiden. Hallitus pyrkii hallitusohjelman mukaisesti edistämään tuulivoimarakentamisen ja Puolustusvoimien tarpeiden yhteensovittamista Itä-Suomessa uudella kompensatiolailalla, selvitysmies Arto Rädyn keväällä 2023 julkaistun raportin ohjenuoraa käyttäen. Hallitusohjelman mukaisesti Työ- ja elinkeinoministeriö ja puolustusministeriö asettivat työryhmän selvittämään keinoja aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseksi. Tavoitteena on parantaa tuulivoimamahankkeiden etenemisen edellytyksiä itäisessä Suomessa. Työryhmä aloitti toimintansa 1. helmikuuta 2024. Sen työ päättyy 30. kesäkuuta tänä vuonna.

Maakuntakaavassa osoitetaan liiton oman selvityksen (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalinen selvitys, FCG, 2021) perusteella rajattuja tuulivoimapotentiaalisia alueita. Maakuntakaavassa pitäydytään tuulivoimapotentiaalisten alueiden osalta liiton laatimaan selvitykseen perustuvissa rajauksissa. Näin eri vaiheissa olevia tarkempia tuulivoimayleiskaavahankkeita ei aseteta keskenään eriarvoiseen asemaan. Maakuntakaava joustaa rajausten osalta mikäli maakuntakaavan rajauksesta poikkeaminen katsotaan vaikutusten puolesta mahdolliseksi.

Maakuntakaavaan palautetaan maakuntahallituksen linjauksen mukaan viranomaisvaiheen jälkeen poistetut tuulivoimapotentiaalit alueet. Ks. yleisvastine.

Seuraamme hallitusohjelmakirjauksen perusteella asetetun TEM:n ja PV:n työryhmän työskentelyä ja olemme valmistelleet itäisen Suomen yhteisiä näkemyksiä yhdessä muiden maakuntien kanssa työryhmän kuulemistilaisuuteen. Mikäli työryhmä tuo kesäkuussa julkisuuteen jotain, joka muuttaa tuulivoimarakentamisen toteuttamisen reunaehtoja maakunnassamme, palaamme asiaan Pohjois-Savon maakuntakaavan 3. vaiheessa.

<p>Näkemyksemme mukaan kompensatiolain avulla ratkaistavissa olevien tuulivoima-alueiden poisjättäminen maakuntakaavasta hidastaa Itä-Suomen kehitystä, minkä vuoksi toivomme kokonaisvaltaisesti pitkälle tulevaisuuteen katsovaa maakuntakaavoitusta uusiutuvan energian osalta. Koska maakuntakaavan päivittytyö kuten myös tuulivoimahankkeiden läpivienti on vuosia vievä pitkä prosessi, on ensiarvoisen tärkeää, että maakuntakaavassa pyritään huomioidaan tulevaisuuden tekijät, mahdollistamaan joustavuus ja kaavan ajantasaisuus myös pitkällä tähtäimellä.</p> <p>Edellä mainituista syistä esitämme, että Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2.vaiheen kaavaehdotukseen tullaan lisäämään tuulivoimapotentiaalisina alueina kyseiset puolustusvoiman lausunnon perusteella poisjätetyt alueet. Maakuntaliitolta saamiemme tietojen mukaan tuulivoimapotentiaalisten alueiden muutostarpeita voidaan huomioida myös maakuntakaavan 3.vaiheen työn aikana. Jos asia siirtyy 3.vaiheen kaavan valmisteluun, se voidaan ottaa puolestamme huomioon myös siinä.</p>	<p>Poistetut tuulivoimapotentiaalit alueet palautetaan maakuntakaavaan.</p> <p>Tuulivoimarakentaminen, kuten muukin energiateknologia muuttuu nopeasti. Tämän olemme huomanneet maakuntakaavoituksessakin noin 10 vuoden takaiseen tilanteeseen nykytilannetta verrattaessa. Mikäli kompensatiolaki laaditaan ja erityisiä kompensatioalueita määritellään, voidaan asiaan palata tulevissa maakuntakaavoissa. Maakuntakaavoituksessa on joka tapauksessa päivitettävä kaavaratkaisua jo teknologisen kehityksen perusteella.</p> <p>Ks. yleisvastine tuulivoimasta.</p>
<p>BirdLife Suomi ry</p>	<p>Vastine</p>
<p>Pidämme kaavaehdotusta kokonaisuutena vajavaisesti valmisteltuna erityisesti linnustovaikutusten arvioinnin osalta ja selvästi puutteellisena luonnon monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmasta.</p> <p>Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen</p> <p>Luonnon monimuotoisuuden tila alueella on heikko: metsäisen maakunnan metsiä on suojeltu vähemmän kuin muualla maassa, lahopuun määrä on pieni, soiden ojitusaste korkea ja vesi- ja rantaluonnon suojeluverkosto vähäinen. Nämä tosiasiat tuodaan hyvin esille myös kaavaselostuksessa. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen onkin perustellusti asetettu yhdeksi maakuntakaavan tavoitteista. Kaavaehdotus ei kuitenkaan nyky muodossaan edistä tavoitetta riittävästi.</p> <p>Kaavaehdotuksessa esitettyjen luonnonsuojelualueiden määrä on täysin riittämätön alueen luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten yhteyksien turvaamiseksi. Suomi on kansainvälisin sopimuksin sitoutunut suojelemaan 30 % pinta-alastaan, ja siitä 10 % tiukasti, vuoteen 2030</p>	<p>Olemme todenneet vaikutusten arvioinnissa, että emme ole täysin saavuttaneet tässä työssä asettamiimme kunnianhimoisia tavoitteita mm. luonnon monimuotoisuuden kokonaisvaltaisessa edistämisessä. Toisaalta metsätöimijöiden antamassa palautteessa kaavaratkaisua kritisoidaan pyrkimyksestä luoda uutta metsien suojeluohjelmaa. Vahvasti politisoituneessa ja ristiriitaisessa luonnonsuojelua, ilmastomuutoksen hillintää ja sopeutumista, hiilinieluja ja metsien käyttöä käsittelevässä keskustelukentässä olemme tunnistaneeet maakuntakaavatyön eri näkemyksiä yhteensovittavana keskitien kuljijana. Maakuntakaavan ratkaisussa on haettu kohtuullista, niin metsätöimijöiden kuin luonnonsuojelusektorin, hyväksyttävissä olevaa lopputulosta.</p>

mennessä. Nämä sitoumukset tulee huomioida myös maakuntakaavassa, jonka aikaperspektiiviin tavoitevuosi 2030 osuu.

Kaavaluonnosta on edellä perustellun mukaisesti muutettava lisäämällä suojeltavaksi esitettäviä alueita sekä muita luonnon monimuotoisuuden säilymistä tukevia alueita. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota alueen metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen. Suojeltua pinta-alaa on perusteltua lisätä myös asutuskeskusten lähistöllä, jolloin tuetaan samalla virkistyskäyttöä ja matkailua.

Iso osa alueen suojellusta pinta-alasta koostuu kahdesta kansallispuistosta. Huomautamme, että kansallispuistojen suosion vuoksi lisääntynyt virkistyskäyttö voi pahimmillaan johtaa jopa tiettyjen luontoarvojen alueelliseen heikkenemiseen. Siksi on tärkeä laajentaa suojelualueverkostoa myös kansallispuistojen ulkopuolella.

Kaavaehdotuksessa "laajat metsäpeitteiset alueet"- merkinnällä osoitetut alueet säilyvät ensisijaisesti metsätalouskäytössä. Merkinnällä ei ole suoraa ohjausvaikutuksia. Näiden alueiden merkitys maakunnan ekologisen verkoston kannalta on siksi lähinnä viitteellinen, ja niiden varaan ei voi laskea sen paremmin suojelutavoitteiden toteutumista kuin vaateliiden metsälajien ekologisten yhteyksien säilymistäkään. Pidämme siksi välttämättömänä kaavaehdotuksessa esitettyjen ekologisten yhteyksien vahvistamista lisäämällä kaavaehdotukseen niitä tosiasiallisesti edistäviä aluerajauksia, kuten suojelu- ja virkistysalueita.

Nähtävillä olleessa kaavaluonnosvaihtoehdo VE1:ssä asetettiin yleismääräykseksi vaatimus: "luonnonsuojeluverkostoa tulee täydentää maakunnalle tyypillisillä, uhanalaisilla ranta-, suo-, metsä- ja kallioluontotyypeillä ja luontotyypiyhdistelmillä".

Luonnosvaiheen jälkeen määräys on kuitenkin poistettu. Pidämme päätöstä edelle esitetyn perusteella perusteettomana ja esitämme yleismääräyksen palauttamista yllä olevassa muodossa. Julkisen vallan on näytettävä luontokadon torjunnassa, ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja kansallisiin sekä ylikansallisiin strategioihin sitoutumisessa esimerkkiä.

Tärkeät lintualueet

Kaava-aineistoista ei käy ilmi, onko Lintuyhdistys Kuikka ry:n vuonna 2018 julkaisemaa selvitystä "Pohjois-Savon maakunnallisesti arvokkaat lintualueet" hyödynnetty lainkaan

Uusia suojelualuevarauksia, kuten muitakin kaavaratkaisuja, voidaan esittää selvitysten perusteella. Tällä hetkellä ei ole käytettävissä sellaista laajaa selvitystietoa, jolla 30 % suojeltavien alueiden pinta-ala saavutettaisiin. Tee-maan tullaan palaamaan tulevaisuudessa.

Yleismääräyksen sanamuoto ja tavoite oli luonnosvaiheessa perusteltu. Perusteita määräykselle löytyisi edelleen, mutta ratkaisulle ei löytynyt sidosryhmien laajaa hyväksyntää.

kaavatyössä. Em. raporttia ei mainita esimerkiksi kaavaselostuksen lähdeluettelossa. Raportti esittelee ajantasaiset tiedot maakunnan tärkeimmistä lintualueista niin pesivän kuin levähtävän linnuston osalta. Selvitys ja tärkeiden alueiden rajaukset on koottu maakunnallisesti tärkeät lintualueet verkkosivulle: <https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/maali/yhdistysten-maali-raportit/>.

Pidämme välttämättömänä, että raportin löydökset huomioidaan kaavassa ja suojelualueiden ulkopuoliset maakunnallisesti tärkeät lintualueet (MAALI-alueet) osoitetaan kaavakartalle niiden säilymisen varmistavin merkinnöin. Kaava-aineistosta ei käy ilmi, että kaavaprosessissa olisi tuotettu jokin kattavampi tai laadullisesti parempi maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden selvitys, jonka perusteella Pohjois-Savon maakunnallisesti arvokkaat lintualueet —selvitys voitaisiin jättää kaavassa huomioimatta.

Selvitykset

Kaavan tausta-aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että erillisiä linnustoselvityksiä kaavatyön tueksi ei ole tehty. Pidämme tätä merkittävänä puutteena ja kehottamme Pohjois-Savon liittoa selvittämään alueen linnustoarvoja erityisesti tuulivoimalla herkkien lajien, kuten maakotkan, huuhkajan sekä hiiri- ja mehiläishaukan osalta. Ilman selvitystä kaavan tuulivoimaloiden osalta ei voi tehdä vaikutusten arviointia. Osana selvitystä tulee huolehtia myös yhteisvaikutusten ja kumuloituvien vaikutusten riittävästä arvioinnista, sillä ainoa taso, jossa ne voidaan kunnolla arvioida, on maakuntakaava. Selvityksistä on hyötyä myös yleiskaavoitukselle.

Tuulivoima

Kaavaehdotus sallii paikallisesti merkittävien (alle seitsemän voimalaa) tuulivoimala-alueiden suunnittelun myös kaavassa osoitettujen merkittävien tuulivoimapotentiaalien alueiden ulkopuolelle. Ratkaisu on arveluttava ja vaarantaa tuulivoiman vaikutuksiltaan hallitun toteuttamisen Pohjois-Savossa. Modernit tuulivoimalat ovat valtavan korkeita ja suuritehoisia laitteita, joilla on hyvin laaja vaikutusvyöhyke, ja voimaloiden väliset etäisyydet voimala-alueilla ovat suuria. Kuuden modernin voimalan suora vaikutusvyöhyke, jos yksittäisen voimalan arvioidaan vaikuttavan puolentoista kilometrin säteellä, on yli 35 neliökilometriä. Tämä on mielestämme selkeästi maakuntakaavalla ohjattavaa maankäyttöä.

Uutta maakunnallisesti kattavaa lintualueiden selvitystä ei ole laadittu. Maali-kohteet ovat kuitenkin tiedossamme ja ne on esitetty sekä taulukkona että teemakarttana kaavaselostuksessa. Kohteita ei tuoda kaavakartalle. Luonteensa ja osittain pienialaisuutensa vuoksi MAALI-kohteita ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa maakuntakaavassa. Kohteiden joukossa mm. kevät-aikaisia sulapaikkoja, peltoalueita ym. kohteita, joihin ei kaavassa voitaisi osoittaa määräyksiä. **Lähdeluetteloa tarkennetaan tältä osin.**

Tarkempia selvityksiä laaditaan tuulivoimahankkeiden yhteydessä ja tiedot ovat sitä kautta käytettävissä yhteisvaikutusten arvioinneissa. Maakuntakaavassa on arvioitu tuulivoima-alueiden vaikutukset linnustoon olemassa olevan tiedon perusteella (ks. tuulivoimapotentiaalinen selvitys, FCG Oy, 2021). Maakotkan osalta hyödynnettiin Metsähallituksen pesäpaikkarekisterin tietoja. Samoin hyödynnettiin tuoreinta tieteellistä mallinnustietoa (elinympäristömalli) lintujen liikkumisesta pesäpaikkojen ympäristössä. Vaikutusten arvioinnin lähtökohtana ovat seudulliset yhteisvaikutukset sekä esimerkiksi lintujen tärkeimpien muuttoreittien mahdollistaminen myös uusien tuulivoima-alueiden suunnittelussa. Tiira -tietokantaa hyödynnettiin lintujen muuttoreittejä sekä lintujen lepäily- ja ruokailualueita varten. Työssä ei laadittu erillisiä linnuston törmäyslaskelmia ja populaatiovaikutusten arvioinnin teja.

Olemme laskeneet seudullista rajaa voimassa olevasta kahdeksasta seitsemään, mm. uusimpien voimaloiden kasvaneen koon vuoksi. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan maakuntakaavalla ei voi ohjata (tai kieltää) merkitykseltään alle seudullisen määritelmän olevia alueidenkäytön suunnitteluun

Voimaloiden yhteisvaikutukset eli kumuloituvat vaikutukset lisääntyvät ja muuttuvat vaikeammin arvioitaviksi, kun tuulivoimaa kehitetään useissa toisistaan riippumattomissa hankkeissa ilman maakuntakaavalla ohjaamista. Vähäistä merkityksellisempää tuulivoimatuotantoa tuleekin ohjata maakuntakaavalla ja kaavalla estää yllättävien vaikutuksiltaan potentiaalisesti merkittävien hankkeiden toteuttaminen alueille, joille ei ole kaavassa osoitettu tuulivoimatuotantoa. Näin voidaan varmistua myös siitä, että tuulivoiman todelliset maakunnalliset vaikutukset eivät kasva merkittävästi maakuntakaavassa arvioitua suuremmiksi.

Esitämme maakuntakaavassa käytettäväksi tuulivoimaloiden tehoa seudullisen voimalahankkeen raja-arvona esitetyn voimaloiden lukumäärän sijaan. Raja-arvoksi esitämme 10 MW. Näin tuulivoimatuotanto ohjautuu varmemmin kaavassa tuulivoimalle varatuille alueille, jotka on myös arvioitu tuulivoimalle parhaiten soveltuviksi. Rajoitus lisäisi rakentamisen ennustettavuutta, vähentäisi haitallisia odottamattomia vaikutuksia ja parantaisi tuulivoiman yleistä hyväksyttävyyttä.

Kaavaehdotuksessa alueen pohjoisosaan sijoittuvan tuulivoima-alueen tv-1 800 osalta tulee huomioida sen sijoittuminen lähelle Talaskankaan kansainvälisesti tärkeää lintualueutta (Important Bird and Biodiversity Area, IBA-alue). Pidämme todennäköisenä, että tuulivoima-alue on tarpeen perusteltua supistaa aluerajausta itäosasta. Tutkimuksen on osoitettu, että tuulivoimaloiden pelotusvaikutus monien petolintujen, kuten huuhkajan, reviirien säilymiselle on useita kilometrejä.

Kaavamääräykset ja -merkinnät

Tuulivoimapotentiaalinen alue

Esitämme kohdan: *“Suunnittelussa on otettava huomioon erityisesti vaikutukset linnustoon”* muuttamista muotoon: *“Suunnittelussa on otettava huomioon erityisesti vaikutukset linnustoon. Linnuston osalta tulee tarkastella myös yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa”*.

Pyydämme ystävällisesti Pohjois-Savon liittoa ottamaan huomioon edellä esittämämme.

vaikuttavia asioita missään muussa teemassa kuin seudullisesti merkittävässä kaupassa. Esim. ympäristöministeriö on viime aikoina kiristänyt tulkin taansa asiassa mm. muiden maakuntien saaman maakuntakaavapalautteen perusteella.

10 MW:n seudullisen tuulivoimapotentiaalinen alueen raja tarkoittaisi modernien tuulivoimaloiden kohdalla, että vain 1-2 voimalaa ylittäisi seudullisen rajan. Se taas toisi kaavakartalle valtavan määrän uusia tuulivoimapotentiaaleja alueita, eikä maakuntakaavalla ole tarkoituksenmukaista ohjata niin yksityiskohtaisesti tuulivoimayleiskaavoja. Valtakunnalliset alueidenkäyttöavoitteet edellyttävät maakuntakaavalta, että tuulivoimalat sijoitetaan ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin, mikä tarkoittaa myös edellä mainittua kokoa suurempia yksiköitä.

Vieremän Murtomäen tuulivoimapotentiaalinen alue toteutuu vasta YVA- ja yleiskaavaprosessien kautta, joissa selvitetään myös mm. linnustovaikutuksia maakuntakaavaa tarkemmin. Maakuntakaavan yleispiirteinen merkintä joustaa tässäkin.

Yhteisvaikutusten huomioon ottamista ohjataan tuulivoimaa koskevalla yleismääräyksellä, jolloin se koskee koko maakuntaa, ei vain tuulivoimapotentiaalisia alueita:

”Tuulivoima

Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, elämistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. (...)”

Enersense Wind Oy	Vastine
<p>PERUSTIEDOT</p> <p>Enersense Wind Oy suunnittelee Iso Mujumäen tuulipuiston rakentamista Rautalammin kunnan alueelle, noin 20 km Rautalammin keskustasta kaakkoon. Hankealue rajautuu etelä- ja lounaisosasta Hankasalmen kunnan rajaan ja luoteisosasta Konneveden kuntarajaan.</p> <p>Arvio voimaloiden kokonaismäärästä on noin 20 kpl, kokonaiskorkeus 300 m ja yksikköteho 8-10 MW. Voimaloiden lukumäärä tarkentuu suunnittelun ja hankkeen edetessä. Voimaloiden lukumäärään vaikuttaa mm. maakuntakaava- ja osayleiskaavaprosessi sekä tehtävät selvitykset. Enersense Wind Oy on ollut yhteydessä alueen maanomistajiin, järjestänyt maanomistajille suunnatun tiedotustilaisuuden ja solminut maanvuokrasopimuksia maanomistajien kanssa. Maanomistajat ovat suhtautuneet hankkeeseen pääosin positiivisesti. Enersense Wind Oy on käynyt keskusteluja myös Rautalammin kunnan kanssa, jolla on vahva tahtotila viedä hanketta eteenpäin.</p> <p>1. KAAVAEHDOTUS</p> <p>Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen ehdotus kaavakartan mukaisesti Iso Mujumäen hankealue sijoittuu kokonaisuudessaan laajat metsäpeitteiset alueet kaavamerkinnän alueelle. Alueen itäosa (noin puolet hankealueesta) sijoittuu luonnon ydinalueelle. Alueen itäreuna sivuaa matkailun ja virkistykseen kehittämisvyöhykettä. Hankealueen ulkopuolelle, koillisosan reunaan, sijoittuu arvokas kallioalue (my 323) ja pohjoispuolelle, hankealueen ulkopuolelle Natura 2000 -ohjelmaan kuuluva alue (SL 522). Maakuntakaavaehdotuksen kaavamerkinnät ja Iso Mujumäen hankealueen sijainti on esitetty oheisessa kuvassa (kuva 1). Seuraavissa kappaleissa on käyty lävitse edellä mainitut kaavamerkinnät ja kaavaehdotuksen mukaisesti niiden tavoite, lähtökohdat ja kaavaratkaisu sekä hanketoimijan näkemys Iso Mujumäen osalta.</p> <p>2.1. LAAJAT METSÄPEITTEISET ALUEET</p> <p>2.1.1. TAVOITE</p> <p>Laajat metsäpeitteiset alueet kaavamerkinnän tavoite on osoittaa maakunnan laajimmat metsäpeitteiset alueet, jotka muodostavat osan ekologisesta verkostosta ja mahdollistavat</p>	<p>Palautteeseen liittyvä liitekartta on tarkasteltavissa Pohjois-Savon liiton toimistolla.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG 2021) ko. Mujumäen alueelle Rautalammissa ei tunnistettu näin laajaa, jopa 20 voimalan rakentamisen mahdollistavaa aluetta. Mikäli alueen maakuntakaavan mukaiset suunnitteluedellytykset täyttyvät, asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa (3. vaihe / aurinko, vety ja kauppa -vaihemaakuntakaava). Hankkeen selvitysten tuloksia voidaan hyödyntää myös maakuntakaavassa.</p> <p>Palautteen pohdinnat hankkeen toteutettavuudesta ja suhteesta maakuntakaavaehdotuksen laajojen metsäpeitteisten alueiden ja luonnon ydinalueiden ratkaisuihin merkitään tiedoksi.</p> <p>Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistetaan maakuntahallituksen linjauksen mukaisesti.</p>

eliöiden liikkumisen ja leviämisen. Alueet ovat pääosin metsätalouskäytössä ja niiden puustoisuus vaihtelee. Kaavamerkinnän alkuperäisenä tavoitteena oli myös tutkia, voidaanko maakuntakaavalla edistää metsäisten alueiden luonnon monimuotoisuutta tai alueiden pirstoutumattomuutta. Kaavatyön aikana tästä tavoitteesta on luovuttu viranomaisten ja osallisten palautteen myötä.

1.1.2. LÄHTÖKOHDAT

Laajat metsäpeitteiset alueet ovat pääosin maatalouskäytössä, mutta niihin sisältyy vaihtelevassa määrin myös maatalousalueita, maanteitä ja yksityisteitä, sähkönsiirtolinjoja, haja-asutusta jne.

2.1.3. KAAVARATKAISU Laajojen metsäpeitteisten alueiden pääkäyttömuoto on jatkossakin metsätalous. Merkinnästä ei aiheudu rajoituksia metsätalouskäytölle. Nykytilanne, jossa alueelle voidaan suunnitella ja luvittaa muuta maankäyttöä, säilyy. Alueille voi sijoittua esim. tuulivoimapuistoja.

2.1.4. ISO MUJUMÄEN HANKEALUE Kaavaratkaisun mukaisesti alueelle voi sijoittua esim. tuulivoimapuisto. Tuulivoimapuiston infrarakentaminen, sisältäen tuulivoimaloiden perustus- ja nostoalueet sekä tiet, on hankealueen kokonaispinta-alasta n. 2-3 %, jonka mukaisesti vaikutus alueen nykyiseen pääkäyttömuotoon eli metsätalouteen on varsin pieni.

2.2. LUONNON YDINALUE

2.2.1. TAVOITE Maakunnallisesti merkittävä ekologinen verkosto muodostuu mm. luonnon ydinalueista ja niitä yhdistävistä ekologisista yhteyksistä.

2.2.2. LÄHTÖKOHDAT Luonnon ydinalueet ovat yhden tai useamman Natura-alueen ja luonnonsuojelualueen tai luonnonsuojelutarkoitukseen varatun alueen muodostamia luontotyypeiltään ja lajistoltaan vähintään maakunnallisesti merkittäviä kokonaisuuksia.

2.2.3. KAAVARATKAISU

Luonnon ydinalueet koostuvat useista luontoarvoiltaan merkittävistä alueista ja kohteista. Merkintä ei kuvaa suojeluvarausta, vaan suojelualueen perustaminen ja monimuotoisuutta parantavat toimet ovat alueella vapaaehtoisia. Viranomaiskuulemisvaiheen lausuntoihin laadittujen liiton antamien vastineiden mukaisesti yksittäiset tuulivoima-alueet eivät pirstota metsäisiä alueita – luonnon ydinalueitakaan – liiallisesti. Tuulivoimaloiden alueella on edelleen mahdollista säilyttää ekologistia yhteyksiä.

2.2.4. ISO MUJUMÄEN HANKEALUE

Hankealueella ei sijaitse Natura2000 verkostoon, luonnonsuojeluohjelmiin tai luonnonsuojelu-alueisiin kuuluvia alueita. Pohjoispuolella, hankealueen ulkopuolella sijaitsee Iso Siimarinmäen erityisten suojelutoimien verkostoon (SAC) kuuluva ja vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluva alue. Lounaispuolella, hankealueen ulkopuolella, sijaitsee arvokas kallioalue Punaisenvuori. Hankealueella ei sijaitse myöskään pohjavesialueita, kiinteitä muinaisjäännöksiä, kulttuuriperintökohteita, valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä eikä asutusta (loma tai asuinrakennus). Ympäristön nykytila on esitetty liitteessä 1. Natura2000 verkosto, luonnonsuojeluohjelmat ja -alueet sekä muut ympäristön nykytilan kohteet huomioidaan tuulivoimapuiston suunnittelussa, voimalasijoittelussa. Vaikutukset arvioidaan kaava- ja YVA-prosessin aikana jättäen voimalasijoittelussa tapauskohtaisesti riittävä etäisyys herkkiin kohteisiin.

2. ASUTUS

Kaavan viranomaiskuulemisvaiheessa Rautalammin kunta on jättänyt lausunnon, jonka mukaisesti maakuntakaava 2040 ehdotuksessa tuulivoimapotentiaaleja alueita on karsittu epäoikeudenmukaisesti. Rautalammin kunnan alueelta on maakuntakaava 2040 luonnosvaiheesta jätetty pois kaikki tuulivoima-alueet. Rautalammin kunnanhallituksen vaatimus on, että myös Rautalammin kunnan alueelle on maakuntakaavassa osoitettava tuulivoimapotentiaaleja alueita.

Rautalammin kunnan lausuntoon annetun vastineen mukaan asuin- ja lomarakennukset ovat merkittävin rajaava tekijä tuulivoimapotentiaalisten alueiden soveltuvuuden arvioinnin maakunnallisessa etäisyystarkastelussa. Vastineen mukaan Rautalammin kunnalle ei ollut mahdollista osoittaa seudullisen kokoluokan ylittäviä tuulivoimapotentiaaleja alueita, mutta paikallisesti merkittävien (alle 7 voimalaa) tuulivoima-alueiden suunnittelu ja kaavoitus on edelleen mahdollista tarkempien selvitysten perusteella. Enersensen näkemyksen mukaan alueelle pystytään rakentamaan seudullisen kokoluokan ylittävä (7 voimalaa tai enemmän) tuulipuisto, huomioiden olemassa oleva asutus (vakituinen ja loma-asutus). Ympäristön nykytila kartassa (liite 1) on esitetty olemassa oleva asutus (loma ja vakituinen) suhteessa hankealueeseen. On syytä huomioida, että voimaloita ei tulla sijoittamaan hankealueen reunaan, vaan siten että voimaloista aiheutuvat melu- ja välkevaikutukset jäävät hankealueen sisäpuolelle. Hankkeessa tul-laan laatimaan näkemäanalyysi ja melu- sekä välkemallinnukset, joiden perusteella minimitäisyydet asutukseen ja loma-asutukseen määräytyvät.

<p>3. YHTEENVETO</p> <p>Enersense Wind Oy esittää edellä kuvatun perusteella, että Rautalammin Iso Mujumäen tuulipuistohanke lisätään maakuntakaavaan tv-1 alueena liitteessä 1 esitetyn rajauksen mukaisesti.</p>	<p>Mikäli Mujumäen alueen maakuntakaavan mukaiset suunnitteluedellytykset täyttyvät, asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa (3. vaihe / aurinko, vety ja kauppa -vaihemaakuntakaava).</p>
<p>Ilmatar Pielavesi Oy ja Ilmatar Pielavesi Vornankorpi Oy</p>	<p>Vastine</p>
<p>Ilmatar Pielavesi Oy suunnittelee Pohjois-Savon maakuntaan Pielaveden ja Keiteleen alueelle Munterinkankaan tuulivoimahanketta. Hankkeessa suunnitellaan yhteensä 20 tuulivoimalan kokonaisuutta, joista 17 sijoittuu Pielaveden puolelle ja 3 Keiteleen alueelle. Hankkeessa on edetty kaavaehdotusten valmisteluvaiheeseen. Yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen YVA-menettelystä on annettu 10.1.2024 ja sekä Pielaveden että Keiteleen kaavaluonnokset olivat nähtävillä 5.10.2023 alkaen. Kaavaehdotusten on suunniteltu tulevan nähtävillä huhti-toukokuussa ja kaavojen hyväksymismenettelyt ovat alustavan aikataulun mukaan loppukesällä 2024.</p> <p>Ilmatar Pielavesi Oy pitää erittäin hyvänä, että Munterinkankaan tuulivoimahanke on huomioitu Pohjois-Savon maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaehdotuksesta tv-1 801 ja tv-1 802 merkinnöin. Kaikki suunnitellut tuulivoimalapaikat sijoittuvat näiden tv-1 alueiden sisälle tai rajalle. Ilmatar Pielavesi Oy pitää erittäin tärkeänä, että kyseiset maakuntakaavamerkinnot pysyvät 2. vaihemaakuntakaavassa vähintään saman laajuisina niin, että hanke voidaan toteuttaa tavoiteaikataulussa ja suunnitellun laajuisena. Kaavoitus- ja YVA-menettelyn aikana ei ole tullut ilmi mitään sellaisia seikkoja, kuten haitallisia ympäristövaikutuksia, etteikö hankkeessa voitaisi edetä täysimääräisenä 20 tuulivoimalan kokonaisuutena.</p> <p>Ilmatar Pielavesi Vornankorpi Oy suunnittelee Pohjois-Savon maakuntakaavan Pielaveden kunnan ja Kuopion kaupungin alueelle Vornankorven tuulivoimahanketta. Hankkeessa suunnitellaan yhteensä 18 tuulivoimalaa, joista 13 sijoittuu Pielaveden ja 5 Kuopion alueelle. Hankealueen kokonaispinta-ala on 3200 hehtaaria, josta 2600 hehtaaria sijoittuu Pielavedelle ja 600 hehtaaria Kuopioon. Liitteessä 1 on esitetty alustavan hankealueen kartta.</p> <p>Ilmatar Pielavesi Vornankorpi Oy pitää hyvänä, että Pohjois-Savon maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaehdotuksessa Vornankorven hanke on huomioitu. Ilmatar Pielavesi Vornankorpi</p>	<p>Palautteeseen liittyvä liitekartta on tarkasteltavissa Pohjois-Savon liiton toimistolla.</p> <p>Munterinkankaan tuulivoimaa koskevat merkinnät säilytetään kaavaehdotuksessa sellaisina kuin ne nähtävillä olleessa aineistossa olivat.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Vornankorven alueelle ei tunnistettu näin laajaa,</p>

Oy esittää kuitenkin laajennusta nyt esitettyyn tuulivoima-alueeseen tv-1800. Pyydämme huomioimaan maakuntakaavaehdotuksessa nyt ehdotetun alueen pohjois- sekä eteläpuolen mahdollisina tuulivoima-alueina. Koko alustavalla hankealueella on toteutettu 2023 maastokauden aikana laajat ympäristöselvityksestä arkeologinen inventointi, joiden tulosten perusteella voidaan todeta alueen soveltuvan tuulivoimalle hyvin. Luontokohteisiin ja suojelualueisiin pystytään jättämään suunnittelussa riittävä etäisyys. Alustavalle hankealueelle sijoittuu tuulivoimarakentamista rajoittavia kiinteistöjä tai rantarakennuspaikkoja, mutta Ilmatar Pielavesi Vornankorpi Oy:llä on yhteisymmärrys maanomistajan kanssa tarvittavista muutoksista, jotta alustava hankealue voidaan hyödyntää tuulivoimalle kokonaisuudessaan.

Ilmatar Pielavesi Vornankorpi Oy esittää, että maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksessa esitetty Vornankorven tuulivoima-alueen eteläpuoleinen alue lisätään maakuntakaavaan liitteen 1 mukaisesti, ulottuen Kuopion kaupungin puolelle. Kuopiossa kaavoitusprosessi on käynnistetty, ja Vornankorven tuulivoimahanke esitetään kaupungin vuoden 2024 kaavoituskatsauksessa. Kaavoituskatsaus on hyväksytty Kuopion kaupunkirakennelautakunnassa 13.12.2023. Tavoiteaikataulun mukaisesti hankkeen kaavaluonnos Kuopiossa valmistuisi syksyllä 2024. Kyseinen alue on saatu vuokrattua tuulivoimalle jo lähes kokonaisuudessaan yhtä voimalakiinteistöä lukuun ottamatta.

Vornankorven tuulivoimahankeen kaavoitusaloite on hyväksytty Pielavedellä 21.2.2023 ja Ilmatar Pielavesi Vornankorpi Oy on tehnyt Pielaveden kunnan kanssa hankkeesta kaavoitussovimuksen kesäkuussa 2023. Pielaveden osalta Vornankorven tuulivoimaosakaavan kaavaehdotus on tarkoitus saada valmiiksi syksyllä 2024. Samassa yhteydessä esitetään muutettavaksi Pielaveden rantaosayleiskaavaa, jolloin rantarakennuspaikat poistuisivat Murto-Pajusen länsirannalta. Ilmatar Pielavesi Vornankorpi Oy:llä on asiasta yhteisymmärrys maanomistajan kanssa.

Ilmatar Pielavesi Vornankorpi Oy esittää myös, että maakuntakaavan 2. vaiheen kaavaehdotuksessa osoitetun Vornankorven tuulivoima-alueen pohjoispuolinen alue lisätään tuulivoima-alueeksi liitteen 1 mukaisesti. Alustavalla hankealueella Pielaveden kunnassa sijaitsee metsätysseuran maja, jonka käyttötarkoitus on määritetty lomarakennukseksi. Rakennuksen

jopa 18 voimalan rakentamisen mahdollistavaa aluetta. Maakuntakaavassa pitäydytään tuulivoimapotentiaalien alueiden osalta liiton laatimaan selvitykseen perustuvissa rajauksissa, näin eri vaiheissa olevia tarkempia tuulivoimayleiskaavahankkeita ei aseteta keskenään eriarvoiseen asemaan. Maakuntakaava joustaa rajausten osalta tarvittaessa ja mikäli maakuntakaavan rajauksesta poikkeaminen katsotaan vaikutusten puolesta mahdolliseksi. Tässä on perusteena tuore oikeustapaus korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös (KHO:2023:57).

<p>käyttötarkoituksen muutoksesta on sovittu maanomistajan kanssa, ja muutos tullaan toteuttamaan ennen Vornankorven tuulivoimahankkeen osayleiskaavan hyväksymismenettelyä.</p> <p>Suunnittelussa pystytään edellä mainittujen keinojen avulla pitämään riittävä etäisyys asuin- ja lomarakennuksiin sekä Pielaveden että Kuopion puolella. Koko alustavalle hankealueelle on puolustusvoimilta puoltava lausunto.</p>	
<p>Ilmatar Sonkajärvi Oy</p>	<p>Vastine</p>
<p>Ilmatar Sonkajärvi Oy on perehtynyt Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotukseen ja haluaa jättää siitä lausuntonsa. Ilmatar Sonkajärvi Oy ehdottaa Huttusenlehdon hankkeen tuulivoima-alueen nostamista maakunnallisesti merkittäväksi tuulivoima-alueeksi (tv-alueeksi) Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2.vaiheessa.</p> <p>Ilmatar Sonkajärvi Oy suunnittelee Pohjois-Savon maakuntaan Sonkajärvelle Huttusenlehdon tuulivoima- ja aurinkovoimahankekokonaisuutta. Hankekokonaisuus on esitetty kartalla lausunnon liitteessä 1. Hankkeen suunnittelu on käynnistynyt vuoden 2021 lopussa. Huttusenlehdon hankkeen kaavoitus sopimus on hyväksytty Sonkajärven kunnanhallituksessa 26.9.2022, mutta kunnanvaltuusto hylkäsi sen äänestyksen perusteella 14.11.2022. Kunnan aloitteesta tarkastella uudelleen Huttusenlehdon hankkeen kaavoitusprosessin käynnistämistä, Ilmatar päivitti Huttusenlehdon hankesuunnitelmia keväällä 2023 ja toteutti hankkeesta laajan esiselvityksen. Esiselvitysraportin hankkeen aiheuttamista ympäristövaikutuksista ja alueen soveltuvuudesta tuulivoimatuotannolle toteutti FCG Finnish Consulting Group Oy. Tuulivoimahankealueen kokoa ja voimalamäärää on pienennetty ensimmäisestä luonnoksesta ja Jyrkän alue sekä Volo-kinpolun retkeilyreitti on otettu päivitettyissä suunnitelmissa entistä paremmin huomioon. Hankekokonaisuuteen on lisätty myös aurinkoenergia-alue.</p> <p>Tuulivoiman hankealue on pinta-alaltaan noin 2700 ha ja alueelta on solmittu kattavasti maanvuokrasopimuksia. Tuulivoimahankealueelle on sijoitettavissa maksimissaan noin 15–20 tuulivoimalaa. Huttusenlehdon hanke on saanut myönteisen puolustusvoimien lausunnon 21 tuulivoimalalle korkeudeltaan 350 metriä syyskuussa 2021. Hanke on liitettävissä sähköverkkoon</p>	<p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG Oy, 2021) Huttusenlehdon alue tunnistettiin tuulivoimapotentiaalisena alueena, mutta sitä ei otettu jatkovalmisteluun, eikä osoitettu maakuntakaavan luonnosvaiheessa mm. teknistaloudellisen analyysin perusteella, kunnanvaltuuston kielteisen yleiskaava-aloitepäätöksen perusteella ja maakuntakaavassa tunnistettujen luontoon, virkistykseen ja matkailuun liittyvien merkintöjen perusteella.</p> <p>Mikäli alueen maakuntakaavan linjausten mukaiset suunnitteluedellytykset täyttyvät, asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa (3. vaihe / aurinko, vety ja kauppa -vaihe maakuntakaava).</p>

Fingridin järvilinjan vahvistamisen myötä lisälmeen rakentuvalle uudelle sähköasemalle joko 110 tai 400 kV itä-länsisuuntaisella voimajohdolla.

Huttusenlehdon tuulivoimahankealue soveltuu hyvin tuulivoimatuotannolle. Tuulivoimahankealue on metsätalouskäytössä olevaa havumetsää. Osa metsäpalstoista on pieniä avohakkuita tai taimikkoa. Hankealueella ei sijaitse Natura-alueita. Lähimpänä hankealuetta sijaitsee Autiosuon ja Uuranholin Natura-SAC alue, joka sijaitsee noin 6 kilometriä hankealueesta itään. Hankealueella sijaitseviin yksityisiin luonnonsuojelualueisiin pidetään riittävää etäisyyttä ja alueet on huomioitu hankealueen esiselvityksissä ja -suunnittelussa. Tuulivoimahanke toteutetaan siten, ettei merkittäviä vaikutuksia aiheudu yksityisille luonnonsuojelualueille. Huttusenlehdon hankealue ei sijaitse pohjavesialueella. Matkaa lähimmälle pohjavesialueelle on 1,2 kilometriä. Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat maisemat sijaitsevat yli 30 kilometrin etäisyydellä. Lähin maakunnallisesti arvokas maisema-alue sijaitsee noin 19 km etäisyydellä. Huttusenlehdon tuulivoimahankealueella ei sijaitse tuulivoimatuotantoa estäviä kohteita ja alueen herkät kohteet on otettu huomioon jo tuulivoima-alueen esisuunnittelussa.

Huttusenlehdon hankekokonaisuuteen sisältyy aurinkovoima-alue entisellä Jyrkän Energiateurvetuotantoalueella Pihka-Rytsuolla. Käytöstä poistetulle noin 190 hehtaarin turvetuotantoalueelle on mahdollista toteuttaa 150 MWp aurinkovoimapuisto. Aurinkovoimapuisto on liitettävissä maakaapelilla tuulivoimahankealueella sijaitsevaan sähköasemaan. Aurinkovoimahanke on riippuvainen Huttusenlehdon tuulivoima-alueen toteutumisesta verkkoon liittämisen vuoksi.

Ilmatar Sonkajärvi Oy jätti Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankekokonaisuudesta kuntaan kaavoitusaloitteen ja -sopimuksen 17.1.2024. Hankkeen kaavoitussopimus käsiteltiin kunnanhallituksessa 22.1.2024 (§ 5) ja kunnanhallitus päätti äänin 5-2 esittää kunnanvaltuustolle, että se hyväksyy kaavoitus- ja yhteistyösopimuksen tekemisen Sonkajärven kunnan ja Ilmatar Sonkajärvi Oy:n kesken. Kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 5.2.2024 (§ 10) äänin 15-6 hyväksyä kaavoitus- ja yhteistyösopimuksen tekemisen Sonkajärven kunnan ja Ilmatar Sonkajärvi Oy:n kesken. Hankkeen kaava- ja YVA-konsultiksi on valittu FCG Finnish Consulting Group Oy.

Myös aurinkovoimaan liittyvää ohjausta käsitellään maakuntakaavan 3. vaiheessa.

Huttusenlehdon hankkeen kaavoitus- ja YVA-menettely käynnistyy laatimalla osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja ympäristövaikutusten arviointiohjelma kevään 2024 aikana. Hankkeen luontoselvitykset käynnistyvät keuhällä ja selvitykset on tarkoitus toteuttaa vuoden 2024 maastokauden aikana.

Ilmatar on esitellyt Huttusenlehdon hybridihankkeen suunnitelmia Pohjois-Savon liitolle 7.12.2023. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotukseen Huttusenlehdon hankealuetta ei ollut enää joulukuussa 2023 mahdollista lisätä ja maakuntahallitus hyväksyi kaavaehdotuksen nähtäville asetettavaksi 19.12.2023 (§ 176).

Maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavaehdotuksen tavoitteena on energia ja teknisen huollon osalta uusien tuulivoima-alueiden osoittaminen, sähkönsiirtolinjojen ja yhteystarpeiden päivittäminen ja teknisen huollon merkintöjen yksinkertaistaminen. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan 17 tuulivoimapotentialiaalia aluetta. Maakuntakaavan mukaan energiaomavaraisuuden ja sähkönkulutuksen voimakkaan tulevan kasvun vuoksi on tärkeää osoittaa tuulivoimapotentialiaali täydessä laajuudessaan silloin, kun haitallisia yhteisvaikutuksia ei muodostu ja kun virkistykseen ja matkailuun ei kohdistu laajoja ja merkittäviä negatiivisia vaikutuksia. Ilmatar Sonkajärvi Oy:n Huttusenlehdon hybridihanke lisää Pohjois-Savon uusiutuvan energian tuotantoa ja koko Suomen energiaomavaraisuutta. Hankekokonaisuudessa sähköä on tarkoitus tuottaa sekä tuulivoimalla että aurinkovoimalla. Hankkeen tuulivoimaloiden teho tulee olemaan 7-10 MW ja maksimissaan tuulivoimapuiston teho on 200 MW sekä aurinkovoimapuiston teho on noin 150 MW. Huttusenlehdon hankkeen esisuunnittelussa on tunnistettu alueen paikalliset toiminnot matkailun ja virkistykseen osalta ja huomioiden ne hankesuunnitelmissa.

Pohjois-Savon maakuntakaavassa seudullisuuden rajaksi on määritelty 7 voimalaa. Maakuntakaavassa alle 7 tuulivoimalan kokonaisuuksien toteutuminen on mahdollista maakuntakaavassa osoitettujen alueiden ulkopuolella. Huttusenlehdon hankealueelle on alustavasti sijoitettavissa noin 15-20 tuulivoimalaa. Huttusenlehdon hanke ylittää seudullisen merkittävyyden rajan ja vaatii tv-merkinnän maakuntakaavaan toteutuakseen.

Maakuntakaava 2040, 2. vaiheen mukaan energiaomavaraisuuden ja sähkönkulutuksen voimakkaan tulevan kasvun vuoksi on tärkeää osoittaa tuulivoimapotentialiaali täydessä

Palautteen pohdinnat hankkeen toteutettavuudesta ja suhteesta maakuntakaavaehdotuksen tavoitteisiin ja ratkaisuihin merkitään tiedoksi.

laajuudessaan silloin, kun haitallisia yhteisvaikutuksia ei muodostu, ja kun virkistykseen ja matkailuun ei kohdistu laajoja ja merkittäviä negatiivisia vaikutuksia. Virkistys- ja matkailuarvoihin on kiinnitetty erityistä huomiota Huttusenlehdon hankesuunnitelmissa. Huttusenlehdon tuulivoimahankealueen kokoa on pienennetty ja hankkeen voimaloiden määrää on vähennetty alustavista suunnitelmista. Päivitetyissä hankesuunnitelmissa on huomioitu entistä paremmin Jyrkän alue ja Volokinpolun retkeilyreitti, johon etäisyyttä voimaloista on kasvatettu. Tuulivoimahankealueen koko ja voimaloiden määrä on muutettu pienemmäksi ensimmäisestä luonnoksesta, näin ollen on myös hankkeesta aiheutuvat vaikutukset vähäisemmät. Huttusenlehdon hankkeen vaikutukset tullaan selvittämään seikkaperäisesti kaava- ja YVA-menettelyssä.

Tuulivoimarakentamisen on todettu olevan epävarmaa maakunnan itäosassa Puolustusvoimien aluevalvontatehtävän turvaamisen vuoksi. Maakuntakaava 2040, 2. vaiheen kaavatyön aikana Puolustusvoimat on antanut tutkavaikutuslausuntoja eri tuulivoimahankeille. Ehdotuksen viimeistelyvaiheessa on jätetty osoittamatta useita tuulivoimapotentiaaleja alueita maakunnan itäosasta liiton vuoden 2023 syksyllä Puolustusvoimien kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen maakuntakaavasta. Huttusenlehdon alue on itäisellä Sonkajärvellä ja alueen lähiseudulla ainoa tuulivoimahanke, joka on saanut myönteisen puolustusvoimien lausunnon. Täten Huttusenlehdon alue on ainoa alue itäisellä Sonkajärvellä ja alueen lähiseudulla, jonne on mahdollista kehittää ja toteuttaa tuulivoimahanke. Huttusenlehdon puolustusvoimien myönteinen lausunto tukee tv-merkinnän osoittamista Huttusenlehdon alueelle.

Maakuntaaavoituksen 3. vaiheessa tarkastellaan myös uudelleen tarkistettavia teemoja ja kaavoituksessa on mahdollista palata uudelleen jo aiemmin käsiteltyihin teemoihin. Pohjois-Savon liiton mukaan maakuntakaava 2040, 3. vaiheessa on mahdollista nostaa kaavaan myös tuulivoima-alueita. Ilmatar Sonkajärvi Oy jätti lausuntonsa maakuntakaavan 3.vaiheen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta 19.1.2024 ja esitti muiden teemojen osalta nostamaan käsitelyyn Huttusenlehdon hankekokonaisuuden myös tuulivoiman osalta.

Ilmatar Sonkajärvi Oy ehdottaa Huttusenlehdon hankkeen tuulivoima-alueen huomioimista ja nostamista maakunnallisesti merkittäväksi tuulivoima-alueeksi (tv-alueeksi) Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaiheessa.

Huttusenlehdon alueen tuulivoimapotentiaali tunnistettiin Pohjois-Savon liiton selvityksessä (FCG Oy, 2021), mutta sen teknistaloudellinen toteutettavuus arvioitiin silloin matalaksi. Sonkajärven kunnanvaltuusto on tehnyt Huttusenlehdon kaavoitusopimusasiassa kaksi erisältöistä päätöstä marraskuussa 2022 ja helmikuussa 2024. Alueella on tunnistettu maankäytön

	<p>ristiriitaa luontomatkailun ja virkistykseen kanssa. Huttusenlehto ei siten ole ollut esillä maakuntakaavan kuulemisaineistossa.</p> <p>Huttusenlehdon alueeseen kohdistuu myös osallisten ilmaisemaa huolta ja kritiikkiä saamamme runsaan palautteen perusteella. Huttusenlehdon mahdollinen tuulivoimapotentiaalisen alueen osoittaminen on syytä tarkastella perusteellisesti maakuntakaavan 3. vaiheessa.</p>
Neova-Group	Vastine
<p><i>Koko maakuntakaava-alueita koskevat suunnittelumääräykset</i></p> <p>Koko maakuntaa koskevista suunnittelumääräyksistä haluamme nostaa esiin ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen sekä turvetuotantoon liittyvät määräykset. Ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvä suunnittelumääräys: "Ilmastonmuutoksen hillintä on otettava huomioon kaikessa alueidenkäyttöön ja liikenteeseen liittyvissä toimenpiteissä koko maakunnan alueella. Hiilinieluja pyritään lisäämään ja hiilensidontaa parantamaan. Turvemaiden hiilivarastojen säilyttämiseen tulee etsiä keinoja esim. kuntien ilmastosuunnitelmissa"</p> <p>Suunnittelumääräyksen muotoilu on parantunut aikaisemmasta. Neova haluaa kuitenkin muistuttaa maanomistajan oikeudesta päättää omistamiensa alueiden maankäytöstä. Tämä on pidettävä mielessä myös kuntien ilmastosuunnitelmissa. Suunnittelumääräys ei saa johtaa korvauksettomaan suojeluun.</p> <p>Kaavaehdotuksessa turvetuotantoa osoittavat merkinnät on poistettu myös tuotannossa olevien alueiden osalta. Neova Oy pitää tätä puutteena. Turvetuotantoon liittyy kuitenkin koko maakuntaa koskeva suunnittelumääräys: "Turvetuotannossa on pyrittävä säilyttämään huoltovarmuuden kannalta riittävä vähimmäistaso. Turvetuotantoa ohjataan jo luvitetuille, käytössä oleville ja käyttöön valmistelluille alueille. Uusien tuotantoalueiden tulee sijoittua ei-luonnon-tilaisille turvemaille. Turvetuotantoalueiden suunnittelussa ja ympäristöluvituksessa on huolehdittava luonnonarvojen säilymisestä eikä toiminnasta saa aiheutua haitallisia vesistö-, pöly- tai muita ympäristöhaittoja. Ennen alueilla tehtävää turpeenottoa tulee olla yhteydessä museoviranomaiseen, jotta arkeologisen inventoinnin tarve voidaan arvioida. Tuotantoalueiden</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Kaavatyön lähtökohtaisen tavoitteen mukaisesti turvetuotannon alueita ei enää osoiteta. Huoltovarmuuden kannalta riittävää tuotannon vähimmäistasoa ei ole määritelty.</p>

jälkikäyttönä voi olla esim. metsittäminen, energiakasvien viljely, palauttaminen kosteikkoalueeksi tai aurinko voiman tuotanto."

Neova pitää hyvänä, että suunnittelumääräyksen lause "Tuotantoalueet on ennallistettava käyttövaiheen jälkeen" on poistettu. Käytöstä poistuvien turvetuotantoalueiden osalta maanomistajalla on oikeus päättää alueen seuraavasta maankäytöstä. Seuraavan maankäytön vaihtoehtoja on useita, eikä niitä voi ohjata vain tiettyyn käyttöön.

Turvetuotannon suunnittelumääräykseen on tullut uusi lisäys: "Ennen alueilla tehtävää turpeenottoa tulee olla yhteydessä museoviranomaiseen, jotta arkeologisen inventoinnin tarve voidaan arvioida." Neova esittää lauseen poistamista tarpeettomana ja byrokratiaa lisäävänä. Jokaiselle uudelle turvetuotantoon suunniteltavalle alueelle haetaan ympäristölupa. Ympäristölupakäsittelyn yhteydessä lupaviranomainen (Aluehallintovirasto) järjestää kuulemisen, jolloin viranomainen pyytää laajasti lausunnot mm. eri viranomaisilta, myös museovirastolta. Näin ollen museoviranomaisilla on mahdollista ottaa kantaa hankkeeseen jo ympäristölupakäsittelyn yhteydessä, eikä vasta sen jälkeen. On täysin turhaa antaa maakuntakaavassa päällekkäinen määräys ja lisätä byrokratiaa.

Turvetuotannon suunnittelumääräykseen osalta Neova huomauttaa, että erillisen Merkinnät ja määräykset liitteen ja Kaavaselistuksen kohdassa 5.7. (sivu 117) oleva turvetuotantoa koskeva määräys poikkeavat toisistaan. Kaavaselistuksessa määräys on jälkikäytön osalta edelleen vanhassa muodossa: "Tuotantoalueet on ennallistettava käyttövaiheen jälkeen. Jälkikäyttönä voi olla energiakasvien viljely, kosteikkoalueet tai esim. aurinkovoimakentät.

"Esitämme, että kaavaselistukseen tehdään korjaus vastaamaan Merkinnät ja määräykset liitettä. Esitämme, että turvetuotannon suunnittelumääräykseen lisätään selkeä määräys siitä, että uusille turvetuotantoalueille on mahdollista hakea ja saada ympäristölupa myös tulevaisuudessa, vaikka turvetuotantoon soveltuvia alueita ei ole merkitty kaavaan. Turvetuotanto tulee olla mahdollista, luonnonsuojelualueita lukuun ottamatta, myös laajoilla metsäpeitteisillä alueilla, ekologisten käytävien sekä luonnon ydinalueilla. Haluamme muistuttaa, että energiakäytön lisäksi turpeella on myös muita käyttömuotoja, tutuimpina kasvu- ja kuiviketurvekäyttö sekä tulevaisuudessa myös uudet korkeamman jalostusasteen tuotteet. Kasvu- ja kuiviketurveella on merkitystä ruokahuollon näkökulmasta Suomessa, mutta myös koko Euroopassa.

Määräyksen lisäys on tullut viranomaispalautteena Museovirastolta. Ei muutosta.

Kaavaselistukseen on jäänyt vanha, jo muutettu määräysmuoto. **Maininta korjataan kaavaselistuksesta samaan sanamuotoon kuin miten se mainitaan merkinnät ja määräykset -asiakirjassa.**

Kuiviketurpeella on puolestaan merkitystä eläinten hyvinvointiin ja terveysturvallisuuteen ja siten edelleen koko elintarvike- ja ruokahuoltoon.

Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö

Neova Oy pitää hyvänä, että kaavaehdotuksessa on luovuttu luonnos vaiheen yleismääräysehdotuksesta luonnonsuojeluverkoston täydentämisestä maakunnalle tyypillisillä luontotyyppiyhdistelmillä ja sen sijaan korostetaan suojelun vapaaehtoisuutta.

Laajat metsäpeitteiset alueet, luonnon ydinalueet ja ekologiset yhteydet

Laajojen metsäpeitteisten alueiden erityisominaisuus merkintä on merkitykseltään epäselvä ja saattaa tulevaisuudessa heikentää maanomistajan oikeuksia. Neova Oy:n näkemyksen mukaan laajat metsäpeitteiset alueet, luonnon ydinalueet ja niitä yhdistävien ekologisten yhteys -merkintöjen osalta on varmistettava, että merkinnät eivät aiheuta ylimääräisiä rajoitteita maanomistajille, metsätaloudelle tai muulle maankäytölle. Merkinnät eivät saa johtaa korvauksetto- maan suojeluun.

Luonnonsuojelualueet

Kaavaehdotuksessa uusia luonnonsuojelualueita osoitetaan myös soidensuojelualueiden täydennysehdotuksen mukaisille yksityisomistuksessa oleville suoalueille. Täydennysehdotuksella ei ole valtioneuvoston hyväksyntää suojeluohjelmaksi. Kaavan ehdotuksesta ei käy ilmi, onko alueiden suojelusta selkeästi sovittu maanomistajien kanssa. Neova esittää, että suojelumerkintä soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteelle asetetaan ainoastaan, mikäli siihen on saatu selkeä kirjallinen lupa maanomistajalta. Pelkkä mielipidekysely vuosia sitten ei ole riittävä. Mikäli kuitenkin soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteelle lisätään kaavassa suojelumerkintä, tulee yksityisessä omistuksessa olevien alueiden osalta uusien perustettavaksi esitettävien suojelualueiden suojelumääräykseen asettaa 5 vuoden takaraja alueiden suojeluun lunastukselle. Mikäli lunastusta suojeluun ei tapahdu tänä aikana, raukeaa merkintä määräykseen. Aikaraja ohjaa kaavassa suojeluun varattavien alueiden nopeaan suojeluun lunastamiseen ja toivottavasti oikeudenmukaisiin korvauksiin maanomistajille. Neova muistuttaa, että soidensuojelun täydennysehdotuksen mukaan yksityisomistuksessa (sisältäen yhtiöt) olevien kohteiden suojelun tulee perustua vapaaehtoisuuteen. Nykyinen ilman selkeää maanomistajan

ks. yleisvastine laajoista metsäpeitteisistä alueista. **Ko. merkinnät poistetaan maakuntahallituksen linjauksen mukaisesti.**

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 1. vaiheessa on osoitettu valtion maiden soidensuojelun täydennyiskohteet sl-kohdemerkinnöillä. 2. vaiheen kaavaehdotuksessa on ollut vastaava pyrkimys valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien yksityismaiden soidensuojelun täydennysehdotuksen (SSTE) osalta. SSTE-alueista on jo merkittävä osa (1581 ha) toteutettu perustamalla niistä rauhoitettuja luonnonsuojelualueita, joista maanomistajat ja Pohjois-Savon ELY-keskus ovat sopineet mm. HELMI-ohjelman rahoituksen kautta. Pohjois-Savon ELY jatkaa SL-varausten toteuttamista neuvotellen maanomistajien kanssa toteuttamattomista alueista, joita on jäljellä n. 3700 ha. Vuosien 2014-15 aikana toteutetussa kuulemisessa lähestyttiin n. 500 maanomistajaa, joista 200 vastasi kyselyyn. Heistä 59 % suhtautui suojeluun myönteisesti.

<p>suostumista tehty suojelumerkintä ei tue vapaaehtoisuutta vaan ohjaa paktoon. Hyvänä pidämme, että kaavaehdotuksessa ei ole käytetty luo -merkintöjä.</p> <p><i>Energiantuotanto</i> Tuulivoimapotentiaali Neova Oy:llä ei ole kommentoitavaa.</p>	<p>Maakuntakaavaehdotukseen tehdään muutos. Toteutumattomista yksityismaiden SSTE-alueista poistetaan SL-merkinnät. Alueet osoitetaan suoluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen merkittävänä metsätalouseläinalueina (MY).</p> <p>Ks. yleisvastineet tuulivoimasta.</p>
<p>Pelastetaan Pielaveden luonto ry</p>	<p>Vastine</p>
<p>Yhdistyksemme perustettiin kesällä 2023 Pielaveden ja sen naapurikuntien asukkaiden avuksi, joiden huolena on kotiseutumme luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen.</p> <p>Otamme tässä palautteessa kantaa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen tuulivoimaosuutta koskevaan aineistoon ja Savossa muutoinkin tuulivoimahankkeiden tuoman epä-tietoisuuden vuoksi.</p> <p>Maakuntakaavan tuuliteollisuusalueiden kartta on tiheä. Onko Pohjois-Savolla tarvetta olla ”vihreän siirtymän” edelläkävijä? Valtiovallan ja EU:n taholta pakotetaan maakunnat ja kunnat turmelemaan sumeilematta maisemansa. Aiheuttaen fyysisistä, henkistä ja taloudellista epätoivoa asukkaille. Tuuliteollisuusalueita suunnitellaan niin tiheään, että niiden väliin jäävät asukkaan joutuvat jättämään arvottomaksi käyvät kotinsa ja maatilansa haittavaikutusten vuoksi.</p> <p>Tuulivoimaloiden koko suurenee koko ajan. Hanketoimijat tekevät ne taloudellisimman vaihtoehdon mukaan. Ovatko suuret (jopa 350 m korkeat) voimalat turvallisia ihmisille, eläimille ja kasvikunnalle? Melun aiheuttamista haitoista käydään nyt jo oikeutta. Melumallinnukset on tehty paljon pienemmille voimaloille, ohjeistus on vuodelta 2014. Kuultavan melun lisäksi voimalat tuottavat infraääntä, joka aiheuttaa monenlaisia haittoja (kuulo, sydän, unettomuus, masennus ym.). On ikävää kuulla hanketoimijan tilaisuudessa väheksyviä kommentteja infraäänestä, vaikka se on tutkitusti vaarallista. Tuuliturbiinien tuottama värinä ja maaperän värinä johtuu asuntoihin ja häiritsee myös eläinkuntaa. Yöllä vilkkuvat lentoestevalot ja päivisin häiritsee välke, pahiten korkealle sijoittuvilla voimaloilla.</p>	

Konsulttiyhtiöiden laatimat näkymäanalyysit ja valokuvasoitteet ovat olleet ainakin tähän saakka heikkoja. Savossa talot ovat yleensä mäellä järven rannalla. Kuvat on otettu matalalta pelloilta tai veden tasosta. Olemme pyytäneet – tuloksetta - Abo Wind Oy:ltä kotien pihasta otettuja valokuvamallinnuksia, sillä sieltähän niitä myllyjä joudutaan katselemaan. Tässäkin asiassa asukkaita on kohdeltu yleensä ottaen väheksyvällä tavalla, myös järjestetyissä yleisötilaisuuksissa.

Tiedottaminen on viimeiseen saakka pidetty salassa. Maakuntaliiton, kuntien ja hanketoimijoiden tiedotus ei ole saavuttanut asukkaita. Kunnissa väitetään, että heillä ei ole ollut tietoa tuulivoima-alueista kuin ihan vasta. Kuitenkin tiedot heillä on ollut jo alkaen vuosista 2018-2021. Asukkaat ihmettelevät vasta nyt maakuntakaavan potentiaalisten tuulivoima-alueiden karttaa, joka on kuin tilkkutyö, alueita on vierä vieri vieressä.

Kahden tai useamman tuuliteollisuusalueen väliin ja puristuksiin jää paljon maaseutuasuntoja ja kesäasuntoja. Vierekkäisten alueiden yhteisvaikutuksia luvataan tutkia, mutta emme valmista tietoa ole saaneet. Ja yksittäisen voimalan etäisyys asuntoihin voi olla vain 1,5 km. Mitkä ovat elämisen ja elinkeinon harjoittamisen mahdollisuuden sellaisessa ahdistuksessa. Valituskierrokset eivät ole auttaneet yhtään. Pielaveden ja lialmen alueella olemme tehneet työtä voimala-alueiden pienentämisen sekä asutuksen etäisyyden suhteen voimaloihin – turhaa sekin.

Voimalat ovat liian lähellä asutusta, jopa ns. dominanssialueella (alle 2 km) on useita voimaloita asutuksen lähellä. Esim. Vuorimäki-Löytänä, yhteensä n. 40 voimalaa.

Suuri voimaloiden määrä pienellä alueella aiheuttaa melun, näkyvyyden, välkkeen ym. haittojen lisäksi maaperän saastumista. Tuulimyllyjen lavoista irtoaa mikromuovia ja myrkyjä – joista äärettömän vaarallinen – Bisfenoli A kertyy luontoon, eläimiin ja lopulta ihmisiin. Ne ovat ns. ”ikuisuuskemikaaleja”. Tämänkin takia on investointipäätöksiä tehtäessä päättäjien ja virkamiesten oltava tietoisia vaaroista. Myrkyissä muhii ympäristökatastrofin ainekset.

Maakuntakaavoitusprosessi on käynnistynyt jo vuonna 2019. Liitto on jakanut tietoa tuulivoimapotentiaalisista alueista vuodesta 2021 alkaen, jolloin laadimme tuulivoimapotentiaalia kartoittavan selvityksen. Kaavaluonnosvaiheessa v. 2022 viestimme oli tavoittanut osallisia, sillä 30 % yksityishenkilöiden antamasta palautteesta koski tuulivoimaa.

Hanketoimijat taas kilpailevat hankealueista keskenään, eivätkä siksi tiedota suunnitelmistaan heti, kun hanketta valmistellaan. Toimijat valmistelevat hankkeita tyyppillisesti ensin maanomistajien kanssa sopien. Kuntaa tai viranomaisia, kuten ELY-keskusta, tiedotetaan vasta seuraavassa vaiheessa.

Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu erityisesti maise-mavaikutusten näkökulmasta. Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan (kunnan) ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana.

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä

Myrkkysten lisäksi on vaara, että toimintansa päättävien voimaloiden romut jäävät luontoon, jos lopullinen omistaja katoaa. Betoniperustukset peitellään, josta ne vuosien varrella valuttavat mineraaleja pinta- ja pohjavesiin. Varsinkin lapojen kierrätys on vielä ratkaisematta, niiden hautausmaita on eripuolilla maailmaa. Turbiineista valuu myös öljyä maastoon. Vielä tämän lisäksi asukkaita pelottaa turvallisuus: viimeaikoina on voimalapaloja ollut maailmalla ja myös Suomessa. Jos sellainen sattuu savolaisessa kangasmaisemassa, niin suurpalon vaara on koko seudulla, koska pelastuslaitos ei voi voimalapalolle mitään. Myös irtoavat lavat voivat sinkoutua kauaksi.

”Tuulipuistoja” mainostetaan retkeily-, metsästys- ja marjastuskohteina. Se ei ole realistista, vaan vaarallista. Voimala-alueen tiet ja kentät vaativat n. 1,5 m paksuisen sorakentän, samoin kantavat tiet. Niitä ei luonto korjaa itseksensä, entisöinti ei onnistu.

Kannamme suurta huolta tuuliteollisuuden aiheuttamasta ympäristötuhosta ja metsien hakaamisesta (hiilinielut!). FCG:n aineistossa 30.9.2021, ilmeisesti kuntapäätäjille tarkoitetussa aineistossa on kerrottu, että yksi voimala vie metsäpinta-alaa 1,85 ha tiet ja voimajohtolinjat mukaan luettuna. Tämä on virheellinen tieto, ja toivomme että tämä korjataan.

Luonnon monimuotoisuuden perusta on pieneliöstö, joka tuhoutuu teiden ja voimalakenttien alle. Sen myötä myös pienet eläimet, linnut, hirvet ja petoeläimet joko kuolevat tai pyrkivät pakenemaan. Niillä ei ole ravintoa maassa, ja hyttysetkin liiskautuvat voimalatorneihin. Siten myös isommilla eläimillä ei ole elämisen mahdollisuutta eikä pesimisrauhaa melun ja nälän keskellä. Myrkyt ja maa-aines johtuvat viime lopuksi myös vesiväyliin ja järviin.

Savossa on paljon kesäasuntoja vesistöjen läheisyydessä. Nyt jo moni mökkiläinen hädissään perintömökkinsä kohtalosta, oma suku eikä myöskään vieras ostaja halua mökin omistajaksi tuulimyllyjen katveeseen. Mökkiläiset kuuluvat pitäjiin, mutta nyt sekin perinne on hiipumassa kiinteistöjen arvonmenetyksen myötä. Se vaikuttaa myös liike-elämän taantumiseen.

Olemme esittäneet tässä joitain huolestuttavia seikkoja lähitulevaisuudesta, joiden vuoksi emme halua tuuliteollisuusalueita Savoan, varsinkaan lähelle asutuksia. Emme vastusta

koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa mm. hankkeen vaikutuksista.

Tuulivoimarakentamiseen liittyvästä tiestöstä todetaan, että hyväkuntoisina ne mahdollistavat metsien virkistyskäytön.

Selvityksiä ja tutkimuksia tuulivoimarakentamisen vaikutuksista metsäpinta-alaan on seurattu myös tässä kaavatyössä. Tulokset vaihtelevat eri aikoina tehdyissä selvityksissä. Eroavuuksia on myös siinä, pohjautuuko tutkimusaineisto pääasiassa metsäisiä vai avoimia alueita sisältävään seurantatietoon. Myös liityntävoimalinjan pituus vaikuttaa arvioon voimalakohtaisesta metsäisen alan – ja siten hiilinielun – pienenemisestä. Opinnäytetyössä tuulivoiman metsätalouden vaikutuksista on arvioitu, että yksi voimala pienentää metsäalaa 1,3-1,5 ha (lähde: Tammi Jere, Tuulivoimaloiden metsätalouden vaikutukset, 2015). Selvityksessämme (FCG Oy, 2021) olemme käyttäneet *pysyvästi tai pitkäaikaisesti* poistuvan metsäalan arviona 1,5 ha/voimala.

<p>tuulivoimaa sinänsä, mutta se pitää rakentaa sinne missä on jo valmiina infrastruktuuri voimansiirtoon ja sähkön suurkuluttajat lähellä. Ei raiskata metsäistä ja kaunista Suomen luontoa.</p> <p>Suomesta puuttuu tuulivoimalaki, joka on odotettavissa. Toivomme aikalisää ja tarkkaa harkintaa näiden investointien vuoksi. Lisäksi näin suurten rakennushankkeiden osalta jokainen tuulivoimala tarvitsee ympäristöluvan, se antaa turvaa niin asukkaille kuin myös kunnalle ja omistajalle. Pidetään maakuntamme tuulivoimavapana.</p>	<p>Palaute merkitään tiedoksi Ei muutosta.</p>
<p>Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri</p>	<p>Vastine</p>
<p>Ilmastonmuutoksen hillitseminen Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksessa läpileikkaava teema on ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen, ja se on myös yksi neljästä kehittämissen kärjistä. Tavoite on hyvä ja kannatettava, mutta kaavamerkintöjen suunnittelumääräyksissä tai -suosituksissa tavoitetta ei aina huomioida. Laaja, yhtenäinen metsäalue -kaavamerkinnän tulisi kuvata metsäisen maakunnan olemassa olevaa, yli 10 000 hehtaarin kokousta metsäpeitteistä aluetta. Mikäli tällainen alue pysyisi metsäpeitteisenä ja alueen metsänkasvu ylittäisi poistuman, niin laaja yhtenäinen metsänpeitteinen alue toimisi myös maakunnan tasolla hiilivarastona ja -nieluna. Merkinnän kaavamääräykset tai edes -suositukset eivät kuitenkaan tue tätä tavoitetta. Alueen metsiä ei tarvitse pitää petteisinä, ja samoille alueille on merkitty tuulivoima- ja mineraalipotentaalisia alueita sekä maa-ainesten ottoalueita. Toteutuessaan nämä pienentävät metsäalaa, eikä kompensoivaa metsäalan lisäystä maakuntatasolla ole suunniteltu. Näin ollen laaja metsäpeitteinen alue ei kaavamerkintänä tue ilmastonmuutoksen hidastamista. Merkintään pitää lisätä vähintään suositukset alueen metsien käsittelystä jatkuvaan kasvatukseen ohjaten. Lisäksi on vältettävä puuston poistamista vaativien maankäyttömuotojen toteuttamista.</p> <p>Luonnon monimuotoisuus ja luonnonsuojelu Suomi on sitoutunut Euroopan Unionin biodiversiteettistrategiaan, jonka tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Jäsenmaat ovat sitoutuneet 17 avaintavoitteeseen, jotta tavoite saavutetaan.</p>	<p>Olemme todenneet vaikutusten arvioinnissa, että emme ole täysin saavuttaneet tässä työssä asettamiamme kunnianhimoisia tavoitteita mm. luonnon monimuotoisuuden kokonaisvaltaisessa edistämisessä. Toisaalta metsätöimijöiden antamassa palautteessa kaavaratkaisua kritisoidaan pyrkimyksestä luoda uutta metsien suojeluohjelmaa. Vahvasti politisoituneessa ja ristiriitaisessa luonnonsuojelua, ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista, hiilinieluja ja metsien käyttöä käsittelevässä keskustelussa olemme tunnistaneeet maakuntakaavatyön lakisääteisen tehtävän mukaisesti eri näkemyksiä yhteensovittavana. Laajan metsäpeitteisen alueen suunnitteluohjeeksi ei löytynyt yhteisesti hyväksyttävissä olevaa ilmaisu, joten merkintä jäi informatiiviseksi ja kuvasi alueen erityisominaisuutta. Maakuntahallituksen linjauksen mukaisesti laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistetaan maakuntakaavasta.</p>

Kolme tavoitteista liittyy luonnonsuojelualueverkostoon. Tavoitteita ovat mm.

- suojelupinta-alan kasvattaminen niin, että 30 prosenttia EU:n maa-alueista ja 30 prosenttia merialueista on oikeudellisen suojelun piirissä
- tiukan suojelun piirissä on vähintään 1/3 EU:n suojelualueista, mukaan lukien kaikki jäljellä olevat vanhat ja luonnontilaiset metsät
- kaikkien suojelualueiden hoidon tehostaminen

Neljätoista muuta tavoitetta liittyvät elinympäristöjen tilan parantamiseen suojelualueilla ja niiden ulkopuolella. Jäsenmaat sitoutuvat mm. pysäyttämään luonto- ja lintudirektiivien liitteiden lajien ja luontotyyppien heikkenemisen vuoteen 2030 mennessä sekä parantamaan suojelutasoa 30 prosentilla niistä.

Pohjois-Savon metsiensuojeluaste on naapurimaakuntia alhaisempi: vuonna 2019 Pohjois-Savon metsä- ja kitumaasta oli suojelun piirissä tai rajoitetussa metsätalouskäytössä 4,5 %. Kasvullisesta metsämaasta osuus on vielä tätäkin pienempi. Etelä-Suomen alueella jopa 79 % metsäluontotyypeistä on luokiteltu uhanalaisiksi. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan merkittävä osa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä luontoarvoista ja arvokkaista luontoalueista sijaitsee suojelualueiden ulkopuolella. Lisäksi kaavaselostuksessa on todettu erityistä tarvetta kehittää lehtojen suojelua.

Maakuntakaavan ansiokkaana tavoitteena on näiden velvoitteiden mukaisesti edistää luonnon monimuotoisuutta, luoda edustava ja kytkeytynyt suojeluverkosto ja suojella uhanalaisia luontotyyppisiä. Silti, monimuotoisuuden suojelun kiistattomasta välttämättömyydestä, Pohjois-Savon alhaisesta suojeluasteesta, valtakunnallisista ja kansainvälisistä sitoumuksista sekä maakuntakaavan omista tavoitteista ja periaatteista huolimatta luonnosvaiheen vaatimus luonnonsuojelualueverkoston täydentämisestä hylättiin kielteisen palautteen perusteella. Uusia suojelualuevarauksia ei ole edes uhanalaisille luontotyypeille: SL-varauksella merkityt alueet on jo hankittu valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin. ”Laajat metsäpeitteiset alueet” -kaavamerkinnässä on luovuttu monimuotoisuuden ja alueiden pirstoutumattomuuden edistämisen tavoitteesta. Maakuntakaavan pelkät tavoitteet eivät riitä, mikäli ei esitetä keinoja miten tavoitteisiin päästään. Kaavan tuli luoda polku sille, miten omiin ja 30 % suojelutavoitteisiin päästään. Tämä ei toteudu 2. vaiheen kaavaehdotuksessa.

Voimassa oleviin maakuntakaavoihin nähden uusina luonnonsuojelualuevarauksina on ollut tarkoitus osoittaa soidensuojelun täydennyskohteet yksityismaiden osalta, mutta tämäkin tavoite jää nyt toteutumatta. **Maakuntahallitus linjasi kokouksessaan 27.5.2024 laajat metsäpeitteiset alueet -merkinnän poistettavaksi.** Pohjois-Savon liiton käytössä ei ole sellaisia selvityksiä, joiden perusteella olisi riittävää tietopohjaa esittää uusia luonnonsuojelualuevarauksia.

Mikäli käytettävissä olisi uusia, ajantasaisia selvityksiä suojelualueverkoston täydentämisiin on mahdollista palata tulevissa maakuntakaavoissa.

Näiden huononnusten jälkeen jää epäselväksi, millä perusteella kaavan vaikutusten arvioinnissa esitetään, että maakuntakaavan toteutus edistää luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja kehittämistä. Olisi hyvä saada laskelma siitä, miten monta prosenttia kaavaehdotus lisää suojeltua aluetta. Herää kysymys, onko hyvän hallintotavan mukaista luopua maakunnallisista, kansallisista ja kansainvälisistä velvoitteista pelkästään kielteiseen palautteeseen vedoten. Velvoitteista luopuminen pelkän kielteisen palautteen vuoksi on myöskin ristiriidassa kaavan strategisuutta lisäävän tavoitteen kanssa.

Energiantuotanto, yhdyskuntateknikka ja tekninen huolto

Maakuntakaavaluonnoksessa ollut tuulivoimarakentamisen rajoitusvyöhyke poistettiin viranomaiskuulemisten jälkeen ympäristöministeriön lausunnon perusteella kokonaan kaavaehdotuksesta. Ympäristöministeriön omissa, voimassa olevissa tuulivoimarakentamisen suunnitteluohjeissa (2016), todetaan kuitenkin seuraavaa: ”Tuulivoimarakentamisen keskittämistä voidaan edistää myös osoittamalla maakuntakaavoissa sellaisia maakunnallisesti arvokkaita alueita, joille tuulivoimarakentamista ei tulisi suunnitella.”

Tuulivoimarakentamisen rajoitusvyöhykkeen suoraviivainen poistaminen maakuntakaavaehdotuksesta ympäristöministeriön lausunnon jälkeen herättää kysymyksiä, kun ympäristöministeriön omat ohjeet yksiselitteisesti takaavat jonkinlaisen suojavyöhykkeen mahdollisuuden. Poisto perusteltiin erittäin suppeasti pelkästään ympäristöministeriön omien ohjeidensa kanssa ristiriitaiseen lausuntoon vedoten, vaikka tahtotila tuollaiselle vyöhykkeelle on suunnitteluvaiheessa ollut, ja lisäksi viranomaispalautteissa niin 3 Pohjois-Savon ELY-keskus, Metsähallitus kuin mm. Rautalammin kuntakin pitivät vyöhykettä hyvänä ja tarpeellisena. Yhdessäkään palautteessa ei ilmeisesti ehdotettu vyöhykkeen täydellistä poistoa. Vaihtoehtoisia keinoja toteuttaa ympäristöministeriön suunnitteluohjeissa mahdollistettu rajoitusvyöhyke, ”joille tuulivoimarakentamista ei tulisi suunnitella”, ei ole riittävästi selvitetty.

Maakuntakaavaehdotuksessa tuulivoimahankkeiden seudullisen merkittävyyden rajaa laskeaan kahdeksasta voimalasta seitsemään, mikä on perusteltua. Pohjois-Savon liitto perustelee asiaa näin maakuntakaavaehdotuksen viranomaispalautteisiin antamassaan vastineessa: ”Seudullisuuden rajan laskemisessa seitsemään on ollut perusteena yli 10 vuoden takainen

Kokonaisvaikutustenarviointi on laadittu luonnosvaiheen jälkeen (3/2023), jolloin se ei ota huomioon kaavaan ehdotusvaiheessa tehtyjä muutoksia. Kaavaselostukseen on koottu ajantasaiset vaikutusten arvioinnin keskeiset huomiot, ja niissä todetaan, ettei luonnon monimuotoisuuden suhteen asetettuja tavoitteita täysin saavuteta.

Ympäristöministeriö totesi viranomaislausunnossaan (2023), että *maakuntakaavan tehtävänä on osoittaa ja yhteensovittaa erilaisia maankäyttötarpeita, mutta kaavalla ei voida kieltää ehdotetun merkinnän tavoin tuulivoimarakentamista. Lisäksi on huomioitava, että maakuntakaavassa jo osoitetaan tuulivoima-alueet omilla merkinnöillään. Ehdotetun kaltainen merkintä ja siihen liittyvä määräys eivät ole myöskään maakuntakaavassa mahdollisia, koska maakuntakaavalla ei tule ohjata paikallisesti merkittävää rakentamista.*

YM:n tuulivoimasuunnittelun opas on päivitettävänä. Jää nähtäväksi täsmennetäänkö opasta sen mukaan, miten ministeriö jo tulkitsee oikeuskäytännön perusteella tuulivoimarakentamista rajoittavia kaavamerkintöjä tai ohjeita.

Olemme pohtineet perusteellisesti mahdollisuuksia muunlaisille rajoittaville kaavateknisille ratkaisuille, mutta todenneet, ettei niillä saavuteta täyskieltoa vastaavaa hyötyä.

tilanteeseen nähden voimaloiden huomattavasti kasvanut koko, ja sitä kautta niiden laajentunut tilan tarve – samalle pinta-alalle mahtuu nykyään vähemmän voimaloita. Voimaloiden teho on kasvanut ja aiempaa kookkaammat voimat näkyvät entistä laajemmalle alueelle. Pohjois-savolainen pienipiirteinen maisema on nähty herkkänä maisema muuttaville elementeille.”

Nykyisessäkin tuulivoimamaakuntakaavassa esimerkiksi Rautalammin reitin aluetta on suojattu alennetulla seudullisen merkittävyyden rajalla (3): ”Maakuntakaavaa edellyttävän tuulipuiston rajana pidetään vähintään 8 kpl teollisen kokoluokan voimaloita, lukuun ottamatta maisemallisesti herkkää Kallaveden reittiä, Rautalammin reittiä Kolun kanavalle saakka ja Tuusniemen Juojärveä, joiden osalta maakuntakaavaa edellyttävänä rajana pidetään vähintään kolmea voimalaa, mikäli ne sijaitsevat alle 5 km:n etäisyydellä ko. järviolueista.”

Näitä perusteluja vasten on erittäin ristiriitaista, että kun koko maakunnan tasolla seudullisen merkittävyyden rajaa lasketaan suurentuneisiin voimaloiden kokoihin ja maisemiin vedoten, luonto- ja maisema-arvoiltaan kaikkein herkimmillä alueilla tuo raja päinvastoin nostetaan nykyisestä kolmesta voimalasta seitsemään.

Näillä painavilla perusteilla tulee palauttaa ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen suunnitteluohjeissakin mahdollistettu rajoitusvyöhyke kansallispuistojen sekä niiden vesialueiden ympärille esimerkiksi samanlaisella merkinnällä kuin voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa on ollut, eli jossa seudullinen merkittävyys rajoitusalueilla on alennettu kolmeen voimalaan 5 kilometrin etäisyydellä kyseistä alueista.

Tällä hetkellä maakuntakaavaehdotukseen on merkitty 17 tuulivoimapotentialista aluetta. Seuraavat kohteet ovat erityisen ongelmallisia luonnon monimuotoisuuden kannalta ja niiden toteutuminen vähentäisi selvästi luonnon omaa kykyä sopeutua ilmastonmuutokseen:

- Lapinsalo tv-1 (Kiuruvesi Nälännöstä pohjoiseen)
- Petäj järvi tv-1 (Vieremä Rahajärvestä itään)
- Kurvilanmäki tv-1 (Sukevasta länteen)

Nämä alueet ovat luonnon ydinalueita, joissa itsessään on potentiaalia suojella eliölajeja ilmastonmuutoksesta. Kaavaehdotuksessa on jätetty pois tämän mahdollisuuden käyttäminen.

Vastaavanlaisen, alemman seudullisen rajan, merkinnän osoittaminen maakuntakaavassa olisi ollut nytkin mahdollista. Uusimmat selvityksemme kuitenkin osoittavat, että herkimmätkin järvimaisemat on rantojen osalta asutettu niin tiheään, ettei rantavyöhykkeille käytännössä ole mahdollisuuksia toteuttaa tuulivoimarakentamista. Ja toisaalta, tuulivoimaloiden järvimaisemaa muuttavan vaikutuksen estäminen/hallinta on avoimien näkymien vuoksi vaikeaa. Selvityksemme mukaan tuulivoimalat näkyvät esim. Ylä-Savon suurille järville kymmenien kilometrien päästä, eri hankealueilta.

Alemman seudullisen rajan osoittaminen maisemallisesti herkimmillä järviolueille ei estäisi tuulivoimarakentamista kokonaan ja johtaisi vain joustamattomaan maakuntakaavaan, jonka tarkistaminen tulisi ajankohtaiseksi aina, kun pienikin tuulivoimahanke tulisi vireille.

Maakuntakaavaehdotuksen tuulivoimaa koskeva yleismääräys ja tuulivoimapotentialisen alueen suunnittelumääräys ohjaavat moninaisten asioiden selvittämiseen tarkemmassa suunnittelussa: *Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiaan yhteisiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.* Pohjois-Savon tuulivoimaa kartoittavassa selvityksessä ja maakuntakaavaratkaisussa on lähtökohtana riittävä etäisyys

<p>Tärkeiden 4 elinympäristöjen säilyttäminen mahdollisimman luonnontilaisina auttaa esim. lintukantojen säilymistä olosuhteiden muuttuessa.</p> <p><i>(Lehikoinen, P., Santangeli, A., Jaatinen, K., Rajasärkkä, A. & Lehikoinen, A. 2019. Protected areas act as a buffer against detrimental effects of climate change –Evidence from large - scale, long - term abundance data. Global Change Biology 25:304–313. https://doi.org/10.1111/gcb.14461)</i></p> <p>Kaavaehdotuksessa ei ole osoitettu mitään korvaava aluetta näille. Ne sijoittuvat myös ekologiseen käytävään tai aivan sen tuntumaan pirstoen eläinten käyttämiä reittejä pahasti. Tuulipuiston vaatima infra tulee lisäämään ihmisen aiheuttamaa haittaa luonnolle merkittävästi, mikä myös vähentää luonnon kykyä sopeutua ilmastomuutokseen.</p> <p>Pohjois-Savon kasvihuonekaasupäästöt, energia ja kiertotalous Pohjois-Savon suurin päästösektori on tieliikenne (26 %). Mitä toimia maakuntakaavassa esitetään tieliikenteen määrän ja sitä kautta päästöjen vähentämiseksi? Esimerkiksi moottoritien uusi varaus uudessa kohdassa on ristiriidassa tieliikenteen päästöjen vähentämisen kanssa. Onko tarkasteltu muita, kevyempiä toteutusvaihtoehtoja, kuten 3-kaistaisen tien rakentamista nykyiselle tielinjalle?</p>	<p>luonnonsuojelualueisiin. Luonnonmonimuotoisuuteen liittyvät vaikutukset selvitetään yksityiskohtaisemmin yleiskaavojen yhteydessä esim. YVA-prosesseissa.</p> <p>Uudet moottoritievaraukset on tehty sen mukaan kuin tiesuunnittelua on käynnissä (Vt5 Palokangas-Humalajoki, tiesuunnitelma); Vt5 Siilinjärvi – Alapitkä, yleissuunnitelma). Tiesuunnitelmavaiheessa tarkastellaan myös muita toteuttamisvaihtoehtoja ml. 0-vaihtoehto eli nykyisen tien parantaminen.</p>
<p>SAK Itä-Suomen toiminta-alue</p>	<p>Vastine</p>
<p>Kaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että energiantuotannon kaikilla investoinneilla on vahva työllisyys ja aluetalous vaikutus. Uusiutuvien energiatuotantojen yhteyteen tulisi mahdollistaa aluevarauksia, joita voi tulevaisuudessa käyttää mittavaan säätövoima tarpeeseen. Energian säilöminen ja puskurivoimalähteiden sijoittaminen tulee huomioida kaavassa ennakoidusti. Maakuntakaavoituksen kautta tulee varautua energiansiirron, - käytön - ja varastoinnin lisääntymiseen.</p>	<p>Työllisyysvaikutukset on todettu esim. Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalinselvityksessä (FCG Oy, 2021).</p> <p>Energiateemaa on käsitelty ja käsitellään Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 1. vaiheessa (geoenergia), 2. vaiheessa (tuulivoima) ja 3. vaiheessa (aurinkovoima ja vetytalous). Vetytalouteen liittyen Lappeenrannan yliopisto laatii Pohjois-Savon vetylaakso selvitystä. Navitas Oy käynnistää kaikkia energiamuotoja yhteen kokoavan selvityksen.</p>
<p>Sisä-Savon Luonnonystävät ry.1, pj. Osmo Naukkarinen</p>	<p>Vastine</p>
<p>Sisä-Savon Luonnonystävät ry:n muistutus Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 ehdotukseen Energiantuotanto muodossa tai toisessa aiheuttaa aina negatiivisia ympäristövaikutuksia,</p>	

mutta lähtökohtaisesti tuulivoima on yksi vähiten haitallisista tuotantotavoista – kunhan voimaloita ei sijoiteta luontoarvoiltaan herkille alueille. Suomen luonnonsuojeluliiton mukaan tuulivoimaloiden ympäristövaikutukset ovat sijoituspaikkakysymys: "Tuulivoimaloista aiheutuvat vaikutukset riippuvat tuulivoimaloiden sijainnista ja alueen luontoarvoista. Näitä luontovaikutuksia voidaan merkittävästi vähentää tuulivoimaloiden sopivalla sijoittamisella, joissa tulee ottaa huomioon ympäristöarvot ja muu alueidenkäyttö."

Viranomaiskuulemisten jälkeen kaavaehdotuksessa ollut tuulivoimarakentamisen rajoitusvyöhyke poistettiin ympäristöministeriön lausuntoon vedoten. Ympäristöministeriön omat tuulivoimarakentamisen suunnitteluohjeet kuitenkin yksiselitteisesti takaavat jonkinlaisen suoja-
vyöhykkeen mahdollisuuden: "Tuulivoimarakentamisen keskittämistä voidaan edistää myös osoittamalla maakuntakaavoissa sellaisia maakunnallisesti arvokkaita alueita, joille tuulivoimarakentamista ei tulisi suunnitella." Ympäristöministeriön lausunto kaavaehdotukseen vaikuttaa siis olleen ristiriidassa ministeriön omien ohjeiden kanssa, tai ainakaan vaihtoehtoisia keinoja toteuttaa haluttu suojavyöhyke ei käyty viranomaiskuulemisten jälkeen läpi. Sisä-Savon Luonnonystävien ja Pohjois-Savon Luonnonsuojelupiirin lisäksi rajoitusvyöhykettä pitivät tarpeellisena mm. Pohjois-Savon ELY-keskus, Metsähallitus ja Rautalammin kunta. Vyöhykkeen suoranaista poistoa ei käsittäksemme vaadittu yhdessäkään palautteessa.

On hyvä, että maakuntakaavaehdotuksessa tuulivoimahankkeiden seudullisen merkittävyyden rajaa ollaan laskemassa kahdeksasta voimalasta seitsemään. Pohjois-Savon liiton perustelut viranomaispalautteisiin antamassaan vastineessa ovat asialliset: "Seudullisuuden rajan laskemisessa seitsemään on ollut perusteena yli 10 vuoden takaiseen tilanteeseen nähden voimaloiden huomattavasti kasvanut koko, ja sitä kautta niiden laajentunut tilan tarve – samalle pinta-alalle mahtuu nykyään vähemmän voimaloita. Voimaloiden teho on kasvanut ja aiempaa kookkaamat voimalat näkyvät entistä laajemmalle alueelle. Pohjois-savolainen pienipiirteinen maisema on nähty herkkänä maisema muuttaville elementeille."

Nykyisessäkin tuulivoimamaakuntakaavassa maisemallisesti herkkiä alueita, esimerkiksi Rautalammin reitin aluetta, on suojattu alennetulla seudullisen merkittävyyden rajalla (3): "Maakuntakaavaa edellyttävän tuulipuiston rajana pidetään vähintään 8 kpl teollisen kokoluokan voimaloita, lukuun ottamatta maisemallisesti herkkää Kallaveden reittiä, Rautalammin reittiä Kolun

Ympäristöministeriö totesi viranomaislausunnossaan (2023), että *maakuntakaavan tehtävänä on osoittaa ja yhteensovittaa erilaisia maankäyttötarpeita, mutta kaavalla ei voida kieltää ehdotetun merkinnän tavoin tuulivoimarakentamista. Lisäksi on huomioitava, että maakuntakaavassa jo osoitetaan tuulivoima-alueet omilla merkinnöillään. Ehdotetun kaltainen merkintä ja siihen liittyvä määräys eivät ole myöskään maakuntakaavassa mahdollisia, koska maakuntakaavalla ei tule ohjata paikallisesti merkittävää rakentamista.*

YM:n tuulivoimasuunnittelun opas on päivitettävänä. Jää nähtäväksi täsmennetäänkö opasta sen mukaan, miten ministeriö jo tulkitsee oikeuskäytännön perusteella tuulivoimarakentamista rajoittavia kaavamerkintöjä tai -ohjeita.

Olemme pohtineet perusteellisesti mahdollisuuksia muunlaisille rajoittaville kaavateknisille ratkaisuille, mutta todenneet, ettei niillä saavuteta täyskieltoa vastaavaa hyötyä.

Vastaavanlaisen, alemman seudullisen rajan, merkinnän osoittaminen maakuntakaavassa olisi ollut nytkin mahdollista. Uusimmat selvityksemme kuitenkin osoittavat, että herkimmätkin järvimaisemat on rantojen osalta asutettu niin tiheään, ettei rantavyöhykkeille käytännössä ole mahdollisuuksia

<p>kanavalle saakka ja Tuusniemen Juojärveä, joiden osalta maakuntakaavaa edellyttävänä rajana pidetään vähintään kolmea voimalaa, mikäli ne sijaitsevat alle 5 km:n etäisyydellä ko. järvi-alueista.”</p> <p>Miksi luonto- ja maisema-arvoiltaan kaikkein herkimmillä alueilla tuo raja päinvastoin nostetaan nykyisestä kolmesta voimalasta seitsemään? Uudistuvan maakuntakaavan linja on tässä asiassa ristiriitainen.</p> <p>Sisä-Savon Luonnonystävät ehdottaa, että ympäristöministeriön tuulivoimarakentamisen suunnitteluohjeissakin mahdollistettu rajoitusvyöhyke kansallispuistojen sekä niiden vesialueiden ympärille tulee palauttaa kaavaehdotukseen esimerkiksi samanlaisella merkinnällä kuin voimassa olevassa tuulivoimamaakuntakaavassa on ollut, eli jossa seudullinen merkittävyys rajoitusalueilla on alennettu kolmeen voimalaan 5 kilometrin etäisyydellä kyseistä alueista.</p> <p>Jos rajoitusvyöhykettä ei palauteta, yhdistys toivoo vastineeseen perustelut, mihin ympäristöministeriön lausunto perustuu, ja minkä takia seudullisen merkittävyyden rajaa ei säilytetty alennettuna maisemallisesti herkimmillä alueilla, eikä muitakaan vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa rajoitusvyöhyke lähdetty viemään eteenpäin.</p>	<p>toteuttaa tuulivoimarakentamista. Ja toisaalta, tuulivoimaloiden järvimaisema muuttavan vaikutuksen estäminen/hallinta on avoimien näkymien vuoksi vaikeaa. Tuulivoimalat näkyvät esim. Ylä-Savon suurille järville kymmenien kilometrien päästä.</p> <p>Alemman seudullisen rajan osoittaminen maisemallisesti herkimille järvi-alueille ei estäisi tuulivoimarakentamista kokonaan ja johtaisi vain joustamattomaan maakuntakaavaan, jonka tarkistaminen tulisi ajankohtaiseksi aina, kun pieni tuulivoimahanke tulisi vyöhykkeellä vireille.</p> <p>Maakuntakaavan viranomais ehdotuksessa oli osoitettu tuulivoimarakentamisen kieltoalueen rajaus. On olemassa korkeimman hallinto-oikeuden ennakkopäätös Kuusamon yleiskaavasta, joka kaatui valitukseen. Korkein hallinto-oikeus totesi ratkaisussaan, ettei kaavoituksella voida estää jonkin elinkeinotoiminnan toteuttamista. Ennakkopäätöstä sovelletaan sittemmin kaikessa kaavoituksessa.</p>
<p>Suomen metsäsijoitus Oy</p>	<p>Vastine</p>
<p>Suomen Metsäsijoitus Oy kiittää mahdollisuudesta lausua mielipiteen Pohjois-Savon maakuntakaavaehdotuksesta 2040.</p> <p>Kaavassa käsitellään aluerakenteen ja kehittämisperiaatteiden, liikennejärjestelmän, luontoarvojen ja luonnon monimuotoisuuden, luonnonvarojen, kulttuuriympäristön, energian, yhdyskuntatekniikan ja teknisen huollon teemakokonaisuuksia.</p> <p>Suomen Metsäsijoitus Oy omistaa yhteensä yli 14 000 hehtaaria metsää Sonkajärven sekä Rautavaaran kunnissa, joten metsämme tuottavat paikallisesti merkittävän lisän aluetalouteen mm. metsätalouden osalta työllistäen paikallisia yrittäjiä ja toimijoita. Lisäksi metsissämme kulkee laajoja retkeilyreittejä, jotka mahdollistavat erilaisia virkistyskäyttöaktiviteetteja. Tutkimme myös mahdollisuuksia kehittää uusiutuvan energian hankkeita metsissämme.</p>	<p>Palautteeseen liittyvä liitekartta on tarkasteltavissa Pohjois-Savon liiton toimistolla.</p>

<p>Luonnonsuojelu ja luonnon monimuotoisuus</p> <p>Suomen Metsäsijoitus Oy:n mailta löytyy yhteensä noin 720 hehtaaria toteutettuja yksityisiä luonnonsuojelualueita, jotka ovat perustettu vuoden 2004 jälkeen.</p> <p>Toteutuneet yksityiset luonnonsuojelualueet ovat merkitty toteutuneiden rajausten mukaan maakuntakaavaehdotukseen lukuun ottamatta toteutunutta Oravisalon luonnonsuojelualuetta (kaavatunnus SL26.517). Esitämme, että kaavarajaus muutetaan Pohjois-Savon ELY:n 9.12.2021 (POSELY /3336/2021) päätöksen mukaiseksi. Kohteen luonnonsuojelualuetunnus on YSA255727.</p> <p>Kiinteistön Oravisalo 762-419-3-15 osalta kaavarajaus SL 506 on Pohjois-Savon EL Y:n päätöksellä POSELY/2641/2022 perustettu ja toteutettu Puksunsuon luonnonsuojelualue. Kaavaehdotuksessa tämä rajaus on otettu huomioon tältä osin kokonaan ja noudattaa perustetun yksityisen luonnonsuojelualueen rajauksia kiinteistöllä 762-419-3-15.</p> <p>Kaavamerkinnän kohteille SL 506 sekä SI 509 esitämme rajauksiin muutoksia kiinteistöjen 762-412-3-3 ja 762-412-1-15 osalta kohteille Kaakkurinsuo, Laklatsuo, Rönkkölänsuo sekä Volkansuo liitekartan mukaisesti. Ko. rajaukset ovat tarkistettu maastossa yhteistyössä Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa ja rajauksiin on otettu huomioon luonnon monimuotoisuuden sekä suojeluarvojen perusteella merkittävät alueet. Rajauksista on esimerkiksi poistettu pitkään metsätalouksikäytössä olleet alueet tai ojitusalueita, joilla ei ole erityisiä suojelu- tai monimuotoisuusarvoja suo- tai metsäluonnon kannalta.</p> <p>Tutkimme mahdollisuutta perustaa tarkistetuille rajausesityksille uudet yksityiset luonnonsuojelualueet tulevaisuudessa.</p>	<p>Merkintä poikkeaa hieman ko. suojelupäätöksestä, koska Sonkajärven SL 26.517 Salmensuo-Riekkisensuo-Oravinsuo käsittää reunoiltaan myös perustamatonta soidensuojelun täydennysehdotuksen aluetta (yht. 87,8 ha).</p> <p>Maakuntakaavaehdotukseen tehdään maakuntahallituksen linjauksen perusteella muutos. Toteutumattomista yksityismaiden SSTE-alueista poistetaan SL-merkinnät. Alueet osoitetaan suoluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen merkittävänä metsätalousalueina (esim. MY-x).</p> <p>Kaavamerkinnät SL 26.506 Volkansuo-Huuhkajasuo (sis. Puksunsuo, Laklatsuo, Rönkkölänsuo, Volkansuo ja Susiaho) ja SL 26.509 Kaakkurinsuo ovat kokonaisuuksia, jotka käsittävät useamman maanomistajan kiinteistöjä. Mainittujen suokohteiden yksityiskohtaiset rajaukset korjataan palautteen mukaisiksi. Koska alueiden toteuttamista luonnonsuojelualueina tutkitaan tulevaisuudessa, ne osoitetaan luonnonsuojelualueina, SL-merkinnällä.</p> <p>Pohjois-Savon ELY-keskus sopii toteutusvaiheessa maanomistajan kanssa yksityiskohtaisista rajauksista ja korvauksista. Maakuntakaavan rajauksia on tulkittava yleispiirteisinä siten, että ne tarkentuvat toteutusvaiheessa.</p>
<p>Toivakon kyläyhdistys ry, Sonkajärvi</p>	<p>Vastine</p>
<p>Honkamäki on esitetty maakunnallisesti merkittävänä tuulivoimapotentiaalisena alueena. Nykyiset teollisen kokoluokan tuulivoimalaitokset ja energiansiirtolinjat eivät sovellu em. alueen luontoon ja asutun ympäristön läheisyyteen. Maisemallinen herkkyys on luokiteltu suureksi. Kaavaehdotukseen merkitty tuulivoima-alue sijoittuu laajalle metsäpeitteiselle ja osittain</p>	<p>Ylä-Savossa ja Sonkajärven alueella sijaitsevat maakunnallisesti merkittävimmät tuulivoimapotentiaaliset alueet. Maakuntakaavassa näistä alueista</p>

<p>ojittamattomille suoalueille. On myös huomioitava lähialueelle (0-5 km) ja myös ns. välialueelle (5-12 km) tuulivoimaloiden aiheuttamat melut, infraäänit ja välkkeet. Alue on säilytettävä rakentamattomana ja sen käytössä tulee edistää luonnon monimuotoisuutta ja sen läheisyydessä olevan Natura 2000 alueen ja vanhojen metsien keskinäistä kytkeytyneisyyttä. Alue on poistettava maakuntakaavaehdotuksesta.</p>	<p>osoitetaan yleispiirteisen, maakunnallisen selvitystiedon perusteella toteutamiskelpoisimmat. Toteutettavuus ratkaistaan yleiskaavoituksen ja YVA-prosessien tuottaman selvitystiedon perusteella. Merkintä säilytetään maakuntakaavaehdotuksessa.</p>
<p>Wpd Suomi Oy</p>	<p>Vastine</p>
<p>Kiitämme mahdollisuudesta antaa muistutus Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotukseen.</p> <p>Wpd Suomi Oy suunnittelee tuulivoimahankkeita usealle Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksessa osoitetulle tuulivoima-alueelle. Vieremän ja Sonkajärven kuntien alueelle, maakuntakaavaehdotuksessa osoitetulle Kurvilanmäen tuulivoima-alueelle on suunnitteilla enintään 38 tuulivoimalan hanke. Lisäksi wpd Suomi Oy suunnittelee Kuopion ja Tervon alueille, maakuntakaavaehdotuksessa osoitetulle Kytökankaan tuulivoima-alueelle enintään 34 tuulivoimalan hanketta (Junnunmäen tuulivoimahanke). Sekä Kurvilanmäen että Junnunmäen tuulivoimahankkeissa on parhaillaan käynnissä yleiskaavoitus ja ympäristövaikutusten arviointimenettely.</p> <p>Esitämme maakuntakaavaehdotuksesta seuraavia huomioita: Kurvilanmäen tuulivoimahanke (tv-1 26.802, tv-1 28.802) Vieremän ja Sonkajärven kunnat hyväksyivät Kurvilanmäen tuulivoimahankkeen kaavoitusaloitteet vuoden 2021 lopussa. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelma (YVA-ohjelma) ja yleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) olivat nähtävillä 5.1-6.2.2023. Hankkeen YVA-selostusta sekä kaavaluonnosta valmistellaan parhaillaan ja tavoitteen mukaan ne asetetaan nähtäville vuoden 2024 aikana. Kurvilanmäen hankkeessa saatiin Puolustusvoimien hyväksyntä VTT:n tutkaselvityksen jälkeen 46 voimalan hankekokonaisuudelle 9.11.2022. YVA-selostuksessa esitettävä laajin voimaloiden toteutusvaihtoehto hyväksytetään Puolustusvoimilla. Alueella on toteutettu kattavia luontoselvityksiä, joiden tulosten perusteella hankkeen voimalamäärä tarkentuu kaavoituksen edetessä. Tähän mennessä laadittujen selvitysten perusteella hankkeessa on jo tehty. Suunniteltu Kurvilanmäen hanke ei ole ristiriidassa maakuntakaavan tavoitteiden kanssa. Kaavaehdotuksen mukainen tuulivoima-alue on lähes hankealueen</p>	<p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Ks. lisäksi tuulivoimaa koskevat yleisvastineet.</p>

mukainen ja täten tukee hankkeen kehitystä. Toivomme, että maakuntakaavaehdotuksen alueet tv-1 26.802 sekä tv-1 28.802 tulevat sisältymään esitetyn kaltaisena Pohjois-Savon maakuntakaavaan.

Junnunmäen tuulivoimahanke (tv-2 11.801 Kytökangas)

Kuopion ja Tervon alueille, maakuntakaavaehdotuksessa nimetyille Kytökankaan tuulivoima-alueelle suunnitteilla oleva Junnunmäen tuulivoimahanke on parhaillaan yleiskaavoitus- ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Tervon kunta ja Kuopion kaupunki hyväksyivät hankkeen kaavoitusaloitteet keväällä 2023, ja hankkeen YVA-ohjelma sekä yleiskaavojen OAS:t olivat nähtävillä elo-syyskuussa 2023. Junnunmäen tuulivoimahanke on saanut 34 tuulivoimalan kokonaisuudelle (tuulivoimalan kokonaiskorkeus enintään 300 m) Puolustusvoimilta puoltavan lausunnon, jonka mukaan VTT:n tutkaselvitystä ei hankealueelle tarvita. Tästä syystä pyytäisimme tarkistamaan kaavaselostuksessa sivulla 123 Kytökankaan (Junnun mäen) tuulivoima-alueutta koskevan kohdan, jossa mainitaan, että kohteessa todennäköisesti tarvittaisiin VTT:n tutkaselvitys. Junnunmäen tuulivoimahanke yleiskaavoituksessa ja YVA:ssa tarkastellaan enintään 34 voimalan sijoittamista suunnittelualueelle ja hankealue on maakuntakaavaehdotuksessa osoitettua aluerajausta laajempi. Pohjois-Savon maakuntakaavaehdotuksessa Kytökankaan (Junnunmäen) alueelle merkitty voimaloiden lukumäärä on arvioitu 12 (teoreettinen) ja 8 (toteutettavissa) kappaleeseen. Tarkemmassa suunnittelussa alueelle tarkastellaan kuitenkin maakuntakaavaehdotuksen aluerajausta laajempaa hanketta. Junnunmäen yleiskaavoitus- ja YVA-menettelyssä toteutetaan kattavat selvitykset enintään 34 tuulivoimalan laajuisen hankkeen toteuttamiseksi. YVA-menettelyn mukaiset selvitykset ovat parhaillaan käynnissä, mutta saatavilla olevien tietojen valossa ei ole ilmennyt sellaisia ympäristöön tai maankäyttöön liittyviä seikkoja, joiden pohjalta hankkeen kokoluokkaa tulisi nykyiseltä tasoltaan rajoittaa.

Pidämmekin maakuntakaavaehdotuksessa selkeyttävänä tekijänä, että kaavaselostuksen sivulla 124 on mainittu, että tuulivoimapotentiaalia osoittava maakuntakaavan rajaus voi joustaa ja mahdollistaa myös laajempia hankealueiden toteutuksia, KHO:n vuosikirjapäätökseen (KHO:2023:57) nojaten. Maakuntakaavarajauksen jousto tukee myös valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita energihuollon näkökulmasta – tuulivoimaloiden sijoittamista ensisijaisesti keskitetysti ja suurempiin yksiköihin, mikä myös parantaa teknistaloudellista toteutettavuutta.

Muut huomiot maakuntakaavaehdotuksesta

Kurvilanmäen tuulivoimapotentiaalista aluetta kuvaava merkintä säilyy kaavaehdotuksessa.

<p>Kaavaselostuksen sivulla 83 on kuvattu laajojen metsäpeitteisten alueiden kaavaratkaisuja ja osoittamista erityisominaisuutta kuvaavalla merkinnällä. Pidämme selkeyttävänä mainintaa siitä, että erityisominaisuutta kuvaava merkintä ei estä muiden toimintojen, kuten tuuli- tai aurinkovoiman tuotannon, sijoittumista merkinnän mukaiselle alueelle.</p> <p>Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksen ohella pyydämme huomioimaan tuulivoiman roolin myös maakuntakaava 2040 3. vaiheen valmistelussa. 3. vaiheen energiateema sisältää otsikkotasolla aurinkovoiman sekä vetytalouden maakuntakaavalliset tarpeet. Näemmekin tärkeänä, että kyseisessä teemassa keskiössä olisi juuri hybridihankkeiden eli tuulivoimaa, aurinkovoimaa ja vetytaloutta yhdistävien tuotantoalueiden kehittäminen maakunnassa. Hybridihankkeiden suunnittelu mahdollistaa muun muassa yhteisen sähkönsiirron suunnittelun valtakunnan verkkoon sekä maankäytöllisesti tehokkaamman tuotantoalueen.</p>	<p>Aurinkovoimaan ja vetytalouteen liittyvä palaute otetaan huomioon maakuntakaavan 3. vaiheessa. Asiaan saadaan maakunnanlaajuista selvitystietoa Lappeenrannan yliopiston Pohjois-Savon vetylaakso – hankkeessa (valmistuu 5/2024).</p>
<p>Lapinlahden Erämiehet ry</p>	<p>Vastine</p>
<p>Lausunto koskien Pohjois-Savon maakuntakaava, 2. vaiheen ehdotusta</p> <p>Huomion arvoista on että nykyiset suunnitelmat Lapinlahdella tuulivoimapotentialisiksi alueiksi eivät vastaa sitä mitä Pohjois-Savon maakuntakavaa, 2.vaihe ehdottaa. Tähän on välittömästi tehtävä korjaus ja keskeytettävä jo vireillä olevat kaavoitushankkeet Lapinlahden Tielamin alueella ja Varpaisjärven Savolan alueella. Lisäksi Iso-Petäjämäen suunnitelmat on rajattava maakuntakaavaehdotuksen mukaisesti mainittuun 10 toteutettavissa olevaan voimalaan. Voimaloiden sijoituspaikkoja tulee ehdottomasti suunnitella huolellisemmin ja kiirettä. Tämän hetkinen Iso-Petäjämäen YVA on kiireellä ja huolimattomasti, liian lyhyellä luontoselvitys jaksolla tehty.</p> <p>Lapinlahden Iso-Petäjämäen suunniteltu tuulivoima-alue ei käytännössä sovellu käyttötarkoitukseensa teollisena kokonaisuutena. Sillä se sijoittuu liian lähelle asutusta. Iso-Petäjämäki sijaitsee myös liian lähellä keskeistä valtatie 5 (vitostie). Mikä on huomion arvoista vertaamalla muita Ylä-Savon tuulivoimahankkeita ja niiden suunniteltuja alueita. Vitostieltä tulisi olemaan laajat näkymät Iso-Petäjämäelle. Haittaa aiheuttaa pimeällä vilkkuvat lentoestevalot, vieden huomion liikenteen seuraamisesta, vaaratilanteet lisäänty.</p>	<p>(Aiemmin lähetettyä palautetta ei huomioida, koska viereisessä palautteessa on tuoremmat lisäykset.)</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) Lapinlahden alueelle ei tunnistettu täysin Tielamin ja Savolan hankealueiden mukaisia tuulivoimapotentialisia alueita. Liiton selvityksessä ne jäivät alle seudullisen tason tuulivoimaloiden määrissä (alle 7), joten niitä ei ohjata maakuntakaavalla. Iso-Petäjämäen osalta on todettava, että tuulivoimapotentialia osoittava maakuntakaavan rajaus joustaa ja mahdollistaa myös laajempia hankealueiden toteutuksia. Tässä on perusteena tuore oikeustapaus korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös (KHO:2023:57).</p>

Iso-Petäjämäki on Lapinlahden taajamaa lähinnä oleva yhtenäinen metsä- ja suoalue, luonnonsuojelualueineen. Iso-Petäjämäen alue kuuluisi suojella kokonaan raskaalta teollisuudelta siellä esiintyvien uhanalaisten eläinten ja kasvilajien vuoksi. Huomion arvoisia ovat myös alueella esiintyvät vanhan, yli 167v metsän alueet. "Alueiden käytön suunnittelussa on tavoitteena säilyttää metsäkokonaisuudet mahdollisimman yhtenäisinä. Yhtenäisyys turvataan välttämällä alueiden pirstomista muulla maankäytöllä. Alueilla edistetään luonnon monimuotoisuutta. " - Tämä Ei toteudu Iso-Petäjämäen suunnitelmien kohdalla!

Maakuntakaavan yleismääräykset

" Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia vaikutuksia on ehkäistävä." - Metsästyksen on yksi ikiaikaisimmista kulttuuriperinteistä. Iso-Petäjämäki sijoittuu ja vie suurimman osan Lapinlahden Erämiesten alueista.

" Natura 2000-alueiden käytössä tulee EDISTÄÄ luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja luonnonsuojelualueiden keskinäistä kytkeytyneisyyttä." -> ekologiset yhteydet. Alueen ekologinen rakenne ei kestä uusien leveiden maastoa halkaisevien teiden rakentamista.

Miten maakuntakaava, 2 vaiheen ehdotus kunnioittaa tätä Iso-Petäjämäen osalta kun tuulivoimala perustuksineen ja pystytysalueineen istutetaan 170m päähän luonnonsuojelualue Hukka-suo Natura 2000? Luontoa ei kunnioiteta tippaakaan sen ansaitseman arvon mukaan sijoittamalla tuulivoimala luonnontilaisen lähteen viereen. Eikä siinä kyllä kunnioitusta ole kun väkipakolla ollaan leventämässä kinttupolku että saadaan voimalan tekotarpeet kuljetettua liito-oravien elinpiiriin läpi ja rakentamalla voimalan pystytysalue ja nostamalla voimala pyörimään reviirin viereen. Uhanalaiset eläin- ja kasvilajit on täysin sivuutettu raskaissa teollisuusalue suunnitelmissa. Täysin hyväksymätöntä välinpitämättömyyttä! Kauniit korulauseenne eivät vastaa tulevaa todellisuutta!

Muistutuksena Pohjois-Savon maakuntakaava 2040

Luonnonsuojelua koskevat tavoitteet

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvin tarkkaa tietoa mm. hankkeen vaikutuksista. Sosiaaliset vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä ja vaikutukset metsästyksen tuleekin selvittää siinä prosessissa. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.

Uhanalaisia luontotyyppinä suojellaan

Laajojen metsäpeitteisten alueiden virkistyskäyttö perustuu jokaisen oikeuksiin. -> Lapinlahden Erämiehet ry on Lapinlahden taajamaa lähinnä oleva metsästysseura jonka seuran maja, Piilolanpirtti, sijoittuu Polvijoen varteen. Lapinlahden Erämiehet on metsästysseura johon ensisijaisesti haetaan jäseneksi kun Iso-Petäjämäen alueelle halutaan harrastamaan ja virkistäytymään. Kuntien, niin myös Lapinlahden kunnan tulee tarjota asukkailleen virkistysalueita. Tuulivoimalat on sijoitettu enimmäkseen metsästysseura Lapinlahden Erämiehet ry:n alueelle. Seuran jäseniltä tullaan viemään virkistymismahdollisuudet hiljaisuudessa ja tuomalla tilalle valtava melu (YVA " Toiminta aikana tuulivoimaloiden tuottama ääni on 60 desibeliä äänenvoimakkuudeltaan voimalan juurella."), värähdys, valo, maisemahaitta, luontokato.

Turvallisuus. Tuulivoimalat ovat sijoitettu liian lähelle Polvimäentietä joka on ainut tie mitä pitkin seuramme jäsenet liikkuvat. Lapinlahden Erämiehille Polvimäentie on yleinen tie, koska meillä ei ole muuta tietä liikkumiseen alueellamme ja läpiajoo aina Horsmanäntielle asti. Osa seuramme jäsenistä kuuluu myös Horsmanmäen Erään jonka maat alkavat siitä mihin Lapinlahden Erämiesten maat loppuvat. " Voimalan ja yleisen tien välinen turvaetäisyys on vähintään voimalan maksimikorkeus plus maantien suoja-alue, joka on 20-30m, eli iso-Petäjämäen hankkeessa 320-330m." Huom! Voimalat 3 ja 6 aiheuttavat suuren vaaran sijoitettuna tien varteen. Talvella jään tippuminen, voimalan lavan irtoaminen (Esim. Jämijärvi, Raahe, Mustavaara), tulipalot, öljyvuodot, voimalan kaatuminen. Kenen on vastuu?

Maanrakennuslaki: Virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys on taattava.

Yva Iso-Petämäki. Vaikutukset virkistyskäyttöön ja metsästykseseen " Alueen metsästyksikäytön herkkyys muutokselle arvioitiin suureksi ja virkistyskäytön herkkyys kohtalaiseksi. Muutoksen suuruus arvioitiin molempien osalta kohtalaisen kielteiseksi molempien hankevaihtoehtojen (VE1 ja VE2) vaikutukset metsästykseseen ja virkistykseen arvioitiin kohtalaisen kielteisiksi.

Pidämme Iso-Petäjämäen aluetta kauttaaltaan sopimattomana tuulivoimakaavoitukseen edellä kerrotuista syistä. Alueen sijainti on keskeisenä alueena Lapinlahden kunnan alueen asukkaiden virkistys- ja metsästyksikäytössä. Eikä samanlaista lähellä olevaa aluetta ole Lapinlahden kunnan

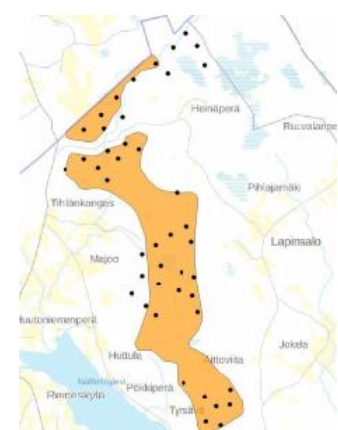
Maakuntakaavassa ei oteta huomioon voimaloiden sijoittelua. Onnettomuustilanteissa toimija on vastuussa vahinkojen korjaamisessa. Pelastuslaitos toimii sammutusta ja öljyntorjuntaa vaativissa onnettomuustilanteissa.

Maakuntakaavassa ei oteta kantaa hankkeiden YVA-selvityksiin tai johtopäätöksiin. Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamalla lausuntoja mm. tuulivoimahankkeiden yleiskaavoista ja YVA-prosesseista.

<p>tarjota asukkaalleen. Liian lähelle asutusta suunnitellut liian korkeat voimalat joista puuttuu tutkittu tieto perustuen 300m korkeisiin voimaloihin. Alueen asukkaiden, luonnon ja uhanalaisten eläimien ja kasvien kantokyky ylittyy massiivisen teollisuuden kaavailemisella luonnontilaiselle alueelle.</p> <p>VE0 - Hanketta Iso-Petäjämäki ei toteuteta ja se vedetään pois maakuntakaavasta potentiaalisena tuulivoima-alueena koska se ei sitä ole.</p> <p>Lapinlahden Erämiehet ry</p>	<p>Ei muutosta.</p>
<p>Lapinlahden Kennelkerho ry, Pauli Lappalainen</p>	<p>Vastine</p>
<p>Tuulivoima Iso-Petäjämäki</p> <p>Palautteesi:</p> <p>Maakuntakaava 2040, 2 vaiheen Lapinlahden Iso-Petäjämäkeen kaavailtu tuulivoima-alue ei sovi kyseiselle alueelle sen runsaan harrastus ja virkistyskäytön vuoksi. Iso-petäjämäkeen kaavailtu hanke on lähtökohtaisesti liian lähellä asutusta. Iso-Petäjämäen keskeinen sijainti lähellä Lapinlahden taajamaa on tärkeä Lapinlahden kunnan asukkaiden metsästys- ja kennel-harrastukselle sekä ihmisten elämäntapaan puhtaan luonnon keskellä. Alueella on useita eri metsästysseuroja niin Lapinlahden kuin lisalmen suunnalta.</p> <p>Ylä-Savossa kenneltoiminta, koirakokeet kuten ajokokeet ja hirvenhaukkukokeet ovat tärkeitä koko perheen harrastuksia. Iso-Petäjämäen alue on kokonaisuudessaan laajassa käytössä koemaastoina eri koemuodoissa. Maastot anotaan metsästysseuroilta ja maanomistajilta.</p> <p>Iso-Petäjämäen YVA itsessään puhuu alueen rikkauden ja suojelemisen puolesta. Uhanalaiset kasvit, -eläimet ja Hukkasuo Natura 2000 ja muut luonnonsuojelualueet sekä lähteet ovat alueen helmi. Alueen kattava uhanalainen lajistojen syy suojella kokonaan Iso-Petäjämäen rikkomattomat metsämaat raskaalta teollisuudelta.</p> <p>Lapinlahden Kennelkerho ry on aktiivinen yhdistys, jäsenmäärä tällä hetkellä 50 henkeä. Yhdistys järjestää hirvenhaukkukokeita, ajokokeita ja dreeverikokeita Iso-Petäjämäen alueella.</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia mm. Iso-Petäjämäelle. Iso-Petäjämäen tuulivoimapotentiaalia osoittava merkintä säilytetään maakuntakaavassa.</p> <p>Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä</p>

<p>Lisäksi järjestämme Lapinlahdella virallisia Kennelliitosta anottuja koiranäyttelyitä. Koiranäyttelyiden järjestäminen mahdollistaa Kennelkerhon toiminnan jatkumisen metsästyskoirakoikeiden järjestäjänä. Metsästys on osa suomalaisten kulttuuriperintöä.</p> <p>Iso-Petäjämäen YVA puhuu itse alueen suojelemisen puolesta. Iso-Petäjämäki tulee poistaa maakuntakaavasta koska tuulivoima ei sovi alueelle sen luonto arvojen ja sen sosiaalisen tärkeyden vuoksi minkä Iso-Petäjämäki tarjoaa harrastajilleen.</p> <p>Lapinlahden Kennelkerho ry</p>	<p>koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Sosiaaliset vaikutukset, kuten vaikutus alueen harrastustoimintaan, tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, ties- tön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.</p>
<p>Valorem Energies Finland Oy</p>	<p>Vastine</p>
<p>Lapinsalon tuulivoimahankkeen tv-aluemerkintä</p> <p>Hei,</p> <p>Enersense Wind ja Valorem Energies Finland ovat kehittäneet yhdessä ja yhteistyössä Kiuruveden kunnan kanssa Lapinsalon tuulivoimahanketta Kiuruvedelle vuodesta 2020. Olemme nyt päivittäneet tuulivoimahankkeen YVA-selostusvaihetta varten tuulivoimaloiden sijoitussuunnitelmiä, ja vertasimme samalla tätä maakuntakaavan 2. vaiheen ehdotuksen tv-alueen rajausta käynnissä olevaan Lapinsalon tuulivoimahankkeen kaava- ja YVA vaiheiden tuulivoimaloiden sijoittelusuunnitelmiin. Haluaisimme tuoda tietoonne muutaman huomion liittyen hankkeen tv-alueen rajaukseen maakuntakaavaehdotuksessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hankealueen koilliskulmasta tv-alue on hieman pienempi kuin Lapinsalon hankkeen tämänhetkinen alue. Tämänhetkisten selvitysten perusteella tämä alue on tuulivoimalle potentiaalista aluetta. Heinäperän länsipuolella toteutunut entisen asuinrakennuksen käyttötarkoituksen muutos on mahdollistanut tuulivoimaloiden sijoittamisen maakuntakaavarajauksen ulkopuolelle. Tiedostamme Kolisevansuon läheisyyden ja hankkeen vaikutuksia Kolisevansuohon tutkitaan tarkemmin käynnissä olevassa YVA-prosessissa. -Hankealueen länsipuolella, Majoon ja Huttulan kylien välisellä alueella tv-alue on hieman kaapeampi kuin tämänhetkinen hankealue. Tämäkin alue on tunnistettu alustavien tietojen perusteella potentiaalliseksi tuulivoima-alueeksi. Melu- ja välkemallinnusten perusteella hanke ei nykylaajuudessaan aiheuta ylityksiä asuin- tai lomarakennuksien kohdalla valtioneuvoston 	<p>ks. myös tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Kiuruveden Lapinsalon alueelle tunnistettiin laaja tuulivoimapotentiaalin alue. Maakuntakaavassa pitäydytään tuulivoimapotentiaalien alueiden osalta liiton laatimaan selvitykseen perustuvissa rajauksissa, näin eri vaiheissa olevia tarkempia tuulivoimayleiskaavahankkeita ei aseteta keskenään epätasapuoliseen asemaan. Tuulivoimapotentiaalia osoittava maakuntakaavan raja- aus voi joustaa ja mahdollistaa myös laajempia hankealueiden toteutuksia. Tässä on perusteena tuore oikeustapaus korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös (KHO:2023:57).</p>

<p>ulkomeluasetuksen mukaisiin ohjearvoihin eikä välkkeen ulkomaisiin ohjearvoihin pohjautuviin suosituksiin. Melu- ja välkevaikutuksia tutkitaan tarkemmin meneillään olevassa YVA-prosessissa.</p> <p>Lähetän Annaelina Isolalle sähköpostiin vielä kuvan hankkeen tämän hetkisestä maksimihankvaihtoehdosta ja sen sijoittumisesta maakuntakaavaehdotuksen tv-merkintään.</p> <p>Terveisin, Jere Kujanpää, Projektipäällikkö, Valorem Energies Finland Oy</p>	
<p>Ympäristö- ja kotiseutuyhdistys Lapinlahti - Maailmanparaspaikka ry</p>	<p>Vastine</p>
<p>Tuulivoimapotentiaaliset alueet: Luonnon monimuotoisuuden edistämisen ja sitä koskevien kansainvälisten velvoitteiden kannalta on tärkeää, että luonnonarvot ja niiden kannalta tärkeät alueet ja ekologiset yhteydet otetaan huomioon alueidenkäytön suunnittelussa eikä niitä pirstota tarpeettomasti muulla alueidenkäytöllä. Kaavoituksessa tulee huomioida myös enemmän paikallisten asukkaiden ja k.o. alueiden käyttäjien esille tuomia huolenaiheita koko pohjois-savon osalta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yhteisvaikutukset: Hankkeita on menossa ennätysmäärä, mutta kaavoituksessa ei huomioida kattavasti eri hankkeiden yhteisvaikutuksia ihmisiin, asumiseen eikä luonnon monipuolisuuden turvaamiseen. 2. Maisemavaikutukset: Tuulivoimaloiden rakentaminen voi muuttaa maisemaa merkittävästi. Korkeat tuuliturbiinit voivat olla näkyvissä pitkien matkojen päästä, ja tämä saattaa vaikuttaa koko maakunnan visuaaliseen ympäristöön. Maiseman rauhallisuus ja luonnonkauneus voi kärsiä. 3. Melu: Tuulivoimaloiden pyörivät lapat voivat aiheuttaa melua, joka kantautuu ympäristöön. Tämä voi vaikuttaa lähialueiden asukkaiden elämänlaatuun, erityisesti yöaikaan. 4. Lintuen ja muiden eläinten vaikutukset: Tuulivoimalat voivat olla riski lintujen ja muiden lentävien eläinten kannalta. Ne voivat törmätä lapoihin tai vältellä aluetta kokonaan, mikä voi vaikuttaa paikalliseen ekosysteemiin. 5. Vaikutukset asutusalueisiin: Tuulivoimaloiden rakentaminen voi vaikuttaa lähialueiden asukkaisiin. Se voi aiheuttaa huolta kiinteistöjen arvosta, terveyshaittoja melun ja muiden tekijöiden vuoksi sekä yleistä epämukavuutta.	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu maisemavaikutusten näkökulmasta (ks. Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022). Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-aluetta:</p> <p><i>”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)”</i></p>

6. Yhteisön vastustus: Tuulivoimaloiden suunnitteluun liittyy usein yhteisön vastustusta. Asukkaat voivat olla huolissaan ympäristövaikutuksista, terveyshaitoista ja maiseman muutoksista.

Lapinlahden kunnan osalta kaavassa esiintyy ristiriita Maakuntakaavan tavoitteisiin (kohta 3.1) Maankäyttö- ja rakennuslaki (1.1.2025 alueidenkäyttölaki).

MRL:n 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota

- maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen
- alueiden käytön ekologiseen kestävyteen
- ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin
- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen

Kaavoitusehdotus Lapinlahden Iso-petäjämäen tuulivoima alueesta rikkoo näitä kaikkia yllämainittuja kohtia seuraavista syistä:

1. Iso-Petäjämäki on Lapinlahdella suosittu virkistysalue, jota käyttää monet paikalliset asukkaat marjastukseen, sienestykseen, luonnossa liikkumiseen, vapaaajanviettoon, metsästyksen, koiraharrastuksiin sekä metsätalouteen.
2. Alueen ympäristövaikutusten arvioinnissa Ely keskus toteaa Iso-Petäjämäen Yvassa: "Hankkeen merkittävimmiksi ympäristövaikutuksiksi arvioidaan vaikutukset linnustoon, eläimiin ja näin ollen myös biodiversiteettiin, sekä ilmastoon ja liikenteeseen"
3. Iso-Petäjämäen alueella esiintyy kattavasti uhanalaisia lajeja ja lintudirektiivin lajistoa
  - Huomion arvoisia lintulajeja yhteensä 39
  - Uhanalaisia tai silmälläpidettäviä 22
  - EU lintudirektiivin liitteen 1 lajeja 21
  - Vaarantuneita lajeja 8, silmälläpidettäviä 11 ja alueellisesti uhanalaisia 1
  - Raportissa tunnustetaan että alueella on niin metson, teeren kuin pyyn soidinalueita, siellä lisääntyy myös riekkö.
  - Alueella esiintyy lepakoita pohjanlepakko, vesisiippa ja viiksisiippalaji

Maakuntakaavan merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteessa mainitut asiat selvitetään yleiskaava-hankkeissa ja YVA-prosesseissa, aivan, kuten palautteessa luetellaan.

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.

Maakuntakaavassa ei oteta kantaa hankkeiden YVA-selvityksiin tai johtopäätöksiin. Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamalla tarvittaessa lausuntoja mm. tuulivoimahankkeiden yleiskaavoista ja YVA-prosesseista.

- Hankealueella sijaitsee 58 arvokasta luontotyyppiä, joista 4 (lähteiköt!) kuuluu lailla suojeltaviin kohteisiin. (4 erityisen tärkeisiin kohteisiin, 37 monimuotoisuutta turvaaviin kohteisiin ja loput 13 kohdetta ovat monimuotoisuutta tukevia).
- Hankealueen lähteet on kartoitettu ja ne täytyy ehdottomasti ottaa huomioon vesilain mukaisesti alueen käyttöä suunniteltaessa.
- Alueella 73 erityisesti huomiotavan kasvilajin esiintymää, joista 7 rauhoitetun valkolehdokin esiintymää.
- Metsälain 10§ mukaisen erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit täyttyvät osalta kohteen alueista. Sieltä löytyy mm. yli 170-vuotiasta ikimetsää.
- Uhanalaisia ja rauhoitettuja eläinlajejakin alueelta löytyy. Mainittakoon viitasammakot, liitoravat ja saukot. Alueella esiintyy myös suurpetoja.
- Hukkasuo Natura 2000 luonnonsuojelualue sekä 3 muuta luonnonsuojelualueita sijaitsee alueella tai alueen välittömässä läheisyydessä.

Mielestämme ylläolevien seikkojen vuoksi iso-Petäjämäen tuulivoima potentiaalinen alue tulee poistaa kaavaehdotuksesta. Perusteluna maakuntakaavan kohta 5.4 Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, sekä maakuntakaavassa korostetut pimeän ja hiljaisuuden alueet ja luonnonmonimuotoisuutta turvaavien alueiden säilyttäminen.

Koko pohjois-savon tuulivoimala alueiden kaavoituksessa tulisi huomioida, että nykyisten tuulivoimaloiden kokoluokka on kasvanut ja tulee edelleen kasvamaan. Aiheesta ei ole vielä kokeemukseen perustuvaa tietoa, jolloin varovaisuusperiaatteen mukaan suojaetäisyydet tulee osoittaa huomattavasti laajemmiksi niin asutukseen kuin Naturaalueisiin nähden. Molempiin ehdotamme/edellytämme 3 km suojaetäisyyttä kaavoituksessa.

Koko pohjois-savon tuulivoimala alueiden kaavoituksessa tulisi huomioida, että nykyisten tuulivoimaloiden kokoluokka on kasvanut ja tulee edelleen kasvamaan. Aiheesta ei ole vielä kokeemukseen perustuvaa tietoa, jolloin varovaisuusperiaatteen mukaan suojaetäisyydet tulee osoittaa huomattavasti laajemmiksi niin asutukseen kuin Naturaalueisiin nähden. Molempiin ehdotamme/edellytämme 3 km suojaetäisyyttä kaavoituksessa.

Maakuntakaava toteuttaa erityistä tehtäväänsä yhteensovittaa eri toimintoja ja ristiriitaisiakin intressejä.

Merkintä säilytetään.

Riittävää etäisyyttä asutukseen on pidetty tärkeänä suunnittelun lähtökohdana. Palautteessa esitetty 3 km etäisyys asumiseen ja Natura 2000-verkoston alueille vähentäisi tuulivoimapotentiaali alueet lähes kokonaan, syrjäisiä ja asumattomia metsäalueita lukuun ottamatta.

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaal selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä etäisyyksien linjauksia.

6. 6. YKSITYISHENKILÖT (saapumisjärjestyksessä)	
A yksityishenkilö	Vastine
<p>Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa: Iso-Petäjämäki Haluan, että huomioitte tarkasti Iso Petäjämäen tuulivoima-alueeksi kohdentamista. Alueen reunoilla asuu paljon asukkaita Lapinlahden ja Iisalmen puolella, joihin alue vaikuttaisi olennaisesti. Alueen lähistölle on muuttanut lapsiperheitä, paluumuttajia yms. Alueelle on muutettu maalaismaisemaan ja nyt se aiotaan valjastaa tuulivoimalle sopivaksi. Ymmärrän, että oli kyseessä metsäkorpi tai asuttu alue, niin aina löytyy vastustajia, mutta nyt on kysymyksessä ihmisten asumus, mahdolliset rakennetut talot, asuntolainat ja tämän jälkeen muutto ko. seudulta on mahdotonta, koska talojen arvot laskevat ja asukkaat eivät saa talojaan myytyä, jos haluaisivat muuttaa pois alueelta. Lisäksi tämä tulee vaikuttamaan alueelle tulevaisuudessa muuttohalukkaiden määrään. Tulee varmasti vaikuttamaan siten, että sinne ei hakeuduta asumaan. Onko tämä alue enää vetovoimainen Pohjois-Savo alueeltaan, jonne halutaan muuttaa? Kyseinen alue tuulivoimaloiden suhteen näkyy kauas. Kiitos, jos voitte huomioida asian.</p>	<p>Tuulivoima on Pohjois-Savossa suhteellisen uusi asia. Meillä on toteutunut vain yksi kolmen voimalan alue Leppävirralla. Meillä tuulivoimarakentaminen ei ole vielä arkipäiväistynyt, vaan siihen liittyy uutena asiana paljon ennakkoluuloja, huolta ja pelkoakin.</p> <p>ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
B yksityishenkilö	Vastine
<p>Ilmastonmuutosta ei hillitse se, että asutusta levitetään laajalle alueelle. Esim. vt-5 ympärille, pohjois, -eteläsuunnassa. Pitää uskaltaa rakentaa ylöspäin. Suunnittelussa ei otettu huomioon Savon radan tuomia mahdollisuuksia, Kuopio - Kurkimäki - Airaksela-Suonenjoki. Jätetään maaseutu rauhaan turhalta rakentamiselta. Kuopio on jo muutenkin kuin laajalle levinnyt lättänä, eli ei kovin energiatehokas.</p>	<p>Maakuntakaavassa osoitettu aluerakenne korostaa ilmastoviisasta alue- ja yhdyskuntarakennetta. Pyrkimys on kohti tiivistävää, ei laajentavaa rakennetta. Taajamien kehittämisen alueina suurimmille taajamille on osoitettu nykyinen ja maltillisesti laajennusvaraa sisältävä alue kehittämisperiaate-merkinnällä. Viitoskäytävä (samoin kuin vt9:n ja vt23:n kehittämisvyöhykkeet kuvaavat liikennejärjestelmän kehittymistä ja alueen muita mm. elinkeinojen kehittämisen vyöhykkeitä. Nauhamaiset teihin perustuvat rakenteet mahdollistavat Kuopion kaupunkiseudulla joukkoliikenteen kehittämisen linja-autoliikenteen ja muuna henkilöliikenteenä. Savon radan kaksoisraidevaraus pitää kaavamääräyksen mukaisesti sisällään myös varautumisen paikallisjunaliikenteen.</p>

C yksityishenkilö	Vastine
<p>äen potentiaalisen tuulivoima-alueen rajausta on laajennettu pohjoiseen perusteettomasti tarkastelematta lähialueella sijaitsevia asioita. Iso-Petäjämäen potentiaalisen tuulivoima-alueen rajausta pohjoisreunassa tulee muuttaa 500 metriä etelämmäksi pohjavedenottoalueen ja kesämökin vuoksi. Pohjavesialue, josta otetaan vesi yli 40 talouteen sijaitsee maallani Kivimäen kaakkosrinteen juurella Lapinlahden ja Iisalmen rajalla. Kivimäen laella sijaitsee myös kesämökkini, josta maksan kiinteistövero Lapinlahden kunnalle. Katson, että mökkiini tulee olla rajauksesta vähintään 2000 metrin etäisyys.</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaal selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämälle tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia. Tuulivoimapotentiaalia osoittava maakuntakaavan rajausta voi joustaa ja mahdollistaa myös laajempia hankealueiden toteutuksia. Tässä on perusteena tuore oikeustapa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös (KHO:2023:57).</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaal selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. Luontokohteiden etäisyydet selvityksissä määriteltiin yhdessä viranomaisten kanssa. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi.</p>
D yksityishenkilö	Vastine
<p>Lapinlahdelle ihan liikaa ja liian isoja voimaloita. Meidän vapaa-ajanasuntomme sijaitsee Lepipikoskentiellä Varpasjoen rannalla. Samassa 'kylässä' on n 10 vakinaista asuntoa ja puolenkymmentä vapaa-ajanasuntoa joen molemmin puolin Lapinlahden ja Iisalmen puolella. Etäisyys Tielammen myllyistä on 1-2 km. Pää pitää kääntää kohti taivasta, jotta havaitsee lähimmät myllyt, niin lähelle ne tulevat. Iso- Petäjämäen myllyjenkin vaikutus tulee meille asti. Siinä sitä on väkettä, melua ynnä muuta. Meidän kiinteistömme ovat yhtä arvokkaita kuin Tahkavuoren. Ja ympäristö- ja luontohaitat olennaiset. Juomavesikin uhattuna. Olisi syytä tehdä mallinnos siitä meidän pihasta katsoen (Ahvenkoski). Nyt ollaan jo yvä tekemässä ja osayleiskaavoja. Meihin on otettu yhteyttä vain kerran viime syksynä puhelimitse eikä mieheni ehtinyt asiasta keskustelemaan sillä hetkellä. Kummallista toimintaa. Pienennetään hankkeita viidesosaan ja kunnioitetaan ihmisasuntoja kuten luontoa ja ympäristöäkin. Ja tälle meidän pikku kylälle oma 'kokous', johon kutsutaan vain ne lähialueen kiinteistöt. Siellä on metsätysmaja, jossa voidaan kokoontua. Niitä korkeimpia myllyjä voi kokeilla siellä tosi korpimailla, ei Lapinlahden tarvitse olla koekenttä:</p>	<p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaal selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämäen alueelle tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentiaalisen alueen merkintä. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Palautteessa mainitut kuvasovitteet kuuluvat maakuntakaavaa tarkemman suunnittelun vaiheeseen.</p> <p>Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää. Koska maakuntakaava osoittaa vain tuulivoimapotentiaalia ja ohjaa yleiskaavoja, tulee toiveet</p>

	havainnekuvista ym. suunnata yleiskaavahankkeisiin, joissa mm. tuulivoimailoiden paikat ja koot suunnitellaan. Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.
E yksityishenkilö	Vastine
<p>Rannankylän koulu</p> <p>Rannankylän koulu on kulttuurihistoriallisten rakennusten inventointiluettelossa. Siellä puhutaan puukoulusta. Rannankylällä on kaksi koulurakennusta, vanha puukoulu ja uudempi kivirakenteinen lisärakennus-koulu. Voitteko korjata uuteen maakuntakaavaan 2040 tämän niin, että merkintä koskee arvokasta puukoulua, mutta ei kivikoulua?</p>	Tähän palautteeseen on vastattu osana Pielaveden kunnan palautetta.
F yksityishenkilö	Vastine
<p>Honkamäki-Viidankangas sekä Huttusen lehto, Palautteesi: Sonkajärvellä useita tuulivoimahankkeita Kunta päätti ” opetella” Honkamäki-Viidankangas tuulivoima alueella miten tuulivoima prosessi etenee. Kotimme sijaitsee Sonkajärvellä Löytölänmäellä, kotimme/ talomme ympärille suunnitteilla 1.5 km säteillä 7 tuulimyllyä! Talomme sijaitsee mäellä joten näkyvyys ympäristöön ulottuu kauas, välke, heijaste sekä meluhaitat väistämättömät. Talomme on 200 metriä merenpinnasta, Löytölänmäentie 362 74300 Sonkajärvi. Taloamme ympäröi viljelykäytössä olevat pellot, metsää maa laskeutuu ympäriinsä mäen alapuolelle, eli tuulimyllyt tulee näky-mään korkeuseron vuoksi. Nyt uudelleen esille ja kaavoitukseen nostettu Sonkajärven Huttusenlehdon tuulivoima alue sijaitsee noin 20km päässä kotoamme, mutta 2km lähimmästä tuulimyllystä on kesämök-kimme Oijinniemiessä. Näin ollen nämä Sonkajärven tuulivoima hankkeet ovat ja tulevat kuor-mittamaan jatkossakin arkea sekä kotona että vapaa-ajalla. Väistämättä tulee mieleen missä sitä jatkossa asuu, koska elinympäristö ja maisemat ovat muuttumassa teollisuusalueeksi. Oman lisänsä tuulivoimaloihin tuo myös sähkönsiirtolinjat, joiden osalta vielä epäselvää tu-leeko nämäkin halkomaan maitamme ja maisemaa. Huolemme on iso, myös tulevia sukupol-via ajatellen millainen perintö jäämässä.</p>	<p>Sonkajärven alueelle on maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalain selvitys, FCG, 2021) tunnistettu jopa 12 tuulivoimapotentiaalista aluetta. Maakuntakaavaan on suunnitteluprosessin ku-luessa alueista vain kaksi, Kurvilanmäki ja Honkamäki-Viidankangas, osoi-tettu maakuntakaavaehdotuksessa. Maakuntakaavatyössä asutukseen jätet-tiin palautteessa mainittu 1500 m etäisyys, joka nähtiin suunnittelun lähtö-kohtana riittävänä. Palautteessa kuvattu tilanne, että tuulivoimalat ympäröi-vät yksittäisiä pihapiirejä on tietysti harmillinen. Vaikutusten arvioinnit tar-kentuvat tuulivoimaosayleiskaavassa, ja niitä on osallisten tuotava kaavan-laatijan ja kaavaa hallinnoivan kunnan tietoon. On otettava huomioon, että kaavoituksessa vaikutuksia arvioidaan yleensä yksityinen etu/haitta suh-teessa yleiseen etuun tai haittaan.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotenti-aalin selvitys, FCG Oy, 2021) Huttusenlehdon alue tunnistettiin tuulivoima-potentiaalisena alueena, mutta sitä ei otettu jatkovalmisteluun, eikä osoi-tettu maakuntakaavan luonnosvaiheessa mm. teknistaloudellisen analyysin perusteella, kunnanvaltuuston kielteisen yleiskaava-aloitepäätöksen perus-teella ja maakuntakaavassa tunnistettujen luontoon, virkistykseen ja</p>

	matkailuun liittyvien merkintöjen perusteella. Mikäli alueen maakuntakaavan mukaiset suunnitteluedellytykset täyttyvät, asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa (3. vaihe / aurinko, vety ja kauppa -vaihemaa-kuntakaava).
G yksityishenkilö	Vastine
<p>LAUSUNTO POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVA 2040 2.VAIHEEN SUUNNITELMAA</p> <p>Kaavaehdotuksessa esitetään mahdollisena tuulituotanto rakentamisalueena LAPINLAHDEN Aisomäki-Horsmanmäki-Heinäaho välistä maa-alueetta, joka on tällä hetkellä metsätalous- ja virkistyskäytössä. Suunniteltu kaava mahdollistaa tuulivoiman rakentamisen alueelle, joka muuttaa alueen käyttötarkoituksen teollisuustuotantoon tarkoitetuksi alueeksi. Tämä tuo alueen käytölle merkittäviä rajoitteita ja taloudellisia kuluja mm. kiinteistöjen arvon aleneminen ja metsävarantojen tuhoutumista. Alueen virkistyskäyttö tulee estymään, samoin kuin suojelualueiden tarkoitus luonnon monimuotoisuutta edistävänä alueena tulee estymään. Lähialueen asukkaiden asumisviihtyvyys kärsii myllyjen aiheuttamasta melusta ja välkkeestä. Myös maaperän saastuminen siivistä irtoavasta mikromuovista on tutkittu ja todettu haitalliseksi. Lausunnossa kerrotun perusteella vastustan Lapinlahden Aisomäki-Horsmanmäki-Heinäaho väliselle maa-alueelle suunniteltua tuulivoima aluetta.</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämäelle eli Aisomäki-Horsmanmäki-Heinäahon alueelle, tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentiaalisen alueen merkintä. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p>
H yksityishenkilö	Vastine
<p>Tuuli ja aurinkovoimala alueita maakuntakaavassa</p> <p>Maakunta kaavassa tulisi edellyttää ettei herkille ja harvaan asutuille alueille rakennettaisi Tuulivoimaloita. Ja kymmeniä kilometrejä järeitä teitä halkomaan elinympäristöjä. Varsinkin natura alueet tulisi jättää kokonaan kaava-alueiden ulkopuolelle vähintään 500 m suoja-alueen kera. Samoin pienemmät luonnon suojelu kohteet. Meillä Pohjois-Savossa on kansallismaisema onko tuulivoima riittävä syy tuhota se? Tuskin kukaan edes uskaltaisi ehdottaa Kolin louhimista, tai tuulivoimaloita Pieliselle. Tuulivoiman osalta tulisi vaatia rakentajilta kovemmat vakuudet voimaloiden mahdollisesta purkamisesta sekä ympäristöluvat jokaiselle rakennettavalle myllylle. Nyt voimaloita suunnitellaan välittämättä riekon, viitasammakon ja liito-oravan elinalueista.</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine. Tässä kaavatyössä ei käsitellä aurinkovoimaa, vaan se on ajankohtainen maakuntakaavan 3. vaiheessa.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. Luontokohteiden etäisyydet selvityksissä määriteltiin yhdessä viranomaisten kanssa. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä etäisyyksien linjauksia.</p>

	Iso-Petäjämäeltä on etäisyyttä Lapinlahden Väisälänmäelle noin 15 km. Väisälänmäen kansallismaisemaan kohdistuu etäältä maisemallisia vaikutuksia, mutta tuulivoimapotentiaalisia alueita ei ole osoitettu Pohjois-Savon maakunnassa valtakunnallisesti arvokkaan maiseman (MA-v) rajauksen sisälle!
I yksityishenkilö	Vastine
<p>Potentiaaliset tuulivoima alueet</p> <p>1. Tiedottaminen ja osallistumis mahdollisuudet kaavan valmisteluun ovat puutteelliset! Lapinlahdella ei kuntalaisia tiedotettu info tilaisuudesta. Info oli todella suppea, eikä kysymyksille/keskustelulle ollut varattu lainkaan aikaa. Kaikilla ei ole mahdollisuutta osallistua tilaisuuksiin etänä, eikä autoton pääse lähikuntien tilaisuuksiin haja-asutusalueelta osallistumaan.</p> <p>2. Lapinlahden Iso-Petäjämäen mahdollinen tuulivoima alue</p> <p>Hankkeen ympäristövaikutukset ovat moninaiset, ja haluan kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:</p> <p>-Maisemavaikutukset ja kansallismaisema: Iso-Petäjämäen alue sijaitsee Väisälänmäen kansallismaiseman läheisyydessä. Tuulivoimaloiden rakentaminen voi merkittävästi muuttaa maisemaa ja vaikuttaa kansallismaiseman arvoon. On tärkeää arvioida hankkeen vaikutuksia maisemaan ja suojeltuihin alueisiin.</p> <p>-Kulttuurimaisema ja Kirman seudun kulttuurimaisema: Hankealueen läheisyydessä sijaitsee myös Kirman seudun kulttuurimaisema, joka on historiallisesti ja kulttuurisesti merkittävä alue. Tuulivoimaloiden rakentaminen voi vaikuttaa kulttuurimaiseman arvoon ja perinteisiin maisemakuviin.</p> <p>-Liikenteen haitat: Kaavaluonnoksessa on huomioitava läpiajo liikenteen haitat, erityisesti rakennusaikana. Nerkoolaisiin kohdistuu jo tuleva VT5 ohitustien rakentaminen ja Aisomäentien kautta Iso-Petäjämäelle kulkeva raskas liikenne tuulivoima-alueelle vaatisi sekin saman tien kunnostamista, leventämistä ja vaikuttaisi oleellisesti haitallisesti tien varrella asuviin, muuhun raskaaseen liikenteeseen (koululinja-autot, maitoautot, traktorit jne) sekä haittaisi suuresti maanviljelystä.</p>	<p>Maakuntakaavaehdotuksesta järjestettiin 10 esittelytilaisuutta läsnä- ja etätilaisuuksina. Tuulivoimaa käsitteleviä tilaisuuksia, ns. kaavakahviltoita, pidettiin Ylä-Savossa kolme ja lisäksi osallistuimme Lapinlahdella tuulivoimailtaan, jossa oma esiintymisvuoromme oli ajankäytön suhteen rajallinen.</p> <p>Maakuntakaavan merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia, kuten Iso-Petäjämäellä ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteessa mainitut asiat selvitetään yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa, aivan, kuten palautteessa luetellaan.</p> <p>Iso-Petäjämäeltä on etäisyyttä Lapinlahden Väisälänmäelle noin 15 km. Väisälänmäen kansallismaisemaan kohdistuu etäältä maisemallisia vaikutuksia, mutta tuulivoimapotentiaalisia alueita ei ole osoitettu Pohjois-Savon maakunnassa valtakunnallisesti arvokkaan maiseman (MA-v) rajauksen sisälle!</p> <p>Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa</p>

<p>-Luontoarvot ja uhanalaiset lajit: Alueella tavattiin yvää tehtäessä huomionarvoisia lintulajeja, joista osa on uhanalaisia tai silmälläpidettäviä. Lisäksi hankealueella esiintyy liito-oravia, viitasammakoita ja saukkoja. Näiden lajien elinympäristöjen suojeleminen on ensisijaisen tärkeää.</p> <p>-Luontotyytit: Hankealueella on 58 arvokasta luontotyyppiä, joista neljä kuuluu lailla suojeltaviin kohteisiin. On tärkeää varmistaa, että hankkeen toteutus ei vaaranna näitä luontotyyppiä.</p> <p>-Hankealue uhkaa Hukkasuon Natura-alueen tulevaisuutta, alueella sijaitsee myös 3 muuta luonnonsuojelualuetta.</p> <p>-Suojaetäisyys ja melumallinnukset: Ehdotettu 1,5 km tuulivoimalan ja asuinrakennuksen suojaetäisyys on liian pieni, ottaen huomioon nykyaikaisten tuulivoimaloiden suuren koon. Suomessa käytössä olevat melumallinnukset on tehty puolta pienemmille voimaloille. Pyydämme huomioimaan yhä useammat valitukset lähiasukkaiden kärsimistä melu- ja välkehaitoista riittävästä suojaetäisyydestä määrittäessä.</p> <p>Ymmärrän, että energiantuotanto on tärkeää, mutta kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti on löydettävä tasapaino taloudellisten etujen ja ympäristön suojelun välillä. Toivon, että hanketta arvioidaan huolellisesti ja otetaan huomioon kaikki vaikutukset.</p> <p>Yleensäkin kaavan tuulivoima potentiaalisille alueille on syytä tehdä tarkempaa arviointia! Luonnon tulevien voimaloiden yhteisvaikutuksiin on syytä kiinnittää huomiota, jotta ei jälkepäin jouduta katumaan tehtyjä virhearvioita. Voimaloiden koon ja tehokkuuden kasvaessa on syytä ennakoita tarkemmin syntyviä melu- ja välkehaittoja sekä luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät. Entiset suositukset eivät riitä vaan haitat leviävät laajemmalle. Suoja-etäisyydet asutukseen ja varsinkin Natura-alueisiin on syytä arvioida tarkemmin - vähintään 2-3 km suojaetäisyydeksi.</p>	<p>hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.</p> <p>Maakuntakaavassa ei oteta kantaa hankkeiden YVA-selvityksiin tai johtopäätöksiin. Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamalla tarvittaessa lausuntoja mm. tuulivoimahankkeiden yleiskaavoista ja YVA-prosesseista.</p> <p>Maakuntakaava toteuttaa tässä erityistä tehtäväänsä yhteensovittaa eri toimintoja ja ristiriitaisiakin intressejä.</p> <p>Riittävää etäisyyttä asutukseen on pidetty tärkeänä suunnittelun lähtökohdina. Palautteessa esitetty 3 km etäisyys asumiseen ja Natura 2000-verkoston alueille vähentäisi tuulivoimapotentiaali alueet lähes kokonaan, syrjäisiä ja asumattomia metsäalueita lukuun ottamatta.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä etäisyyksien linjauksia.</p>
<p>J yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Maaseudun kehittämisvyöhyke Palautteesi: Kiuruveden koillisosa on jätetty maaseudun kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle. Alueen ulkopuolelle jää useita maatiloja joissa on karjaloutta ja suhtkot suuria tiloja. Kyseiset tilat ovat vuokranneet tai ostaneet lähialueen kaikki pellot käyttöönsä.</p>	<p>Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnoilla kaksi ruuantuotannon ydinaluetta, josta Ylä-Savosta Kuopion pohjoispuolelle ulottuva alue on tunnistettu paikkatietojen perusteella mm. ympäristöluvitettujen navettojen ja lietalantaloiden sijaintien perusteella. Paikkatietoja on</p>

<p>Esim. Kiuruveden Lapinsalossa on Pajula niminen tila. Tila on vuokrannut tai ostammut kaikki pellot jotka ei ole muussa käytössä. Tilalla on lehmiä noin 180 ja muuta karjaa. Pajula on luomutila.</p> <p>Vuonna 2022 Pajulan tilalla otettiin käyttöön oma biokaasulaitos. 2023 Savo-Karjalan luomuyhdistys valitsi vuoden luomutoimijaksi Pauliina ja Valteri Nuutisen Pajulan tilan Kiuruveden Lapinsalosta. Pajulan tila on saanut MTK-Pohjois-Savon myöntämän Kehittävä maatalousyrittäjä palkinnon. Alueella on myös muita tiloja jotka kehittävät aktiivisesti toimintaa. Lapinsalossa on kiinteä toimiva kyläyhteisö ja Lapinsaloon on muuttanut lapsiperheitä.</p> <p>Miten tämmöinen alue voidaan jättää maaseudun kehittämisvyöhykkeen ulkopuolelle. Ulkopuolelle jättäminen antaa negatiivisen impulssin varsinkin kun muu Kiuruvesi kuuluu vyöhykkeeseen. Toivon, että Lapinsalo lisätään maaseudun kehittämisvyöhykkeeseen.</p>	<p>käsitelty siten, että kaavakartalle on voitu hahmottaa alue, jossa karja- ja maitotalouden yksiköt muodostavat erityisiä tihentymiä. Rajauksen ulkopuolelle jääminen ei vaikuta yksittäiselle tilalle haitallisesti.</p> <p>Kehittämisperiaatemerkinnoilla osoitetaan vyöhykkeitä, alueita ja yhteyksiä, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta, mutta joita ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa kohdennettuina aluevarauksina kartalla. Kehittämisperiaatemerkinnoja koskevat aluevaraustarpeet on tarkoituksenmukaista tutkia kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä. Kehittämisperiaatemerkinnot ovat kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä. Niillä pyritään havainnollistamaan maakunnan strategisia linjauksia, jotka tulevat maakuntasuunnitelmasta ja maakuntaohjelmasta.</p>
<p>K yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Maakuntakaavalla tulisi estää suunniteltu Lapinsalon tuulivoimama-alue. Hanke tuhoaa yhtenäisen suuren luontoalueen bioversiteetin totaalisesti. Uusi tiestö yksistään jo halkaisee alueen useiden kilometrien matkalta. LUKEn selvityksen perusteellakin esim. kannalinnut kaikkoavat useiden kilometrien päähän, joten mihin ne menee kun ympärille tulee muitakin hankkeita. On myös maisemalliset arvot jotka menetetään hankkeen myötä. Esteetön näkymäalue on kymmeniä kilometrejä. Alueen läheisyydessä on suuri lähde ja vedenottamo, josta tulee vesi alueen talouksiin. Lähde saa pohjavetensä juuri tältä suunniteltulta tv. alueelta. Suunnitellun tv. alueen voimalapaikat omistavat kunnan ulkopuoliset omistajat ja sijoittajat, siten paikallisille jää vain haitat.</p>	<p>Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu maisemavaikutusten näkökulmasta (ks. Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022). Laajimmat yhteisvaikutukset ovat Ylä - Savossa; erityisesti Kiuruvedellä, Vieremällä, Sonkajärvellä, Keiteleellä ja Pie-laveden järviolueilla. Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-alueita:</p> <p><i>”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, elämistöön ja ekologiisiin yhteyksiin sekä</i></p>

	<p><i>kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)”</i></p> <p>Pohjois-Pohjanmaan puolella sijaitsevat hankkeet muodostavat yhteisvaikutuksia Lapinsalon alueen kanssa ja nämä tulee tarkemmassa kaavatyössä selvittää.</p> <p>Lisäksi ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
L yksityishenkilö	Vastine
<p>Kaavamerkinnät, Palautteesi: Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaehdotuksen julkaisussa Merkinnät ja mää- räykset todetaan seuraava, kun tarkastellaan alueen tai kohteen erityisominaisuutta kuvaavia merkintöjä:</p> <p>Laajat metsäpeitteiset alueet. Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat met- säpeitteiset alueet, jotka ovat ja säilyvät ensisijaisesti metsätalouskäytössä. Kun verrataan maa- kuntakaavan edellistä versiota nykyiseen ehdotukseen, havaitaan, että ilmaus ”laaja metsäpeit- teinen alue” on paljolti korvannut aiemmassa versiossa olleet karttamerkinnät ekologisista käy- tävistä. Sama ilmiö on havaittavissa myös valtakunnallisesti tuoreissa kaavaehdotuksissa.</p> <p>Myös luonnonsuojelujärjestöt ovat ymmärtäneet laajan metsäpeitteisen alueen tarkoittavan pääasiassa sitä, että käsitteen avulla voidaan luoda ekologiaa yhteyksiä. Esimerkiksi Suomen Luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piirin lausunnossa 30.6.2023 Pohjois-Karjalan maakunta- kaavasta 2040 todetaan seuraava: ”Piirin näkemyksen mukaan yhtenäiset metsäpeitteiset alu- eet on perusteltua ottaa mukaan käsiteltäviin teemoihin tässä kaavavaiheessa. Maankäytön ohjauksella voidaan luoda paremmat edellytykset luontokadon torjunnalle ja ilmastomuutok- seen sopeutumiselle. Yhtenäisten metsäpeitteisten alueiden yhteydessä tulee huomioida muun muassa ekologiset yhteydet ja suojelualueiden verkoston kytkeytyneisyyden ja reunavai- kutukset, kuten piiri on jo aiemminkin esittänyt.”</p>	<p>Ks. lisäksi yleisvastine laajoista metsäpeitteisistä alueista sekä MTK:n ja Met- sähallituksen palautteet vastineineen.</p> <p>Maakuntakaava on yleispiirteinen, strateginen kaavataso. Se ohjaa yksityis- kohtaisempaa kaavoitusta, eikä ole voimassa asemakaavoitetuilla tai yleis- kaavoitetuilla alueilla kuin kyseisiä kaavoja muutettaessa. Maakuntakaavalla ei ole juurikaan suoria maanomistajaan kohdistuvia vaikutuksia. Maakunta- kaavan kehittämisenäkökulman ja painotukset olemme pyrkinneet aiempaa vahvemmin sitomaan Pohjois-Savon maakuntasuunnitelman ja maakuntaoh- jelman mukaisiksi. Yksi maakunnan kehittämisen kärjistä on metsätalous. Ei muutosta</p> <p>Emme pidä todennäköisenä – emmekä mahdollisena, että laajat metsäpeit- teiset alueet -merkintä voisi yksinään pysäyttää esim. tuulivoimayleiskaavo- jen etenemistä. Laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä poistetaan maa- kuntahallituksen linjauksen mukaisesti. Ks. yleisvastine.</p>

On myös linjauksia, että yhtenäisillä metsäpeitteillä alueilla halutaan suosia tietynlaisia metsätalousmenetelmiä, erityisesti jatkuvaa kasvatusta ja muita jatkuvapeitteisiä menetelmiä, joissa ei sallita lainkaan avohakkuita. Esimerkiksi kun Tapion Palvelut Oy, valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, tarkasteli Tampereen kaupungin metsätalouden toimintamallia, se esitti lausunnossaan: ”Jatkuvapeitteiset menetelmät voitaisiin linjata ensisijaiseksi kohteissa, joissa metsäpeitteisyys on maiseman avaintekijä.”

Kun otetaan huomioon perustuslain § 15 tarkoittama omaisuuden suoja ja perustuslain § 121 määrittelemä kunnallinen itsehallinto mm. kaavoituksessa, on välttämätöntä, että maakuntakaavasta poistetaan kaikki merkinnät laajoista metsäpeitteisistä alueista. Tilalle voidaan ottaa ilmaus ”laaja metsätaloudellisen käytön alue”.

M yksityishenkilö

Vastine

Muistutus:
Sellaisella asialla kirjoitan, että teillä on suunnitteilla maakuntakaava 2040 Pohjois-Savo. Perheelläni on lomamökkiyritys nimeltään Keskikosken Lomamökit Sonkajärven kunnassa. Lehdessä luin, että Sukevan Linnanportissa olisi ollut nähtävänä ja keskusteltavana ko. alueen kaavaluonnos. Tästä ei oltu informoitu mitenkään kuntalaisia, ainakaan missään lehdissä. Olisin ehdottomasti halunnut osallistua kaavan luonnoksen katsomiseen ja keskusteluun. Sisäisten asioiden parhaimmillaan, kun pääsee kysymään ihmiseltä ko. asiasta. Olen huolissani oman yrityksen osalta ja asuinympäristöni puolesta nyt tulevien tuulimyllyjen vuoksi. Jäämme kahden tuulimylly puistojen väliin. Molempiin tuulimyllypuistoihin matkaa meillä on vain 1,5 km ja 2,0 km. Lisäksi meidän ulkoilureiteillämme on laavuja ja kotia yhteensä 4 kpl. Matkaa lähimpään tuulimyllyyn laavulta on vain 300 metriä. En sinällään vastusta tuulimyllyjä, mutta vastustan sitä, että ne sijoittuvat liian lähelle asutusta ja meidän lomamökkejämme. Mielestäni sopiva etäisyys olisi 4-5 km. Miten voisin tämän asian saada kaavoituksessa huomioon?

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) on Sonkajärvellä tunnistettu mm. Kurvilanmäen ja Honkamäki-Viidankankaan tuulivoimapotentiaaliset alueet. Metsärinteen aluetta ei maakuntakaavan selvityksissä ole tunnistettu maakunnallisesti merkittäväksi vaan se jäi alle seudullisen tason (7 voimalaa), joten sitä ei osoiteta maakuntakaavaehdotuksessa.

Maakuntakaavan tv -merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.

Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamalla tarvittaessa lausuntoja mm. tuulivoimahankkeiden yleiskaavoista ja YVA-prosesseista.

N yksityishenkilö	Vastine
<p>Maakuntakaavan tehtävänä on käsittääkseni ohjata kuntien kaavoitusta ja ratkaista alueiden käytön kysymyksiä. Kuitenkin maakuntakaavaselostuksen sivulla 124 todetaan, että tuulivoimapotentiaalia osoittava maakuntakaavan rajausta joustaa ja mahdollistaa myös laajempia hankealueiden toteutuksia! Kuntien taloustilanteet huomioiden näin varmasti tulee tapahtumaan... Eikö maakuntakaavassa tulisi tarttua jo suunnitteluvaiheessa epäkohtiin, joita tuulivoimateollisuus aiheuttaa luonnolle ja lähialueen asukkaille?</p> <p>Maakuntakaavassa on mm. tuulivoimapotentiaalit Kurvilanmäki ja Honkamäki. Nämä on luokiteltu yhteisvaikutuksiltaan 0-5 km lähialueeksi ja näkyvyydeltään suuri herkkyys. Näinkö kaavalla ohjataan kuntapäätäjiä, alueen asukkaiden ja eläinten elinolojen ja ympäristön luontoarvojen tuhoamiseen. Eikö kaavalla pitäisi nimenomaan tehdä rajaukset niin, että luonnolle ja ihmisille aiheutuisi mahdollisimman vähän haittaa ko. toiminnasta. Maakuntakaava toimisi puolueettomana suhteessa kuntien ja maanvuokraajien saamaan taloudelliseen hyötyyn. Taloudellinen hyöty tulee ilmeisimmin ohjaamaan kaavakäsittelyä kunnissa.</p>	<p>Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaal selvitys, FCG, 2021) mm. Kurvilanmäkeen ja Honkamäkeen tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia. Tuulivoimapotentiaalia osoittava maakuntakaavan rajausta joustaa ja mahdollistaa myös laajempia – tai suppeampia - hankealueiden toteutuksia. Tässä on perusteena tuore oikeustapa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös (KHO:2023:57).</p> <p>Pohjois-Savon liiton maisemallisia yhteisvaikutuksia arvioivassa selvityksessä todetaan, että <i>Kurvilanmäen alue kuuluu Karjalanselän ja Maaselän vedenjakajaseutuun. Tuulivoimaloiden dominoiva näkyvyys on vesistöille Sukevanjärvi, Oravijärvi, osin Matkusjoki sekä pienemmille järville. Yli 5 km päässä näkyvyyttä myös Palosenjärvelle. Maakunnallisesti arvokkaat maisemat Palosenmäki ja Palosenjärvi ovat alle 5 km etäisyydellä. Valtakunnallisesti arvokas rakennuskohde Sukevan rautatieasema on n. 5 km ja Sukevan vankila > 5 km etäisyydellä. Maakunnalliset arvokkaat rakennuskohteet Sukevan koulu ja pohjoisessa Honkapirtti (metsäkämppä) sekä Karsikko (työnjohtajan asunto), etelässä entinen Kaarakkalan koulu. Maisemallinen herkkyys suuri. Yhteisvaikutuksia Murtomäen (Vieremä), Katajamäen ja Kivikankaan</i></p>

<p>Toinen seikka, mikä vääristää myös tuulivoimateollisuuden sijoittumista, ovat alle 7 tuulivoimaa käsittävät teollisuusalueet, joita maakuntakaava ei käsittele ollenkaan. Ovat kuitenkin merkittäviä ympäristön ja kaavoituksen kannalta. Mielestäni tuulivoimateollisuusalueiden sijoittelussa tulisi olla tiukemmat säännökset voimaloiden etäisyyksille toisistaan ja etäisyydelle lähimpään asutukseen. Lisäksi kaikille teollisuusalueille tulisi vaatia ympäristöluvat.</p>	<p>(Kajaani) sekä Honkamäen (Sonkajärvi) tv-alueiden kanssa < 10 km etäisyydellä. Dominoiva näkyvyys Sukevan taajamaan.</p> <p>Tuulivoimapotentiaalista aluetta on em. perusteella rajattu kauemmas Sukevan taajamasta.</p> <p>Maakuntakaavalla ei voida ohjata paikallisia asioita eli tässä tapauksessa alle seudullisen rajan (1-6 voimalaa) olevia tuulivoima-alueita.</p> <p>ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
<p>O yksityishenkilö1</p>	<p>Vastine</p>
<p>Huttusenlehdon tuulivoima puisto-hanke Hankkeen reunalla 1.2 km päässä sijaitsee Suuri Luonnonlähde , jossa sijaitsee Jyrkän Vesi-huolto osuuskunnan vedenottamo ! Kunta omistamalla maalla ja omistaa myös pumppaamon ja varavoimalaitoksen sähkökatkojen varalle ! 44 Taloutta Jyrkällä saa siitä puhtaana käyttöveden. Muita mahdollisuuksia ei ole. Pumppaamo rakennettu sen vuoksi kun ruoste vaivannut normaalikaivo vesiä. Nyt vaarana että jos alueella kaivellaan saastuu lähde ja 44 taloutta ilman käyttövettä. Lähteen ohi virtaa Kangaspuron sivuhaara joka saa alkunsa Kangaslammeesta.</p> <p>Lisäksi vaarana myrky. Bisfenoli. A. Tätä käytetään tuulimyllyjen siivissä. Irtoaa ajan kanssa ja kulkeentuu ihmisten ja Eläinten elimistöön! Kuvassa punaisella pyörökällä näkyy vedenottamo. Lisäksi osittain Luonnonsuojelu aluetta! Nämä asiat on syytä ottaa vakavasti asiaa ratkaistaessa.</p>	<p>Palautteeseen liittyvä liitekartta on tarkasteltavissa Pohjois-Savon liiton toimistolla.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG Oy, 2021) Huttusenlehdon alue tunnistettiin tuulivoimapotentiaalisena alueena, mutta sitä ei otettu jatkovalmisteluun, eikä osoitettu maakuntakaavan luonnosvaiheessa mm. teknistaloudellisen analyysin perusteella, kunnanvaltuuston kielteisen yleiskaava-aloitepäätöksen perusteella ja maakuntakaavassa tunnistettujen luontoon, virkistykseen ja matkailuun liittyvien merkintöjen perusteella. Mikäli alueen maakuntakaavan mukaiset suunnitteluedellytykset täyttyvät, asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa (3. vaihe / aurinko, vety ja kauppa -vaihemaakuntakaava).</p> <p>Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä.</p>

	Huttusenlehdon aluetta ei osoiteta tuulivoimapotentialisena alueena tässä maakuntakaavassa. Huttusenlehdon alueeseen liittyvät huolenaiheet mm. lähteestä kannattaa viedä hankekaavoittajan ja kunnan tietoon.
P yksityishenkilö2	Vastine
<p>Aljemmin lähetetyssä Jyrkän Vesihuolto osuuskunnan huolenaiheena kun kirjoitin, jäi tärkeä asia pois.</p> <p>Nimittäin Luonnonlähteen vierestä. Mikä toimii vedenottamona ohi virtaa puro, mikä saa alkunsa Kangaslammesta. Lampi sijaitsee (karttaselaimen mukaan) luonnonsuojelualueella. Purohan tuo mukaan huomattavasti enemmän ja laajemmalta alueelta haitta aineita lähteeseen, jos aluetta aletaan kaivella. Puhumattakaan bisfonoli A myrkystä. EU:n elintarvikevirasto EFSA alensi äskettäin sallitun päiväannoksen rajan 4 mikrogrammasta 0,2 nanogrammaan, mikä on 20 000 kertaa aikaisempaa vuonna 2015 asetettua rajaa alempi. Näin pieni määrä bifenoli A:ta on vaarallinen ihmiselle !!!!</p>	ks. edellä.
Q yksityishenkilö	Vastine
<p>Huttusenlehdon tuulivoimapuisto, Sonkajärvi Jyrkkä</p> <p>Olemme rakentaneet ympärivuotiseen käyttöön tarkoitetun mökkimme vuonna 2010 Jyrkän Oijinniemielle, Päsmärinkosken ja Haapakosken välisen Päsmäri-järven rannalle. Mökillä vietämme lähes jokaisen viikonlopun ja loma-ajat. Mökki on rakennettu täyttämään myös vakituisten asuinrakennuksen vaatimukset, sillä aikomuksemme on muuttaa sinne eläköitymisen myötä, kolmen vuoden kuluttua. Niemellä on kaikkiaan 8 loma-asuntoa. Matkaa suunnitteilla olevaan Huttusenlehdon tuulivoimala-alueeseen siitä on noin 1,5 km. Jyrkän ympäristö on tullut tutuksi 35 vuoden aikana harrastus- ja vapaa-ajantoimintojen kautta, sillä ennen oman mökkimme rakentamista mökkeilimme appivanhempiemme vapaa-ajanasunnolla Kiltuanjärven rannalla vakituisten kotimme ollessa naapurikunnassa Iisalmessa. Kalastamme Nurmijoen koskialueilla sekä uistelemme lähialueiden vesistöissä. Lisäksi hyödynnämme ympäristön erinomaisia marja- ja sienimaastoja sekä melonta-, vaellus- ja maastopyöräilyreittejä. Jyrkän kylällä on arvokas Ruukin tupa masuuneineen. Vuosien myötä olemme saaneet seurata, kuinka siitä on tullut myös meidän mökkiläisten kohtaamispaikka yrittäjän järjestäessä erilaisia</p>	<p>Huttusenlehdon aluetta ei osoiteta tuulivoimapotentialisena alueena tässä maakuntakaavassa.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG Oy, 2021) Huttusenlehdon alue tunnistettiin tuulivoimapotentialisena alueena, mutta sitä ei otettu jatkovalmisteluun, eikä osoitettu maakuntakaavan luonnosvaiheessa mm. teknistaloudellisen analyysin perusteella, kunnanvaltuuston kielteisen yleiskaava-aloitepäätöksen perusteella ja maakuntakaavassa tunnistettujen luontoon, virkistykseen ja matkailuun liittyvien merkintöjen perusteella. Mikäli alueen maakuntakaavan mukaiset suunnitteluedellytykset täyttyvät, asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa (3. vaihe / aurinko, vety ja kauppa -vaihemaakuntakaava).</p>

tapahtumia, vuokratessa harrastusvälineitä ja tarjotessa majoitusta retkeilijöille. Myös Sonkajärven kunta on omassa kuntastrategiassaan nostanut esille yrittäjyyttä tukevan toiminnan sekä satsauksen Jyrkän luontomatkailuun ja virkistyskäyttöön. Nämä arvot olivat esillä marraskuussa 2022, kun Sonkajärven kunta päätti jo kertaalleen hylätä Ilmattaren Huttusenlehtoon esittämän tuulivoimahankkeen. Tuntuukin käsittämättömältä, että kunta otti hankkeen näin pian uudelleen käsittelyyn, vaikka olosuhteet eivät ole asian suhteen muuttuneet. Olo on petetty. Jyrkkä ei ole tarkoituksenmukainen sijoituspaikka tuulivoimala-hankkeelle. Jyrkän ja mökkimme ympäristö on erittäin rikas eläimistöltään. Useiden vuosien ajan niemellä on pesinyt ampuhaukka ja Päämäri-järvellä pesivät kalasääsket sekä kuikat. Mökillämme sijaitsevalla ruokintapaikalla ruokailee mustarastaiden lisäksi esimerkiksi harmaapäätikka ja puukiipiä. Karhu puolestaan vieraili mökkirannassamme vuonna 2015 ja ilves makoili kesäkeittiömme seinustalla vuonna 2017. Karhun jälkiä ja jätöksiä sekä susia on nähty etenkin Eräkaijantiellä, joka sijaitsee muutaman kilometrin päässä mökkiniemestämme. Myös ketut ja ahmat ovat tuttu näky etenkin talvella Päämärin jäällä. Riekkopartteja ja kotkia olemme nähneet parina viimeisenä vuonna jo useita Jyrkäntien läheisyydessä ja Eräkaijantien päässä olevan Nimettömänlammen tuntumassa. Nurmijo-entien läheisyydessä on hyvät marjapaikat hillasuot, mustikka- ja puolukkakankaat. Lisäksi löytyy laajoja suppilovahvero- ja herkkutattiesiintymiä. Viimeisinä vuosina on kanttarellisadot olleet erin-omaiset niiden levittyä Jyrkän ympäristöön. Meillä onkin iso huoli siitä, kuinka hanke vaikuttaa ympäristön eläimistöön, marja- ja sienimaastoon ja ylipäätään luonnon monimuotoisuuteen. Huolta tuottaa myös taloudellinen näkökulma. Tiedetään, että tuulivoimaloiden läheisyys laskee kiinteistöjen arvoa jopa 20 %. Tekemämme investoinnit mökkimme ja tonttimme suhteen ovat olleet merkittäviä, koska aikanaan lapsemme, jotka ovat hekin luontoihmisiä, perivät mökkimme ja ovat halukkaita säilyttämään sen käytössään. Lisäksi pohdimme tuulivoimaloiden vaatiman maapinta-alan ja infrastruktuurin (huoltotiet, sähkönsiirtolinjat jne.) mittavuutta, jonka johdosta myös paikalliset haitat ovat suuret. Mahdollinen tuulipuiston rakentaminen ja kunnossapito rasittaisivat Nurmijoentietä, joka on liimakivipintainen yksityistie. Sen ylläpitämiseen ja kunnosta huolehtimiseen osallistuvat myös kaikki Oijinniemen mökkiläiset. Huolta aiheuttaa paitsi luonnonrauhan rikkoutuminen, mökillä olemisen viihtyisyys, myös mahdolliset haittavaikutukset lähdepitoiseen juomaveteemme. Tuulivoimaloista on todettu irtoavan mikromuovia, esimerkiksi terveydelle haitallista bisfenoli A:ta. Huttusenlehdon tuulivoimalan toteutuessa Jyrkkä jäisi kahden tuulivoimala-alueen väliin, sillä toinen on jo suunnitteilla: Honkamäki-Viidankankaan tuulipuisto sijaitsee myös Jyrkän läheisyydessä. Tuulivoima on

Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä.

Huttusenlehdon aluetta ei osoiteta tuulivoimapotentialisena alueena tässä maakuntakaavassa. Huttusenlehdon alueeseen liittyvät huolenaiheet mm. lähteestä kannattaa viedä hankekaavoittajan ja kunnan tietoon.

sinällään hyvä lisä sähköntuotantoon, mutta kaikkialle sitä ei sovi sijoittaa. Jyrkän alue lajistetaan rikkaana ja monipuolisena luonnon ydinalueena, matkailun vetovoimakohteena sekä matkailun ja virkistykseen kehittämisyöhykkeenä virkistyskalastusalueineen on täysin sopimaton paikka sen sijoittamiseen.

R yksityishenkilö

Vastine

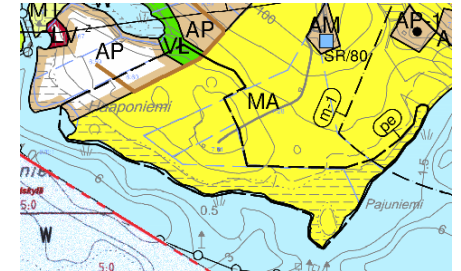
Maaseudunkehittämisyöhyke Kiuruvesi
Pyydän oikaisua ehdotukseen seuraavilta osin. Kiuruveden pohjoisosan kylät on rajattu ulos maaseudunkehittämisyöhykkeestä. Alueella sijaitsee monia suuria maatiloja, jotka työllistävät paikallisia ja toimivat ruuantuotannon ydinalueina. Lapinsalolainen LUOMU maatalousyrittäjä on investoinut biokaasulaitoksen yhtenä ensimmäisistä ylä-savossa ja palkittu vuoden maaseudun kehittäjäpalkinnolla. Ko. alueita ei voida ilman perusteluja rajata ulos kaavasta. Toiminta ko alueella on täysin kehittämisperiaatteiden mukaista. Tilojen läheisyyteen on varattu kaavassa valtava tuulivoimapotentiaalinen alue. Tämän vaikutusta maatiloihin, etenkin luomuviljelyyn ei olla kaavassa tutkittu laisinkaan.

Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu kehittämisperiaattemerkinnöillä kaksi ruuantuotannon ydinaluetta, josta Ylä-Savosta Kuopion pohjoispuolelle ulottuva alue on tunnistettu paikkatietojen perusteella mm. ympäristöluvitettujen navettojen ja lietalotaloiden sijaintien perusteella. Paikkatietoja on käsitelty siten, että kaavakartalle on voitu hahmottaa alue, jossa karja- ja maitotalouden yksiköt muodostavat erityisiä tihentymiä. Rajauksen ulkopuolelle jääminen ei vaikuta yksittäiselle tilalle haitallisesti.

Kaavaan tulee lisätä tuulivoima rakentamisen vaikutusten arviointi perusteisiin vaikutukset ihmisiin. Näitä ei mainita kaavan missään osiossa. Vaikutuksia tulee ELYn mukaisesti arvioida myös sosiaalisen hyväksyttävyyden näkökulmasta, ottaen huomioon erityisesti sosiaaliset vaikutukset. Arviointi määrityksistä puuttuu täysin muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön toimialaan kuuluvat painotukset.

Kehittämisperiaattemerkinnöillä osoitetaan yöhykkeitä, alueita ja yhteyksiä, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta, mutta joita ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa kohdennettuina aluevarauksina kartalla. Kehittämisperiaattemerkintöjä koskevat aluevaraustarpeet on tarkoituksenmukaista tutkia kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä. Kehittämisperiaattemerkinnät ovat kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä. Niillä pyritään havainnollistamaan maakunnan strategisia linjauksia, jotka tulevat maakuntasuunnitelmasta ja maakuntaohjelmasta.

Maakuntakaavaehdotuksen tuulivoimaa koskeva yleismääräys ja tuulivoimapotentiaalisen alueen suunnittelumääräys ohjaavat moninaisten asioiden selvittämiseen tarkemmassa suunnittelussa: *Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä*

	<p><i>kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.</i></p> <p>Asutus, elinkeinot ja kulttuuriperintö viittaavat yllä olevassa kaavamääräyksessä ihmisiin. Tuulivoimarakentamisen sosiaalisia vaikutuksia on selvitetty tuulivoimapotentiaalia selvittäessä. Sosiaalisten vaikutusten arviointi tuodaan kaavaselostukseen vahvemmin esille. Ks. lisäksi Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaali selvitys, FCG 2021.</p>
<p>S yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Puhelinkeskusteluun viitaten pyytäisin ottamaan Haaponiemen alueen maisemallisesti arvokkaan pelto- ja perinnebiotooppialueet mukaan Vieremän kirkonmäen ja Kyrönniemen maisema-alueeseen. Tällöin omistamani pelto- ja perinnebiotooppialueet pysyisivät kokonaisuutena saman maisemastatuksen alla.</p>	<p>Palautteeseen liittyvä liitekartta on tarkasteltavissa Pohjois-Savon liiton toimistolla.</p> <p>Haaponiemen perinnebiotooppi on osotettu maakuntakaavassa ma-b-kohdemerkinnällä. Se on otettu huomioon myös Vieremän Kirkonkylän yleiskaavassa aluerajauksena, ks. kuva (pe).</p> <p>Maakuntakaavaehdotuksen maakunnallisesti arvokas maisema-alue (Vieremän Kirkonkylä-Kyrönniemi) on rajattu vuonna 2019 laaditun päivitysinventoinnin (FCG Oy, Riikka Gehr) perusteella. Perinnebiotooppi sijoittuu osittain maisema-alueelle, osittain sen ulkopuolelle.</p> <p>Koska perinnebiotooppi on huomioitu yksityiskohtaisesti jo yleiskaavatasolla ja maakuntakaavassakin kohdemerkinnällä, ei maakuntakaavan tarkistamiselle ole tarvetta. Ei muutosta.</p>

T yksityishenkilö	Vastine
<p>Tuulivoimalateollisuusalueita ei tule missään olosuhteissa rakentaa keskelle kauneinta maaseutuumme ja luonnon ydinalueita. Lisääntyvää luontokatoa ja metsäkatoa tulee välttää kaikin keinoin. Tuulivoimalateollisuusaluehankkeet metsiin sijoitettuna lisäävät väistämättä metsäkatoa ja luontokatoa. Useiden tuulivoimaloiden siipiin on käytetty ja käytetään amazonista kaadettua balsapuuta. Tuulivoimalateollisuus siis aiheuttaa metsäkatoa ja luontokatoa sekä amazonilla että sitten meillä Suomessa. Meille tehdään pysyviä avohakkuuaukkoja tuulivoimaloille, että sitten amazonilta raahatut balsapuusiivet pyörivät metsäkatoaukkojemme yllä ja metelillään ja olemassaolollaan loitontavat metsänasukkaat, sekä ihmiset että eläimet. Syrjäseuduille sijoitetut tuuliteollisuusalueet aiheuttavat myös pulman sähkönsiirrolle. Uudet masiiviset siirtolinjat metsien läpi kymmenien kilometrien mittaisina aiheuttavat myös metsäkatoa maakuntaamme.</p> <p>Pohjois-Savon maakuntakaavassa tulee myös huomioida rajamaakuntien tuulivoimalateollisuusaluehankkeet. Rajat on esimerkiksi Kiuruveden, Pyhännän ja Pyhäjärven rajoille tykitetty täyteen tuulivoimalateollisuusaluehankesuunnitelmia. 30km säteelle 600voimalaa, 10km säteelle n.250voimalaa, hehtaareja yli 30 000ha.</p> <p>Kun suoja-alue tuuliturbiinilla on noin 600metriä, ja tuulitubiinit sijoitetaan noin kilometrin etäisyydelle toisistaan hankealueilla, tarkoittaa tämä sitä, että hankealueet ovat kokonaisuudessaan suoja-alueita, jolla ei voi ainakaan talviaikaan liikkua ollenkaan, että ei altistu jään putoamiseen päähän ja sitä kautta vakavaan vammautumiseen tai jopa kuolemaan.</p> <p>Myös tuuliturbiinipalot ovat realistinen riski, ne voivat myös sytyttää ympäristönsä tuleen. Kuivalla kaudella metsäpalojen riski on todellinen. (liite: Pohjois-Savon Pelastuslaitoksen lausunto Pilpankankaan tuulivoimahankkeeseen)</p> <p>Tuulivoimalateollisuusalueet ja melu kuuluvat sinne missä teollisuutta ja melua jo valmiina on. Tuulivoimalateollisuusalueet eivät kuulu luontoon.</p> <p>On myös syytä huomioida massiivisten hankkeiden keskelle mielivaltaisesti pakotettujen kansalaisten tilanne. Ainakin osa heistä tarvitsee sekä henkistä että taloudellista tukea tilanteeseensa. Ketään ei saa vastoin tahtoaan pakottaa asumaan tuulivoimalateollisuusalueiden viereen. Kaikki halukkaat on autettava alueilta pois. Poismuutto on mahdollistettava tukemalla heitä henkisesti ja taloudellisesti.</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu maisemavaikutusten näkökulmasta (ks. Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022). Laajimmat yhteisvaikutukset ovat Ylä - Savossa; erityisesti Kiuruvedellä, Vieremällä, Sonkajärvellä, Keiteleellä ja Pie-laveden järviolueilla. Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-alueita:</p> <p><i>”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)”</i></p>

Jos kodin arvo on täysin romahtanut tuuliteollisuushankkeiden takia, on oikeudenmukaisesti osoitettava taho/rahasto joka korvaa aiheutetun haitan. Pohjois-Savon Pelastuslaitoksen lausunto, sivut13,14: https://www.ymparisto.fi/sites/default/files/documents/Liite%201%20Lau-sunnot%20ja%20mielipiteet_0.pdf

"1.16 Pohjois-Savon pelastuslaitos Pelastuslain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Lain tavoitteena on myös, että onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua ihmiset pelastetaan, tärkeät toiminnot turvataan ja onnettomuuden seurauksia rajoitetaan tehokkaasti niin, että ihmisille, omaisuudelle ja ympäristölle aiheutuvat haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Tuulivoimaloihin kohdistuvia onnettomuusriskejä ovat muun muassa esimerkiksi salamaniskusta tai vikaantumisesta aiheutuva konehuonepalo, putoavien osien seurannaisvaikutuksena aiheutuva maastopalo, tuulivoimalan lavoista mahdollisesti irtoava tai sinkoava jää tai muu irtoava osa, sekä tuulivoimalan huoltoon ja kunnossapitoon osallistuvan henkilöstön tapaturmat, vahingot tai sairauskohtaukset. Tapahtuneissa onnettomuuksissa tuulivoimaloiden lavan osia on voinut lentää 500 m päähän ja normaalitoiminnassakin lavoista irtoavat jäät voivat aiheuttaa pudotessaan vaaraa ihmisille. Liite 14 (22) POPELY/660/2023 31.8.2023 Tuulivoimaloiden konehuonepaloa ei ole mahdollista sammuttaa pelastustoimen toimenpitein ja putoavat osat aiheuttavat mm. maastopalojen vaaran kuivana aikana. Huoltohenkilöstölle tuulivoimalassa mahdollisesti sattuvasta tapaturmasta tai sairauskohtauksesta voi aiheutua erityisosaamista vaativa korkean paikan pelastustehtävä. Voimalaitoksen vikatilanteissa, kuten tulipaloissa, merkittävä ongelma useissa kotimaisissa ja ulkomaisissa tapauksissa on ollut suurien lapojen irtoaminen ja lentäminen satojen metrien päähän voimalasta. Tästä aiheutuu vaaraa esimerkiksi lähellä olevalle asutukselle, teollisuudelle, tielikenteelle ja pelastustoiminnalle. Lentävien kappaleiden vuoksi sammuttaminen, alueen evakuointi ja mahdollisten maastopalojen sammuttaminen muuttuu hankalaksi. Pelastuslaki (379/2011) edellyttää huolellisuusvelvoitetta (4 §), rakennuksen omistajalta ja haltijalta omaoimista varautumista (14 §) sekä pelastussuunnitelman laadintaa (15 §). Koska tuulivoimaloiden konehuonepaloa ei ole mahdollista sammuttaa pelastuslaitoksen toimenpitein, tulee toiminnanharjoittajan varautua omatoimisesti konehuonepaloihin. Tuulivoimaloiden paloturvallisuuden suunnittelun pohjana suositellaan käytettävän Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön opasta SPEK opastaa 28 Tuulivoimaloiden paloturvallisuus (2013) sekä Finanssialan keskusliiton suojeluohjetta Tuulivoimalan vahingontorjunta 2017. - Tuulivoimapuistolle tulee laatia pelastussuunnitelma, joka sisältää toimintaohjeet onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseen

Pohjois-Pohjanmaan puolella sijaitsevat hankkeet muodostavat yhteisvaikutuksia Lapinsalon alueen kanssa ja nämä tulee tarkemmassa kaavatyössä selvittää.

Pelastuslaitos osallistuu viranomaisroolissa kaavoitukseen niin maakuntakaavan kuin yleiskaavojen vaiheissa ja lausuu turvallisuuteen liittyvistä asioista.

myös paikalliselle pelastustoimelle. Ennen toiminnan käynnistymistä on järjestettävä yhteinen pelastusharjoitus. - Suositellaan, että tuulivoimaloiden konehuoneet varustetaan automaattisella sammutuslaitteistolla. Automaattinen sammutusjärjestelmä voi olla joko kohde- tai tilasuojausjärjestelmä tai niiden yhdistelmä. - Tuulivoimaloiden konehuone ja ne osat tornista, joissa on tuulivoimalatekniikkaa, sekä ulkopuoliset muuntamo- tai sähköasemat tulee varustaa automaattisella paloilmoitus- tai palovaroitusvaroitussjärjestelmällä, joka välittää tiedon tuulivoimalan valvontahenkilöstölle. - Tuulivoimapuiston sähköasema varustetaan automaattisella sammutuslaitteistolla, joka voi olla tilasuojausjärjestelmänä. - Tuulivoimaloiden konehuoneet sekä sähköasema varustetaan myös riittävällä alkusammutuskalustolla, joka soveltuu myös jännitteisten kohteiden sammuttamiseen. - Salamaniskujen varalta tuulivoimat on varustettava kattavalla ukkos- ja ylijännitesuojauksella ja suojamaadoituksella. - Suositellaan, että tuulivoimalat suojataan jäätymiseltä ja varustetaan siipien jäätunnistusjärjestelmällä. - Palo- ja henkilöturvallisuuden osalta pelastuslaitos suosittelee yli 1 MW tuulivoimaloilla 600 m turvaetäisyyttä asutukseen sekä vaarallisten aineiden laitoksiin ja varastoihin, ellei tuulivoimalalle laadittu vaaranarviointi edellytä tätä pienempää tai suurempaa etäisyyttä. - Metsäpaloriskin pienentämiseksi tuulivoimalatornien ja sähköaseman ympäristö on raivattava ja pidettävä vapaana puista ja muista kasvustosta. - Tuulivoimalalle on oltava kaikkina vuodenaikoina kantava ajoyhteys, joka sallii raskaan sammutusauton esteettömän liikkumisen. - Tuulivoimalan lähietäisyydellä suojaetäisyyden sisäpuolella ei tule sallia rakennettua tai ohjattua vapaaajan liikkumista (latu- tai moottorikelkkauria) tai muuta vastaavaa liikennettä. Tarpeetonta liikkumista suoja-alueen sisäpuolella tulee välttää. Tornin juurella liikkuminen tulee ohjeistaa. Liite 15 (22) POPELY/660/2023 31.8.2023
 Lausunto pohjautuu pelastuslaitosten kumppanuusverkoston (2014) ja Onnettomuustutkintakeskuksen (2017) suosituksiin tuulivoimaloiden turvallisuudesta.”

U yksityishenkilö
Vastine

Tuulivoimahankkeet Honkamäki-Viidankangas, Kurvilanmäki sekä Metsärinne Emme hyväksy lainkaan alueellemme suunnitteilla olevia tuulivoimahankkeita. Isäni, Olavi Eskelinen, omistaa alueella runsaasti maa-alueita, jotka ovat pääosin metsätalouskäytössä. Isäni omistaa koko Hirvijärven itärannan pellot ja taloni tontin. Asumme alueella, siellä on isäni Olavi Eskelisen koti ja maa- ja metsätila, ja omistamani talo, jossa asuu nykyisin poikani perheineen. Naapurissa on setäni koti ja perheen metsätila. Harjoitamme alueella metsästystä ja

ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

Ylä-Savossa ja Sonkajärven alueella sijaitsevat maakunnallisesti merkittävimmät tuulivoimapotentiaaliset alueet. Maakuntakaavassa näistä alueista osoitetaan yleispiirteisen, maakunnallisen selvitystiedon perusteella toteuttamiskelpoisimmat. Toteutettavuus ratkaistaan yleiskaavoituksen ja YVA-

metsänhoitoa. Suunnitellut tuulivoimahankkeet ympäröisivät tilamme kokonaan. Siellä asuminen ja koirien kouluttaminen ja ulkoiluttaminen tulisi mahdolliseksi. Alue on sukumme omistuksessa 1800-luvulta alkaen, ja siellä on myös sukulaisten kesämökki. Perheemme liikkuu runsaasti Honkamäen alueella virkistysmielessä ja työnsä puolesta metsänhoitotehtävissä. Honkamäentie ja alueella sijaitseva yksityinen metsätiemme on tärkeä kulkureitti metsänhoidollisia tehtäviä ajatellen. Lähimmät tuulivoimalat tulisivat vain parin kilometrin päähän asutuksesta. Myös Kurvilanmäen voimaloista 27 näkyisi luonnonkauniiseen pihapiiriimme, ja niistä lähin olisi 9 kilometrin päässä tuulivoimayhtiön selvityksen mukaan. Kaikki tuulivoimalat ympärillä aiheuttaisivat välkettä, melua ja värinää maaperässä, joka on kalliota. Alue on pohjavesien kannalta herkkää aluetta, jolla on paljon puroja ja lähteitä. Kallioilta vedet laskevat Matkusjokeen, jonka kunnostukseen on panostettu ja vedenlaatu saatu parantumaan. Joki virtaa kaukaa Sukevan takaa aina lisaalmeen asti. Alueella on paljon suurpetoja, mm. karhuja, ilveksiä, ahmoja sekä suringiiri. Maakotkiakin on nähty, viimeksi talvella 2024. Liito-oravista puhumattakaan.

Vetoan Pohjois-Savon pelastuslaitoksen Pilpankankaan tuulivoima-alueesta antamaan lausuntoon, jonka mukaan mahdolliset tulipalot ja tuulivoimaloiden lavoista irtoavat jääkimpaleet vaarantavat alueella liikkuvien turvallisuutta. Tapahtuneissa onnettomuuksissa tuulivoimaloiden lavoista irronneet osat voivat lentää jopa 500 metrin päähän. Tämä vaarantaa voimakkaasti alueella asuvien ja työkseen siellä liikkuvien turvallisuuden. Sonkajärven ja Sukevan pelastuslaitosten pääosin vapaaehtoisvoimin tapahtuvien pelastustehtävien resurssit eivät riitä alueen turvallisuuden takaamiseen. Tuulivoima-alueet vaatisivat voimakkaan panostuksen alueiden pelastuslaitosten henkilöstömäärän lisäämiseen ja toiminnan kehittämiseen.

Tuulivoima-alueiden läheisyydessä on matkailu-yrityksiä, joilla on alueella suositut latu- ja virkistysreitit laavuineen. Myös näiden yritysten toiminta häiriintyisi, jopa loppuisi tuulivoima-alueiden vaikutuksesta.

Sonkajärven kunnalta sekä monilta ympäristökunnilta puuttuvat kokonaan kunnalliset tuulivoimastrategiat, minkä vuoksi tuulivoimaloita voi suunnitella minne tahansa, myös kunnan raja-alueille naapurikaupunkia Kajaania huomioimatta. Kaikille tuulivoimaloille tulisi laatia

prosessien tuottaman selvitystiedon perusteella. Merkintä säilytetään maakuntakaavaehdotuksessa.

Sonkajärven alueelle on maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) tunnistettu jopa 12 tuulivoimapotentialista aluetta. Maakuntakaavaan on suunnitteluprosessin kuluessa alueista kaksi, Kurvilanmäki ja Honkamäki-Viidankangas, on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa. Maakuntakaavatyössä asutukseen jätettiin palautteessa mainittu 1500 m etäisyys, joka nähtiin suunnittelun lähtökohdaksi riittävänä. Palautteessa kuvattu tilanne, että tuulivoimalat ympäröivät yksittäisiä pihapiirejä on tietysti harmillinen. Vaikutusten arvioinnit tarkentuvat tuulivoimaosayleiskaavassa, ja niitä on osallisten tuotava kaavanlaatijan ja kaavaa hallinnoivan kunnan tietoon. Kaavoituksessa arvioidaan yleensä yksityisen haitan suhdetta yleiseen etuun.

Pelastuslaitos osallistuu viranomaisroolissa kaavoitukseen niin maakuntakaavan kuin yleiskaavojen vaiheissa ja lausuu turvallisuuteen liittyvistä asioista.

Vaikutukset matkailu-yrityksiin tulee vaatia selvitetäväksi yleiskaavahankkeissa. Korvaavia latureittejä voidaan tutkia samoin yleiskaavoissa.

ympäristöluvat. Maakuntakaava ei määrää riittävästi tuulivoimarakentamista, sillä kunta voi ohjata tuulivoimakehitystä omien taloudellisten intressiensä mukaan.

Kyseenalaistan myös sen, että maakuntakaavaehdotuksessa 2040 suuri osa Sonkajärven kunnasta, mm. Sukeva, on jätetty kehitettävän maaseutualueen ulkopuolelle ilmeisesti vähäisten maatilojen vuoksi. Alueella sijaitsee kuitenkin erittäin suuri Sukevan entisellä vankila-alueella sijaitseva yhteisnavetta, joka on merkittävä alueen elinvoiman kannalta. Tuleekin mieleen, onko nämä alueet jätetty tarkoituksella kehitettävän alueen ulkopuolelle, koska ne on suunniteltu tuulivoima-alueeksi.

Onko maakunnan tarkoituksena siis tyhjentää Kainuun ja Pohjois-Savon raja-alueet ihmisistä ja kylistä kymmenien kilometrien säteellä? Jo nyt monet alueella asuvat kuntalaiset ja mökkiläiset suunnittelevat pois muuttamista ja kiinteistöjensä myymistä tuulivoimaloiden pelossa. Valitettavaa on se, ettei hyvistäkään kiinteistöistä kauppa käy tuulivoimauhan pelossa, koska niiden arvo on käytännössä nolla. Kuka haluaisi asua alueella, jossa tuulivoimalat pyörivät talon kaikilla puolilla, kuten oman taloni? Etäisyys Honkamäkeen ja Metsärinteeseen olisi lyhimmillään 1,5 km sekä talon etu- että takapuolella. Taloni Hirvijärven rannalla on rakennettu vuonna 2006. Siitä on vieläkin velkaa. Olemme kylällä todella pettyneitä kunnan toimintaan, ja aiomme taistella loppuun asti. Ilmapiiri ja luottamus kunnan päättäjiin on erittäin huono. Kunnille - ja myös koko maakunnalle tuulivoimarakentaminen voi tulla vielä erittäin kalliiksi lisääntyvän taloudellisen turvattomuuden ja asukkaiden henkisen pahoinvoinnin seurauksena.

Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnoilla kaksi ruuantuotannon ydinaluetta, josta Ylä-Savosta Kuopion pohjoispuolelle ulottuva alue on tunnistettu paikkatietojen perusteella mm. ympäristöluvitettujen navettojen ja lietalantaloiden sijaintien perusteella. Paikkatietoja on käsitelty siten, että kaavakartalle on voitu hahmottaa alue, jossa karja- ja maitotalouden yksiköt muodostavat erityisiä *tihentymiä*. Rajauksen ulkopuolelle jääminen ei vaikuta yksittäiselle tilalle haitallisesti.

Kehittämisperiaatemerkinnoilla osoitetaan vyöhykkeitä, alueita ja yhteyksiä, jotka ovat merkittäviä maakunnan tavoitellun kehityksen kannalta, mutta joita ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa kohdennettuina aluevarauksina kartalla. Kehittämisperiaatemerkinnoja koskevat aluevaraustarpeet on tarkoituksenmukaista tutkia kuntatasolla tai muun toteuttavan suunnittelun yhteydessä. Kehittämisperiaatemerkinnot ovat kaavan muihin merkintöihin nähden päällekkäisiä. Niillä pyritään havainnollistamaan maakunnan strategisia linjauksia, jotka tulevat maakuntasuunnitelmasta ja maakuntaohjelmasta.

Tuulivoima on Pohjois-Savossa suhteellisen uusi asia. Meillä on toteutunut vain yksi kolmen voimalan alue Leppävirralla. Meillä tuulivoimarakentaminen ei ole vielä arkipäiväistynyt, vaan siihen liittyy uutena asiana paljon ennakkoluuloja, huolta ja pelkoakin.

V yksityishenkilö

Vastine

TUULIVOIMALOITA SONKAJÄRVELLE
EI TUULIVOIMALOITA SONKAJÄRVELLE!!! NE EHKÄ KÄY JONNEKIN, MUTA EI TÄNNE!!!!

Ylä-Savossa ja Sonkajärven alueella sijaitsevat maakunnallisesti merkittävimmät tuulivoimapotentialiset alueet. Maakuntakaavassa näistä alueista osoitetaan yleispiirteisen, maakunnallisen selvitystiedon perusteella

	<p>toteuttamiskelpoisimmat. Toteutettavuus ratkaistaan yleiskaavoituksen ja YVA-prosessien tuottaman selvitystiedon perusteella.</p> <p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
W yksityishenkilö	Vastine
<p>Emme kannata Huttusenlehdon alueen kaavoittamista tuulipuistoalueeksi sen luontoarvojen, siellä olevien rauhoitettujen eläinten, hiljaisen alueen, juomaveden, lähteiden ja vesistöjen vuoksi. Ja koska tuulipuistosta aiheutuu paljon haittoja ja ongelmia tälle alueelle luonnon saastumisen vuoksi ja ennenkaikkea myös siellä asuville asukkaille, mökkiläisille, matkailijoille, joten kun ko alue muutetaan tuulipuistoksi siis teollisuusalueeksi ei sitä saada enää ennalleen koskaan.</p>	<p>Huttusenlehdon aluetta ei osoiteta tuulivoimapotentiaalisena alueena tässä maakuntakaavassa.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG Oy, 2021) Huttusenlehdon alue tunnistettiin tuulivoimapotentiaalisena alueena, mutta sitä ei otettu jatkovalmisteluun, eikä osoitettu maakuntakaavan luonnosvaiheessa mm. teknistaloudellisen analyysin perusteella, kunnanvaltuuston kielteisen yleiskaava-aloitepäätöksen perusteella ja maakuntakaavassa tunnistettujen luontoon, virkistykseen ja matkailuun liittyvien merkintöjen perusteella. Mikäli alueen maakuntakaavan mukaiset suunnitteluedellytykset täyttyvät, asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa (3. vaihe / aurinko, vety ja kauppa -vaihemaakuntakaava).</p>
X yksityishenkilöt	Vastine
<p>Moottorikelkkailu osana luonnonvirkistyskäyttöä vai liikennejärjestelmää? Muistutus koskien kohtaa 5.4.2.4 Moottorikelkkareitit. Suunnittelumääräyksessä hyvä periaate on reitin yksityiskohtaisempi suunnittelu kuntien sekä maanomistajien kanssa. Alueen maanomistajina sekä vakituisina tai vapaa-ajan asujina me tämän muistutuksen laatijat vastustamme moottorikelkkareittejä ylipäänsä. Luonnon hyödyntämisen ja virkistyskäytön tulee olla ekologisesti kestävä.</p> <p>Kangaslammien alueella Äimisveden pohjoisosa on potentiaalista saimaannorppa-alueita. Myös ekologist yhteydet ja rauhoitusalueverkostot sekä kapeiden vesialueiden suojellut rantametsät on huomioitava. Kangaslammilla yhteystarpeen läheisyydessä on useita pysyviä tai määräaikaista luonnonsuojelualueita, osa niistä allekirjoittajien mailla, esimerkiksi Kuusenlahdessa (PMP ja LMP), Itkonsaaressa, kahta puolen Rauhalahden Kapealahtea (TS) sekä Rauhajärven</p>	<p>Palautteessa esitetyt tärkeät näkökohdat otetaan huomioon mahdollisessa moottorikelkkareitin yksityiskohtaisessa linjauksessa ja suunnittelussa.</p>

<p>länsi (KN) sekä pohjois- ja etelärannalla (TS ja PMP). Rauhajärvellä niin sanottu yhteystarve kulki aivan suojeltujen saarien vierestä, tai suorastaan yli.</p> <p>Kummastustamme herättää moottorikelkkareittien sijoittaminen kaavaratkaisussa pääotsikon 5.4 luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö alle. Luonnon kannalta kyseessä pikemminkin on hyväksikäyttö ja häirintä. Moottorikelkkailu tulisikin käsitellä otsikon 5.3 Liikennejärjestelmä alla. Tällöin kelkkailun vaikutukset arvioitaisiin liikennejärjestelmänä. Metsätyössä ja talvikalastuksessa moottorikelkka on hyödyllinen työväline, mutta mielestämme ei ole mitään syytä varata reittejä huvikelkkailulle.</p> <p>Liikennejärjestelmän tavoitteiksi maakuntakaavassa on asetettu kestävä, ilmastoystävällinen ja hiilineutraali liikkuminen. Ilmastonmuutos läpileikkaavana teemana tuotiin monta kertaa esille myös maakuntakaavan toisen vaiheen esittelytilaisuuksissa. Erilaisia ympäristöongelmia aiheuttava huviajelu moottorikelkoilla ei ole hyväksyttävää näinä ilmastonmuutoksen ja luontokadon aikoina ja on ristiriidassa näiden erinomaisten tavoitteiden kanssa. Moottoriajoneuvoilla ajo maastossa aiheuttaa melua, häiritsee metsän eläimiä ja kuluttaa kasvipeitettä. Usein myös nähdään, ettei kelkkailu pysy uralla, vaan ajo karkaa maastoon lähialueille. Reittien toteuttaminen vesistöille ei poista ongelmia. Meluvaikutus avoimella järvellä voi jopa voimistua.</p> <p>Moottorikelkkareitistön kaavaratkaisussa kerrotaan, että reitit osoitetaan yhteystarpeina ja samalla poistetaan voimassa olevan maakuntakaavan merkinnöistä vesistöjen kautta kulkevat reitit. Maakuntakaava 2040 esittelytilaisuudessa tuotiin esille se, että jääpeitteisen ajan lyhentäminen ilmaston lämmitessä voi siirtää kelkkailua pois reiteiltä. Nyt kuitenkin kaavakartalla moottorikelkkailun yhteystarve on Varkauden Kangaslammin piirretty pitkän matkaa vesistölle, Rauhajärveltä itään Rauhahahden ja Pisamalahden kautta Kangaslammin kylälle asti lähes 10 km. On outoa, että vanhenevan kaavan reitit poistetaan vesistöiltä, mutta yhteystarve piirretään vesistölle.</p>	<p>Motorisoitua luonnossa liikkumista eikä myöskään muuta motorisoitua harrastustoimintaa (maalla, vesillä, ilmassa) tarkastella osana liikennejärjestelmää vaan poikkeavan luonteensa vuoksi niitä käsitellään omina erillisinä kokonaisuuksina. Moottorikelkkailua tarkastellaan virkistystoimintana. Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 1.vaiheessa tarkasteltiin erillisenä mm. moottoriurheilualueita ja nyt 2.vaiheessa esimerkiksi harrasteilmailua.</p> <p>Maakuntakaava on Pohjois-Savossa nähty tärkeäksi selkänäjäksi moottorikelkkareitistöjen kehittämisessä ja virallistamisessa. Ajatuksena on osoittaa maakunnallisesti merkittävimmät reitit yhteystarpeina kaavaehdotuksessakin. Maakunnassa on joka tapauksessa tuhansia kelkkailun harrastajia ja toteutetuilla kelkkaurilla ja virallistetuilla reiteillä hillitään reittien ulkopuolella tapahtuvaa liikkumista.</p> <p>Ilmastonmuutoksen edetessä lyhenevä lumisen aika ja heikkenevä jäättilanne vaikuttavat moottorikelkkailun tulevaisuuteen.</p> <p>Yhteystarpeina osoitetut reitit osoittavat käytännössä moottorikelkkareitin tarvetta eri kohteiden välillä. Maakuntakaavan osoitettuja reittien yhteystarpeita tulee tulkita väljästi, ja ne eivät osoita reitin sijaintia maastossa. Ei muutosta kaavakartalle. Kaavaselostusta on kuitenkin tarpeen korjata – täsmennetään, ettei reittejä ole tarkoitettu toteutettavaksi vesistöille.</p>
<p>Y yksityishenkilöt</p>	<p>Vastine</p>
<p>Muistutus Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheeseen.</p>	<p>(Huom! Palautteen 38-sivuista liitettä on lyhennetty ja tähän asiakirjaan on koottu keskeiset huomiot lausunnosta, jossa tuulivoimahankkeen vaikutuksia on tuotu esiin matkailun, asumisen, luonnon ja ympäristön kannalta.</p>

Liitteenä laatimamme muistutus Pohjois-Savon liiton valmisteilla oleviin maakuntakaavoihin. Allekirjoittaneeseen voi olla yhteydessä mahdollisista tarkennuksista. Toivomme, että muistutuksellamme on painoarvoa, kun pohditte Huttusenlehdon alueen uudelleen nostamista tuulivoima-alueeksi. KS. LIITE

1. Tuulivoimahankkeen vaikutukset matkailuun

Sonkajärven Jyrkän alue, jolla Huttusenlehdon hankealuekin sijaitsee, onkin maakuntakaavaluonnoksessa osoitettu matkailun vetovoimakohteeksi. Sen lisäksi Sonkajärvellä ja Rautavaaralla sijaitsevien Jyrkän, Nurmijoen, Tiilikkajärven kansallispuiston sekä Metsäkartanon alueita yhdistävä vyöhyke osoitetaan matkailun ja virkistykseen kehittämisyöhykkeenä. Huomionarvoista on, että vastaavia matkailun ja virkistykseen kehittämisyöhykkeitä kaavaluonnoksessa osoitetaan kaiken kaikkiaan ainoastaan kolme Pohjois-Savon alueella, mikä korostaa näiden alueiden arvoa ja ainutlaatuisuutta.

Huttusenlehdon alue sijoittuu Volokinpolun retkeilyreitintuntumaan. Volokinpolku on 30 km pitkä merkitty erävaellusreitti, joka sijaitsee Itä-Sonkajärven vaihtelevassa maastossa. Se lähtee liikkeelle Jyrkän kylällä sijaitsevalta Jyrkän ruukilta, kiemurtelee Kangaslammen särkkien ja Eräholin kautta Haajaistenjärvelle ja päättyy Uuranholin pohjan kanjonimaisemista Susi-Kerviselle aivan Rautavaaran kunnan rajalle saakka. (www.sonkajarvi.fi/matkailu.)

Huttusenlehdon hankealue ulottuu Nurmijokeen. Huomionarvoista on kuitenkin, että Nurmijoki on määritelty luonnonrauha-alueeksi (Pohjois-Savon liitto, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe, kaavaselostus). Perusteena tälle on sen sijainti ulkoilu- ja virkistyskalastusalueella ja matkailuvyöhykkeellä. 25 km pitkä Nurmijoki on tunnettu kalastus- ja melontamatkailukohde. Nurmijoki onkin Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaiheen ehdotuksen kaavaluonnoksessa määritelty melontareitiksi sekä kalastusmatkailualueeksi.

Estämällä Huttusenlehdon alueen kaavoittaminen tuulivoima-alueeksi, voitaisiin Jyrkänkin alueella tuottaa luonnonrauhaa ja pimeys osaksi jo entuudestaan luontomatkailuarvoiltaan merkittäviä kohteita. Tuulipuiston lisälmen Peltomäen muuntoasemalle suuntautuva

Alkuperäinen, lyhentämätön, liite on tarkasteltavissa Pohjois-Savon liiton toimistolla.)

Huttusenlehdon tuulivoimapotentialista aluetta ei ole osoitettu tässä maakuntakaavassa. Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG Oy, 2021) Huttusenlehdon alue tunnistettiin tuulivoimapotentialisena alueena, mutta sitä ei otettu jatkovalmisteluun, eikä osoitettu maakuntakaavan luonnosvaiheessa mm. teknistaloudellisen analyysin perusteella, kunnanvaltuuston kielteisen yleiskaava-aloitepäätöksen perusteella ja maakuntakaavassa tunnistettujen luontoon, virkistykseen ja matkailuun liittyvien merkintöjen perusteella. Mikäli alueen maakuntakaavan mukaiset suunnitteluedellytykset täyttyvät, asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa (3. vaihe / aurinko, vety ja kauppa -vaihemaa-kuntakaava).

Palautteessa esille tuodut näkökulmat alueen arvoista ja tuulivoimarakentamisen perusteellisesti pohdituista vaikutuksista kannattaa tuoda esille jatkossakin.

ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

voimalinja ylittäisi Nurmijoen. Tästäkin syystä Nurmijoen tuntumaan ei kuulu tuulivoima ja se tulee jättää luonnonmukaiseen tilaan.

Myös Koirakoski on merkitty maakuntakaavaluonnoksessa kalastusmatkailukohteeksi. Nurmijoen koskimelontareitti kulkee Jyrkän ruukilta Koirakoskelle (Outdoors Pohjois-Savo, 8.11.2022). Hankajoki virtaa Haajaistenjärven ja Nurmijoen väisellä hyvin erämaisella suoalueella, jota eivät juuri tiet halo. Suunnitteilla oleva tuulivoimapuisto sijoittuisi yläjuoksulla (Hanka)joen länsipuolelle joen suuntaisesti ja varsin lähelle jokea (1 - 3 km) ja alajuoksulla (Suojärvi - Härkinjärvet) 12 tuulivoimapuisto ylittäisi jokireitin. Jos tuulivoimahanke toteutuu, joen ja yhtenäisen laajan suoalueen erämaisuus olisi menetetty.

Vuoksen vesistöön kuuluvat Kiltuanjärvi ja Haajaistenjärvi ovat kalastus- ja melontamatkailukohteita. Järvillä sijaitsee useita laavuja, Tervanapsun autiotupa, veneenlaskupaikkoja ja muun muassa Savisaaren kalakämpä ja sauna. Merkittävää on, että maakuntakaavaluonnoksessa 2040 (2. vaihe, kaavaselostus) Haajaistenjärvi osoitetaan kalastusmatkailualueena. Tällaiset merkinnät osoittavat "vähintään maakunnallisesti merkittävät virkistyskalastukseen liittyvät kohteet. Hankkeen toteutuessa tuulivoimaloiden näkyvyys olisi dominoivaa juurikin Kiltuanjärvelle ja esteetöntä Haajaistenjärvelle.

Metsästäjät ja luonnossa liikkujat mieltävät Jyrkän ja Vehmasjärven välisen alueen erämaaksi, sillä siellä on asutusta harvassa ja riista- ja retkeilymaana alue on vertaansa vailla. Ala-Härkinjärvestä alkava tietön, erittäin rauhallinen suoalue kulkee Suojärven, Laklatsuon sekä Mustinsuon kautta Hankalammille. Tätä eläimet käyttävät vaellusreitteinään sekä ruokailu- ja lepoalueena siirtyessään alueilta toisille. Tuulivoimapuiston toteutuessa tämä ekologisesti tärkeä reitti katkaistaisiin.

Jyrkän ruukki on idyllinen Museoviraston entisöimä ruukkialue. Ruukkimiljöön historia ulottuu vuoteen 1831, jolloin siellä aloitettiin rautamalmin jalostustoiminta. Ruukkialue on suojeltua kulttuuriperintöä. Sonkajärvellä ei ole varaa tuhota tätä ainutlaatuista helmeä. Jyrkän arvo luonto- ja matkailukohteena tulee kasvamaan merkittävästi lähitulevaisuudessa.

FCG:n ympäristövaikutusten selvityksen (2023) mukaan tuulivoimaloista näkyvyyttä syntyy myös Tiilikkajärven kansallispuiston keskiosiin ja itärannalle, jossa sijaitsee muun muassa arvostettu luontokohde Venäjänhiekat. Venäjänhiekoilta olisi matkaa lähimpiin tuulivoimaloihin hieman vajaat 19 km, joten ne näkyisivät selvästi niemen hietikon puoleiselta rannalta järven yli länteen katsottaessa. Huttusenlehdon alueen kaavoittamista tuulivoimalle pohdittaessa tuleekin punnita myös, miten Tiilikkajärven kansallispuistoonkin näkyvät voimalat vaikuttaisivat luonnon kokemiseen ja maisemista nauttimiseen.

Pohjoismäen 20-metrinen näköalatorni kohoaa yli 230 metrin korkeudelle merenpinnasta. Se ja sitä ympäröivä Kotaharjun retkeilyalue ovat aina avoinna vierailijoille. Kotaharjun retkeilyalueen muodostavat näköalatornin lisäksi Kotaharjun maja ja luontopolkuverkosto.

2. Tuulivoimahankkeen vaikutukset vakituisille ja loma-asunnoille

Sonkajärven saloille ja lukuisten järvien rantaan on viime vuosikymmeninä rakennettu sadoittain loma-asuntoja. Kaavoitettuja tontteja Jyrkän ja Koirakosken alueella on vielä myymättä/rakentamatta lähes 100 kappaletta. Sonkajärvi on markkinoinut loma-asuntotontteja hiljaisilla luontoarvoilla. Huttusenlehdon hankealue vaikuttaisi negatiivisesti Sonkajärven keskeisiin mökkijärviin, sillä lähes kaikki paikkakunnan mökkijärvet ympäröivät hankealuetta.

Noin 2 km etäisyydellä suunnitelluista voimaloiden sijoituspaikoista on kymmeniä asuin- ja lomarakennuksia, joille välkevaikutukset olisivat kohtuuttomia.

Tuulivoimalat tuottavat laajakaistaista ääntä, joka sisältää myös pieniä taajuuksia ja infraääntä. Voimaloista aiheutuvien melu- ja välkehaittojen vuoksi Sonkajärvellä linjattu 1,5 km minimietäisyys vakituis- ja vapaa-ajanrakennuksiin ei alkuunkaan riitä.

Näkyvyysanalyysin (FCG, 2023) perusteella voimalat ja niiden lentoestevalot näkyvät Sonkajärven keskeisille mökkijärville. Tämä tuo merkittävän maisemallisen haitan mökkirannoille ja luonnonrauha-alueille. Luonnollisen pimeyden kokemus poistuu ja idylliset maisemat menettävät merkityksensä.

Tuulivoimala-alueen kiinteistöjen arvo tulisi laskemaan. Tuulivoimalat laskevat kiinteistön arvoa erityisesti maaseudulla (Frondel, ym. 2019). Saksalaisten selvitysten perusteella voimalat vaikuttivat erittäin negatiivisesti, jopa 23%, vanhojen ja maaseudulla sijaitsevien kiinteistöjen arvoon.

3. Tuulivoimahankkeen vaikutukset luontoon ja ympäristöön

Huttusenlehdon alue on ekologisen selvityksen mukaan luonnon ydinaluetta ja laajaa yhtenäistä luonto- ja metsäaluetta yhdessä Tiilikajärven kansallispuiston kanssa. Huttusenlehdon hankealue kytkeytyykin itä-länsisuuntaiseen ekologiseen käytävään. Luonnon ydinalueilla, kuten Jyrkän alueella on korkea ja monipuolinen ekologinen laatu sekä suojelullinen arvo. Huttusenlehdon alueen kaavoittaminen tuulivoimalle ei näin ollen tule lisäämään luonnonsuojelualueiden keskinäistä kytkeytyneisyyttä, vaan kiihdyttämään luontokatoa. Tuulivoimaloiden rakentaminen heikentää biodiversiteettiä, eli luonnon monimuotoisuutta elinympäristöjen eli habitaattien katoamisen tai pirstaloitumisen sekä eläinten alueelta pois siirtymisen myötä (Luonnonvarakeskus, 2023; Rinne, 2022). Koska tuulivoiman tarkkoja vaikutuksia eläimistöön ei vielä tunneta, olisi harkitsematonta ja lyhytnäköistä kaavoittaa tuulivoima-alueeksi alue, jolla on yhtä rikas eläimistö, kuin Sonkajärven suunnitellulla hankealueella on.

Ilmatar Sonkajärvi Oyj:n selvityksessä on esitetty tuulivoimalapuiston toteutusalueeksi Pörönsuota. Pörönsuo on ollut alueen metsästysseuran toimesta rauhoitettu kanalintujen soidinalueena. Suolintujen määrä on nimittäin vähentynyt voimakkaasti, jopa puoleen parin vuosikymmenen aikana.

Huttusenlehdon tuulivoimahankkeen esiselvityksessä todetaan suoraan hankealueen sijaitsevan Sonkajärven susireviirillä. Luonnonvarakeskuksen kartassa näkyvät myös karhuista ja ilveksistä tehdyt havainnot. Viimeisen kahden kuukauden aikana ilveksistä on tehty lukuisia vahvistettuja havaintoja hankealueen lähetyvillä. Voidaan olettaa Huttusenlehdon alueen olevan susien lisäksi myös ainakin karhujen lisääntymis- ja levähtämisaaluetta, jonka hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain vastaista toimintaa.

Linnuille tuulivoimalat aiheuttavat erityisesti neljänlaisia haittoja: häiriön takia alueelta siirtymisen lisäksi törmäyskuolleisuutta, voimalan aiheuttamia estevaikutuksia ja habitaattikatoa (Drewitt & Langston, 2006; Rinne, 2022). Vaikka Huttusenlehto ei olekaan Suomessa lintujen päämuuttoreitillä, niin Pohjois-Savon mittapuun mukaan sen kautta muuttaa merkittävä määrä lintuja. Parhaimmillaan valkoposkikihantia on havaittu 5000. Samoin metsähanhia on havaittu muutolla satoja. Tämän lisäksi alueen kautta kulkee niin hiiri-, mehiläishaukkojen kuin piekanojenkin muutto.

Luonnonvarakeskus on tutkinut lintujen, lepakoiden ja maanisäkkäiden siirtymistä pois tuulivoimala-alueilta. Yksilöiden kokonaan tai osittain siirtyminen alueelta pois voi pienentää lajien populaatiokokoa, joka on erityisen haitallista uhanalaisille tai harvinaisille lajeille.

Havaintojen mukaan Huttusenlehdon lähistöllä on maakotkan vakituinen reviiri. Myös merikotkasta on tehty vuosittain kesän aikaan havaintoja. Tämä viittaa vahvasti siihen, että alueella tai sen lähellä saattaisi olla myös merikotkan reviiri. Huttusenlehdon alue ei ole tuulivoimalle soveltuva.

Hankealueen reunalla noin kilometrin päässä suunnitelluista tuulivoimaloista sijaitsee Jyrkän Vesihuolto osuuskunnan vedenottamo. On vaarana, että tuulivoima-alueelle rakennettava tiestö ja infra tulee vaikuttamaan lähteen ja pohjaveden laatuun heikentävästi. Myös tuulimyllyjen siivistä lähtevien jääneaineiden vaikutukset pohjaveteen ovat huolestuttavia. Tuulivoimaloista irtoaa elimistölle haitallista nano- ja mikromuovia, bisfenoli A:ta jopa 60 kg/vuosi/mylly.

4. Sähkönsiirto

Lähin 400 kV:n sähkölinja sijaitsee Huttusenlehdon hankealueesta noin 20 kilometrin etäisyydellä ja lähin 110 kV:n sähkölinja puolestaan Rautavaarassa. FCG:n raportin (2023) mukaan näiden kahden voimajohdon sekä sähköasemien liityntäkapasiteetit ovat kuitenkin täynnä, minkä vuoksi Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen liittäminen alue- tai kantaverkoon ei ole niiden kautta mahdollista. Huttusenlehdon tuuli- ja aurinkovoimahankkeen puitteissa tulisi rakentaa uusi itä-länsisuuntainen 110 tai 400 kV voimajohto, jonka pituudeksi

<p>linnuntietä arvioiden tulisi noin 35 kilometriä. Huttusenlehdon tuulivoimahankkeen toteutuksessa vaatiman siirtolinjan rakennus aiheuttaa asukkaille puuston raivaamisen sekä maan jatkokäytön monimuotoisuuden suhteen taloudellisia tappioita.</p>	
<p>Z yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Kannanotto Iso-Petäjämäen tuulivoimalahankkeeseen: En kannata suunnitelmaa, jonka mukaan tuulivoimaloita rakennettaisiin Iso-Petäjämäen alueelle Lapinlahdelle. Iso-Petäjämäen alue ei sovellu tuulivoimarakentamiseen. Tuulivoimaloista johtuva melusaaste ylittää suositukset, metsäalueesta tulee turvaton paikka liikkua, luonto saastuu pysyvästi ja maisemahaitta on huomattava. Turvaetäisyys tuulivoimalan ja asutuksen välillä pitäisi olla vähintään 3 km. Ostin Iso-Petäjämäen tuulivoimakaavahankealueella sijaitsevan Raiskio-tilan vuonna 1989 ja ryhdyin tuolloin metsätalousyrittäjäksi. Tuolloin muutin tilan nimen Aniaraksi. Metsätilalla ei silloin ollut myyntikuntoista metsää. Nyt metsä on 30 vuoden päästä tuottavaa. Metsän hoitaminen on ollut elämäntyöni. Olen ilokseni todennut lasteni kiinnostuksen metsätalouteen, joten haluan sukupolvien jatkumon olevan mahdollista Aniarassa myös tulevaisuudessa, ilman että tuulivoimalatehdasalue saastuttaisi korvaamattoman arvokasta luontoa. Haitat: Tielammen ja Iso-Petäjämäen tuulivoimalat ylittävät meluarvot. Emme pystyisi enää viettämään turvallisesti vapaa-aikaa Aniaran metsätilalla, jonne olen rakentanut jalasten päälle rakennetun taukotuparakennuksen (Lapinlahden kunnan myöntämä rakennuslupapäätös päivätty 6.11.1992). Iso-Petäjämäki on Lapinlahden virkistysalue, jota käyttää monet paikalliset asukkaat marjastukseen, sienestyskseen, luonnossa liikkumiseen, vapaa-ajanviettoon, metsästykseseen, koiraharrastuksiin, metsätalouteen. Vähintään 3 km turvaetäisyys suojaamaan ihmisten elämänrauhan Iso-Petäjämäen hankealueen lähellä asuville ihmisille. Valo- ja välkesaaste haittaa luonnon rauhaa ja toisi teollisen vaikutelman keskelle luontoa. Luontoarvoissa lintulajeista 22 on suojeltavia uhanalaisia kuten esim. huuhkaja, mehiläishaukka, hömötiainen. On vain 170 metrin etäisyys Hukkasuon Natura-alueesta. Iso-Petäjämäki on liito-oravan asuinalue ja suruvaippa perhosen.</p>	<p>Lisäksi ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavan tv-merkintä osoittaa tuulivoimapotentialiaa, kuten Iso-Petäjämäellä ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteessa mainitut meluun, turvallisuuteen ja luontovaikutuksiin liittyvät asiat selvitetään yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa.</p> <p>Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä.</p> <p>Maakuntakaavassa riittävää etäisyyttä asutukseen on pidetty tärkeänä suunnittelun lähtökohtana. Palautteessa esitetty 3 km etäisyys asumiseen vähentäisi kuitenkin tuulivoimapotentialiset alueet lähes kokonaan, syrjäisiä ja asumattomia metsäalueita lukuun ottamatta.</p>

<p>Lisäksi mainitsen, että tällä hetkellä ABO Wind suunnittelee tuulivoimalaa aivan Aniara-tilamme rajalle, jopa niin lähelle, etteivät tuulivoimalan ympärille piirrettävät suojakehät mahdu kokonaisuudessaan sen naapuritilan maalle, vaan meidän tilamme puolelle tuleva vaikutusalue on jätetty piirtämättä. Mielestäni tämä osoittaa ABO Wind Oyltä piittaamattomuutta ja sitä, että toisen ihmisen omistusta ei kunnioiteta, vaan häikäilemättä ajetaan kaavahanketta eteenpäin ihmisistä ja luontoarvoista välittämättä. Iso-Petäjämäen YVA-selostuksesta käy myös ilmi, että meidän Aniara-tilallamme on luontokartoituksessa paikannettu erittäin uhanalainen lintulaji ja juuri tuon havainnon viereen nyt ABO Wind kaavailee tuulivoimalaa.</p>	<p>Maanomistajien ja muiden osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää. Vaikutusten arvioinnilla tulee olla kaavaratkaisua ohjaava vaikutus. Haitallisia vaikutuksia on lievennettävä.</p>
<p>Ä yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Huttusenlehdon tuulivoimahanke Huttusenlehdon alueelle ei saa kaavoittaa, rakentaa tuulivoima aluetta, siitä johtuvista haitoista, luonnon turmelimesta johtuen.</p>	<p>Huttusenlehdon tuulivoimapotentiaalista aluetta ei ole osoitettu tässä maakuntakaavassa.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG Oy, 2021) Huttusenlehdon alue tunnistettiin tuulivoimapotentialaalisena alueena, mutta sitä ei otettu jatkovalmisteluun, eikä osoitettu maakuntakaavan luonnosvaiheessa mm. teknistaloudellisen analyysin perusteella, kunnanvaltuuston kielteisen yleiskaava-aloitepäätöksen perusteella ja maakuntakaavassa tunnistettujen luontoon, virkistykseen ja matkailuun liittyvien merkintöjen perusteella. Mikäli alueen maakuntakaavan mukaiset suunnitteluedellytykset täyttyvät, asiaan voidaan palata seuraavassa maakuntakaavassa (3. vaihe / aurinko, vety ja kauppa -vaihemaa-kaava).</p>
<p>Ä yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Tuulivoima: Ilmasto- ja luontoystävällisyyttä ei maakuntakaavassa löydy, vaikka niin mainostetaan. Pintavesien ekologinen tila tuskin parantuu siitä, että bisfenol A ja mikromuovipäästöt satavat tuulivoimaloista maahan ja sitä kautta vesistöihin. Tuulivoimalat ovat haitaksi paitsi eläimille, niin ympäristölle kuin itse ihmisillekin. Lintujen, lepakoiden, porojen ja jopa lierojen on havaittu kaikkoavan tuulivoimaloiden läheisyydestä (https://www.hs.fi/tiede/art-2000010045539.html, luettu 22.2.2024)! Ja suurin osa näistä ilmiöistä on havaittu korkeintaan 100 metrin napakorkeuden omaavien tuulivoimaloiden yhteydessä! Nykyisin suunnitteilla on</p>	<p>Tässä maakuntakaavatyössä on tavoiteltu tuulivoimatuotannon 20 % osuutta maakunnan primäärienergiatarpeesta vuoteen 2040 mennessä. Tavoite on päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Eri tavoitevaihtoehtoja (5-20 %) on tutkittu maakuntakaavan luonnosvaiheessa v. 2022. Lopullinen 20 % tavoite on linjattu maakuntahallituksessa.</p>

jopa 200 metrin napakorkeuden omaavia tuulivoimaloita. Ei ole mitään perusteita väittää näitä hirvityksiä ympäristöystävällisiksi, kun minkäänlaisia tutkimuksia kyseisen kokoluokan voimaloilla ei ole tehty. Pelkällä maalaisjärjellä voidaan todeta, että tuulivoimasta on valtavia negatiivisia vaikutuksia luontoon ja ihmisiin.

Laajat metsäpeitteiset alueet määritellään olevan "metsien ydintä ja ekologisen verkoston keskeinen osa". Silti mainitaan, että alueille voidaan silti sijoittaa esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoimapuistoja. Mitä järkeä tässä on? Eläimet karttavat tuulivoimaloita ja tuulivoimaloiden juurella olevat puuttomat alueet hajottavat yhtenäistä metsää.

Maakuntakaavaan ei ole merkitty mm. Savolan alueen tuulivoimahanketta. Miksi? Tuulivoimaloiden vähyyks ei ole järkevä peruste jättää aluetta mainitsematta. Se tulee pirstaloimaan paikallisten ihmisten elämät ja byrokraattisen sirkuksen takia tuulivoimaloiden pystyyn lykkääminen on entistä helpomaa "puiston" pienen koon ansiosta.

Tuulivoiman haitallisia yhteisvaikutuksia ehkäistään näin: Tuulivoimaloita ei rakenneta luonnon keskelle, ei maalla asuvien ihmisten läheisyyteen (naurettava 1, 5km hajurako tuulivoimalan ja asutuksen välillä ei riitä mihinkään) eikä hajottamaan metsien ekologiaa.

Tuulivoiman rakentamista rummutetaan Pohjois-Savon ja Itä-Suomen pelastajana ja valttikortina nykyisessä tilanteessa, kun ihmiset valuvat kaupunkiin ja Itä-Suomen maalaispitäjät autioituvat. Elämää ylläpitävän ja vahvistavan ratkaisun sijaan tuulivoima tulee sitä tuhoamaan; eivätkä luontoa ja rauhaa rakastavat tai edes omaa terveyttään arvostavat ihmiset halua asua tuulivoimaloiden lähellä. Itse nuorena ihmisenä haaveilen Lapinlahden maaseudulle muutosta, perheen ja mahdollisesti oman yrityksen perustamisesta mutta en todellakaan ole muuttamassa alueelle, missä "ympäristöystävällisillä" tuulivoimaloilla raiskataan maata.

Vastustan tuulivoiman rakentamista Pohjois-Savoon ja maakuntakaavan tuulivoimapositiivista kantaa.

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) on selvitetty koko maakunnan tuulivoimapotentiaaliset alueet. Maakuntakaavan tv -merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja tuulivoimarakentamisen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.

ks. yleisvastine laajoista metsäpeitteisistä alueista.

Maakuntakaavassa voidaan osoittaa vain merkitykseltään seudullisia, maakunnallisia tai ylimaakunnallisia asioita. Savolan tuulivoima-alue on kooltaan alle seudullisen tason, joten maakuntakaavassa sitä ei voi osoittaa.

Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

Ö yksityishenkilö	Vastine
<p>Tuulivoima , Sonkajärvi Palautteesi: Maakuntakaava ehdotuksessa on merkattu Sonkajärvellä oleva Honkamäki tuulivoima potentiaalisesti alueeksi. Ottaen huomioon tuulivoima-alueen välittömässä läheisyydessä olevan asutuksen, lomamökkiäiset ja yritykset sekä luonto eläiminen alueen sisällä, on syytä poistaa Honkamäki kaavaehdotuksesta tuulivoimapotentiaalisena alueena.</p>	<p>Ylä-Savossa ja Sonkajärven alueella sijaitsevat maakunnallisesti merkittävimmät tuulivoimapotentiaaliset alueet. Maakuntakaavassa näistä alueista osoitetaan yleispiirteisen, maakunnallisen selvitystiedon perusteella toteuttamiskelpoisimmat. Toteutettavuus ratkaistaan yleiskaavoituksen ja YVA-prosessien tuottaman selvitystiedon perusteella.</p> <p>Sonkajärven alueelle on maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) tunnistettu jopa 12 tuulivoimapotentiaalista aluetta. Maakuntakaavaan on suunnitteluprosessin kuluessa alueista kaksi, Kurvilanmäki ja Honkamäki-Viidankangas, on osoitettu maakuntakaavaehdotuksessa.</p> <p>Maakuntakaavan tv -merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p>
A2 yksityishenkilö	Vastine
<p>Iso-Petäjämäen potentiaalinen tuulivoima alue Palautteesi: Hukkasuon natura alue ja ympäröivät salot ovat liian arvokkaat raikattavaksi. Myös kansallismaisemaa tulisi kunnioittaa, samoin kuin alueella asuvia ihmisiä joiden lähimaisema tulee myllyjen myötä muuttumaan merkittävästi. Lapinlahdelle ei tarvita tuulivoimaa. IsoPetäjämäki tulisi poistaa maakuntakaavasta potentiaalisena alueena.</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä etäisyyksien linjauksia.</p>

	Iso-Petäjämäeltä on etäisyyttä Lapinlahden Väisälänmäelle noin 15 km. Väisälänmäen kansallismaisemaan kohdistuu etäältä maisemallisia vaikutuksia, mutta tuulivoimapotentiaalisia alueita ei ole osoitettu Pohjois-Savon maakunnassa valtakunnallisesti arvokkaan maiseman (MA-v) rajauksen sisälle!
B2 yksityishenkilö	Vastine
Maaningan tuulivoimapuistoa Vastustan jyrkästi tuulivoimapuistoa. Se tuhoaa luonnon monimuotoisuuden, asumisviihtyvyyden, kyläyhteisön, vesistön ja pohjavedet, suoalueet, maaperän betoni ja metalliyhdisteillä jotka jäävät pysyvästi maaperään. Eikö yhtään hävetä tuhota luotoarvoja sekä elinolosuhteita ja ihmisten elämää. Kumpi on arvokkaampi perintö tuleville sukupolville, tuhottu luonto metallihäpäkkeineen vai säilytetty maisema jossa ihmiset ja eläimet viihtyvät. Moni mökkiläinen ja asukas haluaa luonnonrauhaa ja se on parasta mitä Suomessa on tarjota. Vastustan tuulipuistoja. Ne ovat rahanahneiden bisnestä.	Ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine. Maakuntakaavan tv-merkinnät osoittavat tuulivoimapotentiaalia ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Tarkemmin vaikutukset selvitetään yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa.
C2 yksityishenkilö	Vastine
Tuulivoima, tieverkko, maatalous, maisema, luonnonsuojelu Palautteesi: Iso-Petäjämäen tuulivoima-alue ei ole toteutettavissa, koska se sijaitsee aivan liian lähellä asutusta. Abo Wind Oy on hakenut osayleiskaavoitusta 3000 ha alueelle, nyt Lapinlahden kaavoituskatsauksessa alue 1700 ha. Maakuntakaavassa 860 ha. Aikamoinen ero. Hukkasuon Natura 2000 alue on liian hieno tuhottavaksi. Iso-Petäjämäen alueella on vanhaa yli 160 v metsää, lukuisia uhanalaisia eläimiä, lähteitä. Iso-Petäjämäen alue on suosittu virkistyskäyttö alue, jostain syystä se poistui Lapinlahden kunnan virkistysalueiden joukosta. Olisiko syynä se, että kunta on ilmaissut liiton kuntakierroksella tuulivoimamyönteisen kantansa?!!Lisäksi on toinen TV-hanke: Tielampi, sitä ei missään nimessä pidä osoittaa TV-alueeksi. Väisälänmäki on Lapinlahden matkailu valtti ja nämä suunnitellut tuulivoimalat pilaavat maiseman. Kaksi Lapinlahden suurinta maitotilaa sijaitsevat lähellä Iso-Petäjämäkeä. Onko ne huomioitu maidontuotantoalueissa. Teidän kartat ovat niin epätarkkoja, ettei saa selvää.	ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine. Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalilin selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämäelle tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentiaalisen alueen tv-merkintä. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Maakuntakaava joustaa rajausten osalta tarvittaessa ja mikäli maakuntakaavan rajauksesta poikkeaminen katsotaan vaikutusten puolesta mahdolliseksi. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.

<p>V5 -tien muutos Nerkoon-Taipale kohdalla ei missään nimessä ole tarpeellinen. Maaseudulla ei tarvita kiertoliittymiä. On järjetön ajatus, että Lahdenperä-Taipale välillä on kaksi bussipysäkkiä. Siis joka haluaa/ tarvitsee julkista liikennettä, menee jollain konstilla liityntäparkkiin ja siitä bussiin, voiko olla älyttömämpää suunnitelmaa. Lienee oletettavaa, että perusteena käytetty Nerkoon koulun sijainti, ei ole enää muutaman vuoden kuluttua ajankohtainen, sillä oppilasennuste on laskeva ja lakkautus on tulossa.</p> <p>Lopuksi: vastustan Lapinlahden Iso-Petäjämäen osoittamista tuulivoima-alueeksi ja 5-tien uutta linjausta Nerkoo - Taipale välillä. Ja toivon selkeämpiä karttoja.</p>	<p>Valtatien 5 linjaus Nerkoon kohdalla (Valkeinen-Taipale) on pitkään ollut voimassa olevassa maakuntakaavassa ja Lapinlahden kunnan laatimassa Nerkoon osayleiskaavassa. Pohjois-Savon ELY-keskuksen johdolla on po. yhteysväliille laadittu tiesuunnitelma, joka tulee nähtäville kevään 2024 aikana. Maakuntakaavassa ei oteta kantaa rinnakkaistie-, liittymä- tai pysäkkijärjestelyihin, vaan ne ratkaistaan tiesuunnitelmassa. Maakuntakaavassa osoitetaan valtatie uusi linjaus. Ei muutosta.</p>
<p>D2 yksityishenkilöt</p>	<p>Vastine</p>
<p>Me maaseudun asukkaat, maatilalliset vastustamme maakunta kaavassa olevaa Iso-Petäjämäen tuulivoima aluetta alueelle sopimattomana. Alueen luonnon rauha tulee säilyttää uhanalaisille eläimille ja-kasveille. Alueella on 167 vuotiaasta metsää. Alueella on lukuisia lähteitä ja Tielammin pohjavesi alue. Alue on liian lähellä asutusta joka ei ole sosiaalisista ja terveydellisistä syistä hyväksyttävää. Alueella on virkistysarvo , alueella harrastaa yli 200 metsästäjää ja lukuisat muut asukkaat Lapinlahden kunnan ja Iisalmen kaupungin puolelta. Alue on liian pieni ja tulisi rikkomaan alueen ekologiset yhteydet , alueella on runsas pesimälinnusto ja metsä lintu kanta. Todennettuja metson ja teeren soidin paikkoja on paljon. Alueella on myös kiekkoja. Alueella on useita luonnonsuojelualueita joita ei tule vaarantaa yli 300 metrin teollisilla, vaarallisilla laitoksilla joista ei ole tutkittua tietoa. Alueen virkistysarvo on mittava ja ihmisten tulee voida liikkua luonnossa turvallisesti. Vastustamme maakunta kaavassa olevaa Lapinlahden tuulivoima aluetta alueelle sopimattomana.</p>	<p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämäelle tunnistettiin tuulivoimapotentiaalia ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentiaalisen alueen merkintä. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla.</p> <p>Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p> <p>ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
<p>E2 yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Kytökankaan (Junnunmäki) tuulivoimapotentiaalinen alue on poistettava maakuntakaavaehdotuksesta. Wpd Finland suunnittelee alueelle huomattavasti laajempaa tuuliteollisuusaluetta kuin maakuntakaavaan on hahmoteltu. Hankealue on osittain päällekkäin Kuopion kaupungin meluntorjunnassa osoitetun hiljaisen alueen kanssa. Vielä jäljellä olevia hiljaisia alueita on ehdottomasti vaalittava ja suojeltava. Alueella ja sen lähialueilla on vielä aidosti hiljaista ja pimeää suurimman osan ajasta, tätä ei saa tuhota maakuntatason tuulivoimakaavalla.</p>	<p>Junnunmäen tuulivoima-aluetta tarkastellaan ja vaikutuksia selvitetään käynnissä olevassa yleiskaavassa ja YVA-prosessissa niin rakennetun kulttuuriympäristön kuin ampumaradan toiminnan suhteen. Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Kytökankaan/Junnunmäen alueelle tunnistettiin suppeampi tuulivoimapotentiaalinen alue kuin Tervon ja Kuopion yleiskaavaprosessissa</p>

Riuttalan talonpoikaimuseon kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä perinnemaisema tuhoutuu täysin, jos wpd Finlandin suunnittelemat tuulivoimalat (28 tai 34 kpl) toteutuvat. Museon menettäminen vähäisetkin asiakkaansa, kun kukaan ei enää halua vierailua teollisuusalueen vieressä sijaitsevassa talonpoikaimuseossa, joka on menettänyt olennaisen osan viehätystyksestään. Wpd Finlandin Junnunmäen hankkeen näkemäsaastealue ulottuu koko Pohjois-Kallavedelle ja Ruokovedelle, näkyen esimerkiksi Maaningan keskustan rannoille ja Puijon tornille asti. Näin laaja maisema-arvojen tuhoaminen ei ole hyväksyttävää, eikä maakuntakaava saa mahdollistaa ja edistää sitä.

Tämän hetkiseen hallitusohjelmaan on kirjattu, että ampumaratojen määrää on valtakunnantasolla lisättävä entisestään ja jo olemassa olevat ampumaradat on säilytettävä. Kytökankaan (Junnunmäen) tuuliteollisuusalue vaarantaa läheisen Leinolanlahden ampumaradan olemassaolon. Voiko ampumaratatoiminta jatkua entiseen malliin hankkeen toteutuessa?

Maakuntakaavaehdotuksesta tulee poistaa myös kaikki muut tuuliteollisuudelle osoitetut alueet. Pohjois-Savon tulee olla tässä asiassa edelläkävijä ja näyttää muille Suomen alueille esimerkkiä, eikä edistää luontoa tuhoavia ja ympäristölleen vain haittoja aiheuttavia teollisuusaloja. Pitkässä juoksussa verrattain lyhytikäisten tuulivoimalaitosten haitat ovat erittäin suuria, niiden valmistus vaatii uskomattoman suuria määriä luonnonvaroja ja ne tuottavat sähköä vain osan aikaa ja osalla nimellistehostaan. Tarkoitushakuisesti tiedotusvälineissä toistettu mantra investointien tärkeydestä Itä-Suomelle ei oikeuta luonnon ja ympäristön pysyvää tuhoamista ja asukkaiden turvallisuuden, terveyden ja talouden vaarantamista. Tuuliteollisuushankkeet ovat usein ulkomaisten sijoittajien omistuksessa tai ne myydään ulkomaisille sijoittajille valmistuttuaan. Taloudellista hyötyä saadaan paikallisesti yleisesti ottaen vain vuokratuloista ja kiinteistöveroista, työllistävää pitkäaikaista vaikutusta ei ole. Kunnat ja kaupungit saattavat niin ikään tulevaisuudessa saada tuuliteollisuusalueista verotuottoja entistä vähemmän, jos uudistukset valtionosuusjärjestelmään toteutuvat. Taloudellisia tappioita tulee viimeistään voimalaitosalueen tullessa käyttöikänsä päähän ja purkukustannusten realisoituessa mahdollisesti kaupungeille ja kunnille. Purkuvakuudet ja -vastuut eivät ole tällä hetkellä tarpeeksi selkeitä ja riittäviä. Maakuntakaavassa tulee ottaa huomioon myös tämä näkökulma osoitettaessa

käsiteltävä alue on. Maakuntakaavassa on pitäydytty tuulivoimapotentiaalien alueiden osalta liiton laatimaan selvitykseen perustuvissa rajauksissa.

Maakuntakaavan tv -merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja tuulivoimarakentamisen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.

Pohjois-Savon liitto on todennut vaikutustenarvioinnissa, että valtakunnallisesti arvokkaalle Riuttalan talomuseolle (RKY) tuulivoimaloiden näkyvyys on dominoiva, koska etäisyyttä on vain n. 3 km. Alueen maisemallinen herkkyys on Riuttalan kohdalla suuri.

ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

tuulivoimapotentiaalisia alueita. Lukuisia tuulivoimalle osoitettuja alueita ei voi jättää purkamatta ja ennallistamatta niiden tullessa käyttöikänsä päähän.

Tuuliteollisuus aiheuttaa tutkitusti luontokatoa ja Suomi on sitoutunut estämään ja vähentämään luontokadon etenemistä. Tuuliteollisuudella on myös tutkitusti paikallista ilmastoa lämmittävä ja kuivattava vaikutus. Tuuliteollisuutta perustellaan usein ilmastonmuutoksen hillinnällä, mutta tosiasiasa se voi olla osasyllinen ilmaston lämpenemiseen. Myös vetytaloudella voi olla tutkimusten mukaan välillisiä vaikutuksia ilmaston lämpenemisen kiihtymiseen pitkällä aikavälillä. Kattavia tutkimuksia tuuliteollisuuden pitkäaikaisista ja todellisista vaikutuksista luontoon ja ihmisiin ei ole tarpeeksi, mitä tuuliteollisuus käyttää hyväkseen vähätellen teollisuudenalansa haittoja ja korostaen (olemattomia) hyötyjä tuuliteollisuuden etujärjestöjen itse tilaamien selvitysten ja tutkimusten avulla. Nämä tarkoituksenhakuisesti tilatut ja laaditut selvitykset ja tutkimukset eivät ole luotettavia tai vertaisarvioituja tutkimuksia, eikä niitä saisi käyttää tuuliteollisuuden markkinoinnissa. Pohjois-Savon maakuntakaavassa tulee ottaa huomioon luontokadon pysäyttäminen ja EU-tason ennallistamispyrkimykset jättämällä tuulivoimalle (ja aurinkopaneelientille) osoitetut alueet pois maakuntakaavasta. Maakuntakaavan tulee ohjata tuulivoima- ja aurinkovoimarakentaminen vain jo rakennettuihin ympäristöihin, kuten kaupunkiin.

Hiilineutraaliuden tavoittelu metsiä pysyvästi tuuliteollisuuden (ja aurinkopaneelienttien) takia hakaten ei ole järkeen käyvä toimintatapa. Suomessa ollaan tällä hetkellä huolissaan, ettei hiilensitomisen tavoitteisiin (2035) päästä nykyinenolla, mutta keskustelussa keskitytään pelkästään metsätalouden ja maatalouden aiheuttamiin hiilinielujen häviämisiin. Kuitenkin vain tuuli- ja aurinkovoimateollisuus aiheuttavat pysyvää metsäkatoa vuosikymmeniksi. Metsätalouden sijaan on hyvin säädeltyä ja hakatun metsän tilalle kasvatetaan jatkuvasti uutta metsää. Tuuliteollisuusalueiden kaavoittaminen ja hankkeiden edistäminen tulee lopettaa heti koko valtakunnan tasolla, jotta Suomella on todellisia mahdollisuuksia estää hiilinielujen vähenemistä. Pohjois-Savon maakuntakaava ei saa edistää ja kiihdyttää hiilinielujen tuhoutumista osoittamalla tuuliteollisuusalueita metsiin.

Tuulivoima-alueiden vaatiman tilan vuoksi rakennettu ympäristö, tiiviit taajamat ja kaupungit, eivät rakentamiseen sovellu.

Tuulivoimarakentamisen metsäpinta-alaa pysyvästi vähentävä vaikutus ei ole niin dramaattinen kuin palautteessa tuodaan esille. Selvityksiä ja tutkimuksia tuulivoimarakentamisen vaikutuksista metsäpinta-alaan on seurattu myös tässä kaavatyössä. Tulokset vaihtelevat eri aikoina tehdyissä selvityksissä. Eroavuuksia on myös siinä, pohjautuuko tutkimusaineisto pääasiassa metsäisiä vai avoimia alueita sisältävään seurantatietoon. Myös liityntävoimalinja pituus vaikuttaa arvioon voimalakohtaisesta metsäisen alan – ja siten hiilinielun – pienenemisestä. Opinnäytetyössä tuulivoiman metsätalouden vaikutuksista on arvioitu, että yksi voimala pienentää metsäalaa 1,3-1,5 ha (lähde: Tammi Jere, Tuulivoimaloiden metsätalouden vaikutukset, 2015). Selvityksessämme (FCG Oy, 2021) olemme käyttäneet *pysyvästi tai pitkäaikaisesti* poistuvan metsäalan arviona 1,5 ha/voimala.

<p>Maakuntakaavassa tulee avata tarkemmin kaikki syyt ja perustelut, miksi Pohjois-Savon alueelle ollaan osoittamassa tuulivoimapotentiaalisia alueita. Jos perustellaan tuulivoima-alueiden merkitsemistä kaavaan hiilineutraaliuden tavoittelulla, on maakuntakaavassa avattava ja esitettävä tarkat laskelmat ja luvut (aidosti riippumattoman tahon tekemänä), miten kaavaan merkittävät tuuliteollisuudelle potentiaaliset alueet tosiasiasa vaikuttavat Pohjois-Savon hiiliasapainoon. Niin ikään maakuntakaavassa on esitettävä tarkat laskelmat (aidosti riippumattoman tahon tekemänä) tuuliteollisuusalueiden kokonaisvaltaisista taloudellisista vaikutuksista maakunnassa, huomioiden yksittäisten tuuliteollisuusalueiden koko elinkaaren rakentamisesta purkamiseen. Epämääräiset perustelut vailla todellisuuspohjaa eivät ole riittäviä.</p> <p>Maakuntakaavassa tulee määritellä teollisen mittaluokan tuulivoimaloiden etäisyys asutukseen (sekä vakituinen että vapaa-ajan asutus) vähintään 10-15 kilometriin, jos tuulivoimapotentiaalisia alueita ei poisteta maakuntakaavasta tuulivoiman runsaista haitoista huolimatta (tai vastaavasti osoittaa alueet matalammille ja teholtaan pienemmille tuulivoimaloille jo rakennettuun ympäristöön kaupunkialueille, missä tuulivoimalat eivät aiheuta luonto- ja metsäkatoa). 10-15 kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloiden haitat ihmisille alkavat asteittain lieventyä, joskin esimerkiksi infraääni, mikro- ja nanomuovit voimaloiden lavoista ja näkemäsaaste leviävät huomattavasti laajemmallekin alueelle.</p> <p>Teollisen mittakaavan tuulivoimaloiden sijoittaminen ja tuuliteollisuusalueiden kaavoittaminen rakentamattomaan metsäluontoon (ja liian lähelle ihmisasutusta) on ympäristökatastrofi ja mahdollisesti myöhemmin myös ympäristörikos, josta tuulivoimaa kaavoittavat tahot ja kaavat hyväksyvät viranomaiset ja päättäjät tulevat joutumaan vastuuseen ennemmin tai myöhemmin.</p>	<p>Tässä maakuntakaavatyössä on tavoiteltu tuulivoimatuotannon 20 % osuutta maakunnan primäärienergiatarpeesta vuoteen 2040 mennessä. Tavoite on päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Eri tavoitevaihtoehtoja on tutkittu maakuntakaavan luonnosvaiheessa v. 2022. Linjaus tavoitella tuulivoimatuotannolla 20 % osuutta on linjattu maakuntahallituksessa.</p> <p>Maakuntakaava ohjaa tuulivoimayleiskaavoja, kuten muitakin yleis- ja asemakaavoja. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan liiton selvitysten ja vaikutusten arvioiden perusteella potentiaaliset alueet ja sovitetaan yhteen tuulivoimapotentiaalinen alueen muuta maankäyttöä.</p> <p>Maakuntakaavan toteutumista seurataan aikanaan yleiskaavoista annettavien lausuntojen kautta. Liitto seuraa yleiskaavojen etenemistä ja lausuu niistä tarvittaessa. Liitto voi antaa lausunnoissaan ohjaavaa palautetta ja esittää maakuntakaavan vastaisia ratkaisuja muutettavaksi.</p>
F2 yksityishenkilö	Vastine
<p>Maaseutukaavassa oleva Iso-Petäjämäen tuulivoima-alue ei sovellu tuulivoimatehdas-alueeksi. Se on liian lähellä vakinaista- ja loma-asutusta ja tuhoaa asukkaiden ja osa-aika-asukkaiden asuolosuhteet. Tuulivoima-alueita suunniteltaessa on huomioitava, että niillä on merkittävä vaikutus asukkaiden elämään, terveyteen, asuinoloihin ja arkiympäristöön sekä luonnon monimuotoisuuden vuosikymmeniksi eteenpäin, joten alueen asukkaiden, vapaa-ajan asukkaiden,</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavan tv-merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia, kuten Iso-Petäjämäellä, ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty</p>

alueen virkistyskäyttäjien, kaikkien kuntalaisten sekä alueen vaikutuspiirissä olevien mielipiteitä tulee kuunnella tarkoin ja alueen luontoarvoja ja kulttuuriperintöä kunnioittaa. Omaisuutemme, kotimme, kesämökkimme, metsämme ja muu omaisuus, tulee olla suojattu perustuslain ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisesti. Jokaiselle on oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon ja tämä tulee ottaa huomioon kaavoitusta ja esim. tuulivoimahankkeita suunniteltaessa. Myös asumisterveysasetus tulee toteutua tasa-arvoisesti kaikkialla jokaisen asukkaan kohdalla.

Iso-Petäjämäen alueella sekä sen läheisyyteen suunnitellulla Tielammin tuulivoimatehdas-alueella on lukuisia luonnonlähteitä. Alue on erityisen lähderikasta aluetta ja usealla talolla on lähdekaivo. Lähteiden kunnostamista ja ennallistamista on tehty Pohjois-Savossa ELY-keskuksen rahoituksella tavoitteena pelastaa arvokkaat lähteet (<https://www.sttinfo.fi/tiedote/pelastarvokkaat-lahteet-pohjois-savossa-onko-maillasi-ojitettuja-lahteita-joita-voi-ennallistaa-ely-keskuksen-rahoituksella?publisherId=69817885&releaseId=69893989>). Tälläkin alueella näitä lähteiden kunnostustoimenpiteitä on tehty. Tuulivoiman rakentaminen ja maamassojen myllyläys ei voi olla vaikuttamatta lähteisiin ja ihmetystä herättääkin miten huolta pidettävien lähteiden alueelle kaavaan merkataan tuulivoima-alueita. EU:n vesipolitiikan tavoitteiden mukaan kaikkien vesistöjen on oltava hyvässä kunnossa vuoteen 2027 mennessä ja tämä edellyttää hoito- ja ennallistustoimenpiteitä ei tuhoamista.

Kuntalaiset käyttävät Iso-Petäjämäen ja Tielammin aluetta ahkerasti ja monipuolisesti marjatus-, sienestys-, metsästys- ja virkistyskäyttöön. Alue oli aiemmin nimetty Lapinlahden kunnan sivuillakin merkittäväksi kuntalaisten ulkoilu- ja virkistysalueeksi (poistettiin kunnan sivuilta, kun tuulivoimakeskustelu alkoi!). Alueeseen rajoittuu luonnontilainen erityiskohde, Hukkasuo Natura 2000 -suojelualue. Virkistyskäyttö ja luonnon monimuotoisuus tuhoetaan, jos tuulivoimarakentaminen sallitaan. Lisäksi rakentaminen aiheuttaa laajamittaista metsäkatoa.

Kaavoituksessa tulee huomioida pimeiden ja hiljaisten alueiden tärkeys. Nyt tätä ollaan voimakkaasti uhkaamassa valo- ja melusaasteella maakuntakaavan salliessa laajamittaisen tuulivoimarakentamisen.

yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteessa mainitut asiat selvitetään tarkemmin yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa.

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista.

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyypiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä linjauksia. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.

<p>Pohjois-Savo on maisemamaakunta. Meillä on kansallismaisema Väisälänmäen lisäksi mm. Puijo, Kinahmi, Pisa, Haminalahti eli useita merkittäviä maisemakohteita, jotka on ikuistettu lukuisiin maalauksiin. Tämä elävä kulttuuriperintö tulee säilyttää ja sitä tulee suojella. Pohjois-Savon maakuntakaavoituksessa on tärkeä huolehtia maisemamaakunnan säilymisestä ja kehittää maakuntaa luontomatkailun ja luonnon virkistyskäytön näkökulmasta. Otetaan mallia Keski-Suomesta (https://www.meijanpolku.fi/blogi/) ja kehitetään Pohjois-Savosta luontoposiitivista maakuntaa asukkaille, monipaikkaisille asukkaille ja matkailijoille.</p>	<p>Iso-Petäjämäeltä on etäisyyttä Lapinlahden Väisälänmäelle noin 15 km. Väisälänmäen kansallismaisemaan kohdistuu etäältä maisemallisia vaikutuksia, mutta tuulivoimapotentiaalisia alueita ei ole osoitettu Pohjois-Savon maakunnassa valtakunnallisesti arvokkaan maiseman (MA-v) rajauksen sisälle!</p> <p>Pohjois-Savon monipuolinen luonto ja sen arvo virkistykselle ja matkailulle on myös yksi tässä kaavatyössä käsitellyistä teemoista.</p>
<p>G2 yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Pohjois-Savon kyläverkostosuunnitelma:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kun useita aiempia pikkukyläitä esitetään karsittavaksi maakuntakaavassa, haluaisin täsmennyksen siitä, mitä käytännön vaikutuksia sillä on kunnallisessa päätöksenteossa ja kaavoituksessa, kun jokin kylä on jätetty pois maakuntakaavasta? Itse hirvilahtelaisena kiinnitin huomiota nyt siihen, että sitä koskevassa taulukossa on varmaankin jäänyt jokin määre pois, koska selite päättyy sanaan 'väestö', muttei mitään sen jälkeen. Mitähän tuo tarkoittaa? - Kun rivikuntalaisena rupesin lukemaan mm. Pohjois-Savon kyläverkosto -selvitystä, olisi kiva nähdä alkuun käytettyjen lyhenteiden aukikirjoitusta omalla sivullaan. Esim. YKR-kylä voi toimia hyvin tuttu suunnittelijalle, mutta ei rivikansalaiselle. Nyt jouduin lopulta soittamaan asiantuntijalle saadakseni selvyden, mistä tässä on kysymys. - Niinikään rivikansalaisena noita kyläsuunnitelmia katsoessa tulee mieleen, onko suunnitelmat tehty pelkillä tilastoluvuilla, vai onko jossain vaiheessa kuultu myös kylillä ja taajamissa toimivia kyläyhdistyksiä? Tuntuu aika ikävältä, kun omaa seutukuntaa koskevia suunnitelmia saa lukea nyt valmiina kaavaehdotuksena, eikä asiasta ole pystynyt käymään mitään keskustelua etukäteen. Missä määrin kyläyhdistysten verkostoa on kontaktoitu näitä suunnitelmia tehdessä? 	<p>Kyläverkoston osoittaminen voimassa olevissa maakuntakaavoissa on perustunut eri aikoina ja eri tarkkuudella laadittuihin maakuntakaavoihin. Kuopion seudun maakuntakaavassa kylät on osoitettu eri kriteereillä kuin koko Pohjois-Savon maakuntakaavassa. Tätä epäsuhtaa on haluttu nyt sekä yleispiirteistä aluerakenteen osalta, että laatia maakunnallisesti merkittävillä kylillä yhteismitallinen kriteeristö, jonka perusteella kylät osoitetaan tässä maakuntakaavassa. Kuten POHJOIS-SAVON KYLÄVERKOSTO 2022 - KYLIIN LIITTYVIEN MERKINTÖJEN TARKISTAMINEN -selvityksessä todetaan, maakunnallista kyläverkostoa määriteltäessä on tarkistettu yleiskaavatilanne, kylän väestömäärä, kylän kehityssuunta viisivuotiskausittain ajanjaksolta 2000-2020 ja rakentamispaineisuus. Väestöön liittyviä tietoja on selvitetty Tilastokeskuksen YKR -aineistosta, joka on yhdyskuntarakenteen seuranta-aineistoa esim. kaavoituksen tarpeisiin. Lisäksi huomiota on kiinnitetty esim. kulttuuriympäristön arvoihin, elinkeinoihin, matkailupotentiaaliin ja palveluihin. Mikään tarkasteltava tekijä yksistään ei ole ratkaissut kylän maakunnallista merkittävyyttä, vaan useamman osatekijän tulee täytyä.</p> <p>Kyliä suunnitellaan yleiskaavoin tai erillisin kyläsuunnitelmin on kuntien – ei maakunnan tehtävä. Maakuntakaavan ratkaisu korostaa tätä periaatetta. Maakuntakaavan tehtävä on osoittaa seudullista ja maakunnallista aluerakennetta. Maakuntakaava ohjaa kuntien yleis- ja asemakaavoja ja kunnat</p>

Tuulivoima-asiat:

- Kun katsoo näkymähaittakarttoja esitetyille tuulivoiman tuotantoalueille koko Pohjois-Savon alueella, ei voi kuin kauhistella, koska tuulivoimalavapaita näkymäalueita näyttäisi koko maakunnan alueella olla selkeästi vähemmän kuin niitä, missä näkymähaitta on vähintään toiseksi korkein. Alueemme on kaunista ja uniikkia Järvi-Suomea, onko maakunnalla todella varaa menettää nuo järvimaisemat näin laajalti? Mitä vaikutuksia sillä on mm. matkailuelinkeinoon? Näkymäalueita katsoessa tulee vaikutelma, että suurin osa maakunnasta tulee talvella täyttymään välkkyvistä lentoestevaloista. Siksi kyseenalaistan maakunnan kestokyvyn 17 ehdotetulle tuulivoiman tuotantoalueelle.

- 17 tuulivoiman tuotantoaluetta on huomattavan suuri määrä maakunnan kokoon nähden. Kuka vastaa siitä, että kaikkien näiden yhteisvaikutukset pystytään arvioimaan validisti? Näkymähaittoille on jo esitettykin omia kuvia kaavaehdotuksessa, mutta eniten kannan huolta, mikä merkitys kaikilla näillä yhdessä on alueen luonnon eläimiin ja lintuihin? Jo nyt tiedetään, että yksittäinenkin tuulivoiman tuotantoalue siirtää tiettyjen nisäkkäiden ja lintujen luotaisia reittejä ja pesimäalueita. Meillä ihmisillä on vastuu myös alueemme luonnoneläinten olosuhteista. Ja siksi on ensiarvoisen tärkeää ottaa myös näiden yhteisvaikutusten arviointi osaksi maakuntakaavan tuulivoimasuunnitelmia.

- Onko mahdollista säätää jo maakuntakaavassa, että tuulivoimaloita ei voisi rakentaa alle 5 km etäisyydelle asuintalosta?

- Yksittäisenä räikeänä esimerkkinä edellä mainittuun on suunnitteilla oleva Junnunmäen tuulivoiman tuotantoalue ja sen n. 2 km läheisyys Riuttalan Talonpoikaimuseoon, Kyseinen museo on kulttuurihistoriallisesti erittäin merkittävä sekä kansallisesti että maakunnallisesti, ja mahdollinen yksittäisten tuulivoimaloiden välitön läheisyys ja räikeä näkyvyys olisivat hyvin dominoivia tässä uniikissa miljöössä. Pystytäänkö maakuntakaavassa ottamaan suojelevaa kantaa tällaisten uniikkien kohteiden säilyttämiseksi?

ratkaisevat itse kylien kehittämiseen liittyvät kysymykset, kuten palveluverkon.

Kyläyhdistyksillä on ollut vaikutusmahdollisuus julkisten kuulemisten kautta. Kuntien kaavoittajia on kuultu erikseen kyliä koskevasta selvityksestä.

Hirvilahden osoittamista maakuntakaavassa perustellaan sillä, että se on Tilastokeskuksen YKR-aineiston mukaan vahvasti kylä (ei pienkylä) ja sen väestö on määrältään huomattava (122, vuonna 2021).

Maisemallisia yhteisvaikutuksia arvioitaessa tulee huomioida, että tuulivoimalan dominoivuus maisemassa vähenee etäisyyden kasvaessa.

Tämän maakuntakaavan voimaantullessa yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia tuulivoimayleiskaavavoissa. Tätä tulee myös vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-aluetta:

”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)”

Maakuntakaavatyössä on arvioitu, ettei tilaa tuulivoima-alueille jäisi Pohjois-Savossa juuri lainkaan, mikäli säädettäisiin yleisesti 5 km etäisyys asuntoihin.

Pohjois-Savon liitto on todennut tuulivoimaselvityksen maisemallisten yhteisvaikutustenarvioinnissa, että valtakunnallisesti arvokkaalle Riuttalan talomuseolle (RKY) tuulivoimaloiden näkyvyys on dominoiva, koska etäisyyttä tuulivoimapotentiaaliseen alueeseen on vain n. 3 km. Alueen maisemallinen

	<p>herkkyys on Riuttalan kohdalla suuri. Junnunmäen tuulivoima-alueita tarkastellaan ja vaikutuksia selvitetään käynnissä olevassa yleiskaavassa ja YVA-prosessissa.</p> <p>Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
H2 yksityishenkilö	Vastine
<p>Maakuntakaava, tuulivoima – muistutus</p> <p>Palautteesi:</p> <p>Mielestäni Lapinlahden alueelle suunniteltu Iso Petäjämäen tuulivoimapuisto</p> <p>1) muuttaa maisemallisesti arvokasta Onkivesimaisemaa ja Väisälämäen näkymää oleellisesti ja pitkäksi aikaa negatiiviseen suuntaan;</p> <p>1) pirstaloi tuulivoimapuiston alueelle sijoittuvan laajan metsäalueen;</p> <p>2) muuttaa tuulivoimapuistossa tai sen läheisyydessä olevien luonnonsuojelualueiden ja Natura-alueen sekä lähimetsäalueiden virkistys- ja retkeilykäyttöä huomattavan negatiivisen suuntaan. Muun muassa Pohjois-Savolaisittain poikkeuksellisen laajan ja arvokkaan suojellun aapasuon luonne tulee muuttamaan lähialueen voimaloiden ääni- ja välkevaikutuksista, maise-mavaikutuksista sekä linnustokuolemien vuoksi;</p> <p>3) lisää ko. alueella virkistymisen, retkeilyn ja metsästyksen aikaista tuulivoimaloista aiheutuvaa onnettomuusriskiä (jään irtoaminen, tuulivoimaloiden laparikot, tuulivoimalan kaatuminen). Näissä tuulivoimapuiston hankeselvityksissä ei ole huomioitu että Suomessa on laajat jokamiehen oikeudet ja että tuulivoimalasta aiheutuvia vaaratilanteita ja onnettomuuksia on sattunut maailmalla, kuten myös Suomessa säännöllisesti. On tärkeää huomata, että tuulivoimaonnettomuuksia ei selkeästi kerätä yhteen ja osa vaaratilanteista jää raportoimattakin. Tuulivoimapuistoja perustetaan sisämaahan nyt ennätysvauhtia. Riskit eivät kuitenkaan ole kunnolla keskusteluissa. Lisäksi suunnitellaan ennätyskorkeita voimaloita, joihin liittyviä riskejä ei välttä-mättä edes tunneta.</p> <p><=> kaavaesityksen mukaan Lapinlahden tavoitteena on matkailun lisääminen. Lapinlahdella yksi matkailuvaltti on järvi-mäki-metsämaisema, puhdas luonto sekä luontomatkailua Suomessa tukeva nk. jokamiehen oikeudet. Tuulivoimalapuisto toteutuessaan tulee muuttamaan</p>	<p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämäelle tunnistettiin tuulivoimapotentialia ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentialisen alueen merkintä. Maakuntakaavan tuulivoimamerkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla.</p> <p>Tuulivoimarakentamisen metsäpinta-alaa pysyvästi vähentävä vaikutus ei ole niin dramaattinen kuin palautteessa tuodaan esille. Tuulivoimaloiden väliin jää metsää. Selvityksiä ja tutkimuksia tuulivoimarakentamisen vaikutuksista metsäpinta-alaan on seurattu tässä kaavatyössä. Selvityksessämme (FCG Oy, 2021) olemme käyttäneet <i>pysyvästi tai pitkäaikaisesti</i> poistuvan metsäalan arviona 1,5 ha/voimala.</p> <p>Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p> <p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>

<p>koko Lapinlahden arvokkaita luontoarvoja negatiiviseen suuntaan ja tämän vuoksi maakunta-kaavasuunnitelma ei mielestäni tue Lapinlahden alueen matkailutavoitetta.</p> <p>Pohjois-Savossa puhutaan vihreästä siirtymästä, mutta on huomattava, että tuulivoimaloiden energiantuottokyky on epävarmaa ja sidoksissa voimakkaasti valitseviin sääolosuhteisiin; kovalla pakkasella, alle 3 m/s ja yli 20 (tai 25) m/s sääolosuhteissa voimalat eivät tuota sähköä. Huoltovarmuuden kannalta tuulivoimala ei mielestäni ole kestävä ratkaisu. Se ei myöskään ole käsitykseni mukaan niin vihreä vaihtoehto kuin nyt annetaan ymmärtää, sillä tuotettuun energiamäärää kohti tarvitaan varsin paljon rakennettua ympäristöä ja rakennetun ympäristön johdosta metsäalueilta poistetaan runsaasti maa-aineista, joka korvataan muilla maa-aineksilla tai betonilla. Metsäalueiden ennallistaminen voimalan varsin lyhyen elinkaaren jälkeen on myös epävarmaa.</p> <p>Turvetuotanto ja turpeen poltto on mielestäni hyvä huomioida maakuntakaavassa. Samoin maakuntakaavassa voisi huomioida muut tulevaisuuden energialähteet.</p>	<p>Turvetuotantoa koskevia maakuntakaavan merkintöjä ei osoiteta enää tässä maakuntakaavassa. Jatkossa turvetuotantoa ohjataan yleismääräyksellä, joka koskee koko maakuntaa.</p>
<p>I2 yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Uskomaton tämä teidän kaavaehdotus. Pohjois Kiuruvedellä on elämää, ihmisiä, perheitä jotka uskovat tulevaisuuteen täällä maaseudulla. He arvostavat luontoa ja niitä "vihreitä" arvoja joista te puhutte. Tuulivoima rakentaminen tässä mittakaavassa ei edistä millään tavalla niitä. Kaksinaismoralismin kukkasia viljelette. Tämä eriarvoistaa todella raa'asti Kiuruveden sekä muun Pohjois-Savon asukkaat. Te ette ole edes vaivautuneet paikanpäälle puhumaan ihmisten kanssa. Katselette satelliittikuvista mitä täällä on, ja tuomitsette alueen ja sen asukkaat sillä perusteella kehityskelvottomaksi. Hävetkää!!!</p>	<p>Maakuntakaavassa on otettu tavoitteeksi tuottaa maakunnan primäärienergian tarpeesta 20 % tuulivoimalla vuonna 2040.</p> <p>Maakuntakaavan tv -merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja tuulivoimarakentamisen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Pohjois-Pohjanmaan puolella sijaitsevat tuulivoimahankkeet muodostavat yhteisvaikutuksia Kiuruvedellä mm. Lapin-salon tuulivoima-alueen kanssa, ja nämä yhteisvaikutukset tulee tarkemmassa kaavatyössä selvittää. Osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p>

	<p>Maakuntakaavaehdotuksesta järjestettiin 10 esittelytilaisuutta läsnä- ja etätilaisuuksina. Tuulivoimaa käsitteleviä tilaisuuksia, ns. kaavakahiloita, pidettiin Ylä-Savossa kolme, mm. Kiuruveden ABC-aseman kahviossa 8.2.2024.</p> <p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
J2 yksityishenkilö	Vastine
<p>Energiantuotanto; tuulivoima Miten maakuntakaavalla voidaan turvata esimerkiksi valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön säilyminen? Vaikka on tehty kirjaus tämän osalta ”suuri herkkyys” alueiden herkkyyden määritelmässä, silti toimijat suunnittelevat täydellä teholla tuulivoima-alueita ja voimaloita valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön maisemaan tästä huolimatta. Jääkö asian lopullinen arviointi kuntapäätäjille?</p>	<p>Maakuntakaavan tv -merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja tuulivoimarakentamisen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla myös rakennetun kulttuuriympäristön ja maisemallisten arvojen suhteen. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat tuulivoimahankkeiden yleiskaava- ja YVA-selvityksissä.</p> <p>Osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää. Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamalla tarvittaessa lausuntoja mm. tuulivoimahankkeiden yleiskaavoista.</p> <p>Kuntapäätäjien rooli on merkittävä, koska he päättävät tuulivoimayleiskaavojen hyväksymisestä.</p> <p>Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
K2 yksityishenkilö	Vastine
<p>Mm. Lapinlahdella on suunnitteilla 3 tuulivoima-alueita. Vastustan tuulivoimaa väärissä paikoissa. Niitä ei tule suunnitella eikä sijoittaa lähelle minkäänlaista asutusta, ainakin 3 km tulisi olla kaavoitetusta alueesta lähimpään asuinpaikkaan. Silloinkin huomioitava mm. ääni- ja välkehaitta. Lisäksi maisemahaitta. Kuntalaisten asuinolosuhteet muuttuvat lopullisesti, eivätkä ole tasapuolisia. Luonto, kasvillisuus ja eläinten elinympäristö tuhoutuu tai muuttuu oleellisesti.</p>	<p>Tuulivoima-alueiden riittävää etäisyyttä asutukseen on pidetty tärkeänä suunnittelun lähtökohtana. Palautteessa esitetty 3 km etäisyys asumiseen vähentäisi maakuntakaavasta tuulivoimapotentiaalit alueet lähes kokonaan, syrjäisiä ja asumattomia metsäalueita lukuun ottamatta.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalilin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km.</p>

	<p>NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä etäisyyksien linjauksia.</p> <p>Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
L2 yksityishenkilö	Vastine
<p>Vornankorven tuulivoima hanke Tuulivoimahankkeen vieressä on mm. luonnonsuojelualue ja Vornankorven lähde, joiden säilyminen tulee varmistaa suunnitellussa tuulivoima-alueessa.</p>	<p>Maakuntakaavan tv-merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Vornankorven lähteen kohtalo selvitetään yleiskavahankkeessa ja YVA-prosessissa.</p> <p>Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
M2 yksityishenkilö	Vastine
<p>Vornankorven tuulivoimapuisto Pohjois-Savon maakuntakaavassa Pielavedellä Pyydän poistamaan tuulivoiman sallivan kaavamerkinnän Vornankorvessa. Maanomistajana tuulipuistomerkinän välittömässä läheisyydessä haluan esittää seuraavaa:</p> <p>Vornankorven suunnittelualueella sekä hankkeen vaikutusalueella hallitsee rauhallinen ja monimuotoinen luonto. Kun luontokadon ehkäisy on tänä päivänä yleisesti hyväksytty tavoite, on outoa, että luonnon monimuotoisuuden ja elinvoiman rikkominen sallittaisiin radikaalisti näin isolla ja arvokkaalla luontoalueella. Meidän tulisi Suomessa varjella ainutlaatuista luontoamme, sen elinvoimaa, eliölajien, luontotyyppien, luonnon monimuotoisuuden ja maisema-arvojen säilymistä. Ei ole oikein, että kun toisella kädellä yritetään tuottaa puhtaampaa energiaa, niin toisella kädellä samalla alueella edistetään luontokatoa, joka on yksi ihmiskunnan tämän hetken tärkeimmistä vastustettavista ilmiöistä. Tuulivoimapuiston jättimäinen infrarakentaminen valloittaa ja pirstaloi luontoalueen, erilaiset äänet ja lavoista irtoava mikropartikkelisto leviää laajalle alueelle, tuulivoimalan lavat tappavat lintuja ja lepakoita.</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Palautteessa kuvataan hyvin, että <i>kun toisella kädellä yritetään tuottaa puhtaampaa energiaa, niin toisella kädellä samalla alueella edistetään luontokatoa</i>. Tilanne kuvaa myös maakuntakaavan roolia erilaisten, ristiriitaistenkin, tavoitteiden yhteensovittamisessa. Tässä kaavatyössä on pyritty aikaisempaa vahvemmin ottamaan huomioon ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, energiamurros, maakunnan hiilitaseen suuntaaminen hiilineutraaliksi, jopa hiilinegatiiviseksi, kestävä aluerakenne ja liikennejärjestelmä, matkailupotentiaalin hyödyntäminen ja esim. ruuantuotannon huoltovarmuuden esiinnostaminen. Kuten vaikutusten arvioinnissa toteamme, kaikkia tavoitteita ei ole kaavatyössä saavutettu.</p>

Tuulipuistoalueen sisään sijoittuu Natura-alue Pangansuo! Tämän ei saa antaa häiriintyä. Vaikka osa tuulipuistoalueen metsistä määritellään virallisesti talousmetsiksi, ovat nekin yhtä lailla suomalaisen luontomme ydintä, joka ei luonnon näkökulmasta ole yhtään arvottomampaa kuin viralliset suojelualueet. Nikaransuolla on sääksen pesä. Alueen eläimistöön kuuluu myös mm. kuikka, telkkä, hirvi, susi, ilves, ahma ja lepakko sekä pöllöt, linnuston ja hyönteisten kirjo on loputon. Hankealueella on myös erityinen suojeltu iso lähde; Vornanlähde. Lepakoita on mm. Kyntisen järven länsirannan pihapiirissä.

Tuulivoimapuiston haitat mm. melu, välkehdintä, sykintä, mikropartikkelien leviäminen ja infraääni ovat ihmisten ja eläimistön elinpiiriin, terveyteen ja hyvinvointiin kohdistuvia suuria huolenaiheita ja niiden vaikutusten tutkimus on vielä riittämätöntä. Tuulivoiman läheisyys tulee vaikuttamaan myös kiinteistöjen arvoon voimakkaasti alentaen. Onko melua arvioitaessa otettu riittävästi huomioon nykyisen suunnitelman erityisen iso kokoluokka ja voimalaitosten lukumäärä?

Kyntisen järven länsirannalla alle kahden km:n päässä hankealueesta sijaitsee mm. yksityisomistuksessa oleva vanha torpparin pihapiiri vanhoine rakennuksineen, joita on pyritty vuosikymmenet säilyttämään alkuperäisessä asussaan. Rakennuskantaan kuuluu savusauna, verkkomökki, vanha savutupa, riihi, kaksi aittaa, jossa toisessa vuosiluku 1779, sekä Lepikon torpan tyyppinen päärakennus, kaikki rakennukset vähintään 1800-luvulta. Myös tämä perinnepiha, kulttuuriperintö, tulee hankkeen toteutuessa saamaan päälleen sen vähintään 40 desibelin äänimaiseman, minkä tuulivoimalat aiheuttavat. Paikan ainutlaatuisuus tulee saamaan kolhun, joka arvatenkin tulee viemään innon siihen työhön, mitä rakennusten ylläpito ja säilyttäminen vaatii. Suomi kuuluu perinteisesti niihin maihin, missä vanha historiallinen rakennuskanta ei ole etusijalla.

Mielestäni tuulivoimapuistoja tulisi rakentaa lähemmäksi niitä alueita, missä energian kulutus on suurinta. Suurten kaupunkien tuntumassa on luonto jo muutenkin pirstaloitua, alueet rakennetun infran täyttämää ja äänimaisema jo valmiiksi jatkuvan liikenteen ja ihmiselämän takia meluisaa.

Mikä on lopulta tuulivoiman hyöty ja kuinka pitkää käyttöä varten se rakennettaisiin? Miten ja milloin Vornankorven tuulivoimapuiston ennallistaminen tapahtuisi, luontoarvot

Yhteensovittavat ratkaisut edustavat kokonaisharkintaa, hyötyjen ja haittojen sekä puoltavien ja vastustavien näkökulmien tasapainon löytämistä.

Tuulivoimarakentamisen metsäpinta-alaa pysyvästi vähentävä ja pirstaloiva vaikutus ei ole niin dramaattinen kuin palautteessa tuodaan esille. Tuulivoimaloiden väliin jää metsää. Selvityksiä ja tutkimuksia tuulivoimarakentamisen vaikutuksista metsäpinta-alaan on seurattu tässä kaavatyössä. Selvityksessämme (FCG Oy, 2021) olemme käyttäneet *pysyvästi tai pitkäaikaisesti* poistuvan metsäalan arviona 1,5 ha/voimala.

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä etäisyyksien linjauksia. Hanketoimijoiden ratkaisut voivat poiketa maakuntakaavasta, sillä oikeuskäytännön mukaan maakuntakaava joustaa. Tässä on perusteena tuore oikeustapaus korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös (KHO:2023:57).

Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä, joiden yhteydessä alueen toteutettavuus selvitetään lopullisesti. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.

Tuulivoima-alueiden vaatiman tilan vuoksi rakennettu ympäristö, tiiviit taajamat ja kaupungit, eivät rakentamiseen sovellu.

Maakuntakaavaan liittyvässä tuulivoimapotentiaalin selvityksessä tuulivoima-alueiden elinkaareksi on arvioitu 30 vuotta. Aluetalousvaikutukset ym. on laskettu sen perusteella. Tuulivoimahankkeissa on oletuksena, että toimija purkaa käyttökänsä päähän tulleet voimalat. Mikäli maanvuokrasopimus

<p>palautettaisiin ja luonnon monimuotoisuus palautuisi ennalleen? Kuka siitä vastaisi ja millä lopputuloksella?</p>	<p>lakkaa samalla, palautuu maanhallinta alkuperäiselle omistajalle tai tämän perillisille. Mikäli toimijaa ei tuossa vaiheessa ole, nykyisen käytännön mukaan maanomistaja vastaa purkamisesta.</p>
<p>N2 yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Pohjois-Savon liiton suunnittelujohtaja Annaelina Isolan mukaan tuulivoimapotentiaaliset alueet on valittu maakuntakaavaan vain tuuliolosuhteiden ja sähköverkkoon liitettävyyden perusteella. YVA-selostuksien pitäisi kattaa tarkemmat selvitykset alueiden sopivuudesta, mutta ne on laadittu osittain hyvinkin puutteellisesti.</p> <p>Yhä useammat ELY-keskuksen antamat yhteysviranomaisen päätelmät on valmisteltu kiireessä aiempien lausuntojen pohjalta. YVA-selvitykset ovat puutteellisia: ei tiedetä, mistä ja paljonko maa-ainesta louhitaan ja kuljetetaan? Asukaskyselyt ovat puutteellisia ja lähellä hankealueita asuvat mökkiläiset ja asukkaat eivät saa kyselyä lainkaan. Hankkeet ovat olleet valmistelussa vuosia ja siitä huolimatta on edelleen asukkaita, jotka ovat täysin tietämättömiä kotinsa ja mökkinsä viereen tulevista mittavista hankkeista. YVA-selostuksissa esitetyt havainnekuvat ovat riittämättömiä. Kaikkein tärkeimmät kuvat eli mallinnukset talojen pihoilta alle kolmen kilometrin etäisyydellä voimalaitoksista puuttuvat selostuksista kokonaan. Hankealueiden lähellä olevilta vesiosuuskunnilta ei kysytä mielipidettä eikä lausuntoja ollenkaan. Kunnanvaltuutetut eivät osallistu hankeyhtiöiden infotilaisuuksiin jne..</p> <p>Vuonna 2021 Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2040 FCG:n tekemä tuulivoimaselvitys perustuu voimaloiden kokonaiskorkeuteen 300 metriä eikä tuolloin vuonna 2021 ole kokonaiskorkeuden osalta varauduttu riittävästi voimaloiden tekniseen kehitykseen. Enimmäiskorkeus suunnittelussa on nykyisin jo 350 metriä samalla kun roottorin halkaisija on kasvanut 250 metriin ja sen myötä voimaloiden aiheuttama melu. Melun mallinnukset on tehty Ympäristöministeriön 2/2014 täysin vanhentuneen ohjeen mukaan, mikä on laadittu oleellisesti pienemmille voimaloille.</p> <p>Melu on useissa hankkeissa laskettu 7,2 MW voimaloiden arvoilla (roottorin halkaisija 172 m), vaikka ollaan varauduttu rakentamaan 10 MW:n voimaloita (roottorin halkaisija 250m). Edes</p>	<p>Tarkennus virheelliseen käsitykseen palautteessa: tuulivoimapotentiaaliset alueet on valittu poissulkien ja loma-asutus (1500 m), arvokkaat luontokohteet (100-1000 m), linnustoalueet (1000 m), valtakunnallisesti arvokkaat kalioalueet, kivikot, moreenimuodostelmat, tuuli- ja rantakerrostumat (100 m), valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt (1000 m), tiestö (300 m), lentokentät (3000-10000 m), säätutkat (20 000 m) ja vesistö (100 m). Poissulkevan analyysin jälkeen maakuntakaavaan on otettu jatkotarkasteluun teknistaloudellisen analyysin (esim. liitettävyyden sähköverkkoon) perusteella noin 30 aluetta, joista viime vaiheessa on jätetty pois alueita, joilla voi olla vaikutusta puolustusvoimien aluevalvontatehtäviin.</p> <p>YVA-selvitysten tilanteeseen Pohjois-Savon ottaa kantaa omista YVA-lausunnoissaan.</p> <p>Maakuntakaavan taustaselvityksessä ei ole tehty melumallinnuksia vaan 1 500 metrin etäisyyttä asutukseen on pidetty asiantuntija-arvioon pohjautuen riittävänä maakuntakaavan tasoiselle yleispiirteiselle suunnittelulle niin melun kuin välkevaikutuksen osalta. Tarkemmat suunnitelmat, kuntien yleiskaavat ja hankkeiden YVA-prosessit tuovat tarkentavaa tietoa vaikutuksista.</p>

tuulivoimayhdistyksen oma suositus voimaloiden keskinäisestä välimatkasta ei hankkeissa täyty; voimalat on suunniteltu liian lähelle toisiaan. Kun meluarvot ovat lähellä 40db rajaa jo yksinkertaistetuilla laskennallisilla arvioilla melun leviämisestä vakio-olosuhteissa ja vanhentuneilla ohjeilla, on selvää, että asumisterveysasetuksen sisämelurajat tulevat hankkeissa ylittymään. Lisäksi on huomioitava, että maaseudulla rakennusten ääneneristävyydessä on suuria yksilöllisiä eroja ja kesäisin ikkunoita ja jopa oviakin pidetään auki yhtäjaksoisesti läpi kesän.

Monissa Suomen nykyisistä tuulivoimala-alueista on havaittu meluongelmia. Ainakin Vaasassa, Salossa, Huittisissa, Siikajoella, Luhangassa, Leppävirralla, Raahessa ja Kurikassa on todettu sallittujen melutasojen ylityksiä 800-1950 metrin etäisyydellä voimaloista, vaikka melumallinnuksen mukaan melurajojen ei olisi pitänyt ylittyä. Uusia melumittauksia ollaan toteuttamassa mm. Pihtiputaalla, Saarijärvellä ja Eckerössä.

Meluongelmien taustalla on suunnitteluvaiheessa tehdyt virheet, niin meluhaittojen arvioinnissa, kuin tuulivoimaloiden sijoittamisessa. Ongelmat vain pahenevat, kun rakennetaan entistä isompia voimaloita entistä pienemmille alueille ja lähemmäs asutusta. Tämän vuoksi on tarkasteltava uudestaan tuulivoimaloiden ja asutuksen välille tarvittava minimietäisyys, mikä on riittävä poissulkemaan melu- ja varjostusvaikutukset asutukselle. Hankealueiden topografia huomioiden 350 metriä korkeat voimalat voivat tulla jopa yli 420 metriä korkealle alle 2 km päähän asutuksesta. 1,5 km, 2 km tai 3 km ei ole riittävä etäisyys asutukseen tämän kokoluokan voimaloista.

Pohjois-Savon energiantarpeen kerrotaan olevan 14400 Gwh/v. Mikä on Pohjois-Savon liiton tuulivoimalle asettama 20% tuottotavoite? Onko se osuus Pohjois-Savossa kulutettavasta sähköstä vai tuotettavasta sähköstä? Paljonko tuulivoimalla tuotettavasta sähköstä on jäämässä Pohjois-Savon alueelle? Esimerkiksi ABO Windin tuulivoimasalkun viimeisin avaimet käteen -kauppa on Haapaveden ja Hyrynsalmen hankkeiden myynti sijoittajille 200 miljoonalla. Sähkön ostavat tanskalainen Grundfors, norjalainen Statkraft, ja amerikkalainen teknologiayritys. Omistus tuulivoimahankkeista päättyy ulkomaille kasvottomille rahastoille ja sähkö ulkomaisille toimijoille. Maakunnan energiahuoltoa ulkomaisille yrityksille myytävä sähkö ei paranna eikä kehitä mitenkään.

Maakuntakaava osoittaa tuulivoimapotentiaaleja alueita. Tuulivoimaloiden paikkoja ei osoiteta.

Tässä maakuntakaavatyössä on tavoiteltu tuulivoimatuotannon 20 % osuutta maakunnan *primäärienergiantarpeesta* vuoteen 2040 mennessä. Tavoite on päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan. Eri tavoitevaihtoehtoja (5-20 %) on tutkittu maakuntakaavan luonnosvaiheessa v. 2022. Lopullinen 20 % tavoite on linjattu maakuntahallituksessa. Maakuntakaavaehdotuksessa osoitetaan 20% tavoitteeseen nähden ylimitoitusta tuulivoimapotentiaaleja alueita osoitettaessa.

Abo Wind on myynyt 9/10 hankkeestaan ulkomaille ja samalla mainostaa, että 14 tuulivoimalan tuottamalla sähköllä voidaan lämmittää noin 15 000 omakotitaloa. Miksi edes puhutaan kotitalouksista, kun sähkö myydään ulkomaisille yrityksille? Pohjois-Savoon tulisi rippunen kiinteistövero kunnille ja on mahdollista, että tulevaisuudessa verot ohjataan Ruotsin tapaan valtiolle. Kiinteistöveron tasausjärjestelmä kuntien kesken tulisi saattaa voimaan pikimmiten, koska hankkeet on suunniteltu kuntarajoille ja niiden haitat jakautuvat myös naapurikuntien alueille ja asukkaille.

Pohjois-Savossa on jokien suojeleminen suojellun Rautalammin vesireitin latvaosat. Rautalammin reitti on kansainvälisesti merkittävä vesireitti, jota kutsutaan myös Kansallisvedeksi. Se on säilynyt lähes luonnontilaisena erämaisena alueena ja on todettu yhdeksi valtakunnan arvokkaimmista vesireiteistä. Tuulivoimasuunnittelussa ei ole huomioitu näkökohtia Rautalammin reitin luonnonvaraisuudesta. Rautalammin reitti ja sen ranta-alueet yhdessä muodostavat säilytettävän luonnonvaraisen vesistöreitien kokonaisuuden. Ranta-alueeseen lasketaan näkyvä maisemallinen kokonaisuus.

Esimerkiksi Muntterinkankaan hanke tuhoaa täysin sekä luonnonvaraisuuden että maiseman Rautalammin reitin latvaosuudella Pielavesi-Nilakka. Myös Löytänän ja Vornankorven tuulivoimahankkeet näkyvät Rautalammin reitille. Rautalammin reitin rannoille ja läheisyyteen ei pidä kaavoittaa eikä rakentaa minkäänlaisia voimaloita, teollisuutta, eikä myöskään tuulivoimaenergiantuotantoa, mikä vaarantaa puhtauden ja pilaa arvokkaat maisemat. Tuulivoiman rakentaminen Rautalammin reitin varrelle pilaisi sekä matkailun että vesimatkailun ja niiden kehittämisen alueella. Mutterinkankaan, Löytänän ja Vornankorven tuulivoimahankkeet tulee poistaa maakuntakaavasta edellä esitetyn perusteella.

Mittavan tuulivoimarakentamisen seurauksista ja ympäristö- ja terveysriskeistä pitäisi olla enemmän tietoa, koska on viitteitä siitä, että siitä aiheutuu ihmisille ja eläimille kielteisiä terveysvaikutuksia. Tuulivoiman vaikutuksista ympäristöön ja ihmisten terveyteen tiedetään vielä edelleenkin liian vähän. mm. tuulivoimaloiden melulle, kemikaaleille ja pienhiukkasille altistumisesta aiheutuvista vaikutuksista. Varovaisuus periaatetta pitäisi noudattaa siihen saakka, että saadaan parempaa tietoa tuulivoiman riskeistä.

Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimapotentiaalia ja maakuntakaava on ohjeena kuntien kaavoitukselle. Hankkeiden toteutettavuus selviää tarkemmassa suunnitteluprosessissa tuulivoimayleiskaavoissa ja hankkeiden YVA-prosesseissa.

Tuulivoimaloiden lapojen eroosiota koskevaa tutkimustietoa on olemassa, mutta ei tietoa siitä, minne hiukkasets leviävät, ja minkälaisia vaikutuksia siitä saattaa olla. Ilman tutkimustietoa riskien arvioiminen on vaikeaa. Lapojen valmistuksessa käytetään bisfenoli A:ta, joka on hormoniomintaa häiritsevä aine. Sitä pidetään niin myrkyllisenä, että Euroopan elintarviketurvallisuuksviranomaisen EFSA on äskettäin alentanut turvallisen päivittäisen annoksen määrää merkittävästi. Harkitaan myös bisfenolien täyskieltoa materiaaleissa, jotka voivat joutua kosketuksiin elintarvikkeiden kanssa.

Tuulivoimahankkeissa kävellään ronskisti lakien yli rikkoen yli 10 eri voimassa olevaa lakia: metsälaki (1093/1996), Laki Maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta 254/2017, luonnonsuojelulaki (1096/1996), naapuruuksuhdelaki 26/1920, vesilaki (587/2011), ympäristönsuojelulaki (527/2014), jätelaki 646/2011, perustuslaki 15§, terveysuojelulaki 6§ ja muinaismuistolaki (295/1963). Tätäkö vain katsotaan Pohjois-Savon liitossakin sormien läpi? Suhtaudutaan ylimielisesti kiinteistöjen arvon alenemiseen, infraäänen ja melun vaikutuksiin, mikromuoviin, luonnon ja elinympäristöjen pirstaloitumiseen, eläimiin kohdistuviin haittavaikutuksiin, sosiaalisiin vaikutuksiin, metsäkatoon, ekologisten käytävien rikkoutumiseen, hiilinielujen heikentymiseen ja hankkeiden yhteisvaikutuksiin. Hankkeita suunnitellaan pohjavesialueiden, luonnonsuojelualueiden, Natura-alueiden ja hiljaisten alueiden viereen. Suunnitellaan pohjaveden pinnan alentamista useilla metreillä, jotta saadaan tuulivoimaloiden perustukset rakennettua.

Tuulivoimatuotantoalueiden liittäminen sähkönsiirtoverkkoon ei monessakaan hankkeessa toteudu olemassa oleviin johtokäytäviin, vaan joudutaan rakentamaan kymmeniä kilometrejä uusia johtokäytäviä ja pakkolunastamaan maata niiden rakentamiseksi. Maan pakkolunastus yksityiseen liiketoimintaan yksityisiltä maanomistajilta on perustuslain vastaista ja erittäin suuri epäkohta. Siirtolinjojen alle jäävästä maasta tulisi maksaa vastaavanlainen korvaus kuin varsinaisten tuulivoimaloiden rakennuspaikoista. Siirtolinjojen alle on jäämässä yritystoimintaa ja/tai niillä on haitallista vaikutusta elinkeinoihin, eikä näitä asioita huomioida tai niistä ei välitetä siirtolinjoja suunniteltaessa.

Voimaan tullessaan tällä maakuntakaavalla ohjataan energiansiirtoyhteisöiden toteuttamista. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-alueita:

Energiantuotantoalueita suunniteltaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota energiansiirtoyhteisöiden järjestämiseen. Lähekkäin sijoittuvien energiantuotantoalueiden liittäminen sähkönsiirtoverkkoon on ensisijaisesti toteutettava olevaan johtokäytävään tai yhteiseen johtokäytävään ja yhteispylväisiin, yhteistyössä muiden energiantuotannon hankkeiden kanssa. Energiansiirtoyhteisöjä suunniteltaessa on otettava huomioon energiansiirto- ja -tuotanto-hankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erityisesti asutukseen, elinkeinoihin,

Liitteessä ”Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa” voidaan tuulivoimapotentialien alueiden kohdekorteista huomata, että tuulivoima-alueet näkyvät lähes joka paikkaan. Korteissa kartta on rajattu noin 12km etäisyydelle, mutta tuulivoima-alueet näkyvät paljon kauemmaksi, jopa 60km päähän. Tuulivoimatuotantoalueita on suunniteltu niin tiheään, että Pohjois-Savon pohjoisosassa on vaikea löytää yhtään aluetta, mihin tuulivoimalat eivät näkyisi.

Itä-Suomen aluehallintoviraston mukaan nykyinen hankekohtainen arviointi ei ole riittävä näin merkittävään tuulivoiman lisärakentamiseen, mitä Pohjois-Savon liitto ajaa Pohjois-Savon alueelle. Hankkeiden yhteisvaikutusten arviointi tulee tehdä sekä maakunnan alueella, että maakuntarajojen yli. Pohjois-Savon liitto on muuttamassa koko maakunnan teollisuusalueeksi ympäristössä kymmenien kilometrien päähän näkyvien tuulivoimantuotantoalueiden myötä.

Kaavassa on edelleen 17 aluetta = 240-360 voimalaa, joiden tuotantopotentiaali on 5000-7500 Gwh/v. Tuulivoimalle asetettu 20% tavoite 14400 Gwh/v:ssa on 2880 Gwh/v. Maakuntakaavan yleismääräyksissä sanotaan, että haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. Tähän perustuen

maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön sekä pyrittävä ehkäisemään haitallisia vaikutuksia.

Maisemallista vaikutusta arvioidaan myös sen merkittävyyden mukaan. Tuulivoimarakentamisen maisemallinen vaikutus on lähialueella merkittävämpi kuin teoreettisella näkyvyydellä optimaalisissa sääolosuhteissa palautteessa mainitun 60 km etäisyydellä. Ylä-Savon alueelle kohdistuu yhteisvaikutuksia myös naapurimaakuntien tuulivoimahankeista. Tämä on tunnistettu maakuntakaavatyössä.

Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu maisemavaikutusten näkökulmasta (ks. Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022). Laajimmat yhteisvaikutukset ovat Ylä-Savossa; erityisesti Kiuruvedellä, Vieremällä, Sonkajärvellä, Keiteleellä ja Piela-veden järviolueilla. Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-aluetta:

”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. (...)”

Maakuntakaavaan on tarpeellista osoittaa ylimitoitusta, sillä kaikkien hankkeiden toteutuminen ei ole varmaa.

maakuntakaavasta on poistettava tuulivoima-alueet, joilla on eniten yhteisvaikutuksia: (järvi-alueilla) Keiteleellä ja Pielavedellä, Kiuruvedellä, Vieremällä, Sonkajärvellä.

Tuulivoimahankkeiden myötä maaseutua tarkoituksellisesti autioitetaan ja hankealueiden viressä asuvat ihmiset ajetaan pois kodeistaan. Pilataan järvikuntien maisemat, ajetaan pois ke-säasukkaat ja tuhotaan mahdollisuudet matkailun ja mökkeilyn edistämiseen Pohjois-Savon mökkikunnissa. Ei ole oikeudenmukaista ja tasapuolista, että vain esimerkiksi Nilsiä ja Tahko-vuoren aluetta kehitetään ja samalla muualla Pohjois-Savon alueella ajetaan mökkeily ja mat-kailu alas.

Pohjois-Savosta voisi tulla mökkeilyn ja matkailun pääkohde Suomessa, kun maisemat pilaavat tuulivoimahankkeet jätettäisiin kokonaan toteuttamatta. Pohjois-Savossa voidaan hyvin odot-taa sellaisten puhtaiden teknologioiden kehittymistä, joilla ei ole tuulivoiman kaltaista ympä-ristöä ja maisemaa tuhoavaa sekä ihmisten ja eläinten terveyttä haittaavaa vaikutusta ja jotka ovat hyötysuhteeltaan parempia kuin keskimäärin 16% hyötysuhteella toimiva tuulivoima.

EU vaatii luonnon ennallistamista ja sitä Suomessakin ajetaan. Pohjois-Savon liitto ajaa hiili-neutraalia maakuntaa sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamista. Tuulivoimantuo-antoalu-eiden perustaminen edellyttää puuston poistoa laajoilta alueilta heikentäen hiilinieluja, mikä on täysin ristiriidassa ennallistamis-, hiilinielu- ja monimuotoisuustavoitteiden kanssa ja suoras-taan romuttaa ne.

Hankealueiden ympäriltä on jo nyt myynnissä asuntoja ja mökkejä, mutta omistajat eivät tahdo saada niitä myydyksi, vaikka rakentamispäätöksiä ei vielä ole. Asuntojen remontit ovat jäissä. Pohjois-Savon liitossa työskentelevät henkilöt ovat kertoneet, ettei siellä tiedetä mistään tuuli-voimaan liittyvistä ongelmista ja negatiivisista vaikutuksista asukkaisiin ja mökkiläisiin. Voiko todella olla, että Pohjois-Savon liiton edustajat ovat niin merkittävästi vieraantuneet ihmisten arjesta ja elämästä maaseudulla? Maakuntavaltuuston tulisi tutustua perusteellisesti tuulivoi-man aiheuttamiin haittavaikutuksiin. He voisivat ensimmäiseksi miettiä, olisivatko itse valmiita asumaan tai mökkeilemään 1,5 km etäisyydellä 350 metriä korkeista voimaloista??

<p>Tuulivoimaloiden rakentaminen Pohjois-Savon alueelle tulisi aloittaa vasta, kun Suomessa on tuulivoiman rakentamista koskeva laki, jos ollenkaan. Pohjois-Savon liiton tulee edellyttää alueensa kunnilta, että ne vaativat tuulivoimaa rakentavilta hankeyhtiöiltä ympäristöluvan. Ympäristö lupaa tulee edellyttää hankeyhtiöiltä jo rakennusvaiheessa ennen voimaloiden käyttöönottoa, jotta Pohjois-Savossa vältetään hallintopakkomenettelyltä toiminnan aikana ja vuosia kestäville oikeusprosesseille. Pohjois-Savon liiton tulisi edellyttää alueen kaikilta kunnilta, että kunnat vaativat hankeyhtiöiltä tuulivoimaloiden perustusten täydellistä purkamista ja poistamista maastosta jätelain mukaisesti ja että sopimukset laaditaan siten, että vaatimus on lainvoimainen myös siinä tapauksessa, että voimaloiden ja vuokramaan omistus vaihtuu useaan kertaan. Parasta maakunnan asukkaille, sen matkailulle, ennallistamis- ja hiilinielutavoitteille olisi, että Pohjois-Savo säilytetään kokonaan tuulivoimavapana maakuntana.</p>	<p>ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>
<p>O2 yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Rautalammin Myhinpäähän on suunnitteilla kaksikin tuulivoimapuistoa. Kuitenkin aurinkovoima on tämän päivän trendi, koska siltä puuttuvat lähes kaikki haittapuolet, joita taas tuulivoimassa riittää. Myhinpäähän on viime vuosina muuttanut väkeä eri puolelta Suomea ja ulkomaita myöten. Myhinpään rauha, puhtaat vedet ja kauniit maisemat ovat tuoneet myös runsaasti vapaa-ajan asukkaita. Jos tuulivoima toteutuu, tämä virta tyrehtyy ja kääntyy päin vastaiseksi. Myllyistä lähtevä ääni todennäköisesti karkottaa lähimpiä asukkaita ja kesäasukkaita. Kiinteistöt menettävät arvonsa, sillä niitä ei saa kaupaksi. Lisää hylättyjä rakennuksia jää tyhjilleen, koska kukaan ei halua myllyjen läheisyyteen. Noin kolmen kilometrin säteellä myllyistä kiinteistöjen arvosta saattaa pudota jopa kolmannes, ja arvo alenee vielä kahdeksan kilometrin päässäkin.</p> <p>Kunta perustelee tuulivoimaa kiinteistöverotuloilla. Viiden myllyn vuositulot voisivat olla kahdensadantuhannen euron luokkaa - siis hyvin vähän- mutta suunnitteilla oleva tasausjärjestelmä pienentää valtion tukiosuuksia. Omien kiinteistöjeni arvon alennus tulee olemaan 50000 tai jopa 60000 euroa. Eli maksan henkilökohtaisesti yhden myllyn kiinteistöveron puolentoista vuoden ajan. Arvon alennus on pysyvä. Ja näitä kiinteistöjä riittää, jotka maksavat kunnan myllyistä saatavia veroja. Etelä-Konneveden kansallispuiston kävijämäärät vähenevät myös, sitä mukaa kun tieto tuulimyllyistä leviää.</p>	<p>Maakuntakaavaehdotuksessa Myhinpäähän tai muuallekaan Rautalammilta ei liiton oman selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialiselvitys, FCG Oy, 2021) ole tunnistettu seudullisen kokoluokan (seitsemän tai sitä enemmän voimaloita) tuulivoimapotentialista aluetta. Alueella on kyllä viireillä ja esiselvitysvaiheessa alle seudullisen kokoluokan hankkeita (1-6 voimalaa), mutta näitä ei osoiteta maakuntakaavassa. Seudullisen rajan ylittävien tuulivoimahankkeiden kohdalla voidaan palata asiaan maakuntakaavan 3. vaiheessa.</p> <p>Kunta on esittänyt omassa palautteessaan tuulivoimapotentialisten alueiden lisäämistä maakuntakaavaan.</p> <p>Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>

Äänihaitan lisäksi merkittävä on myös tietoliikenneyhteyksien huonontuminen. Maston ja kylälaisten väliin sijoittuva voimala sotkee jo valmiiksi surkeita niin puhelin- kuin nettiyhteyksiä. Myös televisio- ja radioyhteydet voivat kärsiä. Välkevaikutukset voivat häiritä hyvinkin etäälle, myös kansallispuiston kävijöille.

Luonnolle tuulipuisto on kohtalokas. Laajan kansainvälisen tutkimuksen mukaan jopa kaksi kolmesta linnusta ja nisäkkästä jättää alueen palaamatta takaisin. Paikallisen metsästysseuran toiminta käytännössä uhkaa loppua.

Rautalammin vetovoimatekijöitä ovat nimen omaan puhdas luonto ja hiljainen luonnonrauha (kuuluisa Rautalammin reitti!), ja nyt myös Etelä- Konneveden kansallispuisto. Niiden oheen ei tuulivoima mahdu

P2 yksityishenkilö

Kaavoituksessa tulee huomioida paikallisten asukkaiden ja kyseisten alueiden käyttäjien nostamia huolia koko Pohjois-Savon osalta koskien tuulivoimapotentiaalisia alueita, koska:

- Yhteisvaikutuksia ei huomioida kattavasti eri hankkeiden osalta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, asumiseen eikä ihmisiin. Lisäksi hankkeita on valmisteilla erittäin paljon Ylä-Savoon ja maakuntarajan molemmille puolille Kainuuseen, Pohjois-Pohjanmaalle ja Keski-Suomen puolelle. Arvio on toistatuhatta ja yhteisarviointia ei ole toteutettu, eikä vielä ole kokeimuksia suunnitteilla olevista teollisuustuulivoimatehdas alueista

Voimaloiden ääni vaikuttaa asukkaiden elämänlaatuun ja melumallinnukset tehdään ohjelmalla, jota ei ole suunniteltu esim. 300 metrisille voimaloille.

- Välkevaikutuksissa yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa aiheuttaa suosituksen ylityksiä useissa kohteissa

- Maisema muuttuu peruuttamattomasti lähelle sekä kauas teollisuustuulivoimaloilla, jotka sijoitetaan korkealle ja hipaisukorkeus on 300 m. Tämä vaikuttaa katsottaessa maiseman rauhallisuuteen sekä luonnon kauneuteen. Tämä vaikuttaa kiinteistöjen arvoon, halukkuuteen investoida paikkakunnalle jne. Lisäksi tulee kokonaisuudessa huomioida, että

Vastine

ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

Maakuntakaavan tv-merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia, kuten Iso-Petäjämäellä, ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteessa mainitut asiat selvitetään tarkemmin yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa.

Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-alueita:

”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, elämistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä

tuulivoimaloiden tullessa lisää tämä louhosten lisääntymistä paikkakunnalla, mikä vaikuttaa jälleen samalla voimakkuudella elämistöön, luontoon ja ihmisiin virkistymisalueineen jne.

Ekosysteemiin vaikutus lintujen, hyönteisten ja muiden elävien törmätessä lapoihin.

Ristiriita (koskien Lapinlahtea) esiintyy Maakuntakaavan tavoitteissa (3.1) koskien Maankäyttö- ja rakennuslaki (1.1.2025 alueidenkäyttölaki):

MRL:n 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota

- maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen
- alueiden käytön ekologiseen kestävyYTEEN
- ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin
- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyYTEEN

Lapinlahden Iso-Petäjämäen kaavoitusehdotus rikkoo yllä mainittuja kohtia, koska:

Iso-Petäjämäen ulkoilu- ja virkistysarvo on merkittävä ja luonnossa ihmisten tulee saada liikua turvallisesti. Alue on virkistysalueena suosittu paikallisilla, sekä naapurikuntien henkilöillä luonnossa liikkumiseen, metsästykseseen (metsästyksen harrastajia yli 200), metsätalouteen, vapaa-ajanviettoon, marjastukseen, sienestykseen ja koiraharrastuksiin.

Ely-Keskuksen lausunto koskien Iso-Petäjämäkeä (YVA) "Hankkeen merkittävimiksi ympäristövaikutuksiksi arvioidaan vaikutukset linnustoon, eläimiin ja näin ollen myös biodiversiteettiin, sekä ilmastoon ja liikenteeseen".

Suurin ja merkittävin ympäristövaikutus kohdistuu:

Linnusto:

- vaarantuneet lajit 8
- silmälläpidettävät 11
- alueellisesti uhanalaiset 1
- uhanalaiset ja silmällä pidettävät 22 (erittäin uhanalaisia hömötiainen, mehiläishaukka, huuhkaja)
- huomionarvoiset 39

kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)"

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyyden huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista.

- Lintudirektiivi (EU, liite 1) 21
Lausunto mainitsee, että alueella esiintyy riekon, pyyn, metson ja teeren soidinalueet.

Lepakot:
viiksisiippa
- pohjanlepakko
- vesisiippa

Luontotyyppit:
- 58 arvokasta luontotyyppiä
- lailla suojeltavia kohteita neljä, lähteiköt:
- erityisen tärkeät 4, monimuotoisuutta turvaavat 37 ja monimuotoisuutta tukevia 13

Kasvilajit:
rauhoitettu valkolehdokki 7 esiintymää
-Eläimet mm.:
- uhanalaisia ja rahoitettuja
- viitasammakko
- liito-orava (elinympäristön läpi suunnitelmassa tie teollisuustuulivoima-alueelle)
- saukot
- suurpetoja (huomioiden myös laitton kantojen salametsästys)

Erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit mainitaan täyttyvän metsälain 10 § mukaan osalta kohteen alueista. Alueelta löytyy esimerkiksi 167 vuotta vanhaa ikimetsää. Lukuisia lähteitä, sekä Tielammen pohjavesialue. Kolme luonnonsuojelualuetta, joista osa sijaitsee alueella tai välittömässä läheisyydessä. Yksi näistä on Hukkasuo Natura 2000 luonnonsuojelualue, johon matkaa vain 170 metriä.

Yllä mainitsemien asioiden valossa Iso-Petäjämäki tulee poistaa kaavaehdotuksesta potentiaalisena alueena teollisuustuulivoimalle. Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, sekä maakuntakaavassa korostetut pimeään ja hiljaisuuden alueet ja luonnonmonimuotoisuutta turvaavien alueiden säilyttäminen (maakuntakaava kohta 5.4.). Lisäksi

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalilin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä linjauksia. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.

asiasta ei ole vielä kokemukseen perustuvaa tietoa näin suurissa teollisuustuulivoimaloissa ja näiden alueiden yhteisvaikutuksista, joten tulee toimia varovaisuusperiaatteen mukaan. 1.5km tai alle välimatka lähimpään asutukseen (riippumatta vakituisesta tai ei) ei ole näin ollen riittävä.

Ohitustie VT5 välille Nerkoo-Taipale tiehankeen mahdollisuus tulee huomioida kokonaisuutta tarkastellessa. Iso-Petäjämäen ja VT5 hankkeet vaikuttavat merkittävästi alueen asukkaisiin sekä maanviljelijöihin. Tuulivoimarakentamisen aikaisista kuljetuksista 80 % (YVA:n mukaan) kulkisi VT5 Nerkoon kylän halki Aisomäentietä jos molemmat hankkeet toteutuisivat. Tulee huomioida, että Aisomäentiellä asuu vakituisia lapsiperheitä, puhumattakaan Nerkoon alueesta. Nerkoolla on oma kyläkoulu ja kyläyhteisö. Aisomäentien liikenne on vilkas ja kun tähän vielä lisätään merkitys maa- ja metsätalouskoneiden, meijeriautojen, sekä koululaiskuljetusten sujuvuuteen.

Q2 yksityishenkilö

Vastine

Kaavoituksessa tulee huomioida paikallisten asukkaiden ja kyseisten alueiden käyttäjien nostamia huolia koko Pohjois-Savon osalta koskien tuulivoimapotentiaalisia alueita, koska:

- Yhteisvaikutuksia ei huomioida kattavasti eri hankkeiden osalta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, asumiseen eikä ihmisiin. Lisäksi hankkeita on valmisteilla erittäin paljon Ylä-Savoon ja maakuntarajan molemmille puolille Kainuuseen, Pohjois-Pohjanmaalle ja Keski-Suomen puolelle. Arvio on toistatuhatta ja yhteisarviointia ei ole toteutettu, eikä vielä ole kokemuksia suunnitteilla olevista teollisuustuulivoimamathdas alueista
- Voimaloiden ääni vaikuttaa asukkaiden elämänlaatuun ja melumallinnukset tehdään ohjelmalla, jota ei ole suunniteltu esim. 300 metrisille voimaloille.
- Yhteismelun osalta molemmat hankevaihtoehdot (Iso-Petäjämäki ja Tielalampi) ylittäisivät meluohjearvon myös yksinään
- Välkevaikutuksissa yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa aiheuttaa suosituksen ylityksiä useassa kohteissa.
- Maisema muuttuu peruuttamattomasti lähelle sekä kauas teollisuustuulivoimaloilla, jotka sijoitetaan korkealle ja hipaisukorkeus on 300 m. Tämä vaikuttaa katsottaessa maiseman rauhallisuuteen sekä luonnon kauneuteen. Tämä vaikuttaa kiinteistöjen arvoon, halukkuuteen investoida paikkakunnalle jne. Lisäksi tulee kokonaisuudessa huomioida, että tuulivoimaloiden

ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

Maakuntakaavan tv-merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia, kuten Iso-Petäjämäellä, ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteessa mainitut asiat selvitetään tarkemmin yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa.

Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-aluetta:

”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiaan yhteyksiin sekä

tullessa lisää tämä louhosten lisääntymistä paikkakunnalla, mikä vaikuttaa jälleen samalla voimakkuudella elämistöön, luontoon ja ihmisiin virkistymisalueineen jne.

- Ekosysteemiin vaikutus lintujen, hyönteisten ja muiden elävien törmätessä lapoihin.

Ristiriita (koskien Lapinlahtea) esiintyy Maakuntakaavan tavoitteissa (3.1) koskien Maankäyttö- ja rakennuslaki (1.1.2025 alueidenkäyttölaki):

- MRL:n 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota
- maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen
- alueiden käytön ekologiseen kestävyteen
- ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin
- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen

Lapinlahden Iso-Petäjämäen kaavoitusehdotus rikkoo yllä mainittuja kohtia, koska: Iso-Petäjämäen ulkoilu- ja virkistysarvo on merkittävä ja luonnossa ihmisten tulee saada liikua turvallisesti. Alue on virkistysalueena suosittu paikallisilla, sekä naapurikuntien henkilöillä luonnossa liikkumiseen, metsästyksen (metsästyksen harrastajia yli 200), metsätalouteen, vapaa-ajanviettoon, marjastukseen, sienestykseen ja koiraharrastuksiin.

Ely-Keskuksen lausunto koskien Iso-Petäjämäkeä (YVA) "Hankkeen merkittävimmiksi ympäristövaikutuksiksi arvioidaan vaikutukset linnustoon, eläimiin ja näin ollen myös biodiversiteettiin, sekä ilmastoon ja liikenteeseen".

Suurin ja merkittävin ympäristövaikutus kohdistuu:

Linnusto:

- vaarantuneet lajit 8
- silmälläpidettävät 11
- alueellisesti uhanalaiset 1
- uhanalaiset ja silmällä pidettävät 22 (erittäin uhanalaisia hömötiainen, mehiläishaukka, huuhkaja)
- huomionarvoiset 39

kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)"

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyyden huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista.

- Lintudirektiivi (EU, liite 1) 21
Lausunto mainitsee, että alueella esiintyy riekon, pyyn, metson ja teeren soidinalueet.

Lepakot:

- viiksisiiippa
- pohjanlepakko
- vesisiippa

Luontotyytit:

- 58 arvokasta luontotyyppiä
- lailla suojeltavia kohteita neljä, lähteiköt:
- erityisen tärkeät 4, monimuotoisuutta turvaavat 37 ja monimuotoisuutta tukevia 13

Kasvilajit:

- erityisesti huomioitavia kasvilajeja 73
- rauhoitettu valkolehdokki 7 esiintymää

-Eläimet mm.:

- uhanalaisia ja rahoitettuja
- viitasammakko
- liito-orava (elinympäristön läpi suunnitelmissa tie teollisuustuulivoimaalueelle)
- saukot
- suurpetoja (huomioiden myös laiton kantojen salametsästys)

Erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit mainitaan täyttyvän metsälain 10 § mukaan osalta kohteen alueista. Alueelta löytyy esimerkiksi 167 vuotta vanhaa ikimetsää. Lukuisia lähteitä, sekä Tielammen pohjavesialue. Kolme luonnonsuojelualuetta, joista osa sijaitsee alueella tai välittömässä läheisyydessä. Yksi näistä on Hukkasuo Natura 2000 luonnonsuojelualue, johon matkaa vain 170 metriä.

Yllä mainitsemien asioiden valossa Iso-Petäjämäki tulee poistaa kaavaehdotuksesta potentiaalisena alueena teollisuustuulivoimalle. Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, sekä maakuntakaavassa korostetut pimeän ja hiljaisuuden alueet ja luonnon monimuotoisuutta turvaavien alueiden säilyttäminen (maakuntakaava kohta 5.4.). Lisäksi asiasta ei ole vielä kokemukseen perustuvaa tietoa näin suurissa teollisuustuulivoimailoissa ja näiden alueiden yhteisvaikutuksista, joten tulee toimia varovaisuusperiaatteen

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentialia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä linjauksia. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.

mukaan. 1.5km tai alle välimatka lähimpään asutukseen (riippumatta vakituisesta tai ei) ei ole näin ollen riittävä.

Ohitustie VT5 välille Nerkoo-Taipale tiehankeen mahdollisuus tulee huomioida kokonaisuutta tarkastellessa. Iso-Petäjämäen ja VT5 hankkeet vaikuttavat merkittävästi alueen asukkaisiin sekä maanviljelijöihin. Tuulivoimarakentamisen aikaisista kuljetuksista 80 % (YVA:n mukaan) kulkisi VT5 Nerkoon kylän halki Aisomäentietä jos molemmat hankkeet toteutuisivat. Tulee huomioida, että Aisomäentiellä asuu vakituisia lapsiperheitä, puhumattakaan Nerkoon alueesta. Nerkoolla on oma kyläkoulu ja kyläyhteisö. Aisomäentien liikenne on vilkas ja kun tähän vielä lisätään merkitys maa- ja metsätalouskoneiden, meijeriautojen, sekä koululaiskuljetusten sujuvuuteen.

R2 yksityishenkilö

Vastine

Kaavoituksessa tulee huomioida paikallisten asukkaiden ja kyseisten alueiden käyttäjien nostamia huolia koko Pohjois-Savon osalta koskien tuulivoimapotentiaalisia alueita, koska:

- Yhteisvaikutuksia ei huomioida kattavasti eri hankkeiden osalta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, asumiseen eikä ihmisiin. Lisäksi hankkeita on valmisteilla erittäin paljon Ylä-Savoon ja maakuntarajan molemmille puolille Kainuuseen, Pohjois-Pohjanmaalle ja Keski-Suomen puolelle. Arvio on toistatuhatta ja yhteisarviointia ei ole toteutettu, eikä vielä ole kokemuksia suunnitteilla olevista teollisuustuulivoimatehdas alueista
- Voimaloiden ääni vaikuttaa asukkaiden elämänlaatuun ja melumallinnukset tehdään ohjelmalla, jota ei ole suunniteltu esim. 300 metrisille voimaloille.
- Yhteismelun osalta molemmat hankevaihtoehdot (Iso-Petäjämäki ja Tielalampi) ylittäisivät meluohjearvon myös yksinään
- Välkevaikutuksissa yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa aiheuttaa suosituksen ylityksiä useassa kohteissa.
- Maisema muuttuu peruuttamattomasti lähelle sekä kauas teollisuustuulivoimaloilla, jotka sijoitetaan korkealle ja hipaisukorkeus on 300 m. Tämä vaikuttaa katsottaessa maiseman rauhallisuuteen sekä luonnon kauneuteen. Tämä vaikuttaa kiinteistöjen arvoon, halukkuuteen investoida paikkakunnalle jne. Lisäksi tulee kokonaisuudessa huomioida, että tuulivoimaloiden tullessa lisää tämä louhosten lisääntymistä paikkakunnalla, mikä vaikuttaa jälleen samalla voimakkuudella elämistöön, luontoon ja ihmisiin virkistymisalueineen jne.

ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

Maakuntakaavan tv-merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia, kuten Iso-Petäjämäellä, ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteessa mainitut asiat selvitetään tarkemmin yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa.

Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-aluetta:

”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, elämistöön ja ekologiisiin yhteyksiin sekä

- Ekosysteemiin vaikutus lintujen, hyönteisten ja muiden elävien törmätessä lapoihin.

Ristiriita (koskien Lapinlahtea) esiintyy Maakuntakaavan tavoitteissa (3.1) koskien Maankäyttö- ja rakennuslaki (1.1.2025 alueidenkäyttölaki):

- MRL:n 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota
- maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen
- alueiden käytön ekologiseen kestävyys
- ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin
- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen

Lapinlahden Iso-Petäjämäen kaavoitusehdotus rikkoo yllä mainittuja kohtia, koska: Iso-Petäjämäen ulkoilu- ja virkistysarvo on merkittävä ja luonnossa ihmisten tulee saada liikua turvallisesti. Alue on virkistysalueena suosittu paikallisilla, sekä naapurikuntien henkilöillä luonnossa liikkumiseen, metsästyksen (metsästyksen harrastajia yli 200), metsätalouteen, vapaa-ajanviettoon, marjastukseen, sienestykseen ja koiraharrastuksiin.

Ely-Keskuksen lausunto koskien Iso-Petäjämäkeä (YVA) "Hankkeen merkittävimmiksi ympäristövaikutuksiksi arvioidaan vaikutukset linnustoon, eläimiin ja näin ollen myös biodiversiteettiin, sekä ilmastoon ja liikenteeseen".

Suurin ja merkittävin ympäristövaikutus kohdistuu:

Linnusto:

- vaarantuneet lajit 8
- silmälläpidettävät 11
- alueellisesti uhanalaiset 1
- uhanalaiset ja silmällä pidettävät 22 (erittäin uhanalaisia hömötiainen, mehiläishaukka, huuhkaja)
- huomionarvoiset 39
- Lintudirektiivi (EU, liite 1) 21

Lausunto mainitsee, että alueella esiintyy riekon, pyyn, metson ja teeren soidinalueet.

kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)"

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista.

- Lepakot:
- viiksisiippa
  - pohjanlepakko
  - vesisiippa
- Luontotyyppit:
- 58 arvokasta luontotyyppiä
  - lailla suojeltavia kohteita neljä, lähteiköt:
  - erityisen tärkeät 4, monimuotoisuutta turvaavat 37 ja monimuotoisuutta tukevia 13
- Kasvilajit:
- erityisesti huomioitavia kasvilajeja 73
  - rauhoitettu valkolehdokki 7 esiintymää
- Eläimet mm.:
- uhanalaisia ja rahoitettuja
  - viitasammakko
  - liito-orava (elinympäristön läpi suunnitelmissa tie teollisuustuulivoimaalueelle)
  - saukot
  - suurpetoja (huomioiden myös laiton kantojen salametsästys)

Erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit mainitaan täyttyvän metsälain 10 § mukaan osalta kohteen alueista. Alueelta löytyy esimerkiksi 167 vuotta vanhaa ikimetsää. Lukuisia lähteitä, sekä Tielammen pohjavesialue. Kolme luonnonsuojelualuetta, joista osa sijaitsee alueella tai välittömässä läheisyydessä. Yksi näistä on Hukkasuo Natura 2000 luonnonsuojelualue, johon matkaa vain 170 metriä.

Yllä mainitsemien asioiden valossa Iso-Petäjämäki tulee poistaa kaavaehdotuksesta potentiaalisena alueena teollisuustuulivoimalle. Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, sekä maakuntakaavassa korostetut pimeän ja hiljaisuuden alueet ja luonnon monimuotoisuutta turvaavien alueiden säilyttäminen (maakuntakaava kohta 5.4.). Lisäksi asiasta ei ole vielä kokemukseen perustuvaa tietoa näin suurissa teollisuustuulivoimaloissa ja näiden alueiden yhteisvaikutuksista, joten tulee toimia varovaisuusperiaatteen mukaan. 1.5km tai alle välimatka lähimpään asutukseen (riippumatta vakituisesta tai ei) ei ole näin ollen riittävä.

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä linjauksia. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.

<p>Ohitustie VT5 välille Nerkoo-Taipale tiehankeen mahdollisuus tulee huomioida kokonaisuutta tarkastellessa. Iso-Petäjämäen ja VT5 hankkeet vaikuttavat merkittävästi alueen asukkaisiin sekä maanviljelijöihin. Tuulivoimarakentamisen aikaisista kuljetuksista 80 % (YVA:n mukaan) kulkisi VT5 Nerkoon kylän halki Aisomäentietä jos molemmat hankkeet toteutuisivat. Tulee huomioida, että Aisomäentiellä asuu vakituisia lapsiperheitä, puhumattakaan Nerkoon alueesta. Nerkoolla on oma kyläkoulu ja kyläyhteisö. Aisomäentien liikenne on vilkas ja kun tähän vielä lisätään merkitys maa- ja metsätalouskoneiden, meijeriautojen, sekä koululaiskuljetusten sujuvuuteen.</p>	
<p>S2 yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Kaavoituksessa tulee huomioida paikallisten asukkaiden ja kyseisten alueiden käyttäjien nostamia huolia koko Pohjois-Savon osalta koskien tuulivoimapotentiaalisia alueita, koska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yhteisvaikutuksia ei huomioida kattavasti eri hankkeiden osalta luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen, asumiseen eikä ihmisiin. Lisäksi hankkeita on valmisteilla erittäin paljon Ylä-Savoon ja maakuntarajan molemmille puolille Kainuuseen, Pohjois-Pohjanmaalle ja Keski-Suomen puolelle. Arvio on toistatuhatta ja yhteisarviointia ei ole toteutettu, eikä vielä ole kokemuksia suunnitteilla olevista teollisuustuulivoimatehdas alueista - Voimaloiden ääni vaikuttaa asukkaiden elämänlaatuun ja melumallinnukset tehdään ohjelmalla, jota ei ole suunniteltu esim. 300 metrisille voimaloille. - Yhteismelun osalta molemmat hankevaihtoehdot (Iso-Petäjämäki ja Tielalampi) ylittäisivät meluohjearvon myös yksinään - Välkevaikutuksissa yhteisvaikutukset Tielammen tuulivoimahankkeen kanssa aiheuttaa suosituksen ylityksiä useassa kohteissa. - Maisema muuttuu peruuttamattomasti lähelle sekä kauas teollisuustuulivoimaloilla, jotka sijoitetaan korkealle ja hipaisukorkeus on 300 m. Tämä vaikuttaa katsottaessa maiseman rauhallisuuteen sekä luonnon kauneuteen. Tämä vaikuttaa kiinteistöjen arvoon, halukkuuteen investoida paikkakunnalle jne. Lisäksi tulee kokonaisuudessa huomioida, että tuulivoimaloiden tullessa lisää tämä louhosten lisääntymistä paikkakunnalla, mikä vaikuttaa jälleen samalla voimakkuudella elämistöön, luontoon ja ihmisiin virkistymisalueineen jne. - Ekosysteemiin vaikutus lintujen, hyönteisten ja muiden elävien törmätessä lapoihin. 	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavan tv-merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia, kuten Iso-Petäjämäellä, ja merkintöjen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Palautteessa mainitut asiat selvitetään tarkemmin yleiskaavahankkeissa ja YVA-prosesseissa.</p> <p>Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaavaprosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakuntakaava-alueita:</p> <p><i>”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, elämistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)”</i></p>

Ristiriita (koskien Lapinlahtea) esiintyy Maakuntakaavan tavoitteissa (3.1) koskien Maankäyttö- ja rakennuslaki (1.1.2025 alueidenkäyttölaki):

- MRL:n 28 §:n mukaan maakuntakaavaa laadittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota
- maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen
- alueiden käytön ekologiseen kestävyteen
- ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin
- maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen
- virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen

Lapinlahden Iso-Petäjämäen kaavoitusehdotus rikkoo yllä mainittuja kohtia, koska:

Iso-Petäjämäen ulkoilu- ja virkistysarvo on merkittävä ja luonnossa ihmisten tulee saada liikua turvallisesti. Alue on virkistysalueena suosittu paikallisilla, sekä naapurikuntien henkilöillä luonnossa liikkumiseen, metsästykseseen (metsästyksen harrastajia yli 200), metsätalouteen, vapaa-ajanviettoon, marjastukseen, sienestykseen ja koiraharrastuksiin.

Ely-Keskuksen lausunto koskien Iso-Petäjämäkeä (YVA) "Hankkeen merkittävimiksi ympäristövaikutuksiksi arvioidaan vaikutukset linnustoon, eläimiin ja näin ollen myös biodiversiteettiin, sekä ilmastoon ja liikenteeseen".

Suurin ja merkittävin ympäristövaikutus kohdistuu:

Linnusto:

- vaarantuneet lajit 8
- silmälläpidettävät 11
- alueellisesti uhanalaiset 1
- uhanalaiset ja silmällä pidettävät 22 (erittäin uhanalaisia hömötiainen, mehiläishaukka, huuhkaja)
- huomionarvoiset 39
- Lintudirektiivi (EU, liite 1) 21

Lausunto mainitsee, että alueella esiintyy riekon, pyyn, metson ja teeren soidinalueet.

Suomalainen kaavoitusjärjestelmä perustuu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja eri kaavatasojen keskinäiseen hierarkiaan, jossa maakuntakaava sovittaa yhteen valtakunnallisia ja seudullisia tavoitteita. Maakuntakaava on ohjeena kuntien asema- ja yleiskaavoille. Maakuntakaavan näkökulmasta yleiskaavoissa selvitetään ja tarkennetaan asioita, joita maakuntakaavassa ei sen yleispiirteisyys huomioon ottaen voida osoittaa. Tämä koskee myös tuulivoimayleiskaavoja, joissa yleensä YVA-prosessi tuottaa hyvinkin tarkkaa tietoa hankkeen vaikutuksista.

Lepakot:

- viiksisiiippa
- pohjanlepakko
- vesisiippa

Luontotyypit:

- 58 arvokasta luontotyyppiä
- lailla suojeltavia kohteita neljä, lähteiköt:
- erityisen tärkeät 4, monimuotoisuutta turvaavat 37 ja monimuotoisuutta tukevia 13

Kasvilajit:

- erityisesti huomioitavia kasvilajeja 73
- rauhoitettu valkolehdokki 7 esiintymää

-Eläimet mm.:

- uhanalaisia ja rahoitettuja
- viitasammakko
- liito-orava (elinympäristön läpi suunnitelmissa tie teollisuustuulivoimaalueelle)
- saukot
- suurpetoja (huomioiden myös laiton kantojen salametsästys)

Erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit mainitaan täyttyvän metsälain 10 § mukaan osalta kohteen alueista. Alueelta löytyy esimerkiksi 167 vuotta vanhaa ikimetsää. Lukuisia lähteitä, sekä Tielammen pohjavesialue. Kolme luonnonsuojelualuetta, joista osa sijaitsee alueella tai välittömässä läheisyydessä. Yksi näistä on Hukkasuo Natura 2000 luonnonsuojelualue, johon matkaa vain 170 metriä.

Yllä mainitsemien asioiden valossa Iso-Petäjämäki tulee poistaa kaavaehdotuksesta potentiaalisena alueena teollisuustuulivoimalle. Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, sekä maakuntakaavassa korostetut pimeän ja hiljaisuuden alueet ja luonnonmonimuotoisuutta turvaavien alueiden säilyttäminen (maakuntakaava kohta 5.4.). Lisäksi asiasta ei ole vielä kokemukseen perustuvaa tietoa näin suurissa teollisuustuulivoimaloissa ja näiden alueiden yhteisvaikutuksista, joten tulee toimia varovaisuusperiaatteen mukaan. 1.5km tai alle välimatka lähimpään asutukseen (riippumatta vakituisesta tai ei) ei ole näin ollen riittävä.

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä linjauksia. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.

<p>Ohitustie VT5 välille Nerkoo-Taipale tiehankeen mahdollisuus tulee huomioida kokonaisuutta tarkastellessa. Iso-Petäjämäen ja VT5 hankkeet vaikuttavat merkittävästi alueen asukkaisiin sekä maanviljelijöihin. Tuulivoimarakentamisen aikaisista kuljetuksista 80 % (YVA:n mukaan) kulkisi VT5 Nerkoon kylän halki Aisomäentietä jos molemmat hankkeet toteutuisivat. Tulee huomioida, että Aisomäentiellä asuu vakituisia lapsiperheitä, puhumattakaan Nerkoon alueesta. Nerkoolla on oma kyläkoulu ja kyläyhteisö. Aisomäentien liikenne on vilkas ja kun tähän vielä lisätään merkitys maa- ja metsätalouskoneiden, meijeriautojen, sekä koululaiskuljetusten sujuvuuteen.</p>	
<p>T2 yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Pohjois-Savon liitto, Muistutus kaavaehdotukseen, Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 23.2.2024 MITEN TÄLLÄINEN TILANNE VOI OLLA DEMOKRAATTISESSA SUOMESSA? Maakuntakaavan tehtävänä on toimia ohjeena kuntien kaavoituksessa. Tuulivoimarakentamisen kokonaisvaikutuksista ei ole vastuussa mikään tahon Suomessa, eikä koko maan suunnittelua ole. Mistä tämä johtuu? Ylemmän tason suunnittelua tapahtuu vain maakuntakaavoituksessa. Kuntien yksinoikeus päättää alueensa maankäytöstä soveltuu huonosti laajoja, kuntarajat ylittäviä vaikutuksia aiheuttaviin tuulivoimahankkeisiin, jotka lisäksi usein pyritään sijoittamaan kuntien reunoille. Tuulivoiman sijoittamista koskeva sääntely tarvitsee valtakunnallisen remontin. Nasan mittauksen mukaan Suomi on hiilinegatiivinen. Pohjois-Savon maakuntakaavassa tähän hiilinegatiivisuuteen vedotaan monessa kohdassa. Luke mittasi väärillä mittauksilla Suomen osuuden: Nasa tekee maailmanlaajuisia mittauksia verrattuna Luken vääriin tulkintoihin ja silloisen ministerin Ohisalon selvityksiin. Olemme jo nyt hiilinegatiivisia eikä Suomen horjuva talous voi perustua vääriin painotuksiin. Miksi kansalaisia viedään harhaan ja kuka tästä toiminnasta ja seuraavista kustannuksista kansalaisille vastaa?</p> <p>Kansainvälinen ja kotikutoinen tuuliturbiinibisnes ryövää Suomea häikäilemättä vihreän siirtymän valemurussa. Ulkomaisille ja kotimaisille tuulivoimayhtiöille ja muille lobbareille on lapioitu kansalaisten tuottamaa rahaa 1,8 miljardia euroa 10 vuodessa. Sähkön siirto- ja jakelujärjestelmä on vahvistettu ja vahvistetaan tuulivoiman takia miljardeilla euroilla. Budjetissa tulossa</p>	<p>Palaute merkitään tiedoksi. Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>

lisää 302,6 miljoonaa euroa. Tulos on ala-arvoinen. Ilmasto ei ole hyötynyt tuuliturbiineista mitään, mutta ympäristöä, luontoa ja ihmisten arkista elämää ja hyvinvointia on tuhottu urakalla. Vastustan kaikkia rakennettavia tuulivoimaloita ja esitän, että Pielavedestä tehdään tuulivoimaloista vapaa kunta. Elinympäristömme pilaaminen ja ulkomainen rahastaminen on estettävä tarvittavilla ja riittäväillä toimenpiteillä mm. haittojen asiallisella torjunnalla.

Kiinteistöjen huomattava arvon aleneminen voimaloiden lähialueilla, maisemat tuhoutuvat laajasti, luontomatkailun rauha ei kiinnosta turisteja, Suomen matkailu kärsii, tuulivoimalat vähentävät ratkaisevasti viihtyvyyttä, raskasta liikennettä yötä päivää, räjäytysmelua työmailta, maanomistajille maksetuista korvauksista runsaasti epäselvyyksiä, rakentaminen työllistää pääosin vain ulkomaalaisia työntekijöitä, tuotot ulkomaisille yhtiöille, kiinteistövero tuottoja on liioiteltu eikä niillä pelasteta kuntien taloutta, veronmaksajat maksavat siirtoverkot, joihin tuulivoimayhtiöt eivät osallistu, monet ympäristöhaitat mm. laajat linjahakkuut, maankäyttö estyy, voimaloiden ja sähkölinjojen vaatimat avohakkuut tuhoavat hiilinieluja, voimaalueen laaja suoja-alue rajoittaa jokaisen oikeuksia ja pienentää metsästysalueita. Kotkat, kalasääksit, linnut, lepakot eli koko eliöstö kuolee tai kaikkooa tuulivoima-alueilta eikä kukaan ei ole tutkinut biodiversiteettiä, joka kaavasta puuttuu.

Kaavassa unohdettu Pohjois-Savon pelastuslaitoksen ohjeet ja määräykset esim. konehuoneiden tulipalot, katkenneet roottorin lavat, jäänheitto, kaatuneet tornit, öljy- ja kemikaalivuodot, massiiviset teräsbetoniset perustukset hylätään maahan. Lehdistö on vaiennut haitoista esim. Kristiinankaupunki, Metsälä, Paksuniemi, Ratinperä ja ulkomailla Gotlanti, Saksa jne. Miksi asiaa vähätellään varsinkin tuulivoimatoimijoiden taholta, jotka voivat sanomalehdissä kirjoittaa asiasta vähättelevään sävyyn. Tuulivoimahankkijoiden monia lauseita olen joutunut oikaisemaan väärin valheiden vuoksi.

Voimalat tarvitsevat runsaasti harvinaisia maametalleja sekä kuparia ja kobolttia. Koboltti louhitaan Kongossa lapsityövoimalla ja kuparin ja maametallien tuotanto aiheuttaa neliökilometrin suuruisia täysin kuolleita alueita kehitysmaissa. Maametallien tuotantoa säätelee pääosin Kiina, joka tulevaisuudessa määrittelee hinnan ja saatavuuden. Tällaisessako toiminnassa maamme ns. vihreä siirtymä haluaa olla mukana? Monet maat ovat luopumassa nykyisen kaltaisista tuulivoimaloista haittojen vuoksi esim. Ruotsi on tehnyt täyskäännöksen. Helsinki sopiva paikka

Pelastuslaitos toimii kaavaprosesseissa viranomaisena ja tuo esille omilla lausunnoissaan hankkeisiin liittyvät huomionsa.

sijoittaa merialueille, sillä tuotanto on lähellä suurta kulutusta. Pienydinvoimalat aloittavat paikkaamaan energiatarvetta.

Tuulisähköbisneksen johtajille, lobbareille ja muille vihreästä energiapolitiikasta sekoileville tiedoksi: turbiinit eivät tuota lainkaan perussähköä, eivät tuota lainkaan säätösähköä, turbiineissa ei ole tekniikkaa, jolla hallitaan sähköverkon vakaata toimintaa eli oikean taajuuden ylläpitoa, turbiinit eivät kelpaa tehoreserviksi vaihtelevan tuotannon takia, turbiinit eivät kelpaa varavoimaksi, säätövoimaksi tuotannon takia, turbiinien materiaalitehokkuus on erittäin alhainen, tuulivoimalla ei ole yhtä ainoaa kelpollista ominaisuutta suurissa sähköjärjestelmissä, tuulivoimaloiden käyttöikä on lyhyt, aiheuttaa sähkön hintaan kohtuuttoman suuria hintavaihteluja, tuottaa sekundasähköä.

Tuuliturbiinien suorituskyky on surkean pieni Suomen energijärjestelmässä tuottamaan sähköä, lämpöä ja höyryä teollisuudelle, maa- ja metsätaloudelle ja yksityisille ja julkisille palvelu-aloille sekä asumiseen, liikenteeseen ja vapaa-aikaan. Suomessa on 1.600 tuuliturbiinia, maksimiteho on 7.000 MW. Siitä saadaan käyttöön 0-85 % säiden mukaan lepattaen ja pätkien. Turbiinien keskiteho on vain 1.800 MW. Keskitehollakaan ei tee yhtään mitään silloin, kun sitä tarvittaisiin mutta kun ei vain tuule. Tuulivoima tuottaa vain vähän energiaa, mutta paljon pahaa ja epätoivoa ihmisille ja eläimille. Kysymys: kuka antanut tähän tuotantoon ilmatilamme?

Valitettavasti monet yhteiskuntamme toimittajat ja arvostetut sanomalehdet ovat kykenemättömiä kirjoittamaan, ilmeisesti taidottomuuttaan, siteeraamaan ruotsalaisia, saksalaisia, ranskalaisia julkaisuja maailman tuulivoimatilanteesta. He vaikenevat tai toimitukset eivät kykene analysoimaan kansainvälisiä lääketieteellisiä julkaisuja ja viitteitä. Kotimaisen julkaisun mukaan infraääni aiheuttaa terveyshaittoja jopa 15-20 km:n etäisyydellä tuulivoimaloista – riskietäisyys kasvaa voimaloiden tehon, määrän tai korkeuden kasvaessa tai pitkäaikaisaltistuksessa. Tilanne terveyshaittojen ja infraäänisykkeen leviämisen suhteen on pahentunut Suomessa nopeasti näiden vuosien aikana kuten täällä tehdyt pilottitutkimus, tuulivoiman infraääneleviämismallinnukset ja mittaukset eri puolilla maata osoittavat. Lukuiset ongelmat, päästöt ja melu- ja vlosaasteet ja heijastukset ympäristölle ovat eliöstölle ja ihmisten terveydelle vaarallisia. Jos kunnan alueelle tulee kolme voimalaa, amplitudimodulaatio eli voimaloiden keskinäinen

vuorovaikutus heijastuu ihmisiin ja eläimiin. Pielaveden tornit ovat 320m - 350m korkeita Eiffeltorneja. Tämäkin yhteisvaikutusseikka on kaavassa unohdettu.

Työ- ja ympäristölääketielen ympäristönsuojelija ja apulaisprofessori Helen Karlsson varoittaa tuoreessa raportissa laajan tuulivoimainvestoinnin seurauksista, jos emme ensin tutki ympäristö- ja terveysriskejä.

Monissa ELY -kyselyissä ja muissa kannanotoissa olen tuonut esille kuten muutkin ihmiset tuulivoimaloiden aiheuttamat terveysvaikutukset. Miksi viranomaisten kaavoissa ei ole alueen virallisia Sote -viranomaisten lausuntoja, nekin puuttuvat ja juuri ne pitää kirjoittaa selkeästi kaikkien viranomaisten antamiin selvityksiin.

Soitin 12.1.24 ELY:n Puoskarille (Muntterinkangas Pielavesi) siitä, miten tuulivoimasta aiheutuvat haitat vaikuttavat ihmisiin. Hänen vastauksensa oli, ettei käsitellä. Kysyin edelleen, miten ilmiön laajoja sosiaalisia ongelmia aiheuttama sosiaalinen etäisyys on käsitelty heidän esityksissään. Sama vastaus, ettei ole käsitelty. Suomea jaetaan kahtia ei vain poliittisesti. Koko ajan kansalaisia jaetaan ujuttamispolitiikalla. Suomen historiaan tällainen toiminta jää rumana esimerkkinä harjoitetusta energiapolitiikasta.

30.1.24 Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040 -tilaisuudessa yleisöstä kysyttiin mikromuovi-päästöistä ja niiden leviämisestä ympäristöön. Annaelina Isola vastasi, ettei ole määräystä mikromuovista. Kuka siis nämä määräykset teille antaa? Asiaa ei tunnettu, sillä äsken EU:n elintarvikevirasto EFSA alensi sallittua päiväannosta 4 mikrogrammasta 0,2 nanogrammaan. Monet asukkaat käyttävät vetenään luonnonlähteitä esim. Sonkajärven vedenottamona on suuri luonnonlähde, josta 44 taloutta saa käyttövetensä. Samoin tekevät muutkin Itä-Suomen asukkaat.

Tunnen Muntterinkankaan kaavaillun tuulivoimalan. Kysyin ELY:n Puoskarilta Keiteleeseen ja Pielaveden järvistä, joista kaikista olimme jättäneet selvitykset määräaikaan. Miten Ely on reagoinut suuren alueen järvien hoitokuntiin, koska olemme eri vesiosuuskuntien omistajia. Puoskari sanoi hakeneensa tietoja netistä, vaikka olen itse ja monet muutkin asukkaat moneen kertaan tuonut tämänkin asian huomautuksissa esille. Hän ei tiennyt osakaskunnista mitään. Hän ei tiennyt mitään Laukkalan vedenotto paikasta, lähteistä, virtaamista, ei Keiteleeseen vedenotto paikkoja, ei mitään alueesta. Lopetin ja kysyin 15.1.24 vesistöjen ELY:n asiantuntijalta samoista

Maakuntakaava osoittaa mm. tuulivoimapotentialiaa ja ohjaa kuntakaavoitusta. Terveysteen liittyvät ohjeet eivät kuulu maakuntakaavan maankäyttöä ja alueiden käyttöä ohjaavaan rooliin.

Tämä palaute liittyy YVA-prosessiin, johon maakuntakaavassa ei oteta kantaa. Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista antamisensa kaavalausunnoissaan ja erikseen myös YVA-prosesseihin liittyvissä viranomaislausunnoissa.

asioista. Hän vahvisti samaa, etteivät terveysvaikutukset merkitse mitään. Hänkään ei tiennyt Laukkalan ja Keiteleen vedenotosta ja osakaskunnista. Missään ei ole julkistettu ELY:n selvityksiä ja tietoja vesistöjen tilanteesta mm. pohjavedestä, pieneliöstöstä jne. Pohjavesistöt ovat paljon laajempia kuin kartoissa on osoitettu. Olen odottanut selvitystä, joka luvattiin lähettää, jota ei ole kuulunut.

Asia tuli esille Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 -tilaisuudessa, yleisöstä kysyttiin vesistöistä, pohjavedestä. Annaelina Isola vastasi, ettei ole mitään vaaraa, ELY on vesistöt selvittänyt. PohjoisSavon liitto vain valvoo asiaa. Tämä ei voi olla totta, varsinkin Munterinkankaan tilanteessa. Ely ei ole tehnyt mitään eikä myöskään Pohjois-Savon liitto. Tässä muutama esimerkki siitä, etteivät keskeiset viranhaltijat ole tehneet mitään kansalaisten laissa vaatimien toimenpiteiden turvaamiseksi.

Kysymyksen kuuluu, miksi näin ei ole tapahtunut? Kenen etua ajatte? Kuka on ylin viranomaisen, jolle kansalaiset voivat asiasta valittaa? Kantamme on, että näihin ja moniin epäkohtiin liittyen mitään maakuntakaavaa 2040 ei voida hyväksyä.

Varsinkin maaseudun asukkaat ovat aina luottaneet, kuten minäkin, lain voimaan. Monet kirjoittajat kirjoituksissaan ja sanomalehtiartikkeleissaan toteavat, ettei suurin osa Suomen lainsäädännöstä toteudu. Tämä on vakava yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteutumisen este. Tämä loukkaa selkeästi perustuslakiamme. Lopullisen päätöksentekijöitä tuulivoimaloista tekevät kunnat. Teidän virkamiesten vastuulla on, että tekemänne päätökset perustuvat yksiselitteisesti lakiin. Päätöksienne tullaan tarkastelemaan niiden valossa. Ja myös päinvastoin.

Kirjoitin (24.11.23) Savon Sanomissa Itä-Suomen ohjelmasta, jossa selvitysmies Arto Rätty kertoo, miten salassapidon vuoksi hakijoiden hankkeet pidetään salassa. Otsakkeeni oli Tuulivoiman valvonta on heitetty tavallisille kansalaisille. Tästä laiminlyönnistä esimerkkinä ELY ja Pohjois-Savon liiton toiminta. Saman huomion on todennut myös laaja yhteistyöverkostoni.

Monet verkostoni jäsenet ovat myös todenneet, etteivät he jaksaa kirjoittaa samoista asioista yhä uudelleen ja uudelleen eli virkamiehet eivät edes viitsi lukea aikaisemmin lähetettyjä

Pohjavesiä on käytännössä lähes joka paikassa maaperässä. ELY-keskukset luokittelevat pohjavesialueet vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella kolmeen luokkaan (I=tärkeä, II=soveltuva, III=muu) sekä E-luokkaan pohjavesialueet, joiden pohjavedestä pintavesi- tai maa-ekosysteemit ovat suoraan riippuvaisia. Maakuntakaavassa osoitetaan pohjavesialueiden rajaukset. Tuulivoimapotentiaalisia alueita ei ole sijoitettu vedenhankinnan kannalta tärkeille tai siihen soveltuville pohjavesialueille.

kansalaisten mielipiteitä. Miettikääpä, miten tällainen toiminta lisää omalta osaltaan kansalaisten tyytymättömyyttä ja ahdinkoa varsinkin maalaisten keskuudessa? Tämä on varsin vaarallista muutenkin epävakaassa Suomessa: tällaiset toimenpiteet jakavat Suomea. Heidän elämänsä on tulossa uusi todellisuus. Se selviää maakuntakaavaselosteessa P-S maakuntakaavaseloste, s. 120. : Kaikki on julistettavissa tuulivoiman käyttöön, eli homma on jo luovutettu hanketoimijoiden käsiin. Olemassa olevia kaavoja voi muuttaa sopivaksi. (Varsinkin 7 tai useamman myllyn teollisuusalueita voi tehdä ihan ilman YVAakin.)

Nykyinen maankäytön todellisuus alkaa selventyä tulevana perintönä lapsille ja lapsenlapsille. Suomelle ja suomalaisille jää turbiinibisneksestä palkkoina ja liikevoitoina vain 10-15 % koko potista. Suurin osa päättäjistä ei ymmärrä juuri mitään kansantaloudesta. Ympäristön- ja luonnonsuojelu on monille poliitikoille teema, jolla he hamuavat poliittista valtaa. Tuuli-, aurinko- ja vetybisnekset eivät nosta Suomen taloutta nousuun. Syntyy vain lisää talouden kurjistumista.

U2 yksityishenkilö

Vastine

Muistutus ja/Esitys Pohjois-Savon Maakuntakaavaan 2040

1. MUISTUTUS MAAKUNTAKAAVAAN

Täten muistutan Pohjois-Savon Maakuntakaavaa laadittaessa huomioon otettavaksi Kiuruveden pohjoisosan, Lapinsalon kylän ja siihen liittyvän Heinäperän alueen merkittävät luonto- ympäristö- sekä maisemanäkökohdat tuulivoima-alueen suunnittelussa.

Lapinsalon Heinäperän asukkaana ja metsä- ja luontoalan opettajana tunnen kyseisen alueen erityispiirteet ja sen luontoarvot niin ihmisille kuin eläimillekin. Alueen merkittävät luontoarvot tulevat esille aiemmista kansalaisten ja yhteisöjen lausunnoista, jotka ovat jo tiedossanne.

Lapinsalo-Heinäperä -alueen merkittävistä luonto- ja maisema-arvoista löytyy myös yhteen- veto.

Täten vaadin, että maakuntakaavan vahvistamisesta vastaavat viranomaiset perehtyisivät yksityiskohtaisesti kaikella vakavuudella ja virkamiesvastuulla lausunnoissa ja lausuntojen yhteen- vedossa esitettyihin tosiseikkoihin. Lausunnoista selviää Lapinsalo-Heinäperä alueen merkittä- vät ja muusta ympäristöstä selkeästi poikkeavat erityisen tärkeät ja herkäät luonto ja ympäristö- arvot. Alueella pesii runsaasti myös uhanalaisia ja harvinaisia eläin- ja lintulajeja, joiden säily- misen ja elinehtojen turvaaminen edellyttää luontorauhan säilyttämistä nykyisellään.

Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

Täten vaadin myös, että nyt esillä olevaan maakuntakaavaan palautetaan, (sieltä tuulivoiman vuoksi poistettu, keskustelu Annaelina Isola-U2 yksityishenkilö 8.2.2024), MY1 23.290 Heinäperän alueen merkittävä maisemakohde luokassa 1.josta YM -selvityksessä todetaan mm. seuraavaa; "Alueen maankäyttöä suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon alueen maisemalliset arvot ja harju-, moreeni tai kalliomuodostaman luonteenomaiset piirteet, ympäröivä vesi ja kulttuurimaisema sekä pohjaveden suojele" Valtakunnallisesti arvokas moreenimuodostuma (YM Selvitys 2007).

Täten vaadin myös selvitettäväksi mahdollisen tuulivoimateollisuuden vaikutuksen Suomen Lähiradiot Oyn/Radio Sandelsin harjoittamaan radiolähetystoimintaan Kiuruveden Heinäperältä os. XX sekä Tihilänkankaan Pilpanperältä os. XX -osoitteista. Radio Sandels toimittaa kyseisistä osoitteista radiolähetystyksiä suorina lähetysinä viikoittain. Suorina lähetysinä toteutettavat lähetykset ovat Radio Sandelsin toiminnan kannalta elintärkeitä ja ne edistävät maakunnan/maakuntien elinvoimaa ja sananvapautta sekä lisäävät ihmisten viihtyvyyttä ja alueen tunnettuutta. Suomen Lähiradiot Oylle paikalliset lähetyspisteet ovat talouden ja harjoitettavan elinkeinon näkökulmasta elintärkeitä. Katson, että mahdollinen Tuulivoimalateollisuusalue voi vaarantaa Radio Sandelsin toimintaedellytykset.

2. ESITYS MAAKUNTAKAAVAAN 2040

Lapinsalo-Heinäperä -alueen erityispiirteet huomioiden esitän että ko alue säilytetään Tuulivoimavapaana, Luonnon- ympäristön- ja hiljaisuuden keskuksena. Mahdollinen suunnitteilla oleva tuulivoimateollisuus tuhoaa elintärkeitä suojelukohteet sekä vaarantaa harvinaisten ja uhanalaisten eläinlajien elinympäristöt. Tuulivoimateollisuuden myötä myös alueella asuvien ihmisten elinolosuhteet muuttuisivat kohtuuttomasti. Tuulivoimavapaana alue säilyy luonnon ydinalueena ja sitä kautta myös ihmisten voimaantumisen ja luovuuden lähteenä, kuten se on tähänkin saakka ollut. Alue täyttää myös hiljaisuuden alueen kriteerit ja vaatimukset.

Valtakunnallisesti arvokkaat moreenimuodostumat -selvitys palvelee ensisijaisesti maa-aineslain mukaista lupaharkintaa, sillä paineet moreenimuodostumien taloudelliseen hyödyntämiseen ovat kasvamassa harjujen soravarojen vähetessä. Heinäperän kumpumoreenialue on huomioitu maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaisena alueena, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY 23.290). MY-merkinnällä on osoitettu kallio- ja harjualueet, joilla on maa-aineslain 3 §:n tarkoittamia maisemaan liittyviä arvoja. Maa-aines-tenotto MY-alueella ei tarkemman lupaharkinnan yhteydessä suurella todennäköisyydellä tule olemaan mahdollista. Maakuntakaavassa on haluttu osaltaan turvata kumpumoreenimuodostuman säilyminen luonnontilaisena. Edellä mainittu kumpumoreenialue ei sijoitu Lapinsalon tuulivoimapotentiaalialueelle, vaan lähimmillään 3,2 km etäisyydelle.

Maakuntakaavaehdotuksen yleismääräyksessä todetaan, että vaikutukset tutka- ja radiojärjestelmiin on selvitettävä. (...) *Tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon tuulivoimahankkeiden erilliset ja yhteisvaikutukset erilaisiin tutka- ja radiojärjestelmiin sekä ehkäistävä haitallisia vaikutuksia mm. muuttamalla tuulivoimaloiden korkeutta, lukumäärää tai sijoittelua.* (...) Tämä tulee tehdä tuulivoimaa koskevien yleiskaavojen yhteydessä.

Osayleiskaavaselvitysten sekä vaikutustenarvioinnin tulosten valmistuttua on tarkemmin tiedossa, millainen lukumäärä tuulivoimaloita olisi Lapinsalon alueelle mahdollista sijoittaa. Tässä maakuntakaavatyössä yhteisvaikutuksia on arvioitu maisemavaikutusten näkökulmasta (ks. Tuulivoima ja sen maisemalliset vaikutukset Pohjois-Savossa, Pohjois-Savon liitto 2022). Laajimmat yhteisvaikutukset ovat Ylä-Savossa; erityisesti Kiuruvedellä, Vieremällä, Sonkajärvellä, Keiteleellä ja Pielaveden järvialueilla. Maakuntakaavan yleismääräykset tulevat edellyttämään tarkempien yhteisvaikutusten arviointia

	<p>yleiskaavavaiheissa. Tätä tulee kaavan hallinnoijan ja osallisten vaatia kaava-prosessin aikana. Alla ote yleismääräyksestä, joka koskee koko maakunta-kaava-aluetta:</p> <p><i>”Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimaakunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologisiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.(...)”</i></p>
V2 yksityishenkilö	Vastine
<p>MITEN TÄLLÄINEN TILANNE VOI OLLA DEMOKRAATTISESSA SUOMESSA? Maakuntakaavan tehtävänä on toimia ohjeena kuntien kaavoituksessa. Tuulivoimarakentamisen kokonaisvaikutuksista ei ole vastuussa mikään taho Suomessa, eikä koko maan suunnittelua ole. Mistä tämä johtuu? Ylemmän tason suunnittelua tapahtuu vain maakuntakaavoituksessa. Kuntien yksinoikeus päättää alueensa maankäytöstä soveltuu huonosti laajoja, kuntarajat ylittäviä vaikutuksia aiheuttaviin tuulivoimahankeisiin, jotka lisäksi usein pyritään sijoittamaan kuntien reunoille. Tuulivoiman sijoittamista koskeva sääntely tarvitsee valtakunnallisen remontin. Nasan mittauksen mukaan Suomi on hiilinegatiivinen. Pohjois-Savon maakuntakaavassa tähän hiilinegatiivisuuteen vedotaan monessa kohdassa. Luke mittasi väärillä mittauksilla Suomen osuuden: Nasa tekee maailmanlaajuisia mittauksia verrattuna Luken vääriin tulkintoihin ja silloisen ministerin Ohisalon selvityksiin. Olemme jo nyt hiilinegatiivisia eikä Suomen horjuva talous voi perustua vääriin painotuksiin. Miksi kansalaisia viedään harhaan ja kuka tästä toiminnasta ja seuraavista kustannuksista kansalaisille vastaa?</p> <p>Kansainvälinen ja kotikutoinen tuuliturbiinibisnes ryövää Suomea häikäilemättä vihreän siirtymän vaelepuvussa. Ulkomaisille ja kotimaisille tuulivoimayhtiöille ja muille lobbareille on lapioitu kansalaisten tuottamaa rahaa 1,8 miljardia euroa 10 vuodessa. Sähkön siirto- ja jakelujärjestelmä on vahvistettu ja vahvistetaan tuulivoiman takia miljardeilla euroilla. Budjetissa tulossa</p>	<p>Palaute merkitään tiedoksi. Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>

lisää 302,6 miljoonaa euroa. Tulos on ala-arvoinen. Ilmasto ei ole hyötynyt tuuliturbiineista mitään, mutta ympäristöä, luontoa ja ihmisten arkista elämää ja hyvinvointia on tuhottu urakalla.

Vastustan kaikkia rakennettavia tuulivoimaloita ja esitän, että Pielavedestä tehdään tuulivoimaloista vapaa kunta. Elinympäristömme pilaaminen ja ulkomainen rahastaminen on estettävä tarvittavilla ja riittävillä toimenpiteillä mm. haittojen asiallisella torjunnalla.

Kiinteistöjen huomattava arvon aleneminen voimaloiden lähialueilla, maisemat tuhoutuvat laajasti, luontomatkailun rauha ei kiinnosta turisteja, Suomen matkailu kärsii, tuulivoimalat vähentävät ratkaisevasti viihtyvyyttä, raskasta liikennettä yötä päivää, räjäytysmelua työmailta, maanomistajille maksetuista korvauksista runsaasti epäselvyyksiä, rakentaminen työllistää pääosin vain ulkomaalaisia työntekijöitä, tuotot ulkomaisille yhtiöille, kiinteistöverotuottoja on liioiteltu eikä niillä pelasteta kuntien taloutta, veronmaksajat maksavat siirtoverkot, joihin tuulivoimayhtiöt eivät osallistu, monet ympäristöhaitat mm. laajat linjahakkuut, maankäyttö estyy, voimaloiden ja sähkölinjojen vaatimat avohakkuut tuhoavat hiilinieluja, voimaalueen laaja suoja-alue rajoittaa jokaisen oikeuksia ja pienentää metsästysalueita. Kotkat, kalasääksit, linnut, lepakot eli koko eliöstö kuolee tai kaikkooa tuulivoima-alueilta eikä kukaan ei ole tutkinut biodiversiteettiä, joka kaavasta puuttuu.

Kaavassa unohdettu Pohjois-Savon pelastuslaitoksen ohjeet ja määräykset esim. konehuoneiden tulipalot, katkenneet roottorin lavat, jäänheitto, kaatuneet tornit, öljy- ja kemikaalivuodot, massiiviset teräsbetoniset perustukset hylätään maahan. Lehdistö on vaiennut haitoista esim. Kristiinankaupunki, Metsälä, Paksuniemi, Ratinperä ja ulkomailla Gotlanti, Saksa jne. Miksi asiaa vähätellään varsinkin tuulivoimatoimijoiden taholta, jotka voivat sanomalehdissä kirjoittaa asiasta vähättelevään sävyyn. Tuulivoimahankkijoiden monia lauseita olen joutunut oikaisemaan väärin valheiden vuoksi.

Voimalat tarvitsevat runsaasti harvinaisia maametalleja sekä kuparia ja kobolttia. Koboltti louhitaan Kongossa lapsityövoimalla ja kuparin ja maametallien tuotanto aiheuttaa neliökilometrin suuruisia täysin kuolleita alueita kehitysmaissa. Maametallien tuotantoa säätelee pääosin Kiina, joka tulevaisuudessa määrittelee hinnan ja saatavuuden. Tällaisessako toiminnassa maamme ns. vihreä siirtymä haluaa olla mukana? Monet maat ovat luopumassa nykyisen kaltaisista

Pelastuslaitos toimii kaavaprosesseissa viranomaisena ja tuo esille omissa lausunnoissaan hankkeisiin liittyvät huomionsa.

tuulivoimaloista haittojen vuoksi esim. Ruotsi on tehnyt täyskäännöksen. Helsinki sopiva paikka sijoittaa merialueille, sillä tuotanto on lähellä suurta kulutusta. Pienydinvoimalat aloittavat paikkaamaan energiatarvetta.

Tuulisähköbisneksen johtajille, lobbareille ja muille vihreästä energiapolitiikasta sekoileville tiedoksi: turbiinit eivät tuota lainkaan perussähköä, eivät tuota lainkaan säätösähköä, turbiineissa ei ole tekniikkaa, jolla hallitaan sähköverkon vakaata toimintaa eli oikean taajuuden ylläpitoa, turbiinit eivät kelpaa tehoreserviksi vaihtelevan tuotannon takia, turbiinit eivät kelpaa varavoimaksi, säätövoimaksi tuotannon takia, turbiinien materiaalitehokkuus on erittäin alhainen, tuulivoimalla ei ole yhtä ainoaa kelvollista ominaisuutta suurissa sähköjärjestelmissä, tuulivoimaloiden käyttöikä on lyhyt, aiheuttaa sähkön hintaan kohtuuttoman suuria hintavaihteluja, tuottaa sekundasähköä.

Tuuliturbiinien suorituskyky on surkean pieni Suomen energiajärjestelmässä tuottamaan sähköä, lämpöä ja höyryä teollisuudelle, maa- ja metsätaloudelle ja yksityisille ja julkisille palvelu-aloille sekä asumiseen, liikenteeseen ja vapaa-aikaan. Suomessa on 1.600 tuuliturbiinia, maksimiteho on 7.000 MW. Siitä saadaan käyttöön 0-85 % säiden mukaan lepattaen ja pätkien. Turbiinien keskiteho on vain 1.800 MW. Keskitehollakaan ei tee yhtään mitään silloin, kun sitä tarvittaisiin mutta kun ei vain tuule. Tuulivoima tuottaa vain vähän energiaa, mutta paljon pahaa ja epätoivoa ihmisille ja eläimille. Kysymys: kuka antanut tähän tuotantoon ilmatilamme?

Valitettavasti monet yhteiskuntamme toimittajat ja arvostetut sanomalehdet ovat kykenemättömiä kirjoittamaan, ilmeisesti taidottomuuttaan, siteeraamaan ruotsalaisia, saksalaisia, ranskalaisia julkaisuja maailman tuulivoimatilanteesta. He vaikenevat tai toimitukset eivät kykene analysoimaan kansainvälisiä lääketieteellisiä julkaisuja ja viitteitä. Kotimaisen julkaisun mukaan infraääni aiheuttaa terveyshaittoja jopa 15-20 km:n etäisyydellä tuulivoimaloista – riskietäisyys kasvaa voimaloiden tehon, määrän tai korkeuden kasvaessa tai pitkäaikaisaltistuksessa. Tilanne terveyshaittojen ja infraäänisykkeen leviämisen suhteen on pahentunut Suomessa nopeasti näiden vuosien aikana kuten täällä tehdyt pilottitutkimus, tuulivoiman infraääneleviämismallinnukset ja mittaukset eri puolilla maata osoittavat. Lukuiset ongelmat, päästöt ja melu- ja valosaasteet ja heijastukset ympäristölle ovat eliöstölle ja ihmisten terveydelle vaarallisia. Jos kunnan alueelle tulee kolme voimalaa, amplitudimodulaatio eli voimaloiden keskinäinen

vuorovaikutus heijastuu ihmisiin ja eläimiin. Pielaveden tornit ovat 320m - 350m korkeita Eiffeltorneja. Tämäkin yhteisvaikutusseikka on kaavassa unohdettu.

Työ- ja ympäristölääketielen ympäristönsuojelija ja apulaisprofessori Helen Karlsson varoittaa tuoreessa raportissa laajan tuulivoimainvestoinnin seurauksista, jos emme ensin tutki ympäristö- ja terveysriskejä. Monissa ELY -kyselyissä ja muissa kannanotoissa olen tuonut esille kuten muutkin ihmiset tuulivoimaloiden aiheuttamat terveysvaikutukset. Miksi viranomaisten kaavoissa ei ole alueen virallisia Sote -viranomaisten lausuntoja, nekin puuttuvat ja juuri ne pitää kirjoittaa selkeästi kaikkeen viranomaisten antamiin selvityksiin.

Soitin 12.1.24 ELY:n Puoskarille (Muntterinkangas Pielavesi) siitä, miten tuulivoimasta aiheutuvat haitat vaikuttavat ihmisiin. Hänen vastauksensa oli, ettei käsitellä. Kysyin edelleen, miten ilmiön laajoja sosiaalisia ongelmia aiheuttama sosiaalinen etäisyys on käsitelty heidän esityksissään. Sama vastaus, ettei ole käsitelty. Suomea jaetaan kahtia ei vain poliittisesti. Koko ajan kansalaisia jaetaan ujuttamiskäytännöllä. Suomen historiaan tällainen toiminta jää rumana esimerkkinä harjoitetusta energiapolitiikasta.

30.1.24 Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040 -tilaisuudessa yleisöstä kysyttiin mikromuovi-päästöistä ja niiden leviämisestä ympäristöön. Annaelina Isola vastasi, ettei ole määrystä mikromuovista. Kuka siis nämä määräykset teille antaa? Asiaa ei tunnettu, sillä äsken EU:n elintarvikevirasto EFSA alensi sallittua päiväannosta 4 mikrogrammasta 0,2 nanogrammaan. Monet asukkaat käyttävät vetenään luonnonlähteitä esim. Sonkajärven vedenottamona on suuri luonnonlähde, josta 44 taloutta saa käyttövetensä. Samoin tekevät muutkin Itä-Suomen asukkaat.

Tunnen Muntterinkankaan kaavaillun tuulivoimalan. Kysyin ELY:n Puoskarilta Keiteleen ja Pielaveden järvistä, joista kaikista olimme jättäneet selvitykset määräaikana. Miten Ely on reagoinut suuren alueen järvien hoitokuntiin, koska olemme eri vesiosuuskuntien omistajia. Puoskari sanoi hakeneensa tietoja netistä, vaikka olen itse ja monet muutkin asukkaat moneen kertaan tuonut tämänkin asian huomautuksissa esille. Hän ei tiennyt osakaskunnista mitään. Hän ei tiennyt mitään Laukkalan vedenotto paikasta, lähteistä, virtaamista, ei Keiteleen vedenotto paikkoja, ei mitään alueesta. Lopetin ja kysyin 15.1.24 vesistöjen ELY:n asiantuntijalta samoista asioista. Hän vahvisti samaa, etteivät terveysvaikutukset merkitse mitään. Hänkään ei tiennyt

Maakuntakaava osoittaa mm. tuulivoimapotentiaalia ja ohjaa kuntakaavoitusta. Terveysteen liittyvät ohjeet eivät kuulu maakuntakaavan maankäyttöä ja alueiden käyttöä ohjaavaan rooliin.

Tämä palaute liittyy YVA-prosessiin, johon maakuntakaavassa ei oteta kantaa. Pohjois-Savon liitto seuraa maakuntakaavan toteutumista kaavalausunnoissaan ja erikseen myös YVA-prosesseihin liittyvissä viranomaislausunnoissa.

Laukkalan ja Keiteleen vedenotosta ja osakaskunnista. Missään ei ole julkistettu ELY:n selvityksiä ja tietoja vesistöjen tilanteesta mm. pohjavedestä, pieneliöstöstä jne. Pohjavesistöt ovat paljon laajempia kuin kartoissa on osoitettu. Olen odottanut selvitystä, joka luvattiin lähettää, jota ei ole kuulunut.

Asia tuli esille Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 -tilaisuudessa, yleisöstä kysyttiin vesistöistä, pohjavedestä. Annaelina Isola vastasi, ettei ole mitään vaaraa, ELY on vesistöt selvittänyt. Pohjois-Savon liitto vain valvoo asiaa. Tämä ei voi olla totta, varsinkin Muntterinkankaan tilanteessa. Ely ei ole tehnyt mitään eikä myöskään Pohjois-Savon liitto. Tässä muutama esimerkki siitä, etteivät keskeiset viranhaltijat ole tehneet mitään kansalaisten laissa vaatimien toimenpiteiden turvaamiseksi.

Kysymyksen kuuluu, miksi näin ei ole tapahtunut? Kenen etua ajatte? Kuka on ylin viranomaisen, jolle kansalaiset voivat asiasta valittaa? Kantamme on, että näihin ja moniin epäkohtiin liittyen mitään maakuntakaavaa 2040 ei voida hyväksyä.

Varsinkin maaseudun asukkaat ovat aina luottaneet, kuten minäkin, lain voimaan. Monet kirjoittajat kirjoituksissaan ja sanomalehtiartikkeleissaan toteavat, ettei suurin osa Suomen lainsäädännöstä toteudu. Tämä on vakava yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteutumisen este. Tämä loukkaa selkeästi perustuslakiamme. Lopullisen päätöksentekijöitä tuulivoimaloista tekevät kunnat. Teidän virkamiesten vastuulla on, että tekemänne päätökset perustuvat yksiselitteisesti lakiin. Päätöksiänne tullaan tarkastelemaan niiden valossa. Ja myös päinvastoin.

Kirjoitin (24.11.23) Savon Sanomissa Itä-Suomen ohjelmasta, jossa selvitysmies Arto Rätty kertoo, miten salassapidon vuoksi hakijoiden hankkeet pidetään salassa. Otsakkeeni oli Tuulivoiman valvonta on heitetty tavallisille kansalaisille. Tästä laiminlyönnistä esimerkkinä ELY ja Pohjois-Savon liiton toiminta. Saman huomion on todennut myös laaja yhteistyöverkostoni.

Monet verkostoni jäsenet ovat myös todenneet, etteivät he jaksaa kirjoittaa samoista asioista yhä uudelleen ja uudelleen eli virkamiehet eivät edes viitsi lukea aikaisemmin lähetettyjä kansalaisten mielipiteitä. Miettikääpä, miten tällainen toiminta lisää omalta osaltaan kansalaisten

Pohjavesiä on käytännössä lähes joka paikassa maaperässä. ELY-keskukset luokittelevat pohjavesialueet vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella kolmeen luokkaan (I=tärkeä, II=soveltuva, III=muu) sekä E-luokkaan pohjavesialueet, joiden pohjavedestä pintavesi- tai maa-ekosysteemit ovat suoraan riippuvaisia. Maakuntakaavassa osoitetaan pohjavesialueiden rajaukset. Tuulivoimapotentiaalisia alueita ei ole sijoitettu vedenhankinnan kannalta tärkeille pohjavesialueille.

tyytymättömyyttä ja ahdinkoa varsinkin maalaisten keskuudessa? Tämä on varsin vaarallista muutenkin epävakaa Suomessa: tällaiset toimenpiteet jakavat Suomea. Heidän elämäänsä on tulossa uusi todellisuus. Se selviää maakuntakaavaselosteessa P-S maakuntakaavaseloste, s. 120. :

Kaikki on julistettavissa tuulivoiman käyttöön, eli homma on jo luovutettu hanketoimijoiden käsiin. Olemassa olevia kaavoja voi muuttaa sopivaksi. (Varsinkin 7 tai useamman myllyn teollisuusalueita voi tehdä ihan ilman YVAakin.)

Nykyinen maankäytön todellisuus alkaa selventyä tulevana perintönä lapsille ja lapsenlapsille. Suomelle ja suomalaisille jää turbiinibisneksestä palkkoina ja liikevoitoina vain 10-15 % koko potista. Suurin osa päättäjistä ei ymmärrä juuri mitään kansantaloudesta. Ympäristön- ja luonnonsuojelu on monille poliitikoille teema, jolla he hamuavat poliittista valtaa. Tuuli-, aurinko- ja vetybisnekset eivät nosta Suomen taloutta nousuun. Syntyy vain lisää talouden kurjistumista.

W2 yksityishenkilö

Vastine

Pielaveden kunnan Ruokosuo/Vornankorven tuulivoimahankealueen vaikutukset huomioon otettavaksi Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040

Ruokosuo/Vornankorven tuulivoimahankkeen alue sijoittuu Pielaveden kunnan alueelle. Lähellä ovat Kuopion kaupungin ja Tervon kunnan rajat. Pielaveden kunnassa tämän tuulivoimahankkeen aluetta on 2600 ha. Suurin alueen metsäalueen omistaja ja tuulivoimaloiden tuleva omistaja on kansainvälinen yhtiö. Linnuntietä hankealueelta Siilinjärvelle Rissalan lentoasemalle ja Karjalan lennostoon on n. 45 km ja alue sijaitsee Kuopiosta lisalmeen johtavan tutka-alueen läheisyydessä. Linnuntietä Pielaveden kuntakeskukseen on reilut 5 km. Alueelle suunnitellaan rakennettavaksi tuulivoimaloita, joiden yksikköteho olisi 7–10 MW ja kokonaiskorkeus 350 metriä. Vaikutukset tuntuvat Pielaveden kuntakeskukseen asti.

ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

Palautteessa esitetään huomioita käynnissä olevasta Vornankorven/Ruokosuo tuulivoimayleiskaavoista. Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Vornankorven alueelle ei tunnustettu näin laajaa, jopa 18 voimalan rakentamisen mahdollistavaa aluetta. Palautteessa mainitut huomiot Ruokosuo/Vornankorven vaikutuksista tulee selvittää tarkemmissa yleiskaavoissa. Hankkeen toteutuskelpoisuus selviää tarkemman yleiskaavasunnittelun perusteella.

Iso-Pangan rantaosayleiskaava hyväksyttiin muutamia vuosia sitten loma-asutukselle ja kiinteän asutuksen loma-asuntomme sijaitsee suunnitellun tuulivoima-alueen vastarannalla. Luulin, että Pangansuo NATURA 2000-alueelle ja sen läheisyyteen ei koskaan rakennettaisi, varsinkaan mitään suunnitellun kaltaista tuulivoimateollisuutta. Iso-Pankajärven lähiluontoon ja iltaruskon punaamaan auringonlaskurantaan on ollut helppo ihastua. Kauniiseen rantamaisemaan ei tuulivoimaloita tarvita. Tuulivoimahanke romahduttaa jo nyt alueen mökkikaupan,

alentaa mökkien arvoa ja vähentää lisärakentamista. Tuulivoimalat vaikuttavat dataliikenteseen heikentävästi ja tekevät nykyisen etätyön tekemisen mökeiltä mahdottomaksi. Vaaratiedoiteet eivät tule perille. Hanketta koskevassa selostuksessa mainitaan, että loma-asuntoja on melko harvassa Iso-Pankajärven ympäristössä. Kaavoitettu rantarakentamisoikeus on kuitenkin Iso-Pankajärven ympäristössä suurelta osin käytetty. Vastarannalta löytyy enää muutama rakentamaton kaavatontti. Loma-asukkaiden määrä moninkertaistuu Iso-Pankajärven rannoilla kesäisin ja on enemmän kuin loma-asuntojen määrä rantakaavassa. Kunta kaavoittaa ensin rantakaavatontit ja muutaman vuoden päästä kunta kaavoittaa ranta-alueen lähistöt suojelualueen vierestä tuulivoimateollisuuden käyttöön! Rantakaavoituksen tarkoitus on ohjata maankäyttöä (mm. suojeluun, metsätalouteen ja loma-asutukseen). Kaavoituksen tehtävä olisi huomioida myös ihmisten viihtyvyys, luonto ja terveellisen ympäristö ihmiselle. Nyt se ei toteudu. Mökkiasukkaat tuovat kuntaan verotuloja ja ostavat kunnan palveluita. Mikäli elinolosuhteet mökillä heikkenevät, vähenevät myös mökkivuorokaudet. Toiveeni oli, että Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040 otetaan luonto ja loma-asukkaidenkin tarpeet huomioon alueen käyttöä suunniteltaessa. Nyt tulevassa maakuntakaavassa 2040 alueen erilaisia jo olemassa olevia käyttötärpeitä ei huomioida riittävästi ja rantakaavoitetun alueen viereen voidaankin maakuntakaavoittaa tuulivoimateollisuutta.

Mäkisessä maastossa voimaloiden huiput näkyvät kauas; varsinkin Pankajärven ranta-asukkaille ilta-aurinkorannan takaa n. 2 km:n takaa korkeiden mäkien (n. 200m) huipuilla. Vaikutukset luonnon rantamaisemassa näkyvät ja tuntuvat. Pankajärven lähialueen asukkaille ja loma-asukkaille tuulivoimalat järvenselän takana näkyessään tuovat merkittävän terveysriskin (ääni, valot, välke, järven vedenlaatu, kalasto). Luonnonrauha, hiljaisuus ja pimeät yöt menetetään pysyvästi. Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 ei huomioi riittävästi luontoa, maisemaan liittyviä haittoja, eikä ylikorkeiden tuulivoimaloiden terveysvaikutuksia ihmisille ja eläimille. Pohjois-Savon maakuntakaavassa 2040 alueen ympäristöä on kuvattu laajana metsäpeitteisenä alueena, jonka tavoitteena on säilyttää metsä mahdollisimman luonnonmukaisena ja luonnon monimuotoisuutta edistäen. Tämä ei toteudu, jos Ruokosuon/Vornankorven tuulivoima-alue maakuntakaava 2040 ehdotuksen mukaisena toteutetaan. Vastustan Pohjois-Savon maakuntakaavaa 2040 tämän tuulivoimahankkeen osalta.

Maisemallisia vaikutuksia on selvitetty myös maakuntakaavan yhteydessä. Vornankorven tuulivoimalat näkyisivät lähijärvien lisäksi Pielavedelle.

Ruokosuo/Vornankorpi -alueen luonnon monimuotoisuus ja luonnonarvot tuhotaan pysyvästi tuulivoimahankkeella. Luonnonympäristö Pohjois-Savossa, Pielavedellä ja muissa kunnissa saadaan nopeasti tuhottua, mutta takaisin sitä ei koskaan saada tuulivoiman rakentamisen jälkeen. Taloudelliset seikat tuntuvat nyt ajavan luonnon monimuotoisuuden ja ihmiselle terveellisen ja turvallisen elinympäristön edelle. Ruokosuo/Vornankorpi -tuulivoima-alue sijaitsee Pangansuon NATURA-2000 luonnonsuojelualueen vieressä! Tuulivoima-alue sijaitsee myös Iso-Pankajärven, Petäjäjärven ja Kyntisen järven välittömässä läheisyydessä. Järvien rannoilta löytyy loma-asutusta ja pysyvää asutusta. Pangansuon NATURA-2000 suojelualueen ja sen ja sen ympäristössä on useita muitakin tärkeitä luonnonsuojelualueita (Nikaransuo ja Vornanlähde) ja suojeluohjelmien alueita. Ne ovat Pielaveden kunnan ainutlaatuisia luonnonsuojelussa olevia alueita. Niitä ei ole kunnassa monta ja ne ovat maakuntakaavassa tuulivoimalan hanke-alueita tai vaikutukseltaan sen välittömässä läheisyydessä. Mainitsisin hienona alueena myös Iso-Pankajärven eteläpäässä olevan Murtosjoen alueen eläimistöineen ja läheisine majavavesineen. Eipä tätäkään näy Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 kartoissa. Vesistöreitit liittyvät olennaisena osana savolaiseen luontoon. Savottaperinne näkyy alueen vanhoissa metsäkämpissä (Katajamäki). Ruokosuo/Vornankorpi alueelta ja lähialueilta tavataan kaikki Suomen uhanalaiset suurpedot. Iso-Pankajärvellä kesäisin nähdyt kuikkapoikueet ja syksyisin jopa 30 kuikan parvet joutuvat kenties tuulivoimaloiden roottoreiden uhriksi, koska eivät pysty nopeisiin käännöksiin, kun arvioivat väärin lavan vauhdin. Törmäyksille altistuvat myös kotkat, Pangansuolla pesivät useat kalasääsket ja järvien lokkilinnut, joiden lentotapa on verkkaisen kaarteleva. Lintujen törmäyksille roottoreihin altistavat huono näkyvyys yöllä, sumussa tai sateessa tai jos linnut pelästyvät roottorin nopean liikkeen huomattuaan.

Tuulivoimahankkeet hävittävät Pangan alueen turpeisen suoluonnon ja alueen alkuperäisen maa- ja kallioperän. Alueen suoalueiden ja muidenkin järviolueiden, lähteiden ja lampien vesitase muuttuu rakentamisessa. Uusi sähkövoimalinja kaivetaan ja upotetaan osittain myös Pangansuon lähellä suoturpeen alle. Tuulivoimaloiden ja sähköaseman väliin kaivetaan maahan maakaapelit. Tämä vastanee suo-ojitusta maansiirtotöineen. Samalla häviää Pangansuon NATURA-2000 suojelualue ja muun lähiympäristön luonto rakentamisessa. Myös rehevöittävä/happamoittava/pilaava valunta järviin lisääntyy. Iso-Pankajärvi toimii myös asukkaille käyttö- ja juomavesialueena. Kalasto on runsas (esim. kuha, siika). Alueen luonnonrauha ja soiden marjasato sekä riista häviävät. Tuulivoimaloiden pystytys 600 m välein kallioperään

Maakuntakaavaehdotuksen tuulivoimaa koskeva yleismääräys ja tuulivoimapotentialaisen alueen suunnittelumääräys tarkempaa suunnittelua:

Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.

haruksilla tukien, niiden tarvitsema tukeva alusta ja tila, leveän tiestön rakentaminen ja ylläpito huoltorakennukseen ja voimaloiden välillä sekä maa-aineksen siirto hävittävät kuivaten alueen maaperän, lähteet ja turpeisen suoluonnon. Tähän rakentamiseen tarvitaan FCG:n edustajan mukaan 3 ha jokaista tuulivoimalaa varten suo- ja metsätalousmaata. Lisäksi tarvitaan alueelle leveät tiet ja kääntöpaikat. Rakennetun maa-alueen tarve suojelualueen vieressä lähestyy jo Pangansuon NATURA-suojelualueen 97 ha kokoa. Rakentaminen ei voi olla vaikuttamatta reuna-vaikutuksiltaan koko alueella. Suokasvillisuuden ja metsäpeitteen hävitys hakkuin vähentää kasvillisuuden yhteyttämistä ja hiilidioksidin sidontaa suon ja metsän hiilivarastoon. Soiden ja metsän hiilivarasto tuhoetaan rakentamisessa ja ilmaston lämpeneminen voimistuu. Tuulivoimalla tuotettu energia ei ole aina niin vihreää. Tässä tapauksessa se ei edistä ilmastonmuutosta vähentäviä tai luonnon monimuotoisuutta edistäviä Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 esitetyjä tavoitteita. Metsä- ja suoluonnon ennallistaminen on jälkikäteen mahdotonta, jos eläimistö, soiden kasvillisuus ja marjasato lopullisesti tuhoutuvat rakentamisen tieltä.

Tuulivoimala-hankkeiden kokonaisvaikutusten huomiointi tarvitaan koko Pohjois-Savossa ihmisten terveyden, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön suojelemiseksi. Kyseessä ovat nyt suurimmat tuulivoimalat koko Suomessa ja vaikutukset mäkisessä järvimaisemassa ovat täysin tuntemattomia lähialueen ihmisille. Esitän, että Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 huomioi paremmin ihmisen terveyden ja luonnon monimuotoisuuden NATURA-2000 mukaisesti. Tämän perusteella esitän, että Ruokosuon/Vornankorven tuulivoimahanke tulee poistaa maakuntakaavasta.

X2 yksityishenkilö

Vastine

Palaute Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 vaihe 2 kaavaehdotukseen Kaavaehdotukseen sisältyy ehdotus Ruokosuon/Vornankorven tuulivoimahankeeseen toteuttamiseksi. Tässä palautteessa arvioidaan kaavaehdotusta tämän ehdotetun hankkeen kannalta.

Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

1. Luontoarvoaikutukset

Ehdotettu Ruokosuon/Vornankorven tuulivoimahankealue rajautuu Natura 2000-suojeluohjelmaan kuuluvaan Pangansuohon. Tuulivoimasuunnitelma on jyrkässä ristiriidassa kaavaehdotuksessa mainitun periaatteen kanssa, jonka mukaan suunnitelman ei tule vaarantaa luonnon-suojelulain 34§:n tarkoittamalla tavalla Natura 2000-verkoston kuuluvien alueiden perusteena

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Vornankorven alueelle ei tunnustettu näin laajaa, jopa 18 voimalan rakentamisen mahdollistavaa aluetta. Palautteessa mainitut huomiot Ruokosuo/Vornankorven vaikutuksista tulee selvittää

olevia luonnonarvoja. Natura-kuvauksen mukaan Pangansuolla esiintyy useita harvinaisia ja uhanalaisia kasvilajeja. Pangansuon alue ja suunnitellun tuulivoima-alueen ympäristö kokonaisuudessaan on luontoarvoiltaan poikkeuksellisen lajirikas. Linnustosta merkittävimpiä ovat kallasääski, muut petolinnut sekä metsäkanalinnut. IsoPanka-järvi on merkittävä pesimä- ja muuttoa-alue monille lintulajeille. Syysmuuttoaikaan järvellä on nähty yli 30 kuikan parvia. Lisäksi järvellä viihtyvät joutsenet, telkät, isokoskelot ja lokkilinnut. Muuttoaikaan muutkin vesilinnut pitävät tätä rauhallista erämaajärveä ja sen ympäristöä levähdyspaikkanaan. Suunniteltu hanke tarkoittaa käytännössä Pangansuon tuhoamista ja aidon erämaaluonnon muuttamista rakennetuksi teolliseksi ympäristöksi. Iso-Panka-järven aluetta on kautta aikojen vaalittu merkittävänä luontoympäristönä. Hiljaisen luonnonmaiseman ja erämaa-alueen muuttaminen pysyvästi rakennetuksi teolliseksi tuulivoima-alueeksi on vakavassa ristiriidassa kansainvälisesti hyväksytyin luontokadon estämistavoitteen kanssa.

2. Maisema- ja terveysvaikutukset

Suunnitellut tuulivoimalat nousevat 350 m korkeuteen. Iso-Panka-järven pinnasta voimaloiden korkeimmat huiput nousevat yli 400 m järven pinnan yläpuolelle ja n. 550 m merenpinnan yläpuolelle. Maiseman radikaalin ja lopullisen muutoksen lisäksi tulevat ääni- ja välkeongelmat, joiden vaikutus näin korkeissa voimaloissa ulottuu todella kauas järvenselkää pitkin. Hankkeen mahdollinen toteuttaminen tarkoittaa alueen luontoympäristölle ja asukkaille perustavaa laatua olevia muutoksia. Perheemme vapaa-ajan asunto sijaitsee lähellä hankealuetta, Iso-Panka-järven rannalla, rantakaava-alueella. Matkaa meiltä tuulivoimaloille on noin 2 km. Tämä etäisyys ei näin isojen tuulivoimaloiden tapauksessa ole missään tapauksessa riittävä. Vesi kantaa ääntä tehokkaasti. Päivä- ja ilta-aurinko osuu tontillemme täsmälleen suunnitellun tuulivoima-alueen suunnasta. Tuulivoimaloiden aiheuttama välke- ja äänivaikutus moninkertaistuu vesiheijasteen vuoksi. Tuulivoimalat aiheuttavat perheellemme merkittävän maisema ja terveyshaitan.

3. Vaikutukset kiinteistöjen arvoille

Tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuttaisi merkittävän kiinteistöjen arvon aleneman, niin meille kuin muillekin alueen kiinteistöjen omistajille. Pahimmassa tapauksessa kiinteistöt muuttuvat arvottomiksi, koska on mahdollista, että kukaan ei tuulivoimaa-alueen läheisyydestä kiinteistöä halua hankkia.

tarkemmissa yleiskaavoissa. Hankkeen toteutuskelpoisuus selviää tarkemman yleiskaavasunnittelun perusteella.

Maakuntakaavaehdotuksen tuulivoimaa koskeva yleismääräys ja tuulivoimapotentialaisen alueen suunnittelumääräys tarkempaa suunnittelua:

Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiaan yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä.

Näillä perusteilla esitän, että Ruokosuon/Vornankorven tuulivoima-alue poistetaan maakuntakaavasta.	
Y2 yksityishenkilö	Vastine
<p>Mielipide koskien Pohjois-Savon maakuntakaavaan 2040. Helvetinkattilan alue on merkittävä luontokohde Lapinlahdella. Alue harjuineen ja arvokkaine kallioalueineen tulee säilyttää.</p> <p>Alueelle on merkitty useita maa-aineksen ottamisalueita. Käytännössä kattilalla on hiekanottoalueita ja Särkilammen vieressä Pahakalainen, josta on louhittu kiveä. Helvetinkattila kuuluu luononsuojelualueeseen ja hiekanottoalue on suoraan maaselänkankaan päällä. Halutaanko toissaan aluetta teollistaa tulevaisuudessa. Pohjavesialue tulee olemaan vaarassa. Myös alueen maisemalliset arvot heikentyvät jos maa-aineksenottoa suunnitellaan lisättävän.</p> <p>Ohitustie VT5 välille Nerkoo-Taipale. Kartalla väylä näyttää kulkevan aika leveästi mm. Nerkoon kohdalla. VT5 hanke rasittaa merkittävästi alueen asukkaita. Yhdessä VT5 hanke, Iso-Petäjämäen sekä Tielammen tuulivoimahankkeet muuttavat koko Lapinlahden maisemakuva negatiivisesti.</p>	<p>Palautteessa mainitut maa-ainesten ja kalliokiviaineksen ottoalueet Lapinlahdella perustuvat voimassa olevaan maakuntakaavaan sekä oleviin maa-ainestenottolupiin. Alueella on laajentamismahdollisuutta, mutta myös säilytettäviä alueita (MY). Alueen maa-ainesten hyödyntämistä on selvitetty v. 2007 POSKI-projektissa.</p> <p>Maakuntakaavan viivamerkinnot eivät kuvaa todellisia tie- tai rautatiealueiden leveyksiä. Valkeinen-Taipale valmistuneessa tiesuunnitelmassa on yksityiskohtaisesti osoitettu tiealueen leveys ja tiejärjestelyt ml. liittymä- sekä rinnakkaistie- ja yksityistiejärjestelyt. Pohjois-Savon liitto on edistänyt Nerkoon kohdan ohitustien toteutumista jo vuosia liikenneturvallisuuden ja liikenteen sujuvuuden perusteella.</p>
Å2 yksityishenkilö	Vastine
<p>Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke</p> <p>Kasvilajit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - erityisesti huomioitavia kasvilajeja 73 - rauhoitettu valkolehdokki 7 esiintymää <p>Eläimet mm.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uhanalaisia ja rahoitettuja - viitasammakko - liito-orava (elinympäristön läpi suunnitelmissa tie teollisuustuulivoimaalueelle) - saukot - suurpetoja (huomioiden myös laiton kantojen salametsästys) 	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p>

Erityisen tärkeän elinympäristön kriteerit mainitaan täyttyvän metsälain 10 § mukaan osalta kohteen alueista. Alueelta löytyy esimerkiksi 167 vuotta vanhaa ikimetsää. Lukuisia lähteitä, sekä Tielammen pohjavesialue. Kolme luonnonsuojelualuetta, joista osa sijaitsee alueella tai välittömässä läheisyydessä. Yksi näistä on Hukkasuo Natura 2000 luonnonsuojelualue, johon matkaa vain 170 metriä.

Yllä mainitsemien asioiden valossa Iso-Petäjämäki tulee poistaa kaavaehdotuksesta potentiaalisena alueena teollisuustuulivoimalle. Luonnon monimuotoisuus, luonnonsuojelu ja luonnon virkistyskäyttö, sekä maakuntakaavassa korostetut pimeän ja hiljaisuuden alueet ja luonnon monimuotoisuutta turvaavien alueiden säilyttäminen (maakuntakaava kohta 5.4.). Lisäksi asiasta ei ole vielä kokemukseen perustuvaa tietoa näin suurissa teollisuustuulivoimaloissa ja näiden alueiden yhteisvaikutuksista, joten tulee toimia varovaisuusperiaatteen mukaan. 1.5km tai alle välimatka lähimpään asutukseen (riippumatta vakituisesta tai ei) ei ole näin ollen riittävä.

Ohitustie VT5 välille Nerkoo-Taipale tiehankkeen mahdollisuus tulee huomioida kokonaisuutta tarkastellessa. Iso-Petäjämäen ja VT5 hankkeet vaikuttavat merkittävästi alueen asukkaisiin sekä maanviljelijöihin. Tuulivoimarakentamisen aikaisista kuljetuksista 80 % (YVA:n mukaan) kulkisi VT5 Nerkoon kylän halki Aisomäentietä jos molemmat hankkeet toteutuisivat. Tulee huomioida, että Aisomäentiellä asuu vakituisia lapsiperheitä, puhumattakaan Nerkoon alueesta. Nerkoolla on oma kyläkoulu ja kyläyhteisö. Aisomäentien liikenne on vilkas ja kun tähän vielä lisätään merkitys maa- ja metsätalouskoneiden, meijeriautojen, sekä koululaiskuljetusten sujuvuuteen.

Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyyppiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaalia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä linjauksia. Vaikutukset tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Samoin vaikutukset Natura-alueeseen voidaan arvioida, kun voimaloiden, tiestön ja asennuskenttien paikat ovat tiedossa.

Ä2 yksityishenkilö

Vastine

Aiempi mielipiteeni: "Esitän, että vielä tarkastellaan Leppävirran Suvasselän (Haapaselän) lisäämistä maakunnallisesti merkittäväksi maisema-alueeksi. Alue on ainutlaatuinen. Lähes kokonaan Natura-alueita ja Pohjois-Karjalan puolella liittyy VAMA-alueeseen Heinäveden reitti. Todellisuudessa tuo reitti kulkee Kuopiosta Vehmersalmen kautta laajojen selkien Kukkarinselkä sekä Suvasselkä laidalla Heinävedelle ja siitä edelleen Savonlinnaan. On kummallista, että vain pienipiirteisimmät alueet on huomioitu erityisenä maisema-alueena. Mielestäni nuo selät myös kuuluisi liittää VAMA-alueeseen. Mutta VAMA-inventointi on vastikään tehty (2021) ja en silloin huomannut nostaa asiaa esille. Siksi esitänkin nyt, että vähintäänkin maakunnallisesti

Vrt. vastineemme luonnosvaiheessa, johon meillä ei tässä vaiheessa ole liisättävää. Seuraamme naapurimaakuntien maakuntakaavoitusta ja teemme niissä tarvittavaa yhteensovittavaa työtä.

merkittävin maisema-alueen merkinnällä nuo alueet huomioitaisiin. Erityisesti kun saavutaan Vehmersalmelta Kukkarin selän laitaa Suvasselälle.

Pohjois-Karjalan puolella on meneillään maakuntakaavan päivitys Heinäveden osalta. Siinä on osoitettu kaksi tuulivoima-aluetta, joista ainakin toinen tulisi merkittävästi näkymään Suvasselälle pilaten maisemallisesti sen luonnonrauhan maiseman, jonka olette ansiokkaasti maakuntakaavan viranomais ehdotukseen esittäneet. Lisäksi Suvasselälle on myös osoitettu järvimatka kailun alue, jonka kehittäminen on sek in vaarassa Heinäveden tuulivoima-alueiden myötä.

1. Pyydän teitä tarkastelemaan ja lisäämään Suvasselän maakunnallisesti merkittävien maisema-alueiden joukkoon ja huomioimaan sen Pohjois-Savon maakuntakaavassa.
2. Pyydän teitä tuomaan yl i maakunnallisesti esiin Pohjois-Karjalan valmisteltavana olevassa Heinäveden osa-alue maakuntakaavassa esitettyjen tuulivoima-alueiden maisemavaikutukset Suvasselälle. Ne ovat ristiriidassa Pohjois-Savon valmisteilla olevan maakuntakaavan tavoitteiden kanssa.

Leppävirran Suvasselän luonnonrauhaa arvostava mökkiläinen"

Vastineenne: "Suvasvesi on kokonaisuudessaan esitetty luonnon ydinalueena, joka sisältää järviluonnon ja rantojen lisäksi Natura- ja luonnonsuojelualueita eli alueen ainutlaatuisuutta on tunnustettu luontoarvojen näkökulmasta. Maisemainventointeja ei ole selvityksissä kohdennettu laajoille järviolueille, joita Suvasveden ohella Pohjois-Savossa olisi muitakin. Tähän teemaan voidaan tarvittaessa palata tulevissa maakuntakaavoissa. Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, Heinäveden osa-alueen ehdotus ei tuo muutoksia vuonna 2016 vahvistetun Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueisiin, jotka ovat Kilpimäki ja Sarvikumpu-Sopakko. Leppävirran Suvasselkä (Haapaselkä) sijaitsee kaukoalueella yli 20 km etäisyydellä, jossa Heinävedelle mahdollisesti sijoittuvan tuulivoimapuiston rakenteet sulautuvat kaukomaisemaan. Maisemalliset vaikutukset Suvasvedelle jäänevät etäisyyden vuoksi vähäisiksi."

Muistutukseni: Ei ole oikein siirtää suurten selkien maisemallista tarkastelua seuraaviin maakuntakaavavaiheisiin, sillä erityisesti tuulivoimarakentamisella on peruuttamattomia vaikutuksia juuri Pohjois-Savolle tunnusomaisille selille ja niiden maisemiin. On matkailuelinkeinojen

Yllä palautteessa liitteenä ollut valokuva, joka on otettu Keski-Suomesta Pylkönmäeltä Karstulaan päin. Siinä n. 220 m korkeat tuulivoimalat erottuvat yli 20 km päästä.

sekä alueen kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen turvaamiseksi erittäin tärkeää, että tämä tarkastelu tehdään juuri nyt, tämän maakuntakaavatyön yhteydessä. Silloin se on valmiina myös seuraavia vaiheita valmisteltaessa ja turvaa myös vaikutuksiltaan maakuntarajojen ylittävän kaavoituksen, jota naapurimaakunnissa tehdään.

Vastineessanne tuotte esiin, että yli 20 km etäisyydelle rakentuvat tuulivoimalat sulautuvat kaukomaisemaan. Tämä ei pidä paikkansa. Ohessa on kuva, joka on otettu Keski-Suomesta Pylkönmäeltä Karstulaan päin. Siinä n. 220 m korkeat tuulivoimalat hyvin selkeästi erottuvat ja dominoivat maisemaa yli 20 km päästä. (Vaikka kuvan resoluutio on heikko). Ja pimeään aikaan lentoestevalot näkyvät merkittävän häiritsevästi. Vähintään sama tulisi olemaan vaikutus Heinävedeltä Suvasselälle, joka on luonnonrauhan aluetta. Erityisesti, kun nykyisin rakennettavat tuulivoimalat järjestään ovat korkeampia. Huomioiden myös, että paljain silmin tarkasteltuna vaikutus on merkittävästi suurempi kuin valokuvassa. Itse asiassa kyseiselle näköalapaikalle näkyy tuulivoimaloita yli 40 km päästä. Näiden kauempana olevien (220 m korkeiden) tuulivoimailoiden voidaan jo katsoa päiväsaikaan sulautuvan maisemaan. Mutta ilta- ja yöaikaan niidenkin lentoestevalot näkyvät kirkkaan punaisina ja häiritsevinä.

Vaikka Pohjois-Karjalan Heinäveden osa-aluemaakuntakaava on vahvistunut, niin siinä olevat tv-merkinnät perustuvat Etelä-Savon maakuntakaavan, jossa on tarkasteltu Etelä-Savon aikana vain 135 m korkeita tuulivoimaloita. Näin ollen Heinäveden osa-aluemaakuntakaava ei voi toimia tuulivoimakaavoituksen pohjana em. korkeammalle tuulivoimaloille. Pyydäkin, että tuotte tämän asian esille, kun Pohjois-Karjalan tuulivoimamaakuntakaavaa laaditaan. Ja huolehditte, että Suvasselan luonnonrauhan ja järvimatkailun alueille ei aiheudu maisemavaikutuksia. Nämä ainutlaatuiset kraatterijärvinäkymät tulee säilyä luonnonkauniina ja niiden maisemastatus tulee huomioida maakunnallisesti sekä valtakunnallisesti.

Ö2 yksityishenkilö

Vastine

Muistutus liittyen Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaihe
Palautteesi:
Muistutus liittyen Pohjois-Savon maakuntakaava 2040 2. vaihe Muistutus 23.2.2024 mennessä.
Minä vastustan kiinteistöni liittämistä valmisteilla olevaan tuulivoimakaavaan, tie ja sähkö sekä

Ks. lisäksi tuulivoimaa koskeva yleisvastine.
Palautteessa mainitut yksityiskohtaiset seikat liittyvät tuulivoimayleiskaavojen tarkasteluun. Maakuntakaavassa osoitetaan tuulivoimapotentialisuutta.

kaapeleiden rakentamiseen. En hyväksy Lapinlahden Iso-Petäjämäki aluetta tuulivoimarakentamiseen soveltuvaksi, ja tätä perustelen seuraavasti:

- Alueen kiinteistön omistajana, metsätalouden harjoittajana ja virkistysalueen aktiivisena käyttäjänä, luontoarvoihin vedoten, en hyväksy, että Iso-Petäjämäen alueelle kaavoitetaan tuulivoimatehdasaluetta.
- Alue on kaikkienensa virkistyskäyttöön tarkoitettua aluetta: mm. Paavon Polku -reitti, joka on 98 km pitkä (tällä hetkellä hoitamaton) vaellusreitti Lapinlahden alueella. Kunta ei enää ylläpidä Paavon Polku reittiä, mutta osittain Paavon Polku on edelleenkin aktiivisessa käytössä, sillä urheiluseurat ja yläyhdistykset ovat rakentaneet laavuja ja tulipaikkoja. Paavon Polku -reitti kannattaisi ottaa uudeksi kehityshankkeeksi luontomatkailun näkökulmasta sekä aktivoimaan paikallisia ihmisiä liikkumaan luonnossa. Nythän ABO Wind Oy A-Insinööreiltä/Ecobiolta -tilaamassa YVA-selvityksessä on ilmennyt että Iso-Petäjämäen alueella on lukuisia uhanalaisia eläimiä ja kasveja. Tätä YVA-selvityksen tietoa pitäisi hyödyntää matkailun kannalta ja myös siitä syystä tuulivoimarakentaminen ei sovellu Iso-Petäjämäen alueelle.
- En maanomistajana ole allekirjoittanut vuokrasopimusta ABO Wind Oy:n kanssa, sillä en halua, että omistamamme maa menee tuntemattoman tahon hallintaa seuraaviksi vuosikymmeniksi. Vuokrasopimusteksti on myös epäedullinen maanomistajan kannalta, ja siksi se ei vakuuta. Myöskään ABO Wind Oy ei osoita olevansa vastuullinen tuulivoimatehdasalueen rakentaja, sillä ABO Wind ei oma-aloitteisesti halua hakea ympäristölupaa tuulivoimahankkeelle. Ympäristölupa suojaisi paikallisia asukkaita mm. tilanteessa kun melu- ja välkehaittoja ilmenee tuulivoimatehdasalueen toiminnan aikana. Leppävirran kunta on hyvänä esimerkkinä tässä, että siellä on tällä hetkellä ainoa kolmen tuulivoimalan kokoinen tuulivoimatehdasalue, joka rakennettiin liian lähelle ihmisiä. Ja vasta nyt lukuisia vuosia meluhaittojen ilmenemisen jälkeen Leppävirran kunta on vaatinut tuulivoimatoimijaa hakemaan ympäristölupaa.
- Tämänhetkessä ABO Wind Oy:n kaavasuunnitelmassa yritys osoittaa piittaamattomuutensa ja välinpitämättömyytensä, sillä ABO Wind Oy tuulivoimakaavasuunnitelmassa yksi tuulivoimala on aivan kiinni meidän tilamme rajassa – niin lähellä, että kaavaan piirretty tuulivoimalaa ympäröivä turvakaari ei mahdu olemaan ympyrän muotoinen, vaan meidän tilarajamme kohdatessa tuo ympyrän viivan piirtäminen loppuu. Mielestäni tämä kaavailtu tuulivoimala loukkaa meidän yksityisyyttä ja vaarantaa meidän turvallisen liikkumisen omalla maallamme.
- Iso-Petäjämäki alueella on myös Natura-alue, johon turvaetäisyyttä pitää myös noudattaa.

<ul style="list-style-type: none"> • Tielampi -tuulivoimahankealue on aivan kiinni Iso-Petäjämäki alueessa. Yhteisvaikutusten arviointia ei ole tehty. Sekä Iso-Petäjämäen että Tielammen alueilla on runsaasti lähteitä. • Taajama-alueella asumisterveysasetus suojaa asukkaita tämän kaltaiselta tuulivoimatehdas-aluerakentamiselta. Samaa asumisterveysasetusta on sovellettava luontokylissä asuviin ihmisiin – myös Iso-Petäjämäen alueella, jokainen ihminen on yhtä arvokas ja tärkeä. • Aniara-tilalla sijaitseva virkistyskäytössä oleva jalaksille rakennettu lautamökki (Lapinlahden kunta on myöntänyt rakennuslupapäätöksen ko. rakennukselle 6.11.1992) ei vielä näy Lapinlahden kunnan kartassa eikä myöskään ABO Wind Oy ole tuulivoimahanketoimijana päivittänyt tietoja siten, että meidän virkistyskäytössä olevaa mökkiä olisi huomioitu tuulivoimatehdasalueen kaavasuunnittelussa. Tämäkin on käytännön osoitus siitä, miten piittaamatonta heidän toimintansa on. • Tuulimyllyt sijaitsevat liian lähellä asutusta. Vähintään kolmen kilometrin suojaetäisyyttä pitäisi noudattaa Lapinlahdelle kaavailtujen 300 metriä hipaisukorkeudeltaan olevien tuulivoimaloiden kohdalla. • Haluan vedota siihen, että tällä uudella maakuntakaavalla pyritään turvaamaan pimeitä ja hiljaisia alueita sekä suojaamaan luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Juuri Iso-Petäjämäki entisenä virkistysalueena ja monimuotoisilla luontoarvoillaan on tähän sopiva alue. 	<p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) etäisyydeksi asutukseen määriteltiin 1,5 km. NATURA 2000-verkoston alueille, jossa suojeluperuste on linnusto, etäisyyttä jätettiin 1 000 m ja luontotyypiperustaiselle alueelle 500 m. Selvitysvaiheessa ne katsottiin riittäviksi. Maakuntakaavan tuulivoimapotentialia osoittavat merkinnät noudattelevat näitä etäisyyksien linjauksia. Hanketöiden ratkaisut voivat poiketa maakuntakaavasta, sillä oikeuskäytännön mukaan maakuntakaava joustaa. Tässä on perusteena tuore oikeustapa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätös (KHO:2023:57).</p> <p>Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä, joiden yhteydessä alueen toteutettavuus selvitetään lopullisesti. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p>
<p>A3 yksityishenkilö</p>	<p>Vastine</p>
<p>Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe Palautteesi: En pidä Lapinlahden Aisomäki - Horsmanmäki - Heinäahon aluetta potentiaalisena tuulivoimalueena (ABOWIND; Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke, Lapinlahti), koska siinä tuhoutuu erittäin merkittävä monimuotoisen luonnon virkistysalue ja hyvin säilynyt Natura-alue. Toivon että alue rauhoitetaan edelleen teolliselta rakentamiselta.</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämäelle eli Aisomäki-Horsmanmäki-Heinäahon alueelle, tunnistettiin tuulivoimapotentialia ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentialisen alueen merkintä. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p>

B3 yksityishenkilö	Vastine
<p>Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 2. vaihe, Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke</p> <p>Palautteesi: En pidä Lapinlahden Aisomäki - Horsmanmäki - Heinäahon aluetta potentiaalisena tuulivoima-alueena (ABOWIND; Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke, Lapinlahti), koska siinä tuhoutuu erittäin merkittävä monimuotoisen luonnon virkistysalue ja hyvin säilynyt Natura-alue.</p>	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämälle eli Aisomäki-Horsmanmäki-Heinäahon alueelle, tunnistettiin tuulivoimapotentialiaa ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentialisen alueen merkintä. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p>
C3 yksityishenkilö	Vastine
<p>Kannanotto maakuntakaavan valmisteluun Lapinlahden kunnan alueille suunniteltuihin tuulivoimala alueille Hukkasuo ja Horsmanmäki. Isopetäjämäki ja Tielampi alueet.</p> <p>Alue on ollut merkittynä Lapinlahden kunnan alueella itäisellä puolella virkistysalueiksi laajentuen myös Paisuantien itäpuolelle Rokuan maastoihin. Alueella oli ja on paljon levähdyspaikkoja ja rakennetut kodat. Paavon polku vieläkin merkittynä kaavaluonnokseen. Nyt näitten tuulivoimaloiden tullessa suunnitteluun tämä alue on merkitty tuulivoimala-alueeksi. Toteutuessaan nämä vaikuttavat tuolla alueella asuvien ja yli kylälaisten hyvinvointiin ja liikkumiseen ko aluiella.</p> <p>Perustelut tuon alueen vapauttamiseen teollisista tuulivoimaloista.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. viitostien itäinen puoli on puolustusvoimien tutka aluetta ja Lammakkeella on lentokenttä pienkoneille 2. Itäisen naapurin raja on varsin lähellä, me emme tarvitse Lapinlahdella maalitauluja 3. Alueella on Naturan 2000 suojelualue 	<p>ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.</p> <p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) Iso-Petäjämälle eli Aisomäki-Horsmanmäki-Heinäahon alueelle, tunnistettiin tuulivoimapotentialiaa ja sen perusteella maakuntakaavan ehdotuksessa alueelle on osoitettu tuulivoimapotentialisen alueen merkintä. Maakuntakaavan merkintöjen vaikutuksia on selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Asukkaiden ja maanomistajien osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p>

4. Tuulivoimalat suunniteltu nyt alkuperäisiä korkeammiksi eli 300 metriä ja maasto on korkeudeltaan korkeampaa kuin Pohjanmaalla ja siellä myllyjen korkeus on pienempi. Olemme siis koe kaniineja korkeille myllyille
5. Tuulivoimalat näkyvät valovälkkeineen Martikkalan kansallismaisema alueelle ja Lahdenperän maaseutumaisemman alueelle ja itäpuolelle n yli 200 metrin korkeudella oleviin asutuksiin
6. Alueelta kaikkooa eläimet ja linnut ja koko alue kärsii liian tiheästi laitetuista myllyistä, tulee resonanssi äänet
7. Omistajuus ulkomailla, mihin myös tuotot menevät. Mitä meille tänne jää? Myllyjen lavoista maastoon jäävä mikromuovi 60-70 kg per mylly.
8. Mitä me jätetään tuleville sukupolville? Säretty mielimaisemamme.

Kyseisille alueille tuulivoimaloiden, teiden ja sähkölinjojen rakentaminen tuhoaa luontoa ja paljon puhuttua hiilen sidontaa. Kaadettujen puiden aluskasvillisuus sienirihmastoineen vaurioituu ja häviää. Suo sammalineen sitoo 10 % enemmän hiiltä kuin puut. Kyseisten alueiden egologinen tilanne tuhoutuu, hävittää pieneliöt kaikilta niiltä alueilta missä koneet liikkuu ja maata käsitellään tehden tiestö, myllyjen aluset ja sähkönsiirtolinjat ja muut maiden ja kallioiden rikkomiset. Alueen ympäristössä on kaivoja ja lähteitä, pohjavesialueita ja kun kallioita ammutaan ja louhitaan ja maita siirrellään niin särkyy myös vesisuonia ja veden kulkureitit siirtyy. Miten estetään pohjaveden loppuminen ja likaantumisen, saati sitten valumat lähivesistöihin, Polvijokea myöten Lahdenperään ja Tielammen veden ottamoon.

Sukumme kotipaikka on n 2km päässä myllyistä. Meille on sanottu, että myllyjen melu taso on samaa luokkaa kuin liikenteen melu. Sen voimme sanoa , olipa kesä taikka talvi me menemme sinne rauhoittumaan ja kuuntelemaan lintujen ääniä ja puhdasta tuulen huminaa puitten latvassa. Teiltä henkilöautojen äänet eivät sinne kuulu.

Toivomme jo Natura alueeseen nojaten alueen säilyvän ilman näitä tuulivoimaloita, luonnon monimuotoisuuden meidän kaikkien virkistys alueena ja myös purojen ja norojen eliöiden(568 eri lajia ja uhanalaisia näistä 176 kpl) jatkaa elämäänsä särkemättä niiden elinoloja.

D3 yksityishenkilö

Tuulivoima Kytökangas / Junnunmäki
Palautteesi:

Vastine

ks. tuulivoimaa koskeva yleisvastine.

<p>Maakuntakaavassa Kytökankaan / Junnunmäen tuulivoimalan osalta ei ole otettu huomioon alueella vakituisesti asuville eikä myöskään mökkiläisille aiheutuvia vakavia haittoja. Tuulivoimalat on sijoitettu liian lähelle kiinteistöjä, josta aiheutuu asukkaille ääni- ja välkehaittoja, kiinteistöjen arvot tippuvat, alueella asuvat luonnoneläimet (sudet, lepakot, linnut, viitasammakot jne), lemmikkieläimet ja tuotantoeläimet kokevat kärsimystä tuulivoimalan aiheuttavista äänistä ja välkkeestä. . Luontoon pääsee mikromuovia ja muita haitallisia yhdisteitä. Alueella asuvien ihmisten täytyy saada puhelimet toimimaan ja tv näkymään. Nyt jo Liesjärventiellä on katvealueita. Myös meillä maalla asuvilla on oltava oikeus puhtaaseen, hijaiseen luonto elämykseen retkeilyn, sienestyksen, kalastuksen osalta. Tuulivoimaloita ei saa rakentaa Junnunmäkeen, vaan ydinvoimaloita tulee rakentaa lisää Suomeen.</p>	<p>Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentiaalin selvitys, FCG, 2021) Kytökankaan/Junnunmäen alueelle tunnistettiin suppeampi tuulivoimapotentiaalinen alue kuin Tervon ja Kuopion yleiskaava-prosessissa käsiteltävä alue on. Maakuntakaavassa on pitäydytty tuulivoimapotentiaalien alueiden osalta liiton laatimaan selvitykseen perustuvissa rajoituksissa.</p> <p>Maakuntakaavan tv -merkintä osoittaa tuulivoimapotentiaalia ja tuulivoimarakentamisen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arviointitarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.</p> <p>Pohjois-Savon liitto on todennut vaikutustenarvioinnissa, että valtakunnallisesti arvokkaalle Riuttalan talomuseolle (RKY) tuulivoimaloiden näkyvyys on dominoiva, koska etäisyyttä on vain n. 3 km. Alueen maisemallinen herkkyys on Riuttalan kohdalla suuri.</p>
E3 yksityishenkilö	Vastine
<p>En hyväksy Iso-Petäjämäen tuulivoima-aluemerkintää Pohjois-Savon maakuntakaava ehdotuksessa.</p> <p>Miksi Pohjois-Savon liitto käyttää tuulivoimaa koskeissa teksteissä tuulivoimala-alueista ns. viherpesuun liittyvää "tuulipuisto" termiä, joka ei kuvaa ollenkaan tuulivoimala-alueita?</p> <p>Nyt valmistelussa olevaa maakuntakaava tulee valmistella huomattavasti pidempää aikajännettä katsoen, kuin aikaisemmin, koska kaavassa olevat merkinnät erityisesti tuulivoiman kanalta yltävät vuosikymmenten päähän.</p> <p>Miksi tuulivoimakaava käsitellään ensin, maakuntakaavan 2. vaiheessa ja muut energiamuodot erikseen, vaiheessa 3. Pohjois-Savossa ja koko maassa tarvitaan järjestelmällistä, kaikkia vaihtoehtoja arvioivaa ja mahdollisuuksia selvittävää työtä ja keskustelua. Tässä työssä</p>	<p>Tuulivoimaa on käsitelty alun perin Pohjois-Savon tuulivoimamaakuntakaavassa, jonka ympäristöministeriö on vahvistanut 15.1.2014. Kaavaa on</p>

lähtökohtana tulee olla alueen tarpeet ja mahdollisuudet. Tällä hetkellä tuulivoimaloiden suunnittelussa edetään hanketoimijoiden, usein ulkomaalaisessa omistuksessa olevien tuulivoimayhtiöiden, mukaan. Tarkoituksenmukaista olisi, että energiaa koskevat asiat käsiteltäisiin samassa yhteydessä kaavoituksen edetessä.

Lisäksi tarvitaan tuulivoimalaki, joka varmistaa mm. sen, että kaikilta tuulivoimaloita vaaditaan ympäristölupa. On huolestuttavaa, että nyt kommentoitavassa kaavaehdotuksessa todetaan, että hanketoimijat löytävät maakunnasta vielä lukuisia alueita pienille tuulivoimalahankkeille, joilta tämänhetkisen lainsäädännön mukaan ei vaadita ympäristölupaa.

Lapinlahdella on vireillä kolme tuulivoimahanketta, Savolan alueen tuulivoimala-alue, Tielammen alueen tuulivoimala-alue ja Iso-Petäjämäen tuulivoimala-alue. Suunnitteilla olevilla kolmella tuulivoimala-alueella olisi merkittävä vaikutus kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden elämään sekä luontoon ja maaseutumaisemaan vuosikymmeniksi eteenpäin. Siksi erityisesti asukkaiden, mutta myös vapaa-ajan asukkaiden ja paikallisten yrittäjien (esim. matkailualalla) näkemyksiä tulee kuunnella ja maisema- ja luontoarvoja kunnioittaa sekä ottaa vastuu siitä, että nämä arvot ovat myös tulevien sukupolvien käytössä.

Omat kokemukset kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden kuulemisesta ja osallistumisesta tuulivoimahankkeiden kaavoituksessa Lapinlahdella ovat tähän mennessä olleet pitkälle näennäisiä ja huonosti järjestettyjä. Esitettyihin kysymyksiin ei ole vastattu tai vastaukset ovat usein vähätelleet huolten ja kysyttävän asian merkitystä.

Onko näitä kolmea ja mahdollisesti muita suunnitteluun myöhemmin tulevia tuulivoimahankkeita arvioitu kokonaisuutena? Tai milloin ja mikä taho sen tulee tekemään? AVI:n ylitarkastaja Lari Hölttä on nostanut huolen yhteisvaikutusten arvioinnin puutteesta esille huomioiden Pohjois-Savossa suunnitteilla olevien tuulivoima-hankkeiden valtavan määrän sekä eri hankkeiden osayleiskaava valmistelun erisikaisuuden. Miten Pohjois-Savon liitto huomioi Höltän selvityksen ja huolet, sekä Pohjois-Savon sisällä että muiden maakuntien kesken. Miten kaavoitusvaiheessa tullaan huomioimaan erillisten tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset ja kerrannaisvaikutukset? Jos liitto ei tätä tee, kenelle vastuu yhteisvaikutusten arvioinnista kuuluu? Kaupalliset hanketoimijat eivät sitä tee. Onko liitolla maakuntakaavoituksen osalta suunnitelma

täydennetty yhdellä potentiaalisella tuulivoima-alueella 1.6.2016 vahvistuneen kaupan maakuntakaavan yhteydessä ja siitä on kumottu viisi tuulivoima-alueetta Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 1. vaiheen hyväksymispäätöksen yhteydessä 19.11.2018, jolloin maakuntakaavoissa on osoitettu Pohjois-Savoon kaikkiaan 14 potentiaalista tuulivoima-alueetta. 1. vaiheessa käsiteltiin myös geoenergiaa. Tämän kaavavaiheen käynnistyessä tuulivoimateeman tarkistamisen tarvetta ei tunnistettu, ennen kuin viitteitä tuulivoimabuumista ilmeni. Aurinkovoimaan liittyvät selvitykset taas ovat valmistuneet vasta vuoden vaihteessa, joten sen teeman käsittely jää seuraavaan maakuntakaavaan.

Monipuolinen vuorovaikutus on onnistuneen kaavaprosessin ehdoton edellytys. Osallisilla on oikeus vaatia vuorovaikutusta. Tuulivoimahankkeiden sosiaalista hyväksyttävyyttä ei saavuteta ilman osallisten kokemusta kuulluksi tulemisesta ja osallisuudesta.

Maakuntakaava edustaa yleispiirteistä suunnittelua ja sen mukaista vaikutusten arviointia. Tämän maakuntakaavan yhteydessä yhteisvaikutuksia on arvioitu erityisesti maisemallisesta näkökulmasta. Tällöin seudullista rajaa pienempiä hankkeita (Savola) ei ole otettu huomioon. Vaikutusten ja yhteisvaikutusten - arvioinnin tulee tarkentua yleiskaavojen ja YVA:n yhteydessä.

yhteisvaikutusten arvioinnista? Ja, siihen liittyen, miten arvioidaan ylimatekunnallisten tuulivoimaloiden vaikutukset ja haitat? Maisema-arvot, luonto ja melu- ja välkehaitat eivät tunnista kunta – eikä maakuntarajoja.

Maakuntakaavaehdotuksen ilmastomuutosta koskevat tavoitteet mm. luonnon suojelun ja hiilinielujen osalta ovat kannatettavia, mutta ne ovat pahasti ristiriidassa tuulivoimakaavan ja tuulivoimaan liittyvien tavoitteiden kanssa. Tuulivoimalat alueet eivät tue luonnon hyvinvointia, vaan päinvastoin. Lisäksi rakenteiden vaatimat alueet, tuulivoimalat, leveät tiet ja siirtolinjat vähentävät hiilinieluja ja pirstaloivat metsäalueita. Miten Pohjois-Savon liitto voi asettaa maakuntakaavalle tavoitteita, esimerkiksi “hiilinieluja pyritään lisäämään” ja samalla hyväksyä huomattavan hiilinielujen vähentymisen, koska metsää kaadetaan tuulivoimaloiden, teiden ja tielevennysten ja siirtolinjojen alta.

Maakuntakaavan ja tuulivoimakaavan suunnitteilla olevat voimalat ovat korkeampia ja tehokkaampia kuin aiemmin Suomessa rakennetut. Esim. Iso-Petäjämäen tuulivoimala-alueelle on suunnitellaan voimaloita, joiden maksimikorkeus on 300 m ja teho 6-10 MW. Tällä hetkellä käytössä olevat maisema-, välke- ja melumallinnukset ovat tehty huomattavasti pienemmille tuulivoimayksiköille, joten on ei ole uskottavaa, että käytössä olevat mallinnusmenetelmät vastaisivat tämänhetkisten tuulivoimaloiden todellisia vaikutuksia ja kerrannaisvaikutuksia.

Voimaloiden koon ja tehon kasvaessa myös haitat ja haitta-alue kasvavat. Millä perusteilla on hyväksytty tuulivoimala-alueita näin suurille tuulivoimaloille, joiden todellisista vaikutuksista ei ole vielä käytännön kokemusta ja luotettavaa tietoa? Kuinka varmistutaan, että mm. melu- ja välkeselvitykset antavat riittävän todenmukaiset arviot haitoista, kun mallinnukset on

Tämän maakuntakaavan tullessa voimaan yhteisvaikutusten huomioon ottamista ohjataan tuulivoimaa koskevalla yleismääräyksellä, jolloin se koskee koko maakuntaa, ei vain tuulivoimapotentiaalisia alueita:

”Tuulivoima

Tuulivoimarakentamisen maakunnalliset ja/tai ylimatekunnalliset yhteisvaikutukset on selvitettävä, kun tuulivoimahanke sijoittuu olevien tai suunniteltujen tuulivoima-alueiden läheisyyteen. Tuulivoima-alueen suunnittelussa on otettava huomioon asutukseen, elinkeinoihin, maisemaan, linnustoon, luonnon monimuotoisuuteen, eläimistöön ja ekologiin yhteyksiin sekä kulttuuriperintöön kohdistuvat yhteisvaikutukset. Haitallisia yhteisvaikutuksia on ehkäistävä. (...)”

Tässä maakuntakaava noudattaa tehtävänsä yhteensovittavana suunnitelmana. Päästötöntä energiatuotantoa tarvitaan korvaamaan fossiilisia polttoaineita, huolehtimaan sähköistyvän liikenteen tarpeista ja korvaamaan metsien käyttöä energiatuotannossa. Tuulivoiman pysyvä metsäisyyttä ja hiilinieluja vähentävä vaikutus on maltillinen suhteessa tuotettavan energian määrään.

Pohjois-Savon liiton yleispiirteisen tuulivoimapotentiaalisten alueiden vaikutusten arvioinnin perusteella todetaan, että melutaso 40 dB(A) alitetaan maaston, tuulivoimapuiston muodosta ja koosta sekä voimalan lähtömelusta riippuen, n. 600–1 000 m päässä lähimmästä tuulivoimalasta. Maakuntakaavan tuulivoimapotentiaaliset alueet sijoittuvat yli 1,5 kilometrin etäisyydelle vakituisesta ja loma-asutuksesta. Asiantuntija-arvioin perusteella meluvaikutusta asutusalueille ei synny. Mikäli tuulivoimalan kokonaiskorkeus on noin 300 metriä, tuulivoimalan välkevaikutukset ulottuvat noin 1,5 kilometrin etäisyydelle. Selvityksemme asiantuntija-arvioin perusteella välkevaikutusta

suunniteltu pienemmille tuulivoimayksiköille? Kaavoituksessa, niin maakunta- kuin kuntatasolla tulee noudattaa erityistä varovaisuutta päätöksenteossa.

Tuulivoimalat tulisivat, Lapinlahdella toteutuessaan, hävittämään sen hiljaisuuden, luonnonrauhan ja maiseman, jotka ovat olennainen osa Pohjois-Ollikkalan aluetta. Tuulivoimaloiden aiheuttaman meluhaitan (ml. Infraäänen) lisäksi niistä aiheutuisi huomattava maisemahaittaa, välkehaittaa päiväsaikaan sekä merkittävä muutos ympäristöön hämärän ja pimeän aikaan alueella, jossa ei normaalisti ole valoja vaan luonnollinen pimeys ja hiljaisuus. Nämä haitat vaikuttaisivat alueen asukkaiden sekä eläinten arkeen ja elämään jatkuvasti. Alueen merkittävä virkistysarvo ja luontoarvot kärsivät sekä asumisen että harrastusten mm. metsästyksen, marjatuksen ja sienestyksen osalta.

Lisäksi huolestuttavat tuulivoimaloista mahdollisesti aiheutuvat terveyshaitat ja turvallisuusriskit, joita ei tule ohittaa tai vähätellä tuulivoimahankkeen vaikutuksia arvioitaessa. Miten varmistetaan, että terveys- ja turvallisuusriskit tullaan arvioimaan riittävän laajasti ja kattavasti? Kuka vastaa tuulivoimaloita mahdollisesti aiheutuvista onnettomuuksista? Hanke toimijat eivät ole vastanneet näihin liittyviin vastuukysymyksiin, vaan niitä on vähätelty!

Tuulivoimala-alueiden, voimaloiden ja sähkönsiirtolinjojen sekä huoltotiestön vaikutukset luontoon ja ympäristöön ovat merkittäviä ja pitkäaikaisia ellei pysyviä. Luontoarvoja tarkastellessa tulee huomioida alueen kasvillisuus ja eläimet sekä harrastus- ja virkistyskäyttö. Vaikka tuulivoimala-alue olisi käytettävissä virkistyskäyttöön ja mm. metsästykseseen, alueen luonne, virkistysarvo ja turvallisuus muuttuisivat kokonaan. Iso-Petäjämäen alueen välittömässä läheisyydessä on Hukkasuon natura 2000 -alue. Iso-Petäjämäen hankealueen pesimälinnustokartoitus osoitti, että hanke-alueella on useita lintulajeja, jotka ovat erittäin uhanalaisia, silmälläpidettäviä, vaarantuneita tai lintudirektiivin lajeja. Miten Pohjois-Savon liitto ottaa tämän selvityksen tiedot huomioon tuulivoimakaavan ja maakuntakaavan jatkovalmistelussa? Esimerkiksi Iso-Petäjämäen hankealueen osalta maakuntakaavan yleiset tavoitteet luonnon suojelusta ja monimuotoisuuden edistämisestä ovat pahasti ristiriidassa, mikäli Iso-Petäjämäen tuulivoimahanke toteutuu.

asutusalueille ei synny. Vaikutukset kohdistuvat metsätalousalueille tyypilliseen virkistyskäyttöön.

Kaikki edellä mainittu tarkentuu yleiskaavoissa ja YVA-hankkeissa, joissa on käytettävissä maakuntakaavaa tarkempaa lähtötietoa esim. voimaloiden sijainnista.

Iso-petäjämäen alue ympäristöineen on maakuntakaavaehdotuksessa rajattu pois maaseudun kehittämisvyöhykkeestä/ruoantuotantoalueesta. Mihin tämä kartassa oleva ”mutka” perustuu? Mikä merkitys esimerkiksi valmistuneella lintukartoituksella ja muilla luontoa ja kulttuuri- maisemaa koskevilla selvityksillä on jatkotyössä? Tulisiko alue määritellä uudelleen huomioiden sen luonne merkittävänä metsäluontokohteena?

Hanketoimijat, esim. ABO Wind Oy:n edustajat ovat todenneet, että voimaloiden perustuksia ei tulla purkamaan tuulivoimaloiden käyttöään päätyttyä. Onko todella näin ja miksi voimalan purkamista kokonaisuudessaan ei edellytetä tuulivoimayhtiöltä? Miten tutkitaan perustuksista ja muista rakenteista mahdollisesti maaperään ja pohjaveteen liukenevat ja haitta-aineet? Pohjaveden suojelu on erityisesti huomioitu maakuntakaavassa; miten tämä huomioidaan esim. Lapinlahdella olevien tuulivoimala-alueiden vaikutusten arvioinnissa?

Onko maakuntakaavan laadinnan yhteydessä selvitetty tuulivoimala-alueiden vaikutusta alueiden vaikutusta alueelle jäävien kiinteistöjen arvoon? Esimerkiksi Iso-Petäjämäen tuulivoima hankkeen tiedotustilaisuudessa 24.1.2023 sanottiin, että tuulivoimaloilla ei ole vaikutusta kiinteistöjen arvoon. Tuulivoimahanke ei voi olla vaikuttamatta alueen asumisviihtyvyyteen ja kiinnostukseen varsinkin lähialueita kohtaan ja sitä kautta kiinteistöjen arvoon.

Iso-Petäjämäen, Tielammen ja Savolan suunnitelluilla tuulivoimalahankkeilla olisi toteutusaan merkittäviä, vuosikymmenten mittaisia vaikutuksia sekä Lapinlahden että naapurikuntien maaseutumaisemaan ja myös kulttuurillisesti arvokkaan Väisälänmäen kansallismaisemaan. Kysynkin, miksi Pohjois-Savon liitto ei näe tätä kansallismaisemaa kulttuurillisesti arvokkaana säilytettävänä kohteena? Mihin perustuu ehdotus kaavoittaa tuulivoimala-alue Väisälänmäen kansallismaisemaan?

Lopuksi kysyn, mitä tarkoittaa Lapinlahdella 30.1. 2024 esitetystä diaesityksessä (P-S liitto/FCG) oleva teksti: ”Tuulipuistot tuottavat sähköä yli 90% ajasta, vaikka eivät koko aikaa täydellä teholla”?

Maakuntakaavaehdotuksessa on osoitettu kehittämisperiaatemerkinnoilla kaksi ruoantuotannon ydinaluetta, josta Ylä-Savosta Kuopion pohjoispuolelle ulottuva alue on tunnistettu paikkatietojen perusteella mm. ympäristöluvitettujen navettojen ja lietelantaloiden sijaintien perusteella. Paikkatietoja on käsitelty siten, että kaavakartalle on voitu hahmottaa alue, jossa karja- ja maitotalouden yksiköt muodostavat erityisiä *tihentymiä*. Metsäisenä alueena Ison-Petäjämäen ympäristössä ei ole ruoantuotannon tihentymiä tai laajoja peltoja.

Iso-Petäjämäeltä on etäisyyttä Lapinlahden Väisälänmäelle noin 15 km. Väisälänmäen kansallismaisemaan kohdistuu etäältä maisemallisia vaikutuksia, mutta tuulivoimapotentiaalisia alueita ei ole osoitettu valtakunnallisesti arvokkaan maiseman (MA-v) rajauksen sisälle!

Tuulivoimaloiden lapojen on arvioitu pyörivän noin 90 % ajasta (vuodesta), mutta tuulen voimakkuuden vaihtelun vuoksi sähköntuotanto ei ole koko ajan maksimaalista. Tuotannon määrä riippuu lapojen pyörimisnopeudesta ja pyörimisajasta. Tuulivoimaloiden tuotantolaskelmat eivät voi perustua jatkuvaan tuulisuuteen ja jatkuvaan maksimivoimakkuudella tapahtuvaan pyörimisliikkeeseen.

F3 yksityishenkilö	Vastine
<p>Pohjois-Savon maakuntakaava 2040, 2. vaihe/ kaavaselostus ym. aineisto, ehdotusvaihe 16.1.-23.2.2024</p> <p>Yleistä Pahoittelen, että en ole antanut muistutusta määräajassa esteen vuoksi. Toivottavasti se kuitenkin otetaan huomioon jatkovalmistelussa.</p> <p>Muistutus on annettu Pohjois-Savon Liiton nettisivuilla julkaistun aineiston tietojen perusteella, ja joiden asiakirjojen nähtävilläpitoaika on päättynyt 23.2.2024.</p> <p>Maakuntakaavaluonnoksessa oli aikaisemmin osoitettu 30 tuulivoimapotentiaalia aluetta. Eri-tyisesti maakunnan itäisten osien osalta tuulivoimavaraukset olivat tuolloin mielestäni ristiriidassa viherverkostoteeman, ja erityisesti erämaamaisuuden kanssa. Luonnoksessa tosin lausuttiin, että kokemus kansallispuiston erämaamaisuudesta ja maiseman koskemattomuudesta halutaan turvata. Perusteluina tuulivoimarakentamisen rajoittamiseen olivat kansallispuistoihin liittyvät maisemalliset ja imagoon vaikuttavat syyt. Linjaus ei mielestäni täysin näkynyt luonnoksessa.</p> <p>Ristiriitaa oli myös tässä suhteessa myös puolustusvoimien tehtävän turvaamisen kannalta. Nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa asialle on syytä antaa erityistä painoarvoa.</p> <p>Nyt käsiteltävänä olevassa ehdotuksessa on mielestäni perustellusti edetty oikeaan suuntaan.</p> <p>Koska kaavoituksen tarkoitus on suunnitella maankäyttöä eri tarkoituksiin ja jäsentää maankäyttöä optimoidusti, nyt tehdyt muutokset palvelevat tätä päätarkoitusta. Aikaisempi suunnitelmaluonnos ei mielestäni ollut täysin optimaalinen. Kun Rautavaaralle maakuntakaavassa sijoitettiin koskemattoman erämaiseman lähelle varauksia teollisesta tuulipuistomaisemasta, siinä oli selkeä ristiriita. Tilanne on vielä aikaisemman luonnoksen jälkeen suuresti muuttunut Tiilikan kansallispuiston laajenemisen myötä. Pahin ristiriita olisi ollut Kuohunlehdon tuulivoimailan suhteen. Se olisi selkeästi näkynyt maisemallisesti kansallispuiston laajennusosaan. On</p>	<p>Palaute merkitään tiedoksi. Ei muutoksia.</p> <p>Maakuntahallituksen linjauksen vuoksi (kokous 27.5.2024) maakuntakaavaan lisätään siitä viranomaiskuulemisen jälkeen poistetut seitsemän tuulivoimapotentiaalista aluetta ja poistetaan laajat metsäpeitteiset alueet -merkintä.</p> <p>Kuohunlehdon tuulivoimapotentiaalisuutta osoittava raja- aus jätettiin pois jo aiemmin kaavaluonnoksesta vaikutustenarvion ja/tai sen seudullista merkitystä vähäisemmän koon vuoksi. Maaselänmäelle ei osoitettu nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa tuulivoimapotentiaalia. Maaselänmäen alueelle</p>

perusteltua, että suoritetaan valinta erämaisuuden ja teollisen alueen välillä, eikä yritetä mahduttaa niitä samaan kokonaisuuteen. Se on yhtä kaavoituksen pääasiallisen tavoitteen kanssa. Ehdotuksessa on vielä näkyvillä varaus Maaselänmäen tuulivoimalaan. Myös tämä varaus olisi perusteltua tällä periaatteella poistaa, koska Maaselänmäki näkyy osaan Tiilikan kansallispuistoa.

Saman tyyppisiä ristiriitoja on vielä ehdotuksessa olemassa muitakin Pohjois-Savon alueella. Erityisesti voisi mainita Junnunmäen tuulivoimalan varauksen, jonka sijainti vaarantaa todella vanhan Riuttalan kulttuurimaiseman. Riuttalan talonpoikaismuseon maisemalta putoaa kulttuurinen ympäristöpohja pois, jos alueelta näkyy tuulivoimapuisto. On siis siinäkin valittava, kumpaa lähdetään edustamaan. Olisi sääli, jos Riuttala joutuisi tässä taistelussa väistymään tulokkaan tieltä.

On oikeastaan ns. "luojan lykky", että puolustusvoimat ovat joutuneet suhtautumaan turvallisuuden vuoksi nihkeästi tuulivoimavarauksille itäisessä Suomessa. Yhä enemmän on alkanut kantautumaan tietoja siitä, etteivät tuulivoimaloiden tekniset käyttöiät ole sitä, mitä niiden on mainostettu olevan. On hyvä, että näiden alueiden osalta jää aikaa rauhassa seurata tilannetta. Ei tarvitse riskeerata alueiden erämaisuutta pitkässä juoksussa hyvin lyhytaikaisten teollisuusprojektien hyväksi.

Rautavaaran koillis-osan tuulivoimavarausten poistaminen turvaa myös luonnon monimuotoisuutta ja luonnonarvojen säilymistä. Erityisesti haluan mainita, että alue on ollut pitkään susien ja ilvesten suosiossa. Tälläkin hetkellä Metsäkartanon ympäristön alueet ovat ilvesten reviirillä. Ne kuuluvat myös susilauman reviiriin. Mielestäni näyttää siltä, että alueesta muodostuu taas uudelleen susien pesäalue. Jos alueelle sijoitettaisiin tuulivoimaloita, nämä pedot oletettavasti eivät olojen muututtua käyttäisi enää tätä aluetta. Eläinten käytös tilanteessa ei tietenkään ole varmaa. Asiasta on käynnissä susien osalta Luonnonvarakeskuksen tutkimus.

Asiaan osallisuus

Katson olevani asiassa tuulivoimarakentamisen aluevarausten suhteen vahvasti osallinen. Olemme vaimoni kanssa hankkineet metsähallituksen alueelta kesämökin nimenomaan erämaaolosuhteiden vuoksi. Mökkimme sijaitsee lähellä Rautavaaran Metsäkartanoa. Mökkimme

palautetaan tuulivoimapotentialia osoittava merkintä. Lisäksi alueelle on osoitettu moottorikelkkareitin yhteystarve.

Junnunmäen tuulivoima-aluetta tarkastellaan ja vaikutuksia selvitetään käynnissä olevassa yleiskaavassa ja YVA-prosessissa. Maakuntakaavaan liittyvässä selvityksessä (Pohjois-Savon tuulivoimapotentialin selvitys, FCG, 2021) Kytökankaan/Junnunmäen alueelle tunnistettiin hieman suppeampi tuulivoimapotentialialinen alue kuin Tervon ja Kuopion yleiskaavaprosessissa käsiteltävä alue on.

Maakuntakaavan tv -merkintä osoittaa tuulivoimapotentialia ja tuulivoimarakentamisen vaikutuksia on maakuntakaavassa selvitetty yleispiirteisellä, kaavan tarkkuuteen soveltuvalla tavalla. Selvitykset ja vaikutusten arvioinnit tarkentuvat yleiskaavaselvityksissä. Osallisten osallistuminen tarkempien tuulivoimayleiskaavojen prosesseihin on erityisen tärkeää.

Pohjois-Savon liitto on todennut vaikutustenarvioinnissa, että valtakunnallisesti arvokkaalle Riuttalan talomuseolle (RKY) tuulivoimaloiden näkyvyys on dominoiva, koska etäisyyttä on vain n. 3 km. Alueen maisemallinen herkkyyks on Riuttalan kohdalla suuri.

on ns. linnuntietä noin 5 kilometrin päässä kaavaselosteessa mainitusta mahdollisesta Kuohunlehdon tuulivoimalasta. Mökkimme on nyt 1.6.2023 alkaen kansallispuiston sisällä. Olisi varsin omituista tietää olevansa mökillään kansallispuistossa, mutta näkymä olisi teollinen. Sitä lähempänä, noin 1,5 kilometrin päässä on kaksi yksityisten omistamaa loma-asuntoa, sekä Metsäkartanon toiminnassaan käyttämä Hevonkuusi - mökki Hepolammen vierellä (etäisyys vain 1,3 km). Kuohunlehto sijaitsee Yläkeyrityn järveen nähden selkeästi korkeammalla ja siksi tuulivoimalan melu ainakin tietyissä sääolosuhteissa vaarantaa ainakin Yläkeyrityn järvelle saakka alueen erämaamaisuuden. Siltä kannalta on merkittävä myös maisemahaitta. Tuulivoimalat myös korkeille paikoille asennettuna ja korkeina rakennelmina näkyvät todella kauas.

Alue, johon esillä oleva tuulivoimala vaikuttaa, on suosittu nimenomaan Metsähallituksen Eräpalveluissa. Aluetta käytetään laajasti metsästyksen ja retkeilyyn. Myös Metsäkartanon asiakkaat käyttävät aluetta laajasti retkeilyyn, ja teemana on juuri erämaamaisuus. Aikaisemman luonnoksen jälkeen Tiilikan kansallispuisto on laajentunut Metsäkartanolle saakka. Kuohunlehdon tuulivoimalasta on matkaa kansallispuistoon vain noin 3 km.